

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLÆGTEN AHLEFELDTS HISTORIE

TRYKT SOM MANUSKRIFT

SLÆGTEN AHLEFELDTS HISTORIE

UDARBEJDET PAA FORANLEDNING AF

LEHNSGREVE C. J. F. AHLEFELDT-LAURVIG

VED

LOUIS BOBÉ

MED ET PORTRÆT

*EN VAABENAFBILDNING I FARVER, TRE PROSPEKTER
OG TO STAMTAVLER*

KJØBENHAVN

ANDR. FRED. HØST & SØN

MDCCCCI

KJØBENHAVN – GRÆBES BOGTRYKKERI

KONGELIG RAAD
CLAUS AHLEFELDT
— DØD 1531 —

OG HANS EFTERSLÆGT

TIL GJELTING, SATRUPHOLM, KOSELAU, BYLK, KLEIN-
NORDSEE, BRAMSTEDT, SCHIERENSEE, FRESENHAGEN OG
OLPENÆS.

FØRSTE AFSNIT

CLAUS AHLEFELDT

*til Borghorst og Gjelting, kongelig Raad og Amtmand over
Haderslev Amt, — 1531.*

CLAUS AHLEFELDT, Stifteren af Linjen til Gjelting, et Gods, der i to Aarhundreder nedarvedes i hans Efterslægt, fødtes omkring Aaret 1470 og var Søn af Bendix Ahlefeldt til Borghorst, Amtmand i Svavested, der nævnes i Aarene 1450—90 og som ifølge uhjemlede Beretninger skal have opnaaet en usædvanlig høj Alder. Hans Moder angives paa Feltmarskal Claus Ahlefeldts Ahnetavle at have været Abel Stake.

Ligesom Brødrene Godske — Stifteren af den saakaldte Goschenhof i Ekernefærde — og Johannes, der 1502 afgik ved Døden i Bologna, lagde Claus sig i sin Ungdom ivrigt efter Studeringer og er sikkert den Nicolaus de Anefeld, der 1490 blev indskrevet ved Universitetet i Rostock og som sammesteds to Aar senere blev kreeret til Bakkalaureus og 1495 til Magister. Sammen med sin tredje Broder Bendix, der faldt 1500 ved Hemmingstedt, nævnes han indtil 1498 „til Borghorst“, beliggende i Ekernefærde Herred halvanden Mil sydøstlig for Byen Ekernefærde. Ahlefeldt tjente, saavidt det kan ses, først Hertug Frederik, den senere Kong Frederik I., som Hofjunker paa Gottorp, indtil han 1500 udnævntes til Kammermester (Kæmmerer) hos Hertugen. 1502 fulgte han med Hertugen til Stendal, hvor denne 10. April fejrede sin Formæling med Hertuginde Anna af Brandenburg. 1507 afløstes han i sit Embede som Kammermester af Claus Rantzau. 1510, da Hertug Frederik bortpanter Slottet og

Amtet Tønder til flere Adelsmænd, er han sammen med Broderen Henrik blandt Vidnerne, og begge betegnes da som bosiddende i Ekernefærde, hvor ogsaa Broderen Godske var hjemmehørende. 1512 nævnes Ahlefeldt første Gang som Amtmand paa Haderslevhus, i hvilken Stilling Volf Sture senest 1523 blev hans Eftermand.

I Aaret 1519 erhvervede Claus af Fru Sophie Gyldenstjerne, Bendix Ahlefeldts Enke, Godset Gjelting i Kappel Herred, beliggende ved Østersøen, ved en Indskjæring af Gjeltinger Bugten, halvanden Mil nord for Kappel. Oprindelig var Gjelting et Krongods, men tilhørte i Begyndelsen af det femtende Aarhundrede Familien v. der Wisch og hjemfaldt derpaa atter til Kronen. 1494 tilskjødede Kong Hans det i Mageskifte for Tønning Lehn til Hans Ahlefeldt. Til Godset hørte Landsbyerne Nadelhøvd, Stenderup, Svakketorp, Prisholt, Ravnholt, Sønderballe og Vakkerballe foruden en Del Strøgods. 1519 lagdes desuden Landsbyen Lebak til Godset.

I Striden mellem Kongerne Christian II. og Frederik I. stod Ahlefeldt trofast paa sin Herres Side og var indtil sin Død et af de mest fremtrædende Medlemmer af Ridderskabet. 1525 forsegler han Kong Frederiks og Hertug Christians Skjøde til Clement v. der Wisch paa Hanerau Slot og Amt. 1526 blev han sammen med Claus Benediktsen Ahlefeldt til Lehmkulen og andre beskikket til at opkræve Landskatten i Hertugdømmerne. Aaret efter kaldes Claus Ahlefeldt til Gjelting kongelig Raad og havde da sammen med flere andre Raader det Hverv at holde Forhør over Schack Sehested, der paa Grund af forræderisk Forbindelse med den landflygtige Christian II. blev dømt fra Livet, men atter benaadet imod at afstaa sit Gods Himmelmark til Kongen. 1528 forsegler han det Brev, ifølge hvilket Godset Doberstorf frakjendtes Hans Pogwisch, men atter blev tilbagegivet dennes Børn „ved sær Naade“ fra Kongens Side.

Ahlefeldt døde Allehelgensdag, 1. November 1531 og ligger begravet i Gjelting Kirke, hvor hans Ligsten, i hvilken han og Hustrus Skikkelser ere udhugne, endnu ses, indmuret ved Opgangen til Orgelet.

Ahlefeldt fejrede, vistnok 1500 i Itzehoe, i Overvær af Hertug Frederik, sit Bryllup med Drude Rantzau. Hun fødte sin Mand fire Sønner, af hvilke de tre døde før hende, og en Datter (Andet Afsnit). Efter at Sønnen Bendix havde overtaget Gjelting, flyttede hun til Haderslev, hvor hun boede 1543. Hun ejede en Del Strøgods i Haderslev Herred og Angel, som hun 1553 testamenterede sin Datter Clara, Tønnies Sehesteds Hustru.

Fru Drude døde Paaskemorgen, 25. Marts 1554, og gravsattes ved sin Ægtefælles Side.

ANDET AFSNIT

CLAUS AHLEFELDT'S BØRN

---

1. BENDIX AHLEFELDT,

fødtes 1506. Han studerede 1519 i Wittenberg og fra 1521 i Leipzig og var ved disse Universiteter en af de første Studerende fra de nordiske Riger, der sluttede sig til Luthers Lære. 1524 vendte han tilbage til Fædrelandet og tiltraadte Besiddelsen af Gjelting 1531. Godsets Bestyrelse lagde ganske Beslag paa hans Tid, og han beklager sig over, at han fra sin Hjemkomst indtil 1552, da han fik en Forvalter paa Godset, næppe naaede at faa læst en Bog til Ende, i hvert Fald ingen paa Latin; „først fra den Tid“, skriver han, „kunde jeg atter dyrke Muserne, der var bleven fremmede for mig.“ Efter sin barnløse Fætter Moritz Ahlefeldts Død 1553 tog han dennes Gods Satrupholm, beliggende tre Mil nord for Slesvig, i Besiddelse. Herimod nedlagde Bendix' Svoger Tønnies Sehested og Feltherren Johan Rantzau — hvis Hustru Anna Walstorf var en Broderdatter af Moritz Ahlefeldts Moder — Indsigelse paa deres Fruers Vegne, men det lykkedes Bendix at hævde Adkomstretten til Godset. 1573 afstod Ahlefeldt Gjelting og Satrupholm til sine Sønner. I Aarene 1566—73 førte han paa Latin en nu tabt Brevvexling med Superintendenten Paul v. Eitzen. Ahlefeldt døde vistnok i Marts 1587. Han var gift med Margrethe Rantzau, død 25. November 1563, Datter af Bendix Rantzau til Quarnbeck og Catharine Ahlefeldt. De havde to Sønner og tre Døtre (Tredie Afsnit).

2. BREIDE AHLEFELDT,

død ung før 1553.

3. HENRIK AHLEFELDT,

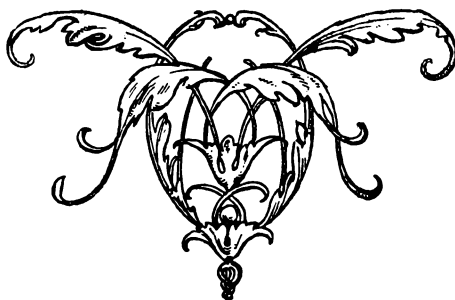
død ung før 1553, ihjelslagen af Bønder.

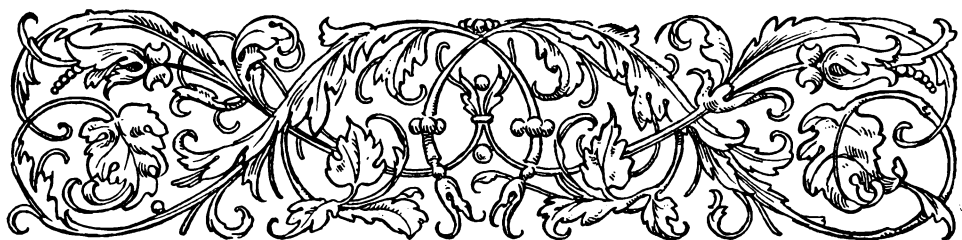
4. LAURENDS AHLEFELDT,
død ung før 1553.

5. CLARA,

gift med Tønnies Benediktsen Sehested fra Kluvensiek. 1523 nævnes han blandt dem, der ikke hyldede Kong Frederik I. 1530 boede han i Ekernførde. 1542 overdrog Kong Christian III. ham med Domkapitlets Billigelse Svavested Amt og Slot for en Gjældsfordring paa 15,000 Mark. Endnu 1547 var han Indehaver af samme. Han døde 23. Maj 1567.

Enken skjænkede en Altertavle til Ekernførde Kirke, i hvilken begge bisattes, og hvor deres Gravmæle endnu sés.

TREDIE AFSNIT

KONGELIG RAAD BENDIX AHLEFELDT'S BØRN

---

1. CLAUS AHLEFELDT

til Gjelting, kongelig Raad, Amtmand over Svavested og Flensborg Amter,
1543—1616.

Han fødtes 3. Januar 1543 og studerede 1561 i Rostock. 1564 lod han som Kanonikus i Slesvig Domkapitel Biskop Godske Ahlefeldts Ligsten i Domkirken restaurere. 1567 var han blandt Hertug Adolph af Gottorps Tropper i Lejren ved Gotha. 1575 tiltraadte han Besiddelsen af Gjelting, erhvervede 1581 Drage af Henneke Sehested for 33,000 Rdlr., men overlod dette Gods kort efter for samme Sum til Balthasar Ahlefeldt. Sin Interesse for Slægtens Traditioner lagde han bl. a. for Dagen ved sammen med andre Medlemmer af Familien at lade den af hans Bedstefaders Broder oprettede Stiftelse Goschenhof restaurere og til Dels ombygge, ligesom han omgikkes med Tanken at samle Stof til sin Slægts Historie. 1579 var han blandt de af Kongen til Breide Rantzaus Bryllup indbudne. 1580 mødte han ved Hyldingen i Odense og Aaret efter ved Hertug Hans den ældres Jordefærd. 1582 blev han gennem Amtmand Bendix Ahlefeldt paa Steinburg opfordret af Kongen til at træde i dennes Tjeneste, men gav et undvigende Svar, dog modtog Ahlefeldt 1586 Udnævnelsen til Amtmand over Svavested Amt. 1587 blev han sammen med flere beskikket til at føre Underhandling med Staden Hamborgs Raad om Hyldingen. 1588 var han til Stede ved Hertug Hans den Yngres Bryllup paa Sønderborg Slot samt ved Kong Frederiks Ligbegængelse og 1590 ved Hyldingen i Flensborg. 1596 modtog han ved Grænsen de fremmede Herrer, der indfandt sig til Christian IV.s Kroning, og ledsagede

dem til Kolding. 1598 var han Medlem af en Kommission til Bilæggelse af Grænsestridigheder mellem Amterne Ribe, Haderslev og Tønder. Som Amtmand over Svavested Amt lod han optage en Fortegnelse over alle i Stiftsarkivet opbevarede Aktstykker og samlede dem i Afskrift i den saakaldte „Schwabstedter Buch“. 1602 fik han Ordre til at udlevere Amtet til Kongens Broder Hertug Ulrik. 1603 var han til Stede ved Hyldingen i Hamborg og 1606 ved Prinsesse Elisabeths Daab paa Kjøbenhavns Slot.

1606, 10. Maj, udnævntes han til Amtmand i Flensborg, i hvilken Stilling han udstedte de saakaldte Statuta ruralia præfecturæ flensburgensis, en Samling Forskrifter vedrørende Retsordenen, Godssalg, Formynderskab, Fæste- og Digevæsen o. s. v., der skulde forebygge forskellige Uordener og Uregelmæssigheder, der gik i Svang saavel i Amtet Flensborg som i Nordgøsherred. Kort efter at være entlediget fra sin Amtmandspost paa Grund af Alder og Svagelighed afgik han ved Døden paa Gjelting 25. Oktober 1616.

Ahlefeldt omtales af Samtidige som en fremragende og begavet Mand. Han hældede til den reformerte Trosbekjendelse, hvilket fjærnedede ham fra den unge Konge, hvis Tillid han iøvrigt i høj Grad besad.

Han havde 1573 ægtet Magdalene Rantzau, født 22. November 1559, død 21. November 1635 i Kiel, Datter af Statholder Henrik Rantzau til Breitenburg og Christine født von Halle. De havde fire Sønner og to Døtre (Fjerde Afsnit). Kort før sin Død havde Claus Ahlefeldt testamenteret sin Hustru en Kapital paa 60,000 Rdlr., da deres Sønner ikke artede sig vel, og disse godkjendte Faderens Bestemmelser.

2. FLORENTIA,

født vistnok 1544, gift med Hans von der Wisch til Glasau. Denne fødtes ved Aar 1530, var 1544 Page hos Joakim Rantzau til Putlos og overtog 1556 Glasau efter sin Fader. 1575 var han til Stede ved Forhandlingerne i Kolding, 1577 var han Raad hos Hertugen af Gottorp. 1580 udnævntes han til Amtmand i Trittau og blev 1592 Amtmand i Tremsbüttel, en Stilling han beklædte indtil han 1596 afløstes af Henrik Blome. 1593 havde han Sæde i Landretten i Slesvig. 1588 var han som Hertug Philip af Gottorps Udsending til Stede ved Kong Frederik II.s Ligbegængelse. 1603 afstod han paa Grund af Alderdom Glasau til Sønnen. Endnu 1608 var han i Live, men var død 1612.

3. HENRIK AHLEFELDT

**til Satrupholm, kongelig og hertugelig Raad, Amtmand i Flensborg,
1545—1616.**

Ahlefeldt fødtes 1545 og studerede sammen med Broderen i Rostock. 1573 var han med sin unge Hustru til Stede ved Prinsesse Elisabeth, Kong Frederik II.s Datters Daab og traadte 1575 i kongelig Tjeneste som Raad.

1578 sendtes han og Gert Steding til Lintz for paa Kongens Vegne at tage Hertugdømmet Holsten til Lehn af Kejseren. 1580 repræsenterede han Kongen ved Prins Frederik August af Brunsvigs Daab i Harburg og bar ved Lehns-højtidelighederne i Odense 3. Maj den femernske Lehnsfane. 1582 var han sammen med Henneke Rantzau til Neverstorff paa Rigsdagen i Augsburg. 1583 var han med Hustru blandt de indbudne ved Prins Hans af Danmarks Daab, Aaret efter repræsenterede han Kongen ved Hertug Frantz af Lauenborgs Søns Daab og var i et lignende Hverv 1586 til Stede ved Hertug Frederik IV. af Liegnitz' Formæling med Prinsesse Sidonia Marie af Teschen. 1588 var han blandt de Indbudne ved Hertug Hans den yngres og Prinsesse Agnes Hedevig af Sachsens Bryllup og gav Møde ved Kong Frederik II.s Ligbegængelse. 1590 deltog han i Revisionen af Kirke- og Landretsordningen. 1592 fulgte han Prinsesse Christine af Gottorp til Sverig og overværede Festlighederne i Anledning af hendes Bryllup med den senere Kong Carl IX. 1593 hyldede han Kong Christian og udnævntes 29. September samme Aar til Amtmand over Flensborg Amt, hvilket Embede han beklædte indtil 1599. Det formodes, at Kongen fratog ham Amtmandskabet, fordi Henrik Ahlefeldt mod Landets Privilegier indankede en tvistig Formyndersag for den kejserlige Kammerret, i Stedet for at henvende sig til de hjemlige Domstole.

Allerede 1575 havde Ahlefeldt overtaget Satrupholm med Dollerød, Langsted og Karlsvraa og levede nu en Aarrække alene for sine Ejendommers Bestyrelse. 1612, 10. Januar, fik han Bestalling som hertugelig gottorpsk Raad, men blev samtidig i Betragtning af sin Alder paa Forhaand fritaget for alle Rejser i Udlandet. Da Kongen og Hertugen paa Landdagen i Haderslev 1614 udviste Tilbøjelighed til at indskrænke Adelsens Privilegier, nedlagde Ahlefeldt i sin Erklæring til Hertugen i myndige Ord Indsigelse derimod. Kongen og Hertugen havde ved deres Regeringstiltrædelse med Ed bekræftet Adelsens Rettigheder, og Fyrsternes Ord var den evig urokkelige Hjørnesteen, der bar hele Statsbygningen. Adelsens Privilegier bleve som Følge af denne energiske Protest paany stadfæstede samme Aar.

Ahlefeldt nød stor Anseelse i Hertugdømmerne, og hans Død, der indtraf 1616, vakte almindelig Deltagelse. Han blev 71 Aar 5 Maaneder og 10 Dage gammel og gravsattes i Satrup Kirke. Han var gift med Anna Ahlefeldt, Datter af Jørgen Ahlefeldt til Stubbe og Anna Rathlau. De havde ingen Børn, og hans Godser gik efter hans Død over til Brodersønnen Hans.

4. ØLLEGAARD,

født omtrent 1546, ægtede 1563 Josias Qualen.

Han nævnes 1558 som Lieutenant i Frankrig, købte 1562 Godset Koselau og traadte Aaret efter i dansk Krigstjeneste. 1566—71 havde han Økloster og 1571—74 Halsted Kloster i Forpagtning. Han tog Del i Belejrningen af Varberg 1569 og udnævntes Mortensdag derefter til Feltmarskal. 1571 blev

han kongelig Raad og Amtmand i Crempe. Aaret efter overdroges ham tillige Forvaltningen af den kongelige Trediedel af Søndreditmarsken med Steinburg. 1576 byggede han paa Steinburg et med Taarne prydet Slot og arbejdede paa Forbedringen af Crempes Befæstning. Han opkjøbte en stor Del fri Bøndergaard i sit Amt for at samle dem til én Besiddelse. Da Kongen 1579 var i Crempe og fik Nys herom, vakte det i høj Grad hans Mishag. Qualen faldt i Unaade og maatte afstaa sit Gods til Kongen, der gav det Navnet Friederichshof. 1581 opsagde Kongen ham Raads- og Amtmandsbestalling, hvilket gik Qualen meget til Hjærte. Han traadte derefter i gottorpsk Tjeneste som Hertugens Raad og Amtmand paa Gottorp. Under en Festlighed paa Gottorp Slot 29. April 1586 kom Qualen af Dage ved en ulykkelig Hændelse. Hans Enke levede endnu 1617, omtrent 80 Aar gammel.

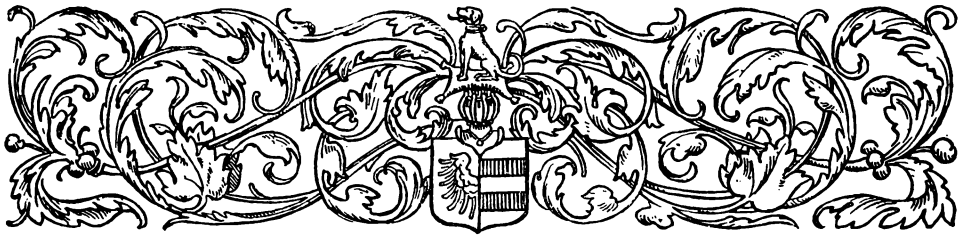
5. DOROTHEA,

var gift med Laurends Wensien.

Han ledsagede 1548 Prinsesse Anna til Dresden og stod en Tid lang i Hertug Erik af Brunsvigs Tjeneste. 1556 var han til Stede ved Hertug Ulrik af Meklenborg og Prinsesse Elisabeth af Danmarks Formæling. 1557 var han i Hertug Hans den ældres Tjeneste, blev samme Aar forlenet med Rohlstorf og tog 1559 Del i Toget til Ditmarsken. 1561 var han Amtmand over Haderslev Amt og havde samme Aar Trætte med sin Hustru, hvem han jog ud af Huset. 1564 var han blandt de indbudne ved Hertug Adolph af Gottorps Formæling. 1571 beder Hertug Hans Kongen om at maatte tage Wensien med sig til et Gilde paa Frederiksborg, da denne er en gammel Bekjendt af Kongen. 1573 var han Amtmand paa Hansborg og Tørning og beklædte denne Stilling endnu 1577. Han levede 1581, men var død 1583. Hans Enke havde 1584 Trætte med Bønderne i Qualitz. Hun var død 1595.

FJERDE AFSNIT

CLAUS AHLEFELDT'S BØRN

---

1. CARL AHLEFELDT

til Koselau, hertugelig gottorpsk Raad, Provst for St. Johannes adelige Kloster i Slesvig, 1576 — o. 1630.

Han fødtes 30. November 1576, fik i Hjemmet en meget omhyggelig Undervisning og studerede i ti Aar ved fremmede Universiteter. 1595, 14. Juli, blev han immatrikuleret i Heidelberg og 1596, 13. Maj, i Marburg. Under sit Ophold her overfaldt han fra et Baghold ved Nattetide en Polak ved Navn Ferdinand Prætorius paa aaben Gade og saarede ham dødeligt. Ved Hjælp af Stikbreve blev han greben paa Flugten og sat i Fængsel, men undveg herfra uden at betale den ham idømte Bøde og blev i Januar 1599 relegeret fra Universitetet. Ahlefeldt begav sig derpaa til Genf, hvor han blev immatrikuleret 1598, 8. Juni. I Aaret 1600 opholdt han sig ved den kunstelskende Storhertug Ferdinand I. af Toskanas Hof, til hvem Kong Christian IV. havde anbefalet ham. Fra Marts 1601 studerede han i Padua. De studerende ved de italienske Universiteter vare fra gammel Tid inddelte i Nationer; til den saakaldte Natio germanica hørte alle Studenter i kanonisk og civil Ret, hvis Modersmaal var tysk, desuden Bøhmere, Littavere og Skandinaver. I Spidsen for Nationen stode Prokuratorer og Raader, der valgtes hvert Aar. Deres Hverv var at fremme indbyrdes Sammenhold og bilægge Tvistigheder, at støtte trængende og syge Brødre og i Dødstilfælde at drage Omsorg for deres Begravelse. Carl Ahlefeldt, der altsaa maa have nydt betydelig Anseelse ved Universitetet, beklædte Værdigheden som Consiliarius nationis fra 1. August 1601 til Aarsdagen derefter. 1604, 25. Juli, blev han indskreven ved Universitetet i Siena. 1605 opholdt han sig i Prag.

Overalt optraadte Ahlefeldt med stor Pragt, men rigtignok levede han ogsaa langt over Evne. I sin Studietid i Italien brugte han alene 18,300 Rdlr.; i Padua havde han en Skrædderregning paa 500 Rdlr. I Prag skjænkede han af sit gode Hjærte en vis Engel Meyer 1200 Rdlr., for hvilke Penge denne kunde løskjøre sin Mand af Fangenskab, men til Gjengjæld maatte han hjælpe sig ud af sin Pengeforlegenhed ved at rejse et Laan paa 1400 Rdlr. hos Borggreve Vratislav Dohna.

Hjemvendt traadte Carl Ahlefeldt i Tjeneste hos Hertugen af Gottorp, fik i Omslaget 1612 Bestalling som Raad, og der knyttedes uden Tvivl ikke ringe Forventninger til den vidtberejste, med Verdenserfaring og boglige Kundskaber veludrustede unge Mand. Sammen med Otto Qualen aflagde han paa Hertug Johan Adolphs Vegne, til Kejser Mathias i Prag, Lehnsteden for Hertugdømmet Holsten 10. December 1612. I Aaret 1619 repræsenterede han sin Herre ved Hertug Frantz II. af Sachsen-Lauenborgs Ligfærd, var derefter til Stede ved Kredsdagene i Brunsvig og Lyneborg og overværede 1621 paa Hertugens Vegne Hertug August af Sachsen-Lauenborgs Formæling med Prinsesse Elisabeth Sophie af Gottorp. Ahlefeldt var fra først af en rig Herre. Efter sin Fader arvede han en Kapital paa 17,000 Rdlr. og fik i Medgift med sin Hustru 15,000 Rdlr. Sammen med Broderen Didrik købte han 1613 Godset Osterrade af Urban v. Boineburg, men afhændede det snart efter. 1615 købte han Koselau ved Oldenburg for 66,000 Rdlr. Efter alt at dømme, var hverken Ahlefeldt eller hans Frue gode Husholdere. Hans Hang til Luxus og Pragt var bekjendt i Landet, saaledes kjørte han trods Kongens Forbud med sex Heste og maatte betale 6000 Rdlr. i Bøde herfor. 1610 beløb hans Gjæld sig i alt med Renter til 69,175 Rdlr. 1622 var hans Formue 122,910 Rdlr., men hans Gjæld ialt 163,076 Rdlr. Koselau nedbrændte kort efter at han havde købt det, og han opførte her tre nye Bygninger, der kostede 16,000 Rdlr. I sin Pungenød bortpantede han Godset til Svigerfaderen Breide Rantzau til Bothkamp. I Januar 1622 henvendte Ahlefeldt sig i sin „store Trængsel og Bedrøvelse“ til Hertug Frederik af Gottorp med Bøn om at maatte beholde sin Bestalling som Raad. I sin Svarskrivelse bevidnede Hertugen ham sin Medynk med hans daarlige Forfatning og takkede ham for hans Tilbud om at ville afstaa Koselau til ham. Da han har i Sinde at indskrænke Antallet af sine Raader, nødsages han til ogsaa at afskedige Ahlefeldt, hvem han giver det Vidnesbyrd, „at han har tjent ham med al sin Flid som en ærekjær Adelsmand og Raad“. 1622, 21. September, solgte Breide Rantzau med Ahlefeldts og Hustrus Samtykke Koselau til Hertugen. Ahlefeldt flyttede derpaa til Neumünster. 1624 fører han Sag mod Priorinden for St. Johannes Kloster i Slesvig om tilgodehavende Lønning som Klosters Provst, et Embede han i fire Aar havde beklædt. Endnu 1626 var han i Live og boede i Neumünster i trange Kaar. 1634 var han død.

I Aaret 1608 havde han ægtet Beate Rantzau, en Søster til Marskallen af Frankrig, Josias Rantzau. Hun var ifølge Ditlev Ahlefeldts Udsagn, „kjendt

i hele Landet som en gjerrig, underfundig og forslagen, men tillige meget fornem Dame, om hvis Liv og Anslag der kunde skrives en hel Bog“. Som Exempel paa hendes Gridskhed fortæller han, at hun havde en dobbelt Svinesti, den ene over den anden. Svinene i den øverste lod hun fodre med Mandler og Rosiner for at skaffe sig sødt Flæsk til sit eget Bord, medens Flæsket af Svinene nedenunder, der maatte søge deres Føde i de andres Affald, blev benyttet til Folkene. Hun lod sine prægtige Høsehuse forgyldte og ødte i det store, hvad hun sparede i det smaa og satte derved „sin lærde, men altfor sagtmødige Mands“ Ejendom overstyr, saa at han døde i Fattigdom.

At disse og lignende Beskyldninger mod hende gik fra Mund til Mund i Hertugdømmerne paa hin Tid, fremgaar ogsaa deraf, at hun lod udarbejde et lille Forsvarsskrift, der skulde bevise, at hun med Urette „bagtaltes for usømmelig at have forødt sin Ægtefælles private og deres sammenbragte Gods og Formue“. Fru Beate overlevede sin Ægtefælle i mange Aar, og efter at hendes Søn Claus var bleven trolovet med Christian IV.s og Vibeke Kruses Datter vandt hun en ubegrænset Magt over den gamle Konge, for hvem hun sammen med Fru Vibeke tilberedte Maden i hans sidste Levedage. Det var ogsaa hende, der først ophidsede den tyske Kansler Ditlev Reventlow og senere Christian IV. mod Generalmajor Bauer, med hvem hendes Søn stod paa en spændt Fod, og som paa Grund af sit Forhold under Krigen 1643—45 dømtes til Døden, men sonede sin Straf med en stor Pengebøde, medens hans Regiment tildeltes Claus Ahlefeldt.

1643 købte hun Godset Klein-Nordsee, to Mil vestlig for Kiel, af Henrik Qualens Fallitbo, og 1646 fik hun Indførsel i sin Broder Josias' Godser Bothkamp og Borghorst. 1650 kom hendes Bo under Konkurs.

Fru Beate fødte sin Mand to Sønner (Femte Afsnit I).

2. CLAUD AHLEFELDT,

fødtes 19. Juni 1578. Af Kong Christian IV. blev han 1608 anbefalet til Prins Moritz af Oranien, i hvis Hær han ønskede at tjene. Aaret efter beboede han den kongelige Gaard Ophusum ved Bredsted og arvede 1616 Gjelting efter Faderen. 1622 overværede han Hertug Hans den yngres Ligfærd. 1629 fik han Kongens Tilladelse til at afhente sine Børn, forskellige Ejendele og en Del Kvæg, som han under Kejserkrigen havde bragt i Sikkerhed i Stubbekjøbing. Han døde vistnok i Slutningen af 1632.

Ahlefeldt var gift med Adelheid Ahlefeldt, en Datter af Cai Ahlefeldt til Stubbe. Hun boede 1636 som Enke paa Prisholt ved Gjelting, hvor hun ogsaa døde i en Alder af 94 Aar. Hun fødte sin Mand to Sønner og tre Døtre (Femte Afsnit II).

3. DIDRIK AHLEFELDT

**til Bylk, Generalmajor, Krigskommissær, Amtmand i Svavested Amt,
Klosterprovst i Uetersen, 1579—1645.**

Ahlefeldt fødtes 6. August 1579. I Aaret 1598 blev han af Kongen anbefalet til Landgreve Moritz af Hessen, i hvis Tjeneste han agtede at træde, kom i Marts 1604 til Kong Christian IV.s Hof og tjente indtil December 1606 som Hofjunker. Ved Pintsedrikken 1605 optoges han som Medlem af det kongelige Skydeselskab. Skjønt han 1611 endnu kunde forstrække Kongen med en Sum af 20,000 Rdlr. kom hans Pengesager snart i Uorden, da han gik i Borgen for uvederhæftige Folk. Moderen maatte betale hans Gjæld, der beløb sig til 17,000 Rdlr. 1620 boede han paa Godset Bylk ved Østersøen i Ekernførde Herred, som han vistnok havde kjøbt 1616, men som han allerede 1622 paa Tilskyndelse af sine Skyldnere Broderen Claus, Bendix Ahlefeldt til Stubbe og Godske Ahlefeldt til Dollerød, saa sig nødsaget til at afhænde. I November 1620 blev han af Hertug Frederik III. af Gottorp anbefalet til Kongen som en øvet, behjærtet og prøvet Soldat, og blev samme Aar af begge Fyrster konstitueret som Ritmester ved det holstenske Rytterkompagni. 1623, i Juni, laa han i Lejren ved Drakenburg ved Weser, fik senere paa Aaret Befaling til at indfinde sig med sine Ryttere for Steinburg og var i November i Kiel. Kort efter blev hans Kompagni aftakket, og han gjorde derpaa Tjeneste som „Mønster- og Zahlkommissær“. 1626 udnævntes han til Oberstlieutenant og fik Krigskommissær Volf Buchwalds Regiment. Han tog Del i Slaget ved Lutter am Barenberg, hvor han mistede sine tre Vogne med al Bagage, selv det ham af Søsteren skjænkede Feltegn. 1627 fik han Befaling at begive sig med et Kompagni af Holcks Regiment til Læssø, hvor Bønderne her og paa Samsø samtidig fik Ordre til at være ham som Kommissær følgaftige. 1630 var han til Stede ved Hertug Frederik og Prinsesse Marie Elisabeths Bryllup paa Gottorp. Samme Aar modtog Frantz Rantzau af Kongen det Hverv at gjøre Afregning med ham.

1631, 18. Januar, fik han Følgebrev paa Svavested Amt, som han bestyrede indtil 1640. Tillige blev han Svogeren Bendix Ahlefeldts Efterfølger som Klosterprovst i Uetersen. 1633 mødte han ifølge kongelig Befaling for Admiralitetet i en Sag mod Kaptejn Godske Godskesen. 1634, 5. Oktober, blev han, selv tolvte, slaaet til Ridder ved Prins Christian og Prinsesse Magdalene Sibyllas Bryllup. 1636 tog han Del i Revisionen af Landretsordningen og blev 1639 paa Landdagen i Kiel foreslaaet til Generalmajor. 1645 var han blandt de Deputerede af Ridderskabet i Hertugdømmerne, som Kongen lod kalde sammen, for med dem at drøfte Krigens videre Førelse. Ahlefeldt døde samme Aar. Han var i høj Grad yndet af Kong Christian IV. og hørte altid til Kongens nærmeste Omgivelser, naar denne opholdt sig i Hertugdømmerne. Ahlefeldt fejrede 1610, 15. September, med en stor Fest paa Raadhuset i Flensborg, sit

Bryllup med Anna Ahlefeldt, født 21. December 1595, død 29. September 1665, Datter af Ditlev Ahlefeldt til Haseldorf, om hvem se Side 102. De havde fire Sønner og tre Døtre (Femte Afsnit III).

4. MARGARETHE,

født 1580, gift 1599 med Alexander Sehested, hvem hun i Medgift bragte den betydelige Sum af 15,000 Rdlr. samt 2000 Rdlr. til Klæder og Smykker. Efter Bedstemoderen arvede hun 5000 Rdlr. og et Jesusnavn i Diamanter. Sehested fødtes omtrent 1575, studerede sammen med Svogeren Carl Ahlefeldt i Heidelberg, stod 1599 i gottorpsk Tjeneste og arvede efter sin Fader Gùldenstein. 1613 tilføjede han Bendix Pogwisch til Övelgönne Ulivssaar ved en Dans i Kiel. Han døde 1617 som Provst for det adelige Kloster i Uetersen. Enken levede endnu 1638. Begge ere gravsatte i Hamborg.

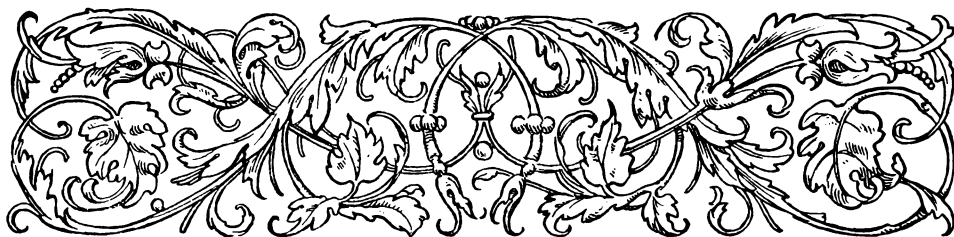
5. HANS AHLEFELDT,

fødtes 22. November 1582. Han arvede Satrupholm efter Farbroderen, men døde allerede to Aar senere 1618. Hans Enke, Helvig Rantzau, solgte 1631 med Indvilligelse af Cai Ahlefeldt, Didrik Ahlefeldt og Dr. jur. Johan Schönbach, for at tilfredsstille sin afdøde Mands Kreditorer, Satrupholm, Dollerød og Langsted til Hertug Frederik af Gottorp for 75,000 Rdlr. 1642 var Cai Ahlefeldt og Godske Ahlefeldt til Ehlerstorf hendes Formyndere. Endnu 1652 levede hun med Datteren Magdalene. Hun fødte sin Ægtefælle en Søn og to Døtre (Femte Afsnit IV).

6. CHRISTINE,

født 28. April 1589 paa Svavested, død 18. Juni 1645, gift 1613 med Bendix Ahlefeldt til Haseldorf, født 1593, død 1634, om hvem se Side 101.

FEMTE AFSNIT

I.

CARL AHLEFELDT'S BØRN

CLAUS AHLEFELDT

til Bramstedt, Klein-Nordsee og Schierensee, Feltmarskal, General af Infanteriet, Kongelig Raad, Assessor i Krigskollegiet, Guvernør over Nyborg Fæstning og Befalingsmand over Nyborg Amt, Øverstbefalende i Norge og Befalingsmand over Trondhjem Amt, 1614—74.

CLAUS AHLEFELDT fødtes 2. September 1614 paa Gjelting i Bedstefaderens Hjem og mistede alt som Dreng sin Fader. Tidligt vaagnede Lysten til Kriegerhaandværket hos ham, og næppe sexten Aar gammel forlod han sin Moders Hus for som Page hos en Officer at tage Del i den mantuanske Arvefølgekrig, der opstod 1627, da den ældre, kejserligt sindede Linje af Huset Gonzaga uddøde med Hertug Vincent II. af Mantua, og den franske Vasalfyrste Hertug Carl af Nevers optraadte som Prætendent til Fyrstendømmet. Kejseren vilde som øverste Lehnsherre gjøre sine Rettigheder til at indsætte en Regent gjældende, da et fransk Korps overskred Alperne og erobrede hele Fyrstendømmet. Kort efter rykkede en kejserlig Hær under Aldringer fra Schweitz ind i Norditalien og stormede Mantua (18. Juli 1630). I Oktober saa Kejseren sig paa Grund af Krigen med Sverig nødsaget til at slutte Fred og anerkjende Nevers som Hertug.

Om Ahlefeldts Deltagelse i denne Krig er kun bekjendt, at han med de kejserlige tog Del i Stormen paa Mantua.

Da Wallenstein i Foraaret 1632 hvervede sin store Hær, med hvilken han drev Sachserne ud af Bøhmen, sluttede Ahlefeldt sig som Volontær til et

af Korpsene og gik i Februar 1634, da Wallenstein blev myrdet, over i Aldringers Sold, men allerede inden denne navnkundige Hærfører fandt Døden i Juli samme Aar synes Ahlefeldt at have forladt de kejserlige Faner.

Da hans Bedstemoder Fru Magdalene 1 August 1633 opsatte sin sidste Vilje havde man i Hjemmet længe intet hørt til ham. Den gamle Dame bestemte derfor, at Claus ikke skulde faa sin Arv efter hende, ialt 17,000 Rdlr., udbetalt, før det ved troværdige Vidner kunde bevises, at han virkelig var i Live ved hendes Død. Tillige var Bedstemoderen bange for, at hendes Sønnesøn under sit omflakkende Liv kunde være gaaet over til „det afguderiske Papisteri“, thi i saa Fald skulde han have sin Arv efter hende forbrudt.

I Følge med den senere Hofraad Dr. jur. Conrad Hesse blev Ahlefeldt i Maj 1634 indskreven ved Universitetet i Leyden og ankom i Juli 1635 til Paris, hvor han endnu i Oktober opholdt sig og efter Ditlev Ahlefeldts Sigende holdt sig „brav und stattlich“. Efter sin Hjemkomst udnævntes han 1636, 23. August, til Hofjunker hos Kong Christian IV. og tjente som saadan til Sommeren 1637 og atter med Afbrydelse fra April 1638 et Aars Tid, da han, der siges at have taget Del i forskellige Felttog og set fremmede Riger og Steder, fik et Rejsepas af Kongen, for i Udlandet at kunne erhverve sig „endnu større Kundskaber i Krigskunsten“.

Hvorlænge han denne Gang var borte fra Fædrelandet og hvilke Herrer han tjente, vides ikke, men senest efter et Par Aars Forløb var han atter vendt tilbage til Hjemmet og til „Kongens Gaard“, hvor Christian IV. med faderlig Godhed tog sig af den unge Mand og drog ham ind i sine daglige Omgivelser. I November 1643 blev Ahlefeldt paa Haderslevhus trolovet med den kun ti Aar gamle Elisabeth Sophie Gyldenløve, Christian IV.s og Vibeke Kruses Datter. I den samtidigt oprettede Ægtepagt sikrede Kongen sin tilkommende Svigersøn en Medgift paa 44,000 Rdlr. og et rigt Udstyr. Pengene skulde anbringes i Godset Bothkamp, for at tilfredsstille Fru Beate Ahlefeldts Kreditorer, hvis Gjældsbreve overdroges til Kongen. Hvis Elisabeth Gyldenløve overlevede sin Ægteherre uden at have født ham Livsarvinger forpligtede Ahlefeldts Familie sig til at tilbagebetale hende hele Medgiften, og tillige lovede Fru Beate i saa Tilfælde, hvis hun oplevede sin Søns Død, at indsætte Svigerdatteren til Universalarving. Ahlefeldt skjænkede sin Trolovede i Fæstensgave et kostbart Armbaand med 72 store Diamanter.

Faa Uger efter kaldtes Claus Ahlefeldt fra det lystige Liv i Kongens Gaard ud i Felten. Under Svenskekrigen 1643—45 fik han rig Lejlighed til yderligere at befæste sig i Kongens Yndest ved mangan kjæk Bedrift. Umiddelbart efter Krigens Udbrud blev Ahlefeldt beskikket til kongelig Raad, og 25. December modtog han Ordre til i Marsken at hverve 3000 gode tyske Knægte. Som Oberstlieutenant havde han to Majorer under sig.

Den 11. December havde Svenskerne uden forudgaaende Krigserklæring overskredet Holstens Sydgrænse med en henved 14,000 Mand stærk Hær under

Anførsel af Lennart Torstensson; det uventede Overfald lammede næsten overalt Modstandsevnen, og Fjenden fortsatte omtrent uhindret sin Marsch gennem Hertugdømmerne. Rendsborg og Christianspris overgav sig, og Torstensson trængte 9. Januar ind i Nørrejylland og bemægtigede sig Kolding. Rigmarsken Anders Bille trak sig over til Fyen, efterladende i en befæstet Lejr ved Snoghøj 4—5000 Mand, som dog overgav sig efter faa Dages Modstand, og Jylland laa nu aaben for Fjenden. Oberst Helm Wrangel trængte med sine Ryttere op i Vendsyssel og gik over den islagte Limfjord. Imidlertid havde Svenskernes venstre Flankekorps under Generalmajor Mortaigne bemægtiget sig Pinneberg og Elmshorn, det stærkt befæstede Breitenburg, Heiligenstedten og andre omliggende Borge i Ugen 10.—17. December. Kun Fæstningerne Glückstadt — hvor Grev Pentz var Guvernør — og Crempe, hvis Kommandant var den kjække Steinberg, holdt sig vedblivende. Med disse faste Punkter som Rygstød foretoges i den følgende Tid talrige Udfald mod Fjenden rundt om i Egnen. Blandt de Officerer, der her fik Lejlighed til at vise sig som dygtige Partigængere, indtager Ahlefeldt ved sin Dristighed, Tapperhed og Raadsnarhed sikkert den første Plads.

I Midten af Januar havde den svenske Oberst Derfflinger, den senere brandenborgske Feltmarskal, med sit Rytteriregiment og en Deling Musketerer belagt Itzehoe, som han brandskattede. Gjennem Spejdere havde Pentz faaet Nys om, at Obersten savnede Ammunition og ventede Skyts fra Rendsborg for at forsøge et Overfald paa Crempe. Den 19. Januar om Aftenen rykkede Generalmajor Bauer og Claus Ahlefeldt med 800 Musketerer og tre Stykker Skyts ud fra Glückstadt for at overrumple Derfflinger. Ved Crempe sluttede Steinberg sig til dem med henved 100 Mand. Angrebet skete mellem Klokkeren to og tre om Morgenen paa alle fire Kanter af Byen og kom saa overvældende, at Svenskerne for største Delen tabte Hovedet. Ahlefeldt trængte gennem Altstädter Thor ind i Byen og rensede Gaderne for Fjender. Paa Torvet forenede han sig med Bauer, der efterat have sprængt en af de andre Byporte ligeledes søgte at naa Svenskernes Allarmplads. Her havde en Del Flygtninge kastet sig ind i Raadhuset, hvorfra de gjorde fortvivlet Modstand. I Løbet af faa Timer var dog hele Byen i de Danskes Magt. Hele det svenske Regiment blev oprevet, en Oberstlieutenant, en Ritmester, en Kaptejn, fire Lieutenanter og fire Kornetter samt 250 Mand toges til Fange; otte Standarter og tusind Heste gjordes til Bytte. Derfflinger og hans Major lykkedes det at undkomme i Mørket over Isen til Breitenburg. Medens Svenskerne havde over halvtreds Døde mistede Ahlefeldt kun tre Mand. Denne dristige og vellykkede Vaabendaad skaffede ham megen Anseelse rundt om i Landet.

Erobringen af Itzehoe skulde dog ikke faa synderlig Betydning, thi allerede 24. Februar besatte ny ankomne svenske Regimenter atter Byen. Den 28. foretog Ahlefeldt paa Vej fra Glückstadt et Strejftog ind i Cremper Marsken for at rekognoscere Heiligenstedten. I Midten af April fik Ahlefeldt af Ærke-

biskop Frederik af Bremen, den senere Kong Frederik III. — der kort før var bleven udnævnt til Generalissimus og Præses for Krigsraadet i Glückstadt — anvist 2 tolvpundige og 6 ottepundige Kanoner, 20 Tønder Musketkrudt, 800 Piker, 150 Morgenstjerner samt et stort Antal Begkranse, Haandgranater og Fodangler til Brug ved sine Strejftog i Marsken. Den 5. Juni lykkedes det at tilbageerobre Itzehoe, hvorved 500 Mand toges til Fange og tre Kanoner samt otte Standarter gjordes til Bytte. Den 14. Juni maatte ogsaa Heiligenstedten overgive sig til de Danske.

Krigen til Søs skal her for Fuldstændigheds Skyld kun omtales i store Træk. I Midten af Maj havde Christian IV. i Nærheden af Sylt tilføjet den af Louis de Geer og andre svenske Privatmænd i Holland udrustede og bemandede Eskadre betydelig Skade, hvorefter den søgte ind i Listerdyb, hvorhen Kongen ikke turde følge den med sine dybtgaaende Skibe. Den 1. Juni løb den svenske Hovedflaade ud under Anførsel af Claes Fleming. Admiralen passerede Dragør, da han ikke turde iværksætte et paatænkt Angreb paa den velbefæstede Hovedstad, sejlede Dagen efter til Kjøge uden at gjøre Landgang og styrede derpaa over mod den holstenske Kyst, erobrede ved Torstenssons Bistand Femern og planlagde en Landgang paa Fyen.

Ankommen til Kjøbenhavn 22. Juni lod Christian IV. Flaaden gjøre sejlklar og gik for at møde Fjenden faa Dage efter ombord paa sit Skib „Trefoldigheden“, fulgt af omtrent fyrretyve Krigsskibe under Anførsel af Rigsadmiralen Jørgen Vind. Efter Slaget paa Kolbergerheide 1. Juli, i hvilket Kongen blev alvorlig kvæstet og Rigsadmiralen fandt Døden, tyede den haardt medtagne svenske Flaade ind i Kielerfjorden under Christianspris' Fæstning, medens Kongen i nogle Dage blev liggende under Femern for at udbedre den Skade hans Skibe havde lidt, hvorefter han begyndte at blokere den inde-lukkede svenske Flaade. Ved Labø lod Christian IV. opkaste en Skanse, bemandet med 2000 Mand, der beskjød de fjendtlige Skibe, ved hvilken Lejlighed Admiral Fleming den 26. Juli fandt Døden.

Samtidig med disse Operationer til Søs var et kejsersligt Korps paa 10,000 Mand, der under Anførsel af Feltmarskal Gallas skulde komme Danmark til Undsætning, over Pommern og Meklenborg rykket ind i Holsten. Den 29. Juli forenede de kejserslige sig ved Neumünster med Generalmajor Bauer, der med 2000 Mand Fodfolk og 1000 Ryttere var kommen fra Glückstadt. Alt syntes nu at have vendt sig til Gunst for Danmark. Den svenske Flaade var indestængt, og Gallas' Fremrykning tvang Torstensson til at rømme den jydsk Halvø, men de store Forventninger man fra dansk Side knyttede til den forandrede Sageres Stilling afløstes dog snart af bitre Skuffelser.

I Holsten havde Claus Ahlefeldt med skiftende Held taget Del i forskellige Udfald fra Glückstadt. I Maj havde han besat Brunsbüttel og draget Omsorg for Stedets Befæstning ligesom han spærrede Adgangene i Ditmarsken for at afværge et forventet fjendtligt Indfald. Den 18. Maj rykkede de danske,

ialt 4500 Mand, ind i Ditmarsken og Landskabet Eidersted og indtog og besatte den vigtige Skanse ved Stapelholm. Ahlefeldt fulgte derpaa med Bauer til Neumünster og deltog efter Konjunktionen med Gallas i Stormen paa Slottet Kiel, der indtoges 3. August. Da det Natten til 2. var lykkedes Carl Gustaf Wrangel, Flemings Efterfølger, at føre den svenske Flaade uskadt ud af Kielerbugten, udsendte Bauer Strejfkorps, og Ahlefeldt rykkede den 3. mod Rendsborg med 800 Ryttere. Ved Bovenau i Nærheden af Byen overrumplede han den svenske Oberst Höking, der laa indkvarteret her med 6—700 Ryttere, af hvilke 200 toges til Fange sammen med en Oberstvagtmester og tre Ritmestre. Mange bleve dræbte, blandt hvilke ogsaa Obersten, hvis Lig Ahlefeldt lod føre til sit nærliggende Gods Klein-Nordsee for at give det en hæderlig Begravelse. Grev Pentz' Privatsekretær, der beretter om denne Begivenhed, berømmer Ahlefeldts Tapperhed og Kjækhed og omtaler tillige det gode Navn han havde erhvervet sig hos Befolkningen ved sin strænge Mandstugt og Disciplin.

Faa Dage før Gallas var gaaet over den holstenske Grænse havde Torstensson samlet sine Regimenter fra Nørrejylland, marscherede derpaa ilsomt sydpaa og gik over Eideren ved Rendsborg, men efterlod rundt om i Byerne mindre Besætninger. Da han fik Nys om Affæren ved Bovenau sendte han en betydelig Rytterstyrke ud mod Ahlefeldt, men da denne havde forskanset sig bag et sikkert Pas, opgav han Forfølgelsen. For at undgaa at blive afskaaret fra Tyskland paaskyndede den svenske Hærfører Marschen ud af Holsten, fulgt af de kejserlige under Gallas og de danske Tropper, 2000 Fodfolk og 1000 Ryttere under Bauer; ved Neumünster stillede de allierede sig i Slagorden, men vovede ikke noget Angreb paa Fjenden. Gallas og Bauer fulgte Torstensson i Hælene for at hænge sig ved hans Arrieregarde, men Svenskerne marscherede saa sluttet, at de intet kunde udrette.

De allierede fortsatte Marschen til Lauenborg. Ankomne hertil erklærede Bauers Officerer, at de ikke vilde marschere videre, da de i høj Grad vare medtagne af Marschens Strabadser og alt i fire Uger havde maattet savne det nødvendige Mundforraad, idet de kejserlige allerede ved deres Fremrykning i Holsten havde udsuget Byerne og Landet saaledes, at der ingen Proviant mere var at opdrive. Ogsaa de kejserlige klagede bittert over Mangel paa Furaage; den stigende Uenighed mellem de tvende Hærførere og de stadige Kævlerier mellem de kejserlige og de danske Soldater gjorde Forholdet ulideligt. I sin Nød sendte Bauer Ahlefeldt til Ærkebispens i Glückstadt for at indhente en Instrux. Gallas overskred ved Hjælp af en Skibsbro Elben ved Lauenborg og marscherede i Retning af Lyneborg. Da de havde naaet denne By tog Gallas Afsked med Bauer, da han ansaa sin Mission for endt, idet han havde tvunget Fjenden til at forlade Landet. Bauer tøvede med at vende om, indtil Ahlefeldt overbragte ham Ærkebispens Ordre om at tiltræde Tilbagetoget, hvis Gallas fastholdt sin Vægring at forblive i Landet. De kejserlige vare allerede fire Mil

forud for de Danske, da Ahlefeldt indhentede Bauer, og begge maatte nu af Frygt for at blive afskaarne af Fjenden, efter forskellige Skjærmydsler med Svenskerne atter vende tilbage til Glückstadt.

Inden Torstensson forlod Hertugdømmerne sendte han Helm Wrangel med 5000 Mand tilbage over Grænsen, hvorpaa denne ophævede Belejringen af Pinneberg, brandskattede Omegnen og gjenerobrede Kiel, drog videre nordpaa og indtog Haderslev og Ribe. Feltmarskal Gustaf Horn, der skulde lede Angrebet paa Skaane, var allerede i Februar trængt ind over Grænsen til denne Provins, havde erobret Helsingborg og Lund samt i April Landskrona, medens Malmø holdt sig. Saasnart Halvøen var rømmet af Svenskerne begav Christian IV. sig 6. September fra Kjøbenhavn til Malmøhus for at drive Horn ud af Skaane. Helsingborg og Landskrona gjenerobredes, men Horn vilde ikke indlade sig paa nogen større Kamp, og Kongen vovede ikke at angribe ham i hans befæstede Lejr. I de første Dage af Oktober bestemte Kongen sig at gaa angrebsvis til Værks. Han var utilfreds med sine højestbefalende Officerer og lod Bauer og Ahlefeldt kalde til sig fra Glückstadt. „Det er en stor Lykke,“ skriver han den 19. Oktober, „at de tvende Officerer ere ankomne hertil, thi her er i al Sandhed ikke en uden Rigens Marsk man kan bestille noget med“. Som Anerkjendelse af Ahlefeldts tapre Færd i Holsten udnævntes denne kort efter sin Ankomst til Generalmajor og blev designeret til en Kommando under Felttoget mod Horn, medens Ærkebispens førte Underhandlinger med Landgreve Johan af Hessen-Darmstadt og Generalmajor Pfuehl om at overtage Befalingen over Tropperne i Hertugdømmerne under ham.

Den 19. Oktober modtog Kongen Efterretning om at Admiral Pros Munds Eskadre var bleven ødelagt mellem Femern og Lolland af en forenet svensk-hollandsk Flaade. Den gamle Konge blev dybt rystet ved dette Ulykkesbudskab. Nu da Svenskerne atter havde vundet Herredømmet til Søs gjaldt det om at værne de danske Øer mod en fjendtlig Landgang, hvorfor han skyndsomt afbrød Operationerne i Skaane og atter i de sidste Dage af Oktober vendte tilbage til Kjøbenhavn. Den 9. November gav Kongen Ahlefeldt Ordre til at overtage Befalingen over Rytteriet i Holsten, medens Bauer skulde kommandere Fodfolket og i Ærkebispens Fraværelse have Overbefalingen. Begge Generaler vendte derpaa tilbage til Ærkebispens Hovedkvarter.

I de første Dage af December foretog Ahlefeldt en vellykket Expedition til Lehmkulen ved Preetz, hvor han sprængte en svensk Afdeling paa et halvt hundrede Ryttere og gjorde et rigt Bytte, ligesom han kort efter i Spidsen for tohundrede Ryttere indtog den med Volde, Grave og Pallisader befæstede By Oldenburg (i Propstei), der i November var bleven erobret af den svenske Oberst Mortaigne. Ahlefeldt overraskede Kommandanten i Byen Oberstlieutenant Schleichbusch og dræbte og tog til Fange henved hundrede Mand.

Det danske Korps i Holsten under Ærkebispens Prins Frederiks Ledelse var i Oktober bragt op til ialt 5300 Mand. Paa egen Haand var den lille Hær

for svag til at hindre de svenske Tropper i at gaa over Eideren. Det besluttedes derfor, at Anders Bille skulde forene sig med Korpset med saameget Fodfolk og Rytteri han mente at kunne undvære af sine i Fæstningerne og langs Kysterne af Fyen fordelte Tropper. Rigsmarsken tilbød Ærkebispens 1000 Mand Fodfolk og 500 Ryttere, der skulde støde til ham saasnt Mødested og Tid vare opgivne. Forhandlingerne mellem Prinsen og Rigsmarsken aabenbarede snart den fuldkomne Modsætning, der herskede mellem de tvende Hærføreres strategiske Anskuelse. Anders Bille vilde rykke frem langs Østkysten over Kolding, Vejle og Horsens til Aarhus, medens Prinsen derimod først vilde indtage det af Svenskerne svagt besatte Riberhus med stormende Haand. Forhandlingerne mellem de tvende Hærførere trak i Langdrag, forgjæves mindede Bille Prinsen om, at det gjaldt at handle uden Tøven, og at hans Soldater truede med at gøre Mytteri, hvis Foreningen mellem de tvende Hære ikke snart iværksattes. Den 1. December ankom Ærkebispens til Rendsborg, hvorfra han efter Bestemmelsen skulde rykke frem til Flensborg for at modtage Rigsmarskens Troppekongtingent, men stillede sit Forsæt i Bero, da der indløb Rygter om, at tretten svenske Regimenter vare gaaede over Elben, han frygtede desuden for at Wrangel, der var trængt helt op til Viborg, skulde vende om og hindre Foreningen. Endelig fandt Konjunktionen Sted 17. December i Seest ved Kolding. Samme Dag mødtes Ærkebispens og hans Generaler Bauer og Ahlefeldt med Rigsmarsken og de jyske Krigskommissærer for at holde Krigsraad. Forhandlingerne tilspidsede yderligere Uenigheden mellem Prinsen og Rigsmarsken, og Resultatet blev, at den førstnævnte, der opnaaede Kongens Samtykke til at gaa mod Ribe i Stedet for mod Randers, da han ikke følte sig stærk nok til at gaa mod Wrangel, sagde sig løs fra de danske Herrer, og den 22. December med sin Hær brød op mod Vest og forberedte sig paa Indtagelsen af Ribe. Den svenske Kommandant Mortaigne rømmede Byen og trak sig med sine Folk ind i Slottet, der efter haardnakket Modstand toges med stormende Haand om Morgen den 30. December. Ahlefeldt, der med sit Regiment i forreste Række tog Del i den afgjørende Storm, mistede ikke faa af sine Folk. Mortaigne selv faldt, og hele Besætningen, en Major, to Kaptejner og flere Lieutenanter med henved 150 Mand maatte springe over Klingen.

Den 7. Januar vendte Ærkebispens tilbage til Kolding, hvor han atter samledes med Rigsmarsken og de jyske Kommissærer, der ved det i Byens Apothek afholdte Krigsraad energisk hævdede, at man burde rykke frem mod Wrangel, medens den forsigtige og ængstelige Prins, hvis Hovedtanke var at dække Marsken, hos sine holstenske Raadgivere fandt den forønskede Støtte i sin Utilbøjelighed til at gaa Fjenden i Møde. Selv Claus Ahlefeldt, der ellers altid viser sig som den daadkraftige, uforfærdede Soldat, ytrede Betæneligheder mod en øjeblikkelig Fremrykning, som han gjorde afhængig af hvorvidt man var sikret mod at blive falden i Ryggen og var tilstrækkelig provianteret. Man enedes om at opgive Ribe, Konjunktionen opløstes, Anders Bille gik igjen over

til Fyen, medens Prins Frederik med sin Hær atter vendte tilbage til Holsten, hvor han den 16. Januar velbeholden rykkede ind i sit kjære Glückstadt.

Saasart Wrangel fik Nys om, hvilken Fare han takket være de Danskes Langsomhed og overdrevne Forsigtighed lykkelig var undsluppen, satte han sine Skarer i Bevægelse til Holsten for ikke atter at blive indelukket i Nørrejylland, og tillige for at række Haanden til Königsmark, der var falden ind i Stiftet Bremen og rykkede frem mod Altona. For at spærre Wrangel Vejen gav Ærkebispem 4. Februar Bauer og Ahlefeldt Ordre til at rykke ud mod ham med hele Rytteriet og Dragonerne. Wrangel stod da med sit Korps i Nærheden af Uetersen, hvor han ved Strejfpartier gjorde Egnen usikker og bl. a. afbrændte Elmshorn. Til denne Landsby sendte Bauer en Afdeling Ryttere for at lokke et af Fjendens Strejfkorps i Baghold, medens han selv med Hovedstyrken bavde lejret sig i en Skov en Fjerdingsvej derfra. Sammen med Ahlefeldt besatte han to Broer ved Elmshorn, men de bleve uventet omgaaede af Fjenden, og forlode af deres Folk maatte de, kun fulgte af nogle faa Tjenere, redde sig ved en ilsom Flugt.

Da Kongen havde bestemt, at Marskegnene skulde fritages for Indkvartering, fik Ahlefeldt 9. Februar Ordre til at forlade disse og med sit Rytteriregiment, det bauerske Regiment (dog uden dettes Livkompagni) samt med et Kompagni af sit eget Fodregiment at marschere over Itzehoe og Rendsborg til Als. I Slutningen af Maanedes laa han i Kvarter i Sønderborg. Ifølge Wrangels Beretning havde Claus Ahlefeldt ialt 1200 Ryttere med sig, og da den svenske Hærfører gjorde Anstalter til at indeslutte ham her, lod han sig sætte over til Sundeved, hvorfra han indskibede sig til Middelfart. I Midten af Marts gav Kongen Befaling til, at Ahlefeldts Eskadron skulde indkvarteres i Kjøbenhavn, og senere, da man frygtede en Landgang fra Skaane, kom han med sit Regiment til Hovedstaden. I April søgte Bauer sin Afsked, da hans Stilling paa Grund af idelige Riverier med Pentz efterhaanden var bleven uholdbar, og hans Regiment overdroges (5. Juli) til Claus Ahlefeldt, der kort iforvejen havde maattet afstaa sit til Ærkebispem, der ønskede at have det som Livregiment. Det siges da baade i Henseende til Officerer og Menige at være smeltet saa meget sammen i de talrige Kampe, i hvilke det havde taget Del, „at det ganske vilde gaa til Grunde, hvis ikke Lakunerne udfyldtes“.

Sammen med Niels Trolle, Sivert Urne, Venzel Rothkirch og Flemming Ulfeldt var Ahlefeldt i April og Maj beskjæftiget med at ordne og forestaa de nødvendige Foranstaltninger til Forsvaret, der skulde hindre et fjendtligt Indfald paa de danske Kyser.

Allerede i Februar 1645 havde Fredsforhandlingerne taget deres Begyndelse. Da Gallas havde forladt Hertugdømmerne var det sidste Haab om Hjælp udefra bristet for Danmark. Wrangel erobrede omtrent hele Marsken, kun Rendsborg, der efter Kapitulationen strax i Begyndelsen af Krigen atter var blevet besat af danske Tropper under Anførsel af Oberst Jørgen Walter,

modstod hans Angreb. Königsmark indtog hele Stiftet Bremen. Ejheller Hannibal Sehested kunde under det efter ham opkaldte Felttog i Norge trods sin Tapperhed og Omsigt i Længden hævde sin Stilling. Alle indre Hjælpeskilder vare efterhaanden udtømte baade i Danmark og Hertugdømmerne, og tvungen af politiske og økonomiske Hensyn saa Christian IV. sig nødsaget til at undertegne den haarde og dyrekjøbte Fredsslutning i Brømsebro 13. August 1645.

I Christian IV.s sidste Leveaar hørte Ahlefeldt og hans myndige og herskesyge Moder, der ofte i Uger boede paa Rosenborg Slot, til den gamle Konges nærmeste Kreds. „Jomfru Lirken“, Ahlefeldts Fæstemø, var hans Hjærtebarn. Hun og Moderen havde indtil Christian IV.s Død Bolig i den aabne Rotunde ved Vintergemakket paa Frederiksborg Slot. Kongen overøste hende med kostelige Gaver, Juveler og Smykker, af hvilke nogle havde tilhørt hans afdøde Dronning, Kurfyrstinden af Sachsen og andre fyrstelige Personer, ligesom Elisabeth Sophie bar et Par af ham skjænkede Ørenringe af Guld i Form af Hænder, der indesluttede smaa Kobbersplinter, udtagne af Kongens Hoved, da han blev saaret i Slaget ved Kolbergerheide. Under de alvorlige Tvistigheder mellem den forstødte Kirsten Munk, hendes Børn og Svingersønner paa den ene Side og Vibeke Kruses Familie og Parti paa den anden Side — var Claus Ahlefeldt en trofast Støtte for Kongen, men uden Tvivl har han ogsaa bidraget til at ophidse Christian IV. mod Fru Kirsten Munk. Af et Brev fra Kongen, skrevet i April 1646 til Christen Thomesen Sehested, ses det, at Christian IV. af Kirsten Munks Børn forlangte en skriftlig Edserklæring, at de ikke havde onde Tanker om Vibeke Kruse. Som han tilføjer, kan han ikke tro, at Claus Ahlefeldt har talt ilde om Kirsten Munk og hendes Børn, „end som mulig maa være den Tid, da Frøken Sophie Elisabeth — Grev Christian Pentz' Frue — slog ham for Hovedet“.

Kongens Tilrettevisning synes ikke at have frugtet, thi allerede i Maj indberettes til ham, at Pentz og Claus Ahlefeldt havde begivet sig til Kiel for at duellere. Sandsynligvis er Tvekampen dog bleven hindret ved et kongeligt Forbud. Ogsaa Hannibal Sehested var Ahlefeldts svorne Fjende, og samtidige Kilder berette om, at han benyttede hver Lejlighed til at sige ham Spydigheder og intrigere mod ham.

Af Hensyn til den Misstemning, der blandt den gamle danske Adel gjorde sig gjældende overfor de holstenske og fremmede Adelsmænd, der havde faaet danske Lehn i Hænde, saa Ahlefeldt sig foranlediget til at afstaa Kalø, som han en kort Tid havde haft i Forlening. For at holde sin Svingersøn skadesløs besluttede Kongen faa Uger før sin Død at tildele ham den vigtige og ansvarsfulde Post som Guvernør i Glückstadt, skjønt han havde lovet Ulfeld ikke at foretage nogen Forandring før 1. Maj af Hensyn til Pentz, der

beklædte denne Stilling. Da Kongen ikke synes at have anet sin nære Død, nøjedes han med at give Ahlefeldt et Expektancebrev paa Embedet. Faa Dage efter at den gamle Konge havde lukket sine Øjne kom Ahlefeldt 3. Marts til Glückstadt for at overtage Befalingen over Fæstningen, men da han ikke kunde fremvise nogen direkte Ordre, nægtede Pentz at vige Pladsen og indberettede paa Foranledning af Korfitz Ulfeld Sagen til Hertug Frederik, der sikkert har maattet billige Pentz' Optræden.

Under Mellemløbet og Ulfelds Eneherredømme fik Vibeke Kruse og hendes Familie en ilde Medfart. Selv døde hun ikke længe efter Kongen, i April, og blev stedt til Jorden paa en forsmædelig Maade. Faa Dage efter rygtedes det i Hovedstaden, at Claus Ahlefeldt agtede at gaa i kejserlig Tjeneste, ligesom Ulrik Christian Gyldenløve havde ladet sig forlyde med, at han ikke mere vilde vende tilbage til Danmark. Hvis man tør tro en samtidig Beretning, skal man i den afdøde Konges Papirer have fundet et Brev fra Claus Ahlefeldt, hvori denne havde opfordret Christian IV. til at lade Ulfeld og Anders Bille henrette.

I Juli blev Hertug Frederik i Kjøbenhavn af Stænderne hyldet som Danmarks Konge og overtog ved den i August i Christiania stedfundne Hylding Regeringen i Norge. Under Krigen havde Kongen lært at sætte Pris paa Ahlefeldt, han tilsagde ham sin Beskyttelse, formaaede ham til at blive i Landet, og efter som Kongens Stilling mere og mere befæstedes, og Magten lidt efter lidt gled Ulfeld ud af Hænderne, knyttedes Frederik III. med stærkere Baand til Ahlefeldt, der den 18. Juni i Stilhed havde fejret sit Bryllup.

I det første Aar af Kongens Regering synes Ahlefeldt væsentlig at have levet i Holsten, hvor han efterhaanden havde erhvervet store og værdifulde Besiddelser. Ved Skiftet efter Vibeke Kruse med Svogeren Ulrik Christian erhvervede han Godset Bramstedt ved Kaltenkirchen og købte 1650 det prægtige Gods Klein-Nordsee ved Kiel af Moderens Fallitbo. Christian IV. havde Aaret før sin Død, i Stedet for at udbetale ham den i Ægtepagten tilskrevne Sum, pantsat Godserne Rohlstorff og Niendorf til ham. 1651 syntes der en kort Tid at have hersket Uenighed mellem Kongen og Ahlefeldt vedrørende Besiddelsen af Bramstedt. Kongen tilskrev i August Regeringen, at han havde i Sinde at erhverve dette Gods paa Grund af dets fordelagtige Beliggenhed og andre Fortrin. Ahlefeldt havde fordristet sig til at bortpante Bramstedt, skjønt han kun havde faaet anvist Nydelsen af Indtægterne for sin Person. Sagen skulde afgjøres af Landretten, men i December befalede Kongen Ahlefeldt at udlevere Ægtepagten og de øvrige til ham udstedte Forskrivninger mod en Obligation paa 20,000 Rdlr., hvilken Sum skulde tilfalde Ahlefeldts Hustru og dennes Arvinger. 1652 stadfæstede Kongen dog Gavebrevet paa Bramstedt.

Elisabeth Gyldenløve døde allerede 20. Januar 1654, kun tyve Aar gammel, og gravsattes 16. Marts i St. Nikolaj Kirke i Kiel. Ditlev Ahlefeldt repræsenterede Kongen ved den pragtfulde Ligbegængelse. I sit Ægteskab med

Ahlefeldt havde hun, saavidt vides, kun en Datter Christine Sophie Amalie (Sjette Afsnit I).

Claus Ahlefeldt hensad ikke længe som Enkemand. I Marts 1655 holdt han Bryllup med sin Frænke Anna Hedevig Buchwald, født 24. Januar 1629, Datter af Daniel Buchwald til Schierensee (se ovenfor), hvilket Gods hun arvede efter Faderens Død.

Hvad angaar Ahlefeldts militære Løbebane kan mærkes, at han i Aarene 1651—53 kaldes Generalvagtimester — en fra Tyskland hentet Titel, der betegner det samme som Generalmajor — og førte Befalingen over det tidligere bauerske Regiment. 1656—57 kommanderede han Henrik Ahlefeldts Rytterregiment.

Umiddelbart efter at Danmark havde erklæret Sverig Krig i 1657 fik Ahlefeldt 26. September fornyet Bestalling som Generalmajor og Oberst til Hest, og der tildeltes ham Dumbstorfs og Ditlev Brockdorffs Fodregimenter samt tvende Rytterkompagnier. Da Generalmajor Hans Rantzau kort efter nedlagde Kommandoen fik Claus sammen med Oberst Wancken overdraget Befalingen i Hertugdømmerne, indtil Feltmarskal Eberstein sattes i Spidsen for de derværende Tropper.

Den 18. November ankom Ahlefeldt til Glückstadt, hvorfra han berettede om Tilstanden i sit Regiment. Han fremhævede indtrængende det nødvendige i ufortøvet at hverve Folk til Komplettering af Regimentet. Efterladenhed i saa Henseende kunde gjøre større Skade end et tabt Slag. I December melder han, at Fjenden har sat sig fast i Pinneberg, dækket af 1500 Ryttere og 4 smaa Kanoner. Havde man i Tide havt Hververpenge, vilde som han hævder, denne Ulykke ikke være hændt. I Glückstadt havde han næppe 200 Ryttere tilbage, og ikke en eneste Mand kunde undværes fra Fæstningen.

I December udnævntes Ahlefeldt til Chef for et Dragonregiment og foretog med 200 Musketerer og 300 Ryttere et Strejftog til Heiligenstedten. Den svenske Generalmajor Arendtzon var fra Pinneberg brudt op med en Styrke paa 1500 Mand Fodfolk og Ryttere og plyndrede og hærgede Egnen omkring Kaltenkirchen, Bramstedt og Wilster. Ved Broen ved Heiligenstedten stødte han paa Claus Ahlefeldt med 200 Heste og 150 Mand Infanteri, hans Ryttere trængtes tilbage over Broen, medens den i Antal Svenskerne langt underlegne Fodfolkstyrke besatte Heiligenstedten Kirkegaard, hvorfra de Danske efter tapper Modstand maatte vige tilbage efter at have tilføjjet Svenskerne et Tab af en Kornet og 60 Mand. Dagen efter fik Ahlefeldt over 200 Mand Fodfolk til Forstærkning, og i en ny Træfning faldt den svenske Oberstlieutenant Taube med 120 Mand. Fjenden havde desuden 100 Saarede og mistede 3 Stykker Skyts. Efter fuldført Hverv trak Ahlefeldt sig med hele sin Styrke tilbage til Cremppe, hvorfra han med en Trompeter sendte General Arendtzon, sin fordums Vaabenfælle i fremmed Krigstjeneste, et Skjæmtebrev, hvori han med Hentydning til sin heldige Vaabendaad opfordrer ham til ikke mere at plette sin Krigerære med Skænden og Brænden.

Efter Fredsslutningen fik Ahlefeldt i Maj 1658 Befaling til at udlevere sine Ryttere og Dragoner til Rigsadmiral Wrangel for med disse at komplettere de 2000 Ryttere, som ifølge Fredstraktaten skulde udleveres til Sverig. Det ses, at Kongen havde givet ham Tilsagn om Kommandantskabet i Cremppe og Befalingen over U. F. Gyldenløves Regiment, som denne fratraadte 16. Juli. Kommandantposten overdroges dog Oberst J. O. Bremer, medens Ahlefeldt forblev i Glückstadt.

Umiddelbart efter Fredsbruddet 1658 blev Ahlefeldt sammen med Geheimeraad Godske Buchwald tagen til Fange i Holsten af Svenskerne. De skulde under Bedækning af 30 Ryttere have været ført til Pinneberg og derfra til Stade, da de 16. August bleve befriede af Ebersteins Folk.

Efter Svogeren Ulrik Christian Gyldenløves Død 11. December kom Ahlefeldt til Kjøbenhavn og overtog som dennes i alle Maader fuldt værdige Afløser Ledelsen af Hovedstadens Forsvar paa Vestfronten. Den 2. Februar 1659 udnævntes han til Generallieutenant og førte i Stormnatten Kommandoen paa Voldens mest udsatte Sydvestfront fra Løngangen til Helmers Skanse.

Paa denne haardt truede Voldstrækning, Ulrik Christians gamle Post, og værnet af hans tapre Dragoner, stod Natten mellem 10. og 11. Februar den egentlige Hoveddyst, der skulde afgjøre Hovedstadens og Danmarks Skæbne, og didhen styrede alle, hvem Pligten ikke bandt til andre Steder af Forsvarslinjen. Kongen selv indfandt sig her til Hest, ledsaget af Schack og Urup, for at opmuntre sine Folk til Kampen. Denne begyndte med at Svenskernes Angrebskolonne rykkede frem mod Bastionen foran Vartov for at storme Slotsholmen og Løngangen. Det lykkedes Fjenderne at erobre Ravelinen foran Bastionen, og til Trods for den ødelæggende Kugleregner fra Volden styrtede Angribernes Skare med Dødsforagt ned i Graven foran Hovedvolden, hvor Ahlefeldt personlig var til Stede i forreste Række og ved sit Exempel opildnede Soldaternes og Borgerskabets Mod. Ved Hjælp af Stormstiger — femten i Tallet — stormede de Svenske op ad den indre Gravskraaning. Der opstod et heftigt Haandgemæng, under hvilket det lykkedes to svenske Officerer at bestige Brystværnet. Den forreste, Kaptejn Uggla, raabte: Vil I have Pardon, I danske Hunde? Hvem kommanderer her? I det samme Nu blev han stødt ned af Claus Ahlefeldt, der var bevæbnet med en Partisan, anbragt paa en sex Fod lang Stang af Kaneltræ. Den anden svenske Officer blev fravristet sin Pike og dræbt med sit eget Vaaben. Efter Førernes Fald veg den Kolonne, de befalede, tilbage, og den truende Fare var overstaaet. Forgæves førte Stenbock to af sine Brigader frem til Undsætning og rettede med Resten af sit Korps et heftigt Angreb mod Bryghuset og Løngangen. Paa dette Kampens Brændpunkt var og blev Slaget uigjenkaldelig tabt.

I de Maaneder Svenskekongen med sin Hær indesluttede Kjøbenhavn indtil Befrielsens Time oprandt for Hovedstaden og dens tapre Forsvarere havde

den forenede brandenborgske, polske og kejserlige Hærstyrke, der under Anførsel af Kurfyrst Frederik Vilhelm af Brandenburg var ilet Danmark til Hjælp, fordrevet Svenskerne fra Hertugdømmerne og erobret Øen Als. Ved Juletid 1658 opslog Kurfyrsten sit Hovedkvarter i Ribe, hvorfra han atter brød op i Februar, og ved Maanedens Slutning, da Hæren havde naaet Viborg, var hele Nørrejylland gjengivet den danske Krone. Ved Foraarets Frembrud sendtes Claus Ahlefeldt til Aalborg for paa Kongens Vegne at tage Halvøen i Besiddelse, ordne Forholdene og overtage Befalingen over den Militis han skulde rejse paa Halvøen, ligesom han udnævntes til Chef for Ulrik Frederik Gyldenløves Fodregiment. Endvidere havde han det Hverv at overtale Kurfyrsten til at føre de forenede Tropper over til Fyen eller Sjælland. Først lykkedes det Ahlefeldt at faa iværksat Indeslutningen og Belejringen af Frederiksodde, der forsvaredes af den svenske Generalmajor Böttiger i Spidsen for 3000 Mand. Fæstningen blev udsat for en hæftig Beskydning, og Løbegravene førtes tæt ind under Fæstningen. I halvandet Døgn modstod de Svenske Angrebene, indtil de efter at have stukket Ild paa Byen og ladet Fæstningsværkerne springe i Luften rømmede Frederiksodde og ved Hjælp af Pramme flygtede over til Fyen.

Herpaa begav Ahlefeldt sig op til Vendsyssel for at mønstre Opbudet. Fra Aalborg indberetter han i de sidste Dage af Juni, at han har samlet 1400 Ryttere, som i Løbet af faa Uger skulde være marschfærdige og ved Hjælp af tredive større og mindre Skuder afgaa til Sønderborg for derfra at indskibes til Kjøbenhavn. Planen forsinkedes, idet en i Ebeltoft Vig af hollandske og danske Skibe dannet Flotille, bestaaende af fem Fregatter og henved hundrede Transportskibe 23. Juli blev ødelagt af Svenske og Englændere, som derefter brandskattede Ebeltoft og bombarderede Aarhus. Efter dette betydelige Tab af Transportmidler maatte man foreløbig opgive Tanken om at undsætte Fyen. I Jylland vedblev Ahlefeldt imidlertid paa sin Vej gennem Landet at drage Om-sorg for Ammunition og Mundforraad til de faste Pladser, han passerede. Den sidste Dag i Juli brød han op fra Aalborg, som han havde forsynet med Proviant, naaede 5. August til Thisted og lod Skanser opkaste ved Harboøre og Hals. Dagen efter tog han med sin Hustru ind paa Vestervig Kloster. Overalt udfoldede han en beundringsværdig Iver og Omsigt. „Jylland er nu,“ skrev han til Kongen, „Gud være lovet, i god Stand, Kornet staar her udmærket i Aar, og der er nok af Kvæg. Jeg skal træffe Foranstaltninger til at Landet ikke ødelægges, men saavidt muligt, salveres.“

I Løbet af September, da Udsigterne til Fyens Gjenerobring atter var bleven lysere, arbejdedes der ivrigt baade i Jylland og i Kjøbenhavn paa Samlingen af en Transportflaade og Udrustningen af et Landgangskorps. Hærens Samlingssted skulde være Kiel, Schack var udset til Leder af Expeditionen, de øverste Befalingsmænd næst efter ham vare Claus og Hans Ahlefeldt. Til Dan-nelsen af Korpsen afgav Claus tre jydsk Rytterregimenter og en Del Fodfolk. Feltmarskal Eberstein, Generalguvernøren i Hertugdømmerne, stillede 2000 Ryt-

tere og 200 Dragoner af de forbundne Tropper samt 1000 holstenske Ryttere, Schack selv skulde medbringe tre Regimenter hollandske Hjælpetropper. Eberstein fik Ordre til med Resten af sine holstenske Afdelinger og de efter Kurfyrstens Udmarsch af Landet tilbageblevne fire brandenborgske og fire østrigske Regimenter og 2000 Polakker samt 1000 Dragoner, ialt henved 5000 Mand, at tage Stilling ved Snoghøj. Den 1. Oktober afgik den hollandske Hjælpeflaade under de Ruyter fra Kjøbenhavn, fulgt af en dansk Eskadre under Henrik Bjelke, der havde Schacks Tropper om Bord, men naaede først den 12. Kiel paa Grund af Modvind. Indskibningen af de fra Jylland og Hertugdømmerne samlede Tropper tog sin Begyndelse, og den 27. Oktober styrede Flaaden med det samlede Landgangskorps, henved 2700 Ryttere og 3500 Mand Fodfolk, ud af Kielerfjorden. Paa Grund af Vindstille naaede man først samme Dags Aften op under Lollands Albue i Langelandsbeltet. I den mørke Nat saa man fra Skibene Fjendernes Bavner blusse langs Lollands og Langelands Kyster. Den følgende Dags Aften nødtes man paa Grund af den stærke Strøm at søge ind under Slipshavn, hvor man gennem Spejdere fik Efterretning om, at Nyborg kun var svagt besat af de Svenske, hvilket foranledigede Schack til at forsøge en Overrumpling af Fæstningen. Klokkeren 10 om Aftenen sattes henved 2000 Musketerer under Ahlefeldts Ledelse ud i Baadene, men i Nattens Mørke og i den hæftige Storm adsplittedes Fartøjerne, og det dristige Anslag gik, som Ahlefeldt mismodigt udtrykte sig, Krebsegang. Ved Daggry aabnede Fjendens Kystbatterier, særlig fra Slipshavn, en hæftig Ild, som dog ikke besvaredes. I et samme Dag afholdt Krigsraad besluttede man at se bort fra videre Forsøg mod Nyborg og i Stedet for at iværksætte en Landgang ved Kjerteminde, nord for Byen. Den fandt Sted om Eftermiddagen den 31. Oktober.

Angrebet begyndte med en stærk Kanonade fra de Ruyters Orlogsskibe mod Svenskernes Stilling syd for Kjerteminde, medens det danske og hollandske Fodfolk under Schacks personlige Ledelse blev sat i Transportfartøjerne, der styrede ind mod Stranden. Da de overfyldte Baade ikke kunde lægge til ved den stejle Skrænt sprang Hans Schack med dragen Kaarde ud i Vandet, fulgt af de tvende Ahlefeldter og de fornemste hollandske Officerer med hele det danske og hollandske Fodfolk efter sig, der med Musketterne i den opløftede Haand, i Vand til op mod Brystet vadede i Land. Den svenske Kystvagt søgte forgjæves at trænge de kjække Angribere tilbage, og efter at de 3000 Mand Infanteri havde sat Foden paa Land gik det i Stormskridt gennem Byen. Ved Kirken gjorde de Svenske et sidste forgæves Forsøg paa Modstand. Schack angiver hele sit Tab til kun 20 Døde og Saarede, Svenskernes til henved 150 Mand. Strax efter landsattes 1200 Matroser, men først Dagen efter hele Rytteriet. Schack forfulgte ikke de flygtende Svenske, men forblev et Par Dage paa Hindsholmen, hvor han provianterede sig og skaffede sig Underretning om den fjendtlige Hærs Styrke, hvorpaa han over Munkebo og Aasumbro marscherede til Odense, hvor han

9. November holdt sit Indtog under Jubel fra den haardt betrængte og ængstede Befolkning.

Imidlertid havde ogsaa Eberstein med sine Tropper den 4. November iværksat Overgangen fra Snoghøj til Kysten mellem Middelfart og Hindsgavl, hvor Svenskerne kun ydede ringe Modstand, og Dagen efter opslog han sit Hovedkvarter i Middelfart. Svenskernes Styrke paa Fyen, 6—7000 Mand, anførtes af Pfalzgreven af Sulzbach, personlig en tapper Soldat, men ingenlunde sin ansvarsfulde Stilling som Hærfører voxen. I Stedet for at angribe Schack og Eberstein enkeltvis trak han sin Hær fra Odense tilbage til Nyborg og tillod de danske Hærkorps at forene sig, hvilket skulde føre til det afgjørende Slag ved Nyborg. Det saa en Stund ud til, som om de ved Konjunktionen vundne Fordele atter skulde gaa tabt, da den mellem de tvende Feltmarskaller Schack og Eberstein alt længe ulmende Skinsyge nu brød ud i lys Lue. Den 11. September indfandt Schack sig i Ebersteins Kvarter, hvor begge efter en haard Strid om Forrangen, der omsider bilagdes ved de tilstedeværende Generaler Claus og Hans Ahlefeldt samt Generalkrigskommissær Ditlev Ahlefeldts Mellemkomst, blev enige om, at hver Feltmarskal skulde føre sit Korps, og Hærførerne hver Dag skiftevis have Avantgarden.

I Slaget ved Nyborg 14. December kommanderede Claus Ahlefeldt Centrum af det schackske Korps, hvor Feltmarskallen selv befandt sig, og som væsentlig bestod af hollandsk Fodfolk, venstre Fløj førtes af Generalmajor Traupe, og højre Fløj af Hans Ahlefeldt. Eberstein, der foruden sine egne Regimenter førte de brandenborgske og kejserlige Rytterregimenter samt et polsk Regiment, foretog et hidsigt og overilet Hovedangreb paa den af Morads og Grave dækkede fjendtlige Forsvarsstilling, men blev slaaet fuldstændig tilbage. Gjentagne Gange førte Eberstein sine Tropper i Ilden, Polakkernes Anfører faldt, ligesom Josias Breide Rantzau, Chefen for Ebersteins Livregiment, fandt Døden, og den højre Fløj truedes med fuldstændig Opløsning, medens venstre Fløj, ved hvilken Eberstein befandt sig med Ditlev Ahlefeldt, tre Gange blev kastet tilbage, hvorved Feltmarskallen dreves ud i et Morads og kun med Nød og Næppe undgik at blive taget til Fange. Schack tøvede med at rykke frem med Reserven, og Eberstein var for stolt til at bede sin Rival om Hjælp, da Ditlev Ahlefeldt personlig indfandt sig hos Schack og bevægede denne til at komme til Undsætning.

Slagets andet Afsnit begyndte. Hovedstødet blev foretaget af det hollandske Fodfolk, som stod i Centrum af Schacks Korps. Under Anførsel af Claus Ahlefeldt, Sir Walter Vane og Oberst Killegrew rykkede disse Tropper i tæt sluttede Hobe frem i Stormskridt og kastede alt overende paa deres Vej. Alle ere enige om at berømme den Fashed og Orden hvormed denne Fremrykning udførtes. Efter at have rensat Terrænet for det svenske Rytteri gik Infanterikolonnerne mod det af Artilleri og Infanteri bestaaende svenske Centrum, der anførtes af Otto Stenbock, og som havde en særdeles fordelagtig Op-

stilling i Udkanten af Bavnergaards (Juelsbergs) Skov ved den gamle Hovedlandevej. Dette Angreb endte med det svenske Centrums Adsplittelse og Tilbagegang. Samtidig kom der Melding om, at Slaget var vundet paa et andet Punkt af Valpladsen, idet Hans Ahlefeldt med sit Rytteri paa højre Fløj havde sprængt Henrik Horns Korps. Hermed var Dagens Skæbne afgjort, hele den svenske Hær trak sig ind i Nyborg og kapitulerede Dagen derpaa.

Efter at Fyens Gjenerobring saaledes var bleven fuldført, overdrog Kongen Ahlefeldt Overbefalingen over hele Øen. Da alle Levnetsmidler vare slupne op, udrustede Ahlefeldt en lille Kaper under Anførsel af Kaptejn Colnet, der havde Ordre til at paagribe alle, som han ved de sjællandske Kyster traf paa med forbudne Varer og føre Provianten til Nyborg. I Marts lykkedes det Colnet at overrumple Fyrsten af Anhalt, der laa i Kvarter paa Dragsholm. Ahlefeldts Folk overbragte ham den fangne Prins tillige med fire Standarter uden selv at have mistet en eneste Mand.

Til Løn for sine gode Tjenester fik Ahlefeldt i September 1660 anvist en Pension af Assens Toldsted paa 3000 Rdlr. aarlig. Den 23. December udnævntes han til General af Infanteriet, Assessor i Krigskollegiet og Øverstbefalende over Militien i Norge samt Befalingsmand over Thronhjems Amt. Endnu før Aarets Udløb rejste Ahlefeldt til Norge og begyndte med den ham egne store Bevægelighed at inspicere Fæstningerne rundt i Landet ved Foraarets Komme. Han tilraader bl. a. indtrængende at befæste Halden. „Gud maa have bevaret den synderligt“, skriver han, „thi som Fæstningen er nu, er den ganske uduelig, og man maa undres over, at den har forvaret sig saa vel mod Fjenden.“

I Marts 1661 blev Ahlefeldt indviklet i en Retssag, der uden at frembyde nogen videre Interesse kaster et karakteristisk Lys over hans Person. Admiralitetsdommen var bleven indanket for Højesteret, men Ahlefeldt, der var bleven stævnet for samme, erklærede kort og godt, at han ikke vilde underkaste sig denne Domstols Kjendelse, da den var dannet af civile Personer, og han som Militær kun kunde dømmes af en Krigsret. Som holstensk Herremand og følgelig Undersaat af det hellige romerske Rige vilde han, hvis det ikke tillodes ham at føre sin Sag for den militære Ret, dømmes i Holsten. Ahlefeldts Protest blev dog erkjendt for ugyldig.

I Januar 1663 var Ahlefeldt i Kiel, hvorfra han førte Forhandlinger med Cort Adeler for at formaa denne til at træde i dansk Tjeneste, hvilket ogsaa skete. Han synes tidligere i Norge eller i Holland at have gjort Admiralens Bekjendtskab. I Sommeren samme Aar berejste han Hedemarken og boede Efteraaret igjennem paa Thronhjemgaard. Den 11. Oktober, samme Dag Prinsesse Anna Sophie af Danmarks Trolovelse med Kurprins Johan Georg af Sachsen fejredes med stor Pragt paa Kjøbenhavns Slot, fik Ahlefeldt det blaa Baand.

Julen tilbragte Ahlefeldt paa sit Gods Nordsee og opholdt sig en Tid

af Vinteren i Kjøbenhavn. I Januar 1664 afløste Ulrik Frederik Gyldenløve Iver Krabbe som Statholder i Norge. Det var dog kun den højeste civile Myn- dighed, der herved betroedes ham, medens Claus Ahlefeldt fremdeles beholdt Overbefalingen over Hæren i Norge. Det varede ikke længe før der udviklede sig et spændt Forhold mellem de to, og i Foraaret 1665, da Ahlefeldt opholdt sig med Orlov i Hovedstaden, fremkom han med haarde Klager over Gyldenløve og lod sig forlyde med, at han hellere vilde tage Afsked end atter vende tilbage til Norge.

Med ublandet Glæde læser man de talrige Rapporter Ahlefeldt i Aarenes Løb tilstillede Kongen og Feltherren Schack. I alle aabenbarer sig hans varme Interesse og Forstaaelse for Hærens Tarv, og overalt giver hans friske, frimodige Natur sig Udslag. Saaledes skriver han f. Ex. 1662 fra Throndhjem til Schack: „Deres Excellences Fraværelse er Skyld i, at meget godt er gaaet i Staa. Jeg tror sikkert, at havde De været til Stede vilde den stakkels, nød- lidende Hær forlængst være bleven hjulpen af sin svare Trang. Jeg kan for Gud vidne, at baade Lieutenanter og Fændrikker have maattet spise Barkebrød i denne Dyrtdid. Hvis der ikke udgaar Ordre til at udbetale Hæren, hvad den behøver, saa har Kongen til Vinteren ingen Armé mere. Skulde denne Ordre ikke snart indtræffe maa jeg sige: Dixi et salvavi animam meam.“ Iøvrigt var Ahlefeldts Forhold til Schack efter alt at dømme godt. Da han en Gang ind- byder Feltherren til et Gjæstebud, skriver han i Spøg til denne paa Latin: „I min tarvelige Hytte vil I kun finde tarvelige Retter, men til Gjengjæld mange glade Bordfæller.“

Mindet om Ahlefeldts Virksomhed i Norge er især knyttet til Kampen paa Bergens Vaag 2. August 1665, ved hvilken Lejlighed han paa en glimrende Maade hævdede den danske Vaabenære.

Under Krigen mellem England og Nederlandene var den hollandske Flaade under Anførsel af Wassenaer bleven slaaet 3. Juni 1665 syd for Yar- mouth af en overlegen engelsk Eskadre under Hertugen af York. Kort efter gik en hollandsk Koffardiflaade paa henved 60 store Skibe, — ostindiske, vest- indiske og Smyrnafarere med en Ladning til en Værdi af mange Millioner Gylden — efter at have fundet Kanalen spærret af engelske Orlogsskibe, norden om Skotland og søgte i Tillid til Danmarks Forbund med Nederlandene Ly i Bergens Havn. Den engelske Regering var lysten efter det rige Bytte, og dens Sendebud i Kjøbenhavn havde efter vidtløftige Underhandlinger med de danske Statsmænd bevæget disse, der længtes efter en Lejlighed til at afryste Nederlændernes trykkende Handelsmonopoler paa de danske Kyster, til at støtte deres Forehavende mod at faa Andel i Byttet. Englænderne skulde have Lov til at løbe ind i Bergens Fjord, og under Skin af at Overrumplingen skete mod Danmarks Vilje skulde der fra Fæstningen fyres paa de engelske Skibe med løst Krudt. Overenskomsten sluttedes i Kjøbenhavn 23. Juli, og Dagen efter afsendtes en Kurer til Bergen med Ordre i saa Henseende.

Paa selve Bergenhus' Fæstning, der ligger tæt ved Fjordens nordre Indløb, laa der paa hin Tid tolv Batterier. Ovenover Slottet fandtes paa det saakaldte Sverresborg et Værk med fire Batterier. Paa den anden Side af Vaagen var anlagt en Skanse paa Nordnæs. I Garnison paa Fæstningen laa den Gang 6—700 Mand, Byens Borgervæbning anslaaes til over 1000 Mand. Den øverstbefalende var Claus Ahlefeldt, Kommandant paa Fæstningen Johan Casper Cicignon.

Den sidste Dag i Juli Maaned ankrede den engelske Flaade paa henved 25 Skibe, deriblandt 14 Fregatter paa 50—60 Kanoner op udfør Bergen. Chefen Kontreadmiral Teddemann sendte strax en Parlamentær i Land til Kommandanten med den Efterretning, at Kongen af Danmark havde givet sit Minde til, at Englænderne maatte bemægtige sig den hollandske Flaade, der havde søgt Ly under Fæstningens Kanoner. Efter Ordre fra Ahlefeldt gav Cicignon til Svar, at han først maatte oppebie en direkte Bekræftelse herpaa fra sin Konge. Alligevel styrede Teddemann ind i Havnen og ankrede tæt under Bomløbet mellem Slottet og Batteriet Nordnæs. Strax efter sendte Ahlefeldt Bergens Kæmner ombord til Admiralen med Opfordring til at afholde sig fra alle Fjendtligheder, og Paamindelse om, at der ifølge en 1661 afsluttet Traktat ikke maatte løbe mere end 5—6 Skibe ind i Havnen.

Dagen efter sendte Admiralen en Parlamentær, Lord Montague, til Ahlefeldt for at underrette ham om den mellem begge Magter truffne Overenskomst. Ahlefeldt erklærede med stor Sindsro, at han ikke kjendte noget til en saadan Aftale og derfor maatte opfordre ham til at afstaa fra sit Forehavende indtil han selv fik den i Udsigt stillede Instrux i Hænde. Forgjæves søgte Montague at vinde ham ved List og store Løfter om Belønning i Form af Andel i Prisen og Hosebaandsordenen, Ahlefeldt forblev urokkelig ved sin Beslutning.

Under en følgende Samtale betonedes Montague, at det ikke var Englænderne saameget om at gjøre at komme i Besiddelse af den hollandske Flaade, Kongen af Danmark kunde gjerne beholde den, Ahlefeldt skulde søge at overtale Hollænderne til at overgive sig. For at forebygge Fjendtligheder og af Hensyn til den Fare, der truede Byen, samt ogsaa for at forhale Tiden lovede Ahlefeldt at ville forhandle med Nederlænderne, og der opsattes en skriftlig Overenskomst herom. Medens Natten henrandt under disse Forhandlinger vandt Englænderne i Mørket Tid til at varpe alle deres Skibe ind i Havnen og lægge dem i Slagorden. Om Morgenen ganske tidligt den 2. August overbragte Montague i Stedet for den i Udsigt stillede Ratifikation af Overenskomsten Melding fra Admiralen, at denne saa sig nødsaget til ufortøvet at angribe den hollandske Flaade. Byttet skulde deles, dog saaledes, at den danske Konge først skulde udtage sin Halvpart. Ahlefeldt nægtede bestemt at give sit Samtykke til denne Voldsgjerning og advarede Admiralen mod de danske Kanoner, hvis Virkning de engelske Fregatter skulde faa at føle; han vilde værge sig som en ærlig Mand.

Strax efter at Montague havde overbragt Chefen denne Besked, aabnede den utaalmodige Admiral Ilden mod de hollandske Skibe. Begge Flaader laa kun 4—500 Alen fra hinanden og Fæstningen mellem dem. Kanonaden var saa voldsom, siger Ahlefeldt, at han ingensinde før havde hørt Magen. Ved de første Salver, der rettedes mod Fæstningen, bleve to af Slottets Kanoner demonterede, og der faldt fire Mand. Da Skydningen havde varet i to Timer tændte en engelsk Granat Ild i tre Tønder Krudt, der var bragt i Læ for Regnen i Fæstningens Hovedbatteri, som sprang i Luften. Af de i Nærheden staaende bleve flere dræbte og mange saarede. Ahlefeldt blev slynget til Jorden, men slap med mindre Kvæstelser, Cicignon fik Øjnene forbrændt. I denne kritiske Situation lod Ahlefeldt to hvide Faner stikke ud fra Slottets Hovedtaarn for at formaa de kæmpende Parter til at stanse Skydningen og sendte en Parlamentær, Major Christian Holberg — Digterens Fader — til Teddemann. I Kampens Hede ænsede ingen Signalet, og Holberg kunde paa Grund af den voldsomme Skydning ikke komme ombord. I Løbet af en halv Time var det imidlertid lykkedes Ahlefeldt og Cicignon at istandsætte Slottets Batterier, der atter aabnede Ilden mod Englænderne. De dræbte og saarede Artillerister bleve erstattede med Konstabler fra den hollandske Flaade, for største Delen Norske af Fødsel. Hollænderne skaffede hastig til Veje, hvad der manglede af Ammunition til Fæstningen. Batterierne paa Slottet og Nordnæs tilføjede derpaa Englænderne i Forening med Hollænderne saa betydelig Skade, at Admiral Teddemann maatte trække sig ud af Ilden og med forskudte Master og ødelagt Takkelage mere drivende end sejlende lægge sig for Anker i rum Sø tre Mil fra Bergen.

Skaden var for alle Parters Vedkommende betydelig. Englænderne skulle have mistet 6—700 Mand, deriblandt flere Kaptejner og den før nævnte Sir Montague, der faldt ved den sidste Salve fra Fæstningen. Hollændernes Tab var 25 Døde og 70 Saarede. Af Besætningen paa Fæstningen faldt 7 og saaredes 23. Af Indbyggerne i Bergen bleve 10 dræbte af engelske Kugler. Fæstningsværkerne vare meget ilde tilredte, men Byen selv led ingen Skade. Den 4. August affholdtes en almindelig Takkegudstjeneste i Bergen. Dagen efter ankom Kureren fra Kjøbenhavn til Bergen med Kongens Instrux, der paa bød Ahlefeldt at hjælpe Englænderne med Angrebet paa den hollandske Flaade. Ahlefeldts Stilling var yderst vanskelig. Paa den ene Side var han pligtig til at lyde Kongens Bud og paa den anden Side følte han som ærekjær Mand og ærlig Soldat det nedværdigende i at skulle fuldbyrde et saa uhæderligt Hverv. I de foregaaende Dage efter Kampen, da man ventede et nyt Angreb af Englænderne, hvis Flaade imidlertid var bleven istandsat nogenlunde og forstærket med nys tilkomne Skibe, havde Ahlefeldt af al Kraft arbejdet paa Ubedringen af Fæstningsværkerne, medens Hollænderne paany havde lagt deres Skibe i Slagorden.

Der indlededes nu Underhandlinger mellem Ahlefeldt og den engelske

Admiral, men de Vanskeligheder hin lagde Englænderne i Vejen synes at tyde paa, at han med Forsæt har trukket Forhandlingerne i Langdrag for at vinde Tid for Hollænderne. Den 12. August afsejlede Englænderne med uforrettet Sag. En nederlandsk Hjelpeflaade under de Ruyter kunde ventes, og de første Skibe af hans Eskadre viste sig 20. August i Byfjorden og hilstes fra Fæstningen med Salut. Samme Dag styrede hele den hollandske Flaade under Kanontorden fra Forterne og fra Skibene og under Klangen af Pavker og Trompeter ud fra Bergen. Modvind holdt dem nogle Dage tilbage, men den 28. August hilste de selve de Ruyters Flaade med Glædessalut og Tonerne af den prægtige oraniske Herskerhymne *Wilhelmus van Nassouwe*. To Dage senere gav de Ruyter Signalet til Afrejse, og for flyvende Flag og Vimpler styrede den imponerende Flaade paa ialt 190 Fartøjer, blandt hvilke 80 store Krigsskibe, ud af Korsfjorden til det aabne Hav.

Ved Claus Ahlefeldts behjærtede Optræden frelstes ikke alene uhyre Værdier for Generalstaterne, hvis Tab i hvert Fald for lange Tider vilde have lagt Nederlændernes Kraft øde og, som Englænderne havde udtrykt sig, lammet deres højre Arm, men Begivenheden blev ogsaa af vidtrækkende politisk Betydning. Medens Danmark i modsat Fald vilde have sluttet sig til Hollands Fjender maatte det nu tone Flag og indgik 1. Februar Aaret efter et Forbund med Nederlandene, rettet mod England, og foretog Rustninger til Lands og til Vands. Ahlefeldts Indberetning om Kampen paa Bergens Vaag aflægger et talende Vidnesbyrd om hans overlegne Personlighed, hans frejdige, djærve og mandige Færd ved denne hans Livs sidste og lysende Krigerbedrift.

Allerede i Maj 1665 havde Kongen i en Skrivelse til Rentekammeret udtalt sin Hensigt, at ville kalde Ahlefeldt tilbage fra Norge og atter gjøre Brug af ham i Danmark, og sikkert efterkom han herved kun et Ønske fra Ahlefeldts Side om at løses fra Forholdet til Gyldenløve. I Januar 1666 fraaadt Ahlefeldt definitivt sin Stilling og vendte tilbage til Danmark for at overtage det nørrejyske Regiment, som han mønstrede i Juni. Da det tegnede til Krig med England i Foraaret 1667 tilbød han sammen med flere fornemme holstenske Adelsmænd at ville gjøre Tjeneste som Volontær paa Flaaden. I April rejste han til Jylland for at mønstre sine Folk og ordne Kystforsvaret med en eventuel Krig med England for Øje. I Maj indgav han et udførligt Forslag om at sikre Holsten mod et Overfald fra svensk Side. Den 4. Juni udnævntes han til Guvernør over Nyborg og Befalingsmand over Nyborg Amt. Sammen med Dr. Conrad Hesse udsendtes han efter Grev Anton Gynthers Død i Juli for at tage Grevskaberne Oldenburg og Delmenhorst i Besiddelse for den danske Krone. Ahlefeldt traadte i Underhandlinger med Statholderen Grev Anton af Aldenburg, og Viceguvernøren General Baudissin og tog sammen med disse Befolkningen i Ed. Den 21. Juli aflagde paa Ridebanen ved Slottet i Oldenburg over 3000 Mand Hyldingen til Ahlefeldt. Derefter berejste han Landet for at modtage Hyldingseden, inspicerede Fæstningerne og drog Omsorg for

deres Ammunition og Proviantering. I November var han atter i Nyborg, Julen tilbragte han paa Klein-Nordsee.

1669, 28. April, fik han Bestalling som Feltmarskal med aarlig Traktement af 5000 Rdlr. Ved Christian V.s Thronbestigelse fik han sammen med Generalkrigskommissær v. der Wisch det Hverv at tage Militæret i Hertugdømmerne i Ed. I Marts 1671 ansøgte Ahlefeldt Kongen om Stadfæstelse af sine Charger, idet han henviste til sin 38-aarige tro Tjeneste, men vistnok allerede næstfølgende Majdag fratraadte han Stillingen som Guvernør over Nyborg Fæstning og Befalingsmand over Nyborg Amt. Sit Regiment vedblev han at føre til sin Død. Til Trods for hyppige og besværlige Mindelser af Alderdom og Svaghed var han til det sidste den samme nidkjære og pligtopfyldende Kronens Tjener. I Januar 1673 var han saaledes i Meldorf for at bringe Orden i Ditmarsker Kompagniet. Han fjærnedede alle Baadsfolk og Daglejere, Tiggere og sligt „unyttigt Pak“ og sørgede for at Kompagnierne bleve rekruterede med unge, raske Karle. Landskabet forsynede Kompagniet med nye Uniformer. Det samme fik han udvirket i Wilster og Crempe. Derefter mønstrede han det rendsborgske Kompagni, der sammen med tre andre dannede et Regiment under Max Rosenkrantz.

Under dette anstrængende Arbejde blev den 60-aarige Feltmarskal „overmaade syg“ og bad af den Grund Kongen om at maatte holde sig i Ro en Stund. Foraaret gjengav ham nogenlunde Kræfterne. „Det gode Vejr“, skriver han, „har for første Gang fristet mig til atter at stige til Hest for en halv Times Tid, men det gaar endnu kun piano.“ Spøgende bemærker han, at han med Længsel imødeser Efterretninger om sit Regiments Tilstand fra Oberstlieutenanten, men nærer stor Tvivl om at denne overhovedet kan skrive, da han endnu aldrig har værdiget ham en Tøddel.

I Juli havde han det Hverv at besigtige Fæstningen Friederichsort, og senere paa Sommeren holdt han ved Kolding Mønstring over sit Regiment, der ialt talte 1037 Mand. Ved Vinterens Komme indfandt sig atter hos ham den gamle Sygdom, Tidens Arveonde, Podagraen, Følgerne af Strabadserne i Felten og det umaadeholdne Liv. Han overlevede Nytaar, men bukkede faa Uger senere, vistnok i Slutningen af Januar, under for Sygdommen. Ahlefeldts Jordefærd fandt Sted under stor Deltagelse i St. Nikolajkirke i Kiel. Efter at Præsten havde talt, holdt den afdødes Frænde Ditlev Ahlefeldt en Mindetale over ham, i hvilken han efter antike Forbilleder fremhævede den bortgangnes store Egenskaber, hans kongetro Sind, hans sjældne Mod og Uforfærdethed.

Blandt de Mænd af Slægten Ahlefeldt, der under Svenskekrigene i det 17. Aarhundrede — det der paa hin Tid og længe efter kaldtes det Ahlefeldtske Sekel, — i Farens Stund have værnet Danmarks Rige og Hovedstad som Krigere og Statsmænd, indtager Claus Ahlefeldt sikkert den ypperste Plads. En storladet og helstøbt Personlighed, en af Sønderjyllands bedste og gjæveste Sønner, raadsnar, støt og overlegen i de store afgjørende Øjeblikke, virksom og aarvaagen

i Fredens Tid var han trods sin strænge Mandstugt og Haardhed elsket og beundret af sine Soldater, ligesom hans menneskevenlige Sind overfor de besejrede og lidende fremhæves og berømmes.

Claus Ahlefeldts Enke blev efter sin Ægtefælles Død boende paa Nordsee. Godset Schierensee solgte hun 1691 til sin Svigersøn v. Behr.

Hun afgik ved Døden 14. December 1695. I sit Ægteskab havde hun syv Børn (Sjette Afsnit I).

II.

CLAUS AHLEFELDT'S BØRN

---

1. MARGRETHE,

født 26. Juli 1606, død 17. December 1654. Hun ægtede 1621 Daniel Buchwald til Schierensee, Blockshagen og Wisch, født 22. Juni 1599, dansk Krigskommissær, meklenborgsk Gehejmerraad og Befalingsmand paa Boitzenburg, død 16. September 1671. En Datter af dette Ægteskab ægtede Feltmarskal Claus Ahlefeldt.

2. MAGDALENE.

Hun ægtede mod Forældrenes Vilje 18. Marts 1629 „i Krigens Tid“ James Jewkes, en Englænder, der den Gang stod i dansk Tjeneste som Kaptejn og fik skudt et Ben af, hvorefter han vendte tilbage til sit Fædreland og tog Bolig i London, hvor hans Hustru fødte ham flere Børn, blandt hvilke en Søn Jens, der endnu levede 1662. Jewkes førte efter Svigerfaderens Død Proces med sin Svoger, der vægrede sig ved at udbetale sin Søster de hende ifølge Faderens Testamente som Medgift udsatte 12,000 Rdlr., idet han hævdede, at Magdalene havde giftet sig under sin Stand, og at hendes Fader ej heller havde anerkjendt Ægteskabets Gyldighed. Kong Jakob af England, der interesserede sig meget for Jewkes, gik i Forbøn for denne hos Kong Christian IV., som i Oktober 1632 formaner Claus Ahlefeldt til at respektere „den kongelige Mægling og lade al Forbitrelse fare“, især da hans Søster har ægtet „en hende jævnbyrdig Mandsperson og saa redelig en Kavalér, hvem høje Potentater interessere sig for“. Der nedsattes efter hendes Faders Død en Kommission, som i Aaret 1640 dømte Claus til at udbetale Søsteren en Sum af 4000 Rdlr.

Efter Jewkes' Død ægtede Magdalene Kvartermester Hans Brauch i Bützow. Hun afgik ved Døden 1662 i Meklenborg. Brauch førte senere Proces med Claus Ahlefeldt om 3000 Rdlr., som hans Hustru havde testamenteret ham og som Svogeren vilde foreholde ham.

3. CLAUS AHLEFELDT

til Gjelting og Fresenhagen, Oberstlieutenant, 1610—74.

Han fødtes 1610 og studerede 1629—31 ved Akademiet i Sorø, hvor den bekendte Satiriker Professor Johannes Lauremberg var hans Lærer i Mathematik. Denne har tilegnet Ahlefeldt og hans Studiefæller Hans Ulrik Gyldenløve, John Mackey, Joakim Frederik Basse, Jørgen Marsvin, Peder Gyldenstjerne, Otto Rud, Christian Rantzau, Otto Krag og Ove Lunge sin 1628 i Leyden udkomne Bog Logarithmus novus. Efter at have tilendebragt sine Studier i Sorø berejste Claus Frankrig, England og Holland. I Leyden, hvor han blev immatrikuleret i Oktober 1629, og i Strassburg, hvor han opholdt sig 1630 og tilbragte halvandet Aar, studerede han Sprog. Da den svenske Hær rykkede ind i Elsass tog han Tjeneste i Rhingrevens Regiment og fulgte med dette gennem Württemberg, Schwaben og Baiern til Ingolstadt. Senere vendte Korpset tilbage til Elsass 1632, og i Strassburg modtog han Dagen efter sin Ankomst gennem en af Bedstemoderen udsendt Kurér Budskabet om sin Faders Død. Ahlefeldt tog strax Afsked fra Regimentet og vendte tilbage til Fædrelandet før at tiltræde Besiddelsen af Gjelting. 1635, 5. Maj, var han i Kiel til Stede ved Ærkebiskop Hans Frederik af Bremens Ligfærd.

Ved Krigens Udbrud 1643 meldte han sig til Tjeneste paa Gottorp og fik 1644, 17. Juni, af Hertug Frederik Bestalling som Kaptejn ved det brockdorffske Regiment. Samme Aar købte han ved Josias Rantzaus Konkurs Godset Bothkamp for 90,000 Rdlr., men solgte det Aaret efter til Paul Rantzau for 105,150 Rdlr. 1647 førte han Underhandlinger om Kjøb af Godset Elvedgaard paa Fyen, dog uden Resultat.

Under den første svenske Krig udnævntes han 1657, i Efteraaret, til Major ved Generalmajor Hans Rantzaus Regiment og stod i Slutningen af Aaret som Oberstlieutenant ved Hans Ahlefeldts Rytterregiment. Han blev, som det synes, fangen af Svenskerne i Træfningen ved Tybring Vig (Iversnæs) i Januar 1658 og udvexledes efter Freden.

Efter den Tid boede Ahlefeldt til Stadighed paa sit fædrene Gods. 1661 hyldede han Hertug Christian Albrecht af Gottorp.

Ahlefeldt døde 31. Januar 1674, omtrent samtidig med sin Fætter og Navne Feltmarskallen og gravsattes 14. Maj i St. Nikolaj Kirke i Kiel. Han havde i Juni 1636 i Kiel ægtet Hedevig Rantzau, født 1618, død 29. Juni 1695, Datter af Joakim Rantzau til Putlos og Weissenhaus og Hedevig Pogwisch. De havde to Sønner og fem Døtre (Sjette Afsnit II) og oplevede at se fyrretyve Børn og Børnebørn.

4. CHRISTINE,

ægtede 1631 Daniel Rantzau, hvem hun bragte en Medgift af 10,000 Rdlr. Rantzau fødtes ved Aar 1600, blev 1612 immatrikuleret i Rostock og 1619 ved Universitetet i Siena. 1622 arvede han sammen med sine Brødre

Trøjborg og Westensee og ejede 1630 Bossee. 1636 udnævntes han til Verbitter i Itzehoe. 1648 hylkede han Kong Frederik III. Han døde 1. Maj 1658. Efter sin første Hustrus Død 1633 ægtede han Mette Sehested, født 4. Februar 1616, død 12. April 1670, Datter af Ditlev Sehested til Bahrenfleth og Perdöl.

5. JOAKIM AHLEFELDT,

maaske identisk med den 1635 ved Sorø Akademi indskrevne Joakim Ahlefeldt. Han faldt i Duel i Paris 1650.

III.

GENERALMAJOR
DIDRIK AHLEFELDT'S BØRN

---

1. CLAUS AHLEFELDT,

død lille.

2. MAGDALENE,

født omtrent 1614, død før 1643.

3. HENRIK AHLEFELDT,

født omtrent 1616, studerede 1635 i Juli sammen med Ditlev Ahlefeldt i Paris og blev 1637, 27. Oktober, immatrikuleret i Leyden, faldt 1643 i en Duel mod Hofjunker Gersdorf ved den udvalgte Prins Christians Hof i Nykjøbing.

4. BENDIX AHLEFELDT,

død før 1643.

5. DIDRIK AHLEFELDT,

født 1618, tjente i den danske Hær i Krigen 1643—45, var 1648 Kammerpage paa Gottorp og i Februar 1660 Fændrik i dansk Tjeneste da han laa i Garnison i Rendsborg. I Maj 1660 var han Lieutenant i Kaptejn Bendix Rathlaus Kompagni og 1664 Kaptejn ved det i Januar samme Aar oprettede holstenske Landregiment. 1669 søgte han den ledige Majorplads ved holstenske nationale Infanteriregiment. 1672—75 var han Major i samme og blev 1675, 23. August, udnævnt til Kaptejnavgtmester i Fredericia. 1664 havde han af Kongen erhvervet Fæstegodset Kalkjergaard ved Ulsnæs. Han døde i Efteraaret 1700 og gravsattes 21. September i Fredericia St. Mikkels Kirke. Hans efterlevende Hustru Cecilie blev bisat sammesteds 14. April 1703. De havde en Søn (Sjette Afsnit III).

6. MAGDALENE HEDEVIG,

født ved Aar 1620, var trolovet med sin Fætter Joakim Ahlefeldt, der kort før Brylluppet rejste til Paris og faldt der i Duel 1650. Nogen Tid efter nedkom hun med en Søn, som hun paastod at være hans. Hun førte en vidtløftig Proces med Arvingerne efter Claus Ahlefeldt til Gjelting, Joakims Broder, om Anerkjendelsen af sin Søns ægte Fødsel, da hun paastod at være trolovet med præstelig Bistand. Retssagen afgjordes først tretten Aar efter hendes Død, der indtraf 9. Januar 1692 i Bredsted. I dette Tidsrum henstod hendes Lig i en Kobberkiste i et aabent Kammer i Preetz og blev først højtideligt bisat, da Sønnen ved Rigsammerrettens Kjendelse var bleven indsat til Arving og erklæret for ægte født. Om deres Efterslægt se Tillægget.

7. BEATE MARGRETHE,

var 1634 Konventualinde i Itzehoe.

IV.

HANS AHLEFELDTS BØRN

---

1. MAGDALENE,

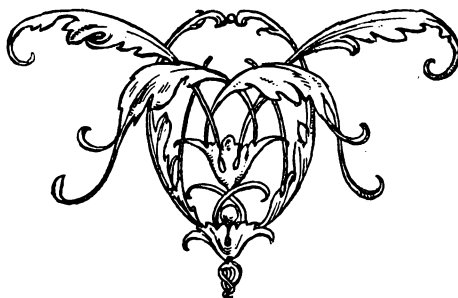
nævnes 1637 sammen med Søsteren Christine, da begge rejste Krav paa en dem tilhørende Pengesum paa 16,200 Rdlr., som deres Formynder Cai Ahlefeldt, Amtmand i Haderslev, havde udlaant til Christian Ulrik v. Wackerbarth og Oberstlieutenant Ditlev Oertzen til Scharstorf. Hun ægtede 1653 Otto v. Wackerbarth til Kogel, hertugelig meklenborg-schwerinsk Gehejmeraad og Hofmarskal. Han var i første Ægteskab gift med Margrethe Cathrine von Dannenberg. Magdalene opsatte 31. Marts 1657 „siddende i Sengen, dog ved god Fornuft“, sit Testamente. Hun udnævnte sin Ægtefælle til Universalarving, men tillagde Søsteren Christine en Sum af 2000 Rdlr. og testamenterede en ligesaa stor Kapital til Kirken og de milde Stiftelser i Schwerin. Som Vidne var til Stede den danske Oberstlieutenant Joakim Iven v. Wackerbarth. Hun synes dog at have været i Live endnu 1666. Wackerbarth døde i Februar 1671 og blev bisat 5. April i Schwerin.

2. CHRISTINE,

ægtede efter 1637 Osvald Rathlau, der døde før 1641. I Aaret 1646 anlagde Bendix Sivertsen Rathlau Sag mod hende, fordi hun havde brudt sit til ham givne Ægteskabsløfte og trolovet sig med Ditlev Brockdorff til Tralau. Brockdorff deltog som dansk Kaptejn i Hannibalfejden og udnævntes i Sommeren 1645

til Major. 1646 kaldes han Oberstvagtmester, boede 1648 i Kiel og fik Aaret efter Tilladelse til at rejse udenlands. 1657, i Marts, udnævntes han til Oberstlieutenant til Fods, blev i Juni ansat ved smaalehnske Infanteriregiment og gjorde sidst i 1658 sammen med Major Normand et Indfald i Sverrig. I Juli 1660 udnævntes han til Oberst og Chef for vestlehnske Regiment; 1662 fik han det aggershusiske Infanteriregiment. 1672 boede han i Christiania og blev i August Aaret efter afskediget af Krigstjenesten paa Grund af Alder. Han døde 1674 og er begravet i Skedsmo Kirke i Nedre Romerige. Han efterlod som Enke Margrethe Eriksdatter Krabbe, der 1679 ægtede Ritmester Henrik August Brockdorff. Ditlev ejede foruden Tralau Gaarden Follo i Norge, som han erhvervede 1658.

3. GODSKE AHLEFELDT.

SJETTE AFSNIT

I.

FELTMARSKAL CLAUS AHLEFELDT'S BØRN *AF FØRSTE ÆGTESKAB*

---

1. CHRISTINE SOPHIE AMALIE,

har havt en saa æventyrlig Livsskæbne, at det vil være berettiget at skjænke hendes Person en udførligere Omtale. Hun fødtes 1650 og arvede som Barn efter sin Morbroder Ulrik Christian Gyldenløve dennes Gods Ulriksholm. I en Alder af nitten Aar ægtede hun 1669 Ritmester Claus v. Oertzen, hvem hun foruden Godset Bramstedt bragte en betydelig Medgift. Oertzen var født 25. Oktober 1638 i Meklenborg, tjente først som Page ved Hertug Christian Ludvig af Brunsvig-Lyneborgs Hof, men gik derefter i svensk Krigstjeneste, i hvilken han tjente sig op til Ritmester. Fra 1670—75 tjente han i den danske Hær som Ritmester i holstenske nationale Rytterregiment, hvorefter han udnævntes til Oberstlieutenant. I Slaget ved Lund blev han haardt saaret, forfremmedes til Oberst og i September 1677 til Chef for det af Rauch hvervede Rytterregiment og Aaret efter for holstenske hvervede Rytterregiment. Kort efter forlod han dansk Tjeneste. 1688 fik han Godset Rederank og kom 1692 i Besiddelse af Scharstorf i Meklenborg. Ægteskabet med Oertzen var lidet lykkeligt og opløstes 1682. Christine beholdt Bramstedt og hele den medbragte Formue. Deres eneste Barn, Charlotte, der 1696 ægtede Rigs greve Thomas Theodor v. Schmidegg, fulgte Moderen, og 1701 solgte Christine paa Datterens Vegne efter Faderens Død Panteretten til Scharstorf og Prisannewitz for 7000 Rdlr. Oertzen

indgik andet Ægteskab med Hedevig Ahlefeldt, Datter af Cai Ahlefeldt til Aschau, døde 3. Januar 1694 og blev bisat i Kirken i Satow.

Allerede 1683 indgik Christine et nyt, men hemmeligt Ægteskab med Johan Gotfred Friherre von Kielmansegg, af den østerrigske Slægt v. Kielmansegg, ikke at forveksle med den fra Itzehoe stammende, nu grevelige Familie af samme Navn, hvis Stamfader var den bekendte gottorpske Statsmand Johan Adolph Kielman v. Kielmansegg. Christines Mand havde 1683 taget Afsked fra kejserlig Tjeneste som Kaptejn og udnævntes 1691 til Oberstlieutenant i den danske Hær. Kielmansegg havde et daarligt Rygte paa sig, og Christine havde derfor, inden hun indgik Forbindelsen med ham, formaaet ham til at underskrive et Dokument, i hvilket han, der var Katholik, erklærer deres Ægteskab for retslig ugyldigt, saa at han ikke havde Fordringer at gjøre paa hendes Ejendele. 1691 faar begge Bevilling paa at sælge Godset Bramstedt. 1695 forlod Kielmansegg sin Hustru og vendte tilbage til Østrig, hvor han, efter at have ladet sit første Ægteskab erklære for ugyldigt, 2. Oktober 1696 ægtede Anna Maria Huss v. Floran. Alligevel opgav Kielmansegg ikke sine Krav paa Christine, og mærkeligt nok ansaas Ægteskabet i Holsten stadig for gyldigt, thi 1696, 9. November, solgte det Kielmanseggsske Ægtepar Bramstedt til Johan Hugo Lente.

Christine flyttede derpaa til sin gifte Datter i Bøhmen, gik 1699 over til den katholske Tro, optoges af Kejseren 1701, 25. August, i den bøhmiske Adelsstand og købte af Grev Künburg Godset Slawutin i Kaurzimer Kredsen. Da Kielmansegg erfarede, hvor hun opholdt sig, søgte han at gjøre Krav gjældende paa hendes Formue. I et Andragende til Kejseren beklager han sig over, at hans Navn ikke er nævnt i Kjøbekontrakten. Imidlertid havde Christine fundet en ridderlig Ven og Beskytter i den russiske Generalmajor Johan Carl Friherre v. Diede zum Fürstenstein, i hvis Selskab hun opholdt sig i Wien. I sit Gjensvar paa Mandens Klage hævder hun, at Kielmansegg har bortødslet hele hendes Formue paa 13,000 Gylden nær, som er Renten af Salgssummen for Bramstedt. Efter at have købt Slawutin har hun kun 4000 Gylden tilbage.

Diede forsvarer hendes Sag, og 14. Januar 1700 finder en Duel Sted mellem de tvende Rivaler. Generalen saarede Kielmansegg i Armen og blev derefter stævnet af denne for By- og Landretten i Wien, for at have bortført hans retmæssige Hustru (!) og forsøgt et Mordattentat paa ham. Diede blev arresteret og dømtes i Juli 1702 til at betale sin Medbejler 3000 Rdlr. for lidt Skade, Svie og Smerte samt Lægehjælp, endvidere til at erlægge en Pengebøde paa 1000 Gylden, samt at dække Sagens Omkostninger for begge Parters Vedkommende. Dommen blev fuldbyrdet i hele sin Strænghed.

Kielmansegg slog sig ikke til Taals hermed, men blandede sig atter i hendes Anliggender. Da Christine i 1707 opholdt sig i Wetzlar, erfarede hun, at Kielmansegg uden hendes Vidende for den derværende Kammerret havde indanket en

forlængst bilagt Sag, hun havde ført imod Arvingerne efter en vis Roluf, der havde havt en Del Ulrik Christian Gyldenløve tilhørende Smykker og Kostbarheder i Forvaring. Hun lod paa Latin udgive et Flyveskrift mod Kielmansegg, hvori hun hævder, at han ingensinde har været hendes retmæssige Ægtefælle og følgelig ikke kan gjøre noget Krav til hende gjældende. Christine anklager ham for ikke mindre end tredive Kriminalpunkter, han har gjort sig skyldig i. Førrend han vilde tage hende til Ægte, havde han en Kone, som han bragte med sig til Holsten, og som nedkom med et Barn i Friederichstadt, senere havde han lovet den ovennævnte Anna Marie v. Floran, kaldet Anne Miedl Ægteskab og overfor denne svoret „ved tusind Djævla“, at han aldrig havde været gift med Christine. Som Bevis herpaa aftrykker Christine en Billetdoux fra Kielmansegg til Anne Miedl, hvori han besværges denne i de ømmeste Udtryk om sin Kjærlighed til hende. Endvidere offentliggjør hun et Vidneudsagn fra Grev Georg Sigmund v. Scharffenberg og Grevinde Maria Rose Piliardi, om at Kielmansegg til begge med dyre Eder har svoret paa, at han aldrig har været gift med Christine. Kielmansegg og hans Moder have ifølge Christines Paastand tilføjet hende saa stor Skade og Tab af en Formue til henved 40,000 Gylden. Hun har kun kummerlig fristet Livet hos ham, og han har ikke en Gang ladet hende spise med Sølvske.

Kielmanseggs Gjensvar paa disse højst indiskrete Afsløringer kjendes ikke. Endnu 1711 gjør han Fordring paa 6000 Gylden, han formener at have til Gode i Christines Bo.

1712 boer Generalmajor Diede og hans Hustru atter paa Bramstedt, som imidlertid var gaaet tilbage til dets gamle Ejerinde. Kielmansegg døde 22. Maj 1724 paa Inzersdorf ved Wienerberg og er med sin anden Hustru, Anna Miedl begravet i den kejserlige Hofkirke i St. Michael i Wien.

Christine endte sit bevægede Liv i Aaret 1729, henved firsindstyve Aar gammel. Familien synes ganske at have slaaget Haanden af hende. I de Optegnelser om Feltmarskal Claus Ahlefeldts Børn, der indsendtes til Genealogen Johan Seiffert, og som denne lod trykke i sit familiehistoriske Værk, nævnes hun slet ikke, og det hedder endog, at Elisabeth Sophie Gyldenløve døde barnløs.

AF ANDET ÆGTESKAB

---

1. CARL AHLEFELDT,

født 4. Marts 1656, var indtil 1672 Kornet ved Faderens Regiment; omtrent 1675 nævnes han som Klient af den berygtede Faktor i Amsterdam, Gabriel

Milan, senere dansk Guvernør i Vestindien. Han faldt som Ritmester i nederlandske Tjeneste i April 1677 i Slaget ved St. Omer.

2. MARGRETHE HEDEVIG,

født 17. Marts 1657, død 25. Januar 1659.

3. ANNA BEATE ELISABETH,

fødtes 6. September 1658 i Crempe, kom 1676 med Moderen i Anledning af Broderens Død til Amsterdam, hvor Korfitz Ulfelds landflygtige Søn, Grev Leo, der i kejserlig Tjeneste steg til Feltmarskal og Vicekonge i Catalonien, friede til hende paa en Tid, da han mente at have Udsigt til atter at blive taget til Naade i Danmark. Ved en hemmelig vedligeholdt Brevvexling med Moderen i Fængslet havde han faaet dennes Samtykke til Forbindelsen, der modarbejdedes af hans Trolovedes Svoger Major Munk og dennes Ven Milan, som ved at opsnappe Ulfelds Breve vilde skaffe sig en Position i Danmark. Gjennem disse Breve lærer man Anna Beates Stilling i Hjemmet paa Klein-Nordsee i Vinteren 1677 at kjende; hun svæver mellem Frygt og Haab, Tvivl og Tillid, og holdes kun oppe af Kjærligheden til sin Fæstemand, hvis Navn er saa ilde hørt blandt hendes Venner. Kort efter blev Forholdet løst. Allerede 24. August 1678 blev hun paa Klein-Nordsee trolovet med Carl Baron Friesen til Altranstädt. Denne, som var yngste Søn af den sachsiske Statsmand Gehejmerraad Carl v. Friesen, havde „forhen gjort sig kvalificeret i fremmed Krigstjeneste“ og blev i April 1677 gjennem Ditlev Ahlefeldt, der som Gesandt i Dresden hvervede Officerer til at indtræde i den danske Hær, anbefalet Kong Christian V. til Chargen som Oberstlieutenant. Brylluppet stod 28. Januar 1679. Friesen, der var født ved Aar 1650, døde allerede 1698. Hans Enke ansøgte i Juni 1709 fra Dresden Kongen af Danmark om Berigtigelse af en Fordring paa 12,000 Rdlr., som hendes Fader Feltmarskallen havde til gode hos den danske Krone. Hun døde 19. Oktober 1710 og blev bisat i Sophiekirken i Dresden.

4. FREDERIKKE SOPHIE,

født 12. Juli 1660 i Odense, død 1663.

5. DANIEL JOSIAS AHLEFELDT,

født 1662, død og gravsat i Throndhjem samme Dag, han skulde være døbt. Statholder Iver Krabbe havde i sit Brev af 16. August 1662 anmodet Oberst Reinhold v. Hoven om at præsentere en fremsendt Faddergave. 30. August forespørger denne fra Throndhjem, om Gaven alligevel skal overrækkes, da andre alt have gjort det, skjønt Barnet er dødt.

6. DANIEL JOSIAS AHLEFELDT,

født 14. November 1663, var 1683 Fændrik i Livgarden til Fods, blev 1684 Sekondlieutenant og udnævntes 1686 til Kaptejn i Boineburgs Regiment. I Maj

samme Aar afgik han til den venetianske Armé og bad i dette Øjemed om et Aars Gageforskud til Rejseomkostninger. 1688, 10. Marts, blev han Kaptejn ved vesterlehnske Infanteriregiment. Han faldt 22. Juni 1689 i en Duel mod Kaptejn St. Paul udenfor Frederikshald.

7. CHARLOTTE ØLLEGAARD HEDEVIG,

født 31. Marts 1667. Hun ægtede 8. December 1682 Hans von Behr af Linjen Hugoldsdorf, der fødtes 1621 og i Aarene 1650—62 var Kammerjunker hos Biskop Hans af Lybek og Hofmester for Biskop August Frederik af Lybek. Senere var han Hovedsmand paa Wittenburg og Zarrentien. Han ejede Godset Hohen-Zieritz, købte 1691 Godset Schierensee af sin Svigermoder, men solgte det atter 1694 til Johan Rudolph Ahlefeldt paa Annenhof. Behr døde i Marts 1696. I andet Ægteskab blev hans Enke 1701 gift med Hans Altwig v. Holtzendorf til Dargersdorf og Gollien. I første Ægteskab blev hun Moder til Mathias Hans v. Behr (1685—1729), Gehejmeraad hos Pfalzgreven af Zweibrücken, og Claus Josias († 1752), fyrstelig holstensk Hofmester, i andet Ægteskab havde hun tre Døtre.

II.

OBERST CLAUS AHLEFELDT'S BØRN

---

1. CLAUS AHLEFELDT,

født 1637, død ugift 1666 i Frankrig.

2. ADELHEID,

født 1639, gift med Povl Brockdorff til Rosenhof og Manhagen. Han var 1661 til Stede ved Hertug Christian Albrechts Hylding og overtog 1663 de fædrene Godser af Moderen for 50,000 Rdlr. 1665 var han til Stede ved Indvielsen af Kiels Universitet, 1674 solgte han Manhagen til Georg v. Dassel. Han levede endnu 1701. Hun blev gravsat 9. Januar 1684 i Ratzeburg.

3. MARGRETHE HEDEVIG,

født 2. April 1640 paa Gjelting, død 17. Juni 1703, ægtede Henrik Ahlefeldt til Wittmold, Damp og Ø, Generaladjutant under Feltmarskal Eberstein 1658—60, død 12. Marts 1678. Hun købte 1690 Westensee for 30,000 Rdlr.

4. BENEDIKTE,

fødtes 1641, ægtede vistnok 1659 Christopher Rudolph Rigs greve von Breda til Spandow, Lemberg samt Laukowitz, Korobitz, Sofatka og Koczamowitz i Bøhmen.

Han var Søn af den 1640 ved Ziegenhain faldne Feltmarskallieutenant Friherre Hans Ludolf v. Breda, fødtes omtrent 1635 og tjente i syv Aar som Page hos Ærkehertug Leopold Vilhelm, Generalissimus for den spanske Armada. Efter en større Udenlandsrejse stod han i den kejserlige Hær to Aar som Kornet og fire Aar som Ritmester. Som Oberstlieutenant tog han under Montecuccoli Del i Toget til Holsten og Danmark, udmærkede sig ved Fyens Erobring og laa 1659 i Garnison paa Gjelting, hvor han lærte sin senere Hustru at kjende, der medbragte 15,000 rhinske Guldgylden i Ægteskabet. 1664 boede han paa Lemberg, 1662 og 67 paa Laukowitz, hvor hans Børn døbttes. 1674 optoges han af Kejseren i Grevestanden. Han døde 1677. Benedikte overlevede ham, og hendes Sønner, af hvilke Carl Joakim var Gehejmerraad og Statholder over Bøhmen og Stamfader til den endnu blomstrende grevelige Slægt Breda, solgte Sofatka og Koczamowitz for 62,000 Gylden, for at tilfredsstille Moderens Fordringer i deres Faders Bo.

5. MARIE ELISABETH,

født 1643, ægtede 1666 Frederik Christian Friherre Kielman von Kielmansegg.

Kielmansegg fødtes 1. Februar 1639 i Slesvig, studerede 1655—56 i Leyden og Siena og udnævntes derefter til Kammerjunker hos Hertugen af Gottorp. Han administrerede Biskop August Frederik af Lybeks Ejendomme og ledsagede Fyrsten paa Rejser i Udlandet. Kielmansegg var meget yndet af Hertug Christian Albrecht og tilskyndede denne til Ægteskabet med Prinsesse Frederikke Amalie, i hvilken Anledning han 1667 udnævntes til Gehejmerraad. Faderen, den bekendte gottorpske Statsmand Johan Adolph Kielmansegg, havde uden Tvivl udset denne Søn til sin Efterfølger, men 1676 toges han og hans tre Sønner til Fange af den danske Regering, og Faderen døde i Fængsel. Frederik Christian udnævntes efter at være udløst af Fangenskabet 1677 til Amtmand i Trittau og Reinbeck og tog Ophold i Hamborg. Han faldt snart i Unaade hos Hertugen og gav sig under den danske Konges Beskyttelse. 1679 ophøjedes han i Rigsfriherrestanden og udnævntes 1701 til dansk Gehejmerraad, hvorefter han henlevede sine sidste Aar i Hamborg, beskæftiget med lærde Sysler. Han døde 25. September 1714. Kielmansegg ejede Godserne Satrupholm, Oppendorf, Wandsbeck og Kohøved (Ludvigsborg).

Hans Hustru var allerede 23. September 1709 afgaaet ved Døden.

6. DOROTHEA,

fødtes 31. Oktober 1644 og ægtede 1666 Asmus Rumohr. Denne fødtes 1624, arvede 1657 efter Faderen, Dyttebøl og Kronsgaard og døde o. 1680. Hun opnaaede en meget høj Alder og overlevede sin 1708 afdøde Søn Ditlev, hvis Enke Ida Emerentia, en Datter af Vilhelm Ahlefeldt til Haseldorf, ægtede Balthasar Ahlefeldt. Dorotheas Sønnesøn fik ved Lodtrækning Dyttebøl, men da han 1727 gik konkurs, maatte hun sælge Godset. Hun døde 20. Oktober 1727, 82 Aar gammel.

7. JOAKIM AHLEFELDT,

fødtes 1650, fik 1668, 18. Marts, af Hertug Christian Albrecht af Gottorp udstedt Rejseпас til Frankrig, Italien, England, Skotland, Holland og Tyskland. Hjemvendt fik han 1671, 8. September, Bestalling som Kammerjunker hos Hertugen med 200 Rdlr. aarlig Besolding og erholdt 1683 Expektance paa et Embede. 1690, Nytaarsdag, udnævntes han til Amtmand i Cismar, Oldenburg og Neustadt samt Overinspektør paa Femern. 1693, 29. April, fik han Bestalling som Landraad. Efter Faderen arvede Joakim 1674 Gjelting og Fresenhagen, hvilket sidstnævnte Gods han allerede 1675 afstod til Claus Buchwald i Mage-skifte mod dennes Besiddelse Brunsholm (ved Kappel). Godserne ansattes henholdsvis til 20,000 og 17,000 Rdlr. 1681 købte han Klein Nordsee af Feltmarskal Claus Ahlefeldts Enke, men solgte det atter 1699 til H. C. v. Soltau, ligesom han 1698 afhændede Brunsholm. Han døde 15. Marts 1701 i Kiel af en hidsig Feber. Ahlefeldt ægtede 1671 Sophie Amalie Ahlefeldt, Datter af Gehejmeraad Ditlev Ahlefeldt til Haseldorf, født 6. September 1651, død 8. Oktober 1720. Hun byggede 1705 et nyt Beboelseshus paa den hende tilhørende Dampenhof. De havde sex Børn (Syvende Afsnit).

III.

MAJOR DIDRIK AHLEFELDT'S SØN

FREDERIK AHLEFELDT,

døbt 17. Februar 1660 i Mariekirken i Rendsborg. Hans Faddere vare Oberst Erdwin v. Dumbstorff, Oberstlieutenant Bolte, Moritz Ahlefeldt, Kaptejnerne Knobe, Cornelius og Horstmann, Marie Sophie Gerckens, Anna Munck og Anna Cathrine Gude. Han er maaske den Frederik Ahlefeldt, der 1686 havde tjent i tre Aar som Premierlieutenant i Bülow's hvervede Rytterregiment, og siden i femte jyske nationale Regiment til Hest. Han fik ifølge Ansøgning Afsked 6. November 1686. Om hans videre Skæbne er intet bekjendt.

SYVENDE AFSNIT

AMTMAND JOAKIM AHLEFELDT'S BØRN

---

1. CHRISTIAN ALBRECHT AHLEFELDT,
født og død 1674.

2. CLAUD AHLEFELDT

til Gjelting og Maarkjær, storfyrstelig holsten-gottorpsk Gehejme-Konferens- og Landraad, Overjægermester, Amtmand over Aabenraa og Løgumkloster Amter, 1675—1743.

Ahlefeldt fødtes 6. December 1675, blev 1691, 26. Maj, immatrikuleret ved Universitetet i Kiel, fik samme Aar kongeligt Rejsepas til fremmede Lande og studerede ved fremmede Universiteter under Ledelse af den senere Hofraad Lesser, Privatsekretær hos Gehejmerraad Christian Sigfred Plessen. 1695, 20. September, blev han immatrikuleret i Siena. Hjemvendt traadte han i gottorpsk Hofstjeneste og kaldes 1699 Hofmester hos Hertuginde Sophie Amalie af Brunsvig-Wolffenbüttel. Efter Faderens Død overtog han Gjelting, men afstod det 1705 til Broderen Joakim. 1701 forpagtede Hertugen af Gottorp ham Amtet Maarkjær med Fogderiet Carlsvraa, Schrixtorp og Langsted paa fire Aar for 7380 Rdlr. 1704, 27. Juli, udnævntes han til Amtmand over Aabenraa og Løgumkloster mod at erlægge en Sum af 10,000 Rdlr. til Amternes tidligere Indehaver Baron Görtz. 1710 blev Ahlefeldt beskikket til Overjægermester i Hertugdømmerne samt Landraad.

Efter Slaget ved Gadebusch blev han af Hertugen sendt Svenskerne i Møde, da disse vare gaaede over Ejderen ved Friederichstadt; senere var han

i Russernes Hovedkvarter i Januar og Februar 1713 og forblev derefter i flere Uger ved de allierede Magters Tropper for at forebygge Ødelæggelsen af de hertugelige Skove og Vildtbaner, og i alt Fald lykkedes det ham at holde Undersaatterne i Maarkjær Amt fri for al Indkvartering. Overjægermester Grev C. D. Reventlow, der under Forhandlingerne havde lagt Mærke til Ahlefeldts Duelighed, tilbød ham gjentagne Gange paa Kongens Vegne at indtræde i dansk Tjeneste. 1719, i August, havde Hertugen til Hensigt at sende Ahlefeldt til den danske Konge, men denne gav sin Resident Hagedorn Ordre til at hindre at det skete.

1720 udnævntes Ahlefeldt til Konferensraad med Rang efter virkelige Gehejmeraader og fulgte Aaret efter med Hertug Carl Frederik til Rusland, hvor han forblev i fem Aar og var Vidne til adskillige mærkelige Begivenheder, saaledes Fredsfesten i Moskov 1722, ved hvilken Lejlighed Peter den Store erklærede sin med Hertug Carl Frederik trolovede 14-aarige Datter Anna for myndig, Czar Peters Kroning og Hertugens Bryllup i St. Petersborg i Juni 1725. Den 21. Maj sidstnævnte Aar var Ahlefeldt bleven hædret med Alexander Newsky Ordenen.

1721 havde Ahlefeldt for en større Gjældsfordring til Hertugen faaet overdraget Godset Todendorf i Trittau Amt, og 1724 overlodes ham og Hustru Maarkjær paa Livstid. Som Overjægermester virkede han ivrigt for Skovenes og Vildtets Bevarelse og fik 1722 udstedt en Forordning om fuldstændig Fredning af Vildtet i de hertugelige Skove fra 1. Marts til 13. Maj. 1728 nedlagde han sit Embede og udnævntes 28. Februar til Gehejmeraad. 1725 var han Medlem af Generallandkommissionen.

Ahlefeldt var oprindeligt en meget velhavende Mand, men det gottorpske Hus, for hvilket han ganske ofrede sig, drog han med sig i sin finansielle Ruin. Selv opgiver han at have tilsat en Sum af 54,020 Rdlr. i Hertugernes Tjeneste i Aarene 1713—39. Ved Hans Adolph Ahlefeldts Konkurs mistede han 30,000 Rdlr. og oppebar kun 680 Rdlr. aarlig Gage i Aaret 1742, da han opholdt sig paa Maarkjær. Han havde en stor Familie at forsørge og fristede tillige den Sorg at se flere af sine Sønner dø i ung Alder. 1743, i Juni, opholdt Ahlefeldt sig i Kiel, men allerede i Januar 1744 nævnes han som død.

Ahlefeldt havde 21. April 1699 ægtet Anna Margrethe Ahlefeldt, Datter af Vicesatholder i Hertugdømmerne Gehejmeraad Joakim Ahlefeldt til Bukhavn og Anna Margrethe Buchwald, født 19. (16.) Marts 1683. Hun overdrog 1746, 1. Maj, Forpagtningen af Maarkjær til Ditlev Christian Rumohr og døde vistnok 1748. I sit Ægteskab med Ahlefeldt havde hun tretten Børn (Ottende Afsnit I).

3. JOAKIM AHLEFELDT

til Gjelting, storfyrstelig gottorpsk Konferens- og Landraad, 1676—1744.

Ahlefeldt fødtes 1676, blev 1695, 23. Oktober, immatrikuleret i Kiel og udnævntes til Kammerjunker ved Hoffet paa Gottorp. 1705 købte han,

som nævnt, Gjelting af Broderen for 143,000 Rdlr. Moderen blev boende hos ham og styrede Huset. Samme Aar foreslog man ham et Ægteskab med en af C. S. Plessens Døtre, men Partiet kom ikke i Stand. Claus Ahlefeldt havde 1709 af den gottorpske Konseilpræsident Magnus Wedderkopp laant 45,000 Rdlr. og givet denne Anvisning paa en Sum af 52,653 Rdlr., som han den Gang endnu havde staaende hos sin Broder Joakim i Gjelting. Da Wedderkopp var bleven styrtet af sin Fjende Görtz og som Fange bragt til Tønning, faldt hans Papirer i dennes Hænder, og Görtz havde nu den Dristighed at rejse Krav paa Gjelting. Ahlefeldt forstod ikke at hævde sin Ret til Godset, og det bestemtes, at Gjelting skulde sælges ved offentlig Auktion i Ekernførde 17. December 1712. Salget blev dog ikke fuldbyrdet, og efter at Steenbock havde maattet overgive Tønning, og Wedderkopp atter var kommen paa fri Fod, fik denne i Maj 1714 Indførsel i Gjelting. Imidlertid havde Ahlefeldt taget Flugten, fordi han var bleven mistænkt for at have ført hemmelige Underhandlinger med Steenbock. Da Wedderkopp i Juni 1714 krævede ham for sine Penge, opholdt han sig i Hamborg. I Oktober 1715 blev Konkursen erklæret og Godset solgt ved Auktion i Kiel til Hans Adolph Ahlefeldt 1. December 1717. Allerede i Juni 1716 indstilledes Joakim paa Moderens Bøn af Tyske Kancelli til Kongens Naade, „da han alt er bleven temmelig mortificeret for den begaaede Fejl“. Kongen svarede, at der skulde vises ham Naade, naar han havde gjort Afbigt.

1720 udnævntes Ahlefeldt til Konferens- og Landraad. Sine sidste Leveaar tilbragte han hos sin Brodersøn Henning Ahlefeldt og døde her 5. April 1744, ugift.

4. DITLEV AHLEFELDT,

fødtes 1677, studerede i Kiel med Broderen og er maaske den Ditlev Ahlefeldt, der 1696 tog Tjeneste i det i nederlandsk Tjeneste staaende brunsvigske Regiment. 1702 købte han Olpenæs ved Kappel af Joakim Ahlefeldt til Bukhavn og var samme Aar til Stede i Processionen ved Overførelsen af Hertug Frederiks Lig fra Kiel til Slesvig. Han kaldes senere Major og afgik ved Døden 26. Oktober 1718 efter et lystigt Gilde Natten forud paa Aschau. Ahlefeldt havde 1702 ægtet Augusta Rumohr, født 1676, død 3. Juni 1745 paa Olpenæs, Datter af Henning Rumohr til Runtoft og Margrethe Dorothea Ahlefeldt.

De havde en Søn (Ottende Afsnit II).

5. HEDEVIG,

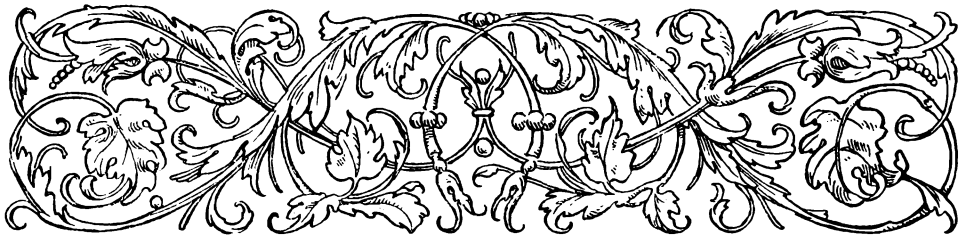
født 3. Juli 1679 paa Gjelting, død 30. September 1680.

6. IDA SOPHIE,

født i November 1686. Hun blev gift 8. November 1709 med Henning Christopher Holstein til Nütschau, en Broder til Grev Ulrik Adolph Holstein. Han fødtes

24. November 1679, var først Jægermester i Hertugdømmerne og fra 1716 Landraad i Holsten. 1721 udnævntes han til Overhofmester og Overjægermester hos Dronning Anna Sophie og blev Aaret efter hvid Ridder. Efter sin første Hustrus Død 8. November 1735 ægtede han 12. August 1741 Karen Magdalene Holm de Jespersen, født 16. Juli 1709, død 31. Marts 1764. Selv døde Holstein 25. Juni 1753.

OTTENDE AFSNIT

I.

GEHEJMERAAD, OVERJÆGERMESTER CLAUS AHLEFELTS BØRN

---

1. JOAKIM AHLEFELDT,

fødtes 11. Juli 1702, blev 1718, 21. Juli, immatrikuleret ved Universitetet i Kiel, var først i gottorpsk Tjeneste Jagtjunker og fik 1719 Expektance paa Overjægermesterembedet. 1725, 19. Maj, erholdt han Karakter som Jægermester med Kammerjunkers Rang og blev 1733, 15. Juli, Kammerherre med 600 Rdlr. Pension, fordi Faderen havde afstaaet Overjægermesterchargen. Han døde kort efter Faderen paa Maarkjær 26. Oktober 1744.

2. ANNA,

født 24. Juli 1703, Konventualinde i Itzehoe, hvor hun afgik ved Døden 8. December 1784 og gravsattes 18. December sammesteds.

3. CHRISTIAN AUGUST,

født 18. September 1704, død 18. April 1705.

4. HEDEVIG ALBERTINE,

fødtes 25. December 1705. I første Ægteskab var hun gift med Frederik Rumohr, der fødtes 26. Maj 1700. Allerede 1719 erhvervede han Tøstrup af Faderen for 25,000 Rdlr. og 1736 det af Broderen Ditlev Christian købte Østergaard. Han afgik ved Døden paa Østergaard 11. April 1740 og gravsattes 20. April i Satrup Kirke. Anden Gang ægtede Fru Hedevig 1742, da hun boede i Slesvig, Holger Christian Vind. Denne blev født 22. December

1704, indtraadte som Kadet ved Grenaderkorpset, blev 1725 Fændrik ved Oberst Eichstedts hvervede Regiment og kort efter Sekondlieutenant. 1728 blev han forsat til Grenadererne, blev 1730 Premierlieutenant, deltog 1734—36 i Felttoget ved Rhinen som Stabskaptejn ved laalandske hvervede Regiment og blev 1736 karakteriseret samt Aaret efter virkelig Major ved sjællandske hvervede Regiment. 1744 udnævntes han til Oberstlieutenant og 1745 til Oberst og Chef for fyenske nationale Regiment. 1752 fik han Kammerherrenøglen, fremmedes 1755 til Generalmajor og var 1759—61 Kommandant i Nyborg. 1763 blev han hvid Ridder, men afgik ved Døden 13. Maj s. A. i Nyborg. Han var først gift med Ida Sophie Rumohr. Hans Enke døde sammesteds 10. April 1775.

5. SOPHIE AMALIE,

født 1706, død lille.

6. ELEONORE MARIE,

født 3. November 1708. Hun ægtede 1744 Samuel Ludvig v. Kalkreuth. Denne var født 1688 i Holsten, var først Page og blev 1705 Kornet i hollandske hvervede Rytterregiment i engelsk-hollandsk Tjeneste i Braband. 1708 blev han Kornet i Hestgarden, deltog 1710 i Slaget ved Helsingborg og fremmedes kort efter til Lieutenant. 1715 blev han Ritmester i Kavalleriet og Aaret efter i Livgarden til Hest. 1723 blev han Oberstlieutenant i 1. fyenske nationale Rytterregiment og 1734 Oberst og Chef for 3 jyske nationale Regiment Kavalleri. 1737 udnævntes han til Staldmester og var 1740—52 Chef for 1. jyske nationale Rytterregiment. 1742 blev han Generalmajor, 1747 hvid Ridder og 1750 Generallieutenant. 1752—53 var han Kommandant i Rendsborg og udnævntes derefter til Chef for Livgarden til Hest. 1754 blev han virkelig General og 1759 Chef for Livregiment Dragoner. 1761 overdrog man ham atter Posten som Kommandant i Rendsborg, hvor han 23. April Aaret efter afgik ved Døden. Kalkreuth havde i første Ægteskab giftet sig med Dorothea Schinkel, født 1698, død 1729, Datter af Oberstlieutenant Steen Schinkel til Bækkeskov og Anna Maria v. Offenbergh. Hans anden Hustru var Hilleborg Sophie v. Offenbergh, født 1707, død 1741, Datter af Kommandør Hans Christopher v. Offenbergh og Erikke Christine Kaas. Hans tredje Hustru Eleonore Marie overlevede ham til 14. Dec. 1785. Hun døde i Slesvig.

7. ADELHEID BENEDIKTE,

født 25. December 1710, Konventualinde i Itzehoe, hvor hun afgik ved Døden 11. Januar 1791.

8. DOROTHEA ANNA MARGRETHE,

fødtes omtrent 1712. Hun ægtede 20. August 1735 paa Maarkjær Carl Ludvig Pincier Friherre v. Königstein, der fødtes 1701 og 1724 blev dimitteret til Kjøben-

havns Universitet. Efter Faderen arvede han 1730 Godserne Ø og Dollerød, udnævntes til Konferensraad og døde 21. Januar 1742. Anden Gang blev hun 16. Februar 1748 i St. Mikkel's Kirke i Fredericia viet til Carl v. Holstein, en yngre Broder til Grev Johan Ludvig Holstein. Han fødtes 16. Februar 1700, udnævntes 1719 til Kammerjunker hos Prins Carl og var fra 1722 tjenestgjørende ved Kongens Hof. 1730 blev han Kammerherre og udnævntes 1731 til Landraad og Regeeringsraad ved Overretten paa Gottorp. 1735 blev han 1. Deputeret i slesvig-holstenske Rentekammer samt hvid Ridder. 1738 blev han Geheimeraad og 1741 Amtmand over Gottorp Amt og Stapelholm. 1744 var han Afsending i St. Petersborg og afsluttede 1746 en Forbundstraktat mellem Rusland og Danmark paa 15 Aar. Efter Christian VI.s Død blev han Danneskjolds Efterfølger som Oversekretær for Søetaten og Præses i Admiralitetskollegiet indtil 1754. 1747 blev han dekoreret med Ordenen de l'union parfaite og fik 1752 det blaa Baand. Udnævnt til Geheimekonferensraad afgik han ved Døden 6. Februar 1763. Han var i første Ægteskab (22. Juli 1735) bleven gift med Hedevig Benedikte Christine Ahlefeldt, Datter af Volf Ahlefeldt til Lammershagen, født 19. Marts 1708, død 24. Februar 1741. Hans anden Hustru døde 29. Juli 1759 paa sin Ejendom Skodsborg og blev 16. August bisat i Holmens Kirkes Kapel, men i Juli 1760 flyttedes Liget til Lybek.

9. GERHARD PHILIP ADOLPH AHLEFELDT,

født omtrent 1714, blev 1731, 16. April, immatrikuleret ved Universitetet i Kiel, tjente som Grenader i den hertugelige Garde og blev derefter Kammerjunker hos Hertug Carl Peter Ulrik. Han døde pludselig paa Osterrade 1740 og bisattes 20. April i den ahlefeldtske Begravelse i Satrup Kirke.

10. DITLEV AHLEFELDT,

født 29. Juni 1716 paa Maarkjær, døbt i Satrup Kirke. Af Faddere nævnes Major Ditlev Ahlefeldt, Frederik Rumohr fra Røest og Fru Ahlefeldt fra Königsförde. Han er vistnok død lille.

11. HANS ADOLPH AHLEFELDT,

født 4. November 1717 paa Maarkjær, døbt 5. November i Bøel Kirke. Kammerherre Hans Adolph Ahlefeldt holdt ham over Daaben. Han døde ung.

12. CARL FREDERIK AHLEFELDT,

født 3. Juni 1719 paa Maarkjær.

13. HENNING CHRISTOPHER AHLEFELDT,

født 14. Oktober 1720 paa Maarkjær, døbt 18. Oktober i Bøel Kirke. Fadderne vare Hans Adolph Ahlefeldt til Bukhavn og Frederik Rumohr og Hustru fra Røst. Han var 1751 storfyrstelig gottorpsk Kammerjunker, tjente sig i den gottorpske

Hær op til Oberstlieutenant og døde 9. November 1760, gravsat i Satrup Kirke. I første Ægteskab blev han 5. Februar 1757 gift med Sophie Dorothea Comtesse Haxthausen, født 30. September 1737 i Oldenburg, indskrevet 1744 i Roskilde adelige Kloster, død 26. Maj 1758 i Kiel, Datter af Gehejmeraad Christian Frederik Greve Haxthausen og Margrethe Hedevig Juel, anden Gang 22. November 1759 paa Ascheberg med Sophie Hedevig Grevinde Rantzau, født 22. Oktober 1720, død 8. August 1804 i Preetz, Datter af Grev Christian Rantzau til Rastorf og Charlotte Amalie Rantzau.

II.

MAJOR DITLEV AHLEFELDT'S SØN

HENNING AHLEFELDT

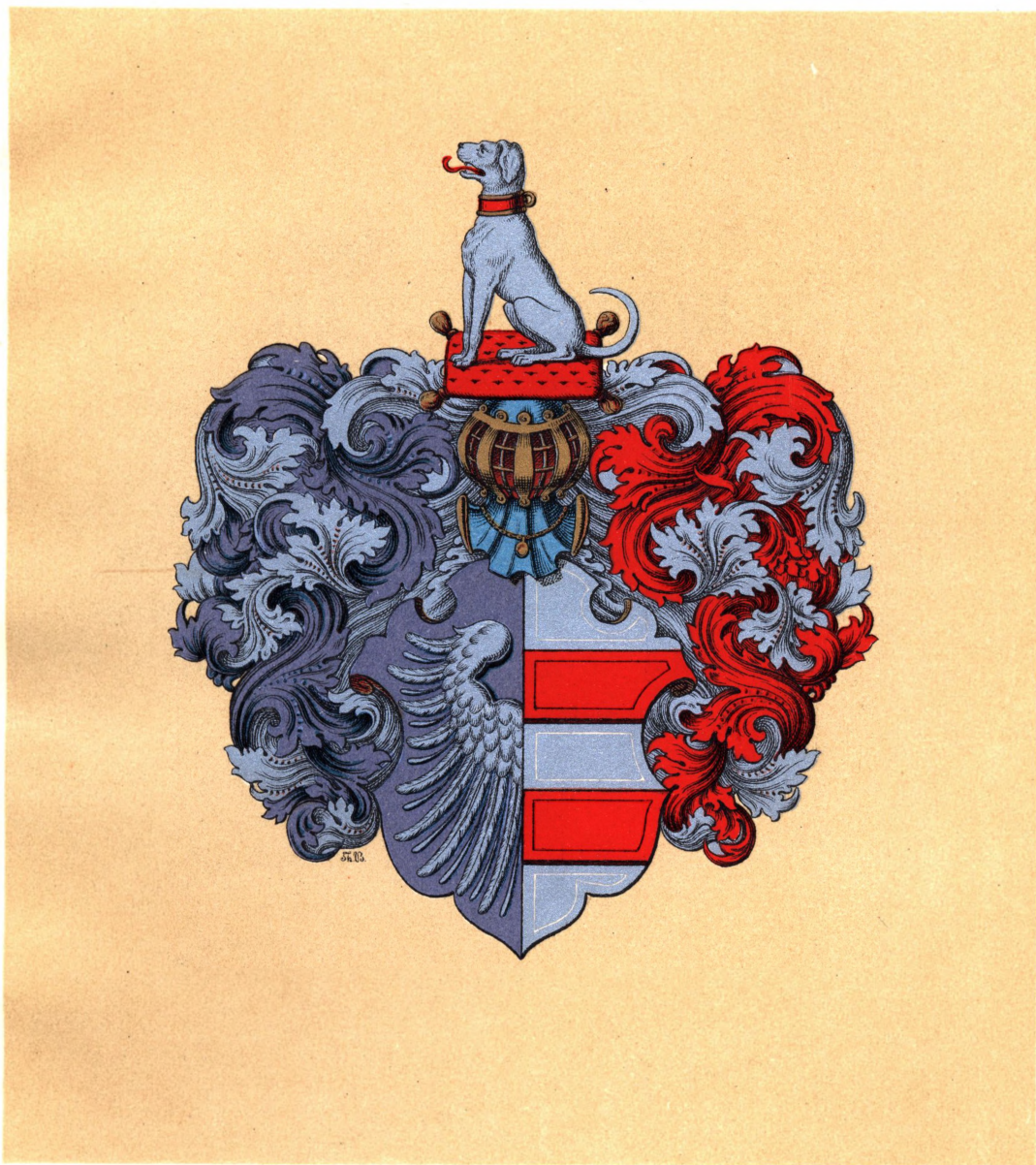
til Olpenæs, Geheimeraad, Overførster, Kammerherre, 1705—78.

Ahlefeldt fødtes 31. August 1705, kom 1726 som Page til det danske Hof og udnævntes 1730, 24. April, til Kammerjunkere. Statsminister Rosenkrantz' Frue Charlotte Amalie Skeel koketterede stærkt med ham, men da Ahlefeldt en Aften i Julen 1733 indfandt sig til et Stævnemøde i Fruens Kabinet, traf han til sin Ovraskelse her sammen med sin Medbejler, den forhenværende Storkansler Greve Holsteins ældste Søn. Forbitret trak han Kaarden og tilføjede Holstein flere Saar, inden denne kunde sætte sig til Modværge, hvorefter den sidstnævnte skyndsomst tog Flugten. Sagen vakte stor Opsigt og kom Kongen for Øre, Ahlefeldt blev forvist fra Hoffet, og hans Kammerjunkergage frataget ham. Fru Rosenkrantz maatte for sit Vedkommende gjenne sin Ægtefælle søge Tilgivelse hos Kongen for sin Uforsigtighed. I Juni 1734 fik Ahlefeldt dog atter Pardon hos Kongen og udnævntes 1738, 4. Februar, til Jægermester i Grevskaberne Oldenburg og Delmenhorst og 1740, 8. Marts, til Overførster. 1749, 28. Oktober, fik han Kammerherrenøglen og 1761, 26. Januar, blev han Geheimeraad. Ahlefeldt døde 23. April 1778 paa Olpenæs og blev 4. Maj bisat i Karby Kirke. Hans Præst og Sjølesørger har tilført Kirkebogen følgende Bemærkninger om ham: Flid og Orden i Forretningerne, Nedladenhed og Godhed vare Hovedtræk i hans Karakter.

Ahlefeldt havde 1734 ægtet Frederikke Anna Sophie Wohnsfleth, død 10. December 1741 i Kiel, Datter af Landraad og Amtmand i Husum Sivert Wohnsfleth til Kriseby og Sophie Ernestine v. Baudissin, Enke efter den 1731 afdøde Landraad Christian Frederik Baron v. Liliencron til Wulfshagener Hütten. Deres Ægteskab var barnløst.

DET AHLEFELTSKE VAABEN

KONGELIG RAAD OG AMTMAND
HR. HANS AHLEFELDT
— DØD 1500 —

OG HANS EFTERSLÆGT

TIL HASELDORF, HASELAU, COLMAR, NEUENDORF,
SEESTERMÜH, CADEN, GJELTING, HEILIGENSTEDTEN,
OSTERRADE, KLUVENSIEK OG SEHESTED.

FØRSTE AFSNIT

HR. HANS AHLEFELDT

til Tørning Lehn og Amtet Haseldorf med Haselau, Colmar, Neuendorf og Seestermüh, til Caden og Gjelting, kongelig Raad og Amtmand over Gottorp, Tønder og Segeberg Amter, — 1500.

Danebrogfanens tapre Forsvarer ved Hemmingstedt, HANS AHLEFELDT, hvis Fødselsaar omtrentlig kan sættes til 1450, er Søn af Bendix Ahlefeldt til Tørning og Dorothea Heesten. Hans Fødestavn og Barndomshjem var det historisk bekjendte, saakaldte Bjergslot Tørning. Naar man fra den ensformige Landevej fra Ribe til Haderslev bøjer af ved Styding overraskes man ved pludselig at komme ind i en dyb, frodig Skovdal, gennemstrømmet af et Vandløb, der driver den gamle, bekjendte Tørning Mølle. Tæt ved denne hæver sig en stejl, grønklædt Banke, paa hvis Top endnu ses Murrester af Slottet. I Middelalderen var Tørning en af de tre Hovedborge i Hertugdømmet Slesvig, fra hvilken hele Nordslesvig mellem Løgumkloster og Kolding blev styret. 1331 giver Grev Gert af Holsten Ridder Henneke Hummersbüttel Sikkerhed i Tørninghus med hele det tilliggende Fogderi. 1394 pantsatte Grev Gert (VI) hele Gramherred til Henneke Limbek, hvis Søn Claus arvede Tørning og 1421 som Pantelehn tillige modtog Frøs, Hvidding og Kalvslund Herreder. Efter hans Død gik Lehn 1428 over til Henrik Ahlefeldt, hvis Søn Bendix — Hans Ahlefeldts Fader — endog 1460 af Kong Christian I. fik overdraget hele Gramherred til fri Ejendom, hvorved Lehnets Bønder bleve Adelsbønder og Tørningtjenere.

I over et halvt Aarhundrede herskede saaledes tre Generationer af Slægten Ahlefeldt med næsten fyrstelig Magt paa Tørning. Bendix Ahlefeldt var Kong Christian I.s betroede Raad og nævnes desuden ved dennes Thronbe-

stivelse som biskoppelig Amtmand paa Svavested. Endnu 1470 var han i Live, men var død Aaret efter, da hans Enke Fru Dorothea til Konrad Konradsen, Ærkedegn i Slesvig, afstaar de tvende Landsbyer Rostrup og Skov i Sørup Sogn, Ny Herred. Hans Ahlefeldt og Broderen Henrik tiltraadte vistnok paa samme Tid Besiddelsen. Hans nævnes første Gang 1473, da han hos Kapitlet i Ribe gaar i Forbøn for Hr. Knud i Bevtoft, der besværede sig over Ribe Bisp, som vilde fratage ham Kirken og paa anden Maade gjøre ham Uret. 1475 tilskjødede Brødrene de fire Præster, de saakaldte Marianere, der ifølge Ditlev Meinstorps og dennes Hustru Fru Elsebes (Ahlefeldternes Mosters) Indstiftelse skulde holde Vor Frues Tider i Vor Frue Kirke i Flensborg, en aarlig Rente af 140 Mark Lybsk af 46 Gaarde i forskjellige Sogne i Gram Herred, for hvilke de havde modtaget en Kjøbesum af 2000 Mark Lybsk, dog med Ret til Gjenkjøb.

Aaret efter, ved Mortensdag, fejrede Ahlefeldt sit Bryllup med Elsebe Rosenkrantz, en Datter af Danmarks Riges Hofmester Erik Ottesen Rosenkrantz til Bjørnholm og Fru Sophie Gyldenstjerne. Ved den Nytaarsdag samme Aar opsatte Ægtepagt fik Ahlefeldt tusind rhinske Guldgylden, hvorimod han maatte fraskrive sig enhver Fordring paa anden Arv, der kunde tilkomme ham ved Ægteskabet. Saavel ved sine betydelige Besiddelser og Midler som ogsaa ved sit Giftermaal med en Datter af en af Landets fornemste Mænd kom Ahlefeldt snart til at indtage en fremskudt Stilling blandt Adelen i Hertugdømmerne. Kongen udnævnte ham til Raad; 1480, i Januar, nævnes han først som Amtmand paa Gottorp, og i April medforsegler han det Brev, ifølge hvilket Kong Christian I. pantsatte Haderslev Slot og By med Haderslev, Nørre-rangstrup og Tyrstrup Herreder til sin Dronning Dorothea, samt i August den saakaldte segebergske Reces, ved hvilken Kong Christian indgik en Overenskomst med sine adelige Kreditorer om Ordningen af de mellem dem svævende Gjældssager. Endnu i December 1482 var han Lehnsmand paa Gottorp, men allerede Aaret efter synes han at have afløst Otto von Kampen som Amtmand paa Tønder. Samme Aar førte Ahlefeldt Klage over Ribe Bys Raad. Ribe havde Eneret over Farvandene mellem List og Manø indtil Ribe, og Kongen havde udstedt et Forbud mod Kornindførsel. Alligevel søgte Ahlefeldt at udføre noget Korn fra Vestkysten af sit Lehn, men indenfor List opsnappede Ribe Borgere Skibet, vistnok paa Øvrighedens Foranstaltning, førte det med Ladningen til Ribe og lagde en af Hans Ahlefeldts Tjenere i Blokken. Ved Retterthingsdom afsagt paa Herredagen 23. Maj stadfæstedes Byens Eneret til de frie Strømme, medens de anklagede frikjendtes.

1484 afstod Ahlefeldt til Kong Hans Vesterherred paa Før, der 1460 af Christian I. var bleven bortpantet til Domkapitlet i Slesvig, som atter synes at have overdraget Pantebrevet til Ahlefeldt. Samtidig kvitterer han for den modtagne Pantesum 2000 Mark samt Rente.

Ikke længe efter blev Ahlefeldt slaaet til Ridder, han var det allerede

i Maj 1485. Tilligemed sin Svigerfader medforsegler han det Brev, ved hvilket Hamborgerne hyldede Kong Hans og Hertug Frederik som deres Lehnsherrer, da begge Fyrster i November 1487 personlig med et Følge af 600 Mand af tvang Hamborgerne Hyldingen.

I de følgende Aar er Hans Ahlefeldt hyppigt at finde i Kongens, Enkedronning Dorotheas og Hertug Frederiks Følge under de Forhandlinger, der førtes mellem Landdag og Raad i Hertugdømmerne om Kongens og Hertugens Hylding som Lehnsherrer. 1488 medforsegler han det ved Hertug Johan af Sachsen, Hertug Magnus af Meklenborg samt flere adelige og gejstlige Herrers Mægling stiftede Forlig mellem Kong Hans og Hertug Frederik paa den ene og Hr. Henning Pogwisch' Sønner paa den anden Side i forskjellige mellem dem herskende Stridigheder, vedrørende Pantsættelsen af Tønder Slot, der var blevet dem frataget af Kongen. Kort efter kaldes Ahlefeldt udtrykkelig Hovedsmand paa Lille Tønder. Den betydningsfuldeste af de Forhandlinger, i hvilke Ahlefeldt var Deltager, er dog den, 10. August 1490 paa Gottorp udstedte Traktat, hvorved der foretoges en Deling af Hertugdømmerne mellem Kong Hans og Hertug Frederik. Hans Ahlefeldts Navn følger blandt Underskriverne umiddelbart efter Dronning Dorotheas i Spidsen for ti andre af de fornemste Herremænd. Det bestemtes bl. a. i Traktaten, at begge Fyrsterne skulde erlægge til Hans og Broderen Henrik 1000 Mark som sidste Afdrag paa en Gjæld af 5000 Mark, hvilket formodentlig har staaet i Forbindelse med Afhændelsen af Tønder. I November 1491 var han blandt Kongens Sendebud hos Raadet i Lybek og afsluttede sammen med de øvrige Udsendinge paa Kongens Vegne en Traktat med Raadet i Lybek, hvorved de mellem begge Parter i Anledning af nogle Skibes Beslaglæggelse opstaaede Uenigheder bleve bilagte. Samme Aar erhvervede Hr. Hans Vippelgaarde i Tinglev Sogn af Fru Barbara v. d. Wisch, men afhændede dem senere til Løgum Kloster.

1494 afstod Brødrene Hans og Henrik Ahlefeldt Tørning Lehn og Slot til Kong Hans for 102,000 Mark Lybsk, en efter Datidens Penge meget betydelig Sum. Hans, der ejede Slottet og den største Del af Lehnet, tilsikrede Kongen af sin Part en Skatteindtægt af 1400 Mark aarlig, og for hvert hundrede Mark Skat fik han af Kongen udbetalt 4000 Mark samt 10,000 Mark for Tørning Slot med Enemærke, Avl, Møllen ved Slottet, Fiskeriet o. s. v., medens Henrik paa lignende Maade fik 36,000 Mark for de 900 Mark Skat, han oppebar af Godset.

Handelen mellem Kongen og Ahlefeldt afsluttedes i Flensborg, og som Afdrag paa Kjøbesummen tilskjødede Kongen samme Dag til Hans Ahlefeldt alene Borgen og Amtet Haseldorf med tilhørende fem Marsksogne, med Elbstrømmen og Færgen for 30,000 Mark Lybsk — samt Godset Gjelting i Angel med dertil hørende Landsbyer og Strøgods, og da der i Skjødet paa sidstnævnte Gods ikke er omtalt nogen Sum maa det antages, at ogsaa dette er blevet givet ham i Afdrag. Ikke nok hermed fik Ahlefeldt ogsaa 1496, 5. Januar, „i Henseende til sin Villighed ved Afstaaelsen af Tørning Lehn“ tilskjødet Godset Caden,

i Kaltenkirchen Sogn, tre Mil nord for Hamborg — med Landsbyerne Alveslohe og Ellerau. Kort efter erhvervede han ogsaa Westerwold ved Ülzburg, da han i Marsken savnede Skov.

Efter at have ombyttet sin Stilling som Lehnsmand paa Tønder med Embedet som Amtmand i Segeberg boede Ahlefeldt i sine sidste Leveaar skiftevis paa det derværende kongelige Slot og paa sin Borg Haseldorf, beliggende nær ved Uetersen, ved Elben overfor Stade. Herfra tilsaa han Styrelsen af sin store nye Besiddelse Fogderiet eller Amtet Haseldorf, som fra Colmar (en Mil syd for Glückstadt) langs Elben strakte sig helt ned til Slottet Hatzburg (ved Wedel), der tilhørte Greverne af Schauenburg, hvis Landomraaade ogsaa ind mod Højlandet (Geesten) dannede Grænsen. Fogderiet, der 1494 omfattede Sognene Bishorst, Haseldorf, Haselau, Colmar og Neuendorf forbleve, trods gjentagne Delinger mellem Efterkommerne indbyrdes, i Hans Ahlefeldts Slægt i henvend halvtredie Aarhundreder.

Haseldorf nævnes allerede 1190 som Sæde for den adelige Slægt de Haselthorp, der her ejede en fast Borg, som omtales 1257, da den gik over i Slægten Barmstedes Eje. Da flere af de hyppigt skiftende Ejere som Ærkebissen af Bremens Ministerialer stode i et Slags Lydighedsforhold til denne kirkelige Øvrighed, udøvede Ærkebisperne i Tidens Løb en stadigt voxende Lehnsmyndighed over Haseldorfer Marsken. Næsten et helt Aarhundrede var den frugtbare Landstrækning Skuepladsen for de vildeste Rovridderfejder. Haseldorf vandrede en Tid lang som Pant fra Haand til Haand, indtil det 1397 erhvervedes af Hertug Gert af Holsten, efter hvis Søn Hertug Adolph Fogderiet 1460 kom til den danske Krone. 1470 udnævnte Kong Christian I. Volf Pogwisch til Amtmand og maatte kort efter bortpante Haseldorf til ham for 12,000 Mark, men allerede Kong Hans indløste det atter fra en af Pogwisch' Sønner.

Selve Slottet Haseldorf, hvis Borgplads endnu tydelig ses i den til den nuværende Hovedbygning hørende Park paa en af dobbelte Grave omgivet Høj, blev 1258 jævnet med Jorden, men atter opført paany ved Aar 1345. Under Hans Ahlefeldt og hans nærmeste Efterkommere blev Slottet udvidet og navnlig stærkt befæstet, indtil det 1658 lagdes i Aske af den svenske Generalmajor Gorgas.

Om Godsstyrelsen i de faa Aar det forundtes Hr. Hans at eje Haseldorf, give endnu bevarede Regnskaber for Aarene 1495—1500 enkelte sparsomme Oplysninger, der ikke ere uden kulturhistorisk Interesse.

Skjønt der efter Datidens Forhold fandtes store herskabelige Bygninger i selve Haseldorf og et talrigt Tyende, dreves der dog intet Landvæsen her, der synes end ikke at have været nogen Avlsgaard, der kunde tilfredsstille Husholdningens daglige Fornødenheder. Paa Borgen blev der brygget Øl og Mjød, men kun i ringe Maalestok, thi i Stade opkjøbtes tit betydelige Kvanta Øl (en Tønde kostede en Mark to Skilling Lybsk). Fra Hamborg fik man store Partier Smør, af hvilket en Tønde, hvis Vægt dog ikke kjendes, betaltes med den ret anselige Pris af syv Mark fem Skilling Lybsk. Fisk leveredes fra Stade i store

Mængder, saaledes 1496 18000 Hvidfisk for 33 Mark, i 1498 19000 Hvidfisk, endvidere Kabliauer, der kostede 20 Skilling Snesen. Til Herskabets Bord kjøbtes Rokker, en Gang 500 Stykker, der kostede 18 Mark, og Lax, der hentes fra det fjærne Bremen. Ved festlige Lejligheder, saaledes i Fastelavnstiden, lod Hr. Hans fra Hamborg komme Mandler, Figen, Rosiner og Honning.

Uden Tvivl har Husholdningen paa Haseldorf, ført paa denne Maade, været særdeles bekostelig. Folkene, blandt hvilke nævnes en Kok, en Underkok, en Husholderske, Staldkarle, Piger, Sluttere, Vægtere, Portnere, væbnede Svende, en Trompeter, en Voldmester og en Havnemester, fik Føde og Klæder af Herskabet.

Godsets Indkomster bestod i Tiende, Skatter og Landgilde, Forpagtningsafgifter af Fiskeriet i Elben samt Færgen. Næsten altid ydedes disse Afgifter i rede Mønt, kun sjældent i Naturalier, Korn, Havre, Byg og Hvede, men stedse i smaa Partier. Hr. Hans' Frue havde, som det ses, i stor Udstrækning fri Raadighed over Godsets Indtægter, saaledes modtog hun ret betydelige Summer af Skriveren, en Gang endog 800 Mark Lybsk, som ikke særlig anførtes paa Regningen.

Hvad angaar Ahlefeldts Familieforhold kan mærkes, at hans første Hustru ved Aar 1490 var afgaaet ved Døden. Hun fødte ham en Søn Bendix og maaske Døtre. Før 1492 indgik han et nyt Ægteskab med Alheid v. Bülow, Datter af Steffen Bülow til Wehnigen. Til Minde om sin første Hustru udstedte han 1496 et Gavebrev paa 1000 Mark til Klostret Ahrensböck, der for denne Sum skulde forpligte sig til at afholde en daglig Messe i det til Klostret hørende og til den hellige Jomfrus Ære indviede Kapel for ham selv, hans dalevende og afdøde Hustru, deres Børn, hans afdøde Svoger Hans Pogwisch samt efterlevende Hustru Anna Ahlefeldt; tillige erhvervede han Patronatsretten til Kapellet, under hvilket han agtede at indrette en Familiegravelse.

Saa vel i sit Forhold til Søsteren Salome og dennes Ægtefælle Henneke v. der Wisch som ogsaa overfor sine Undergivne viste Hr. Hans sig som en stræng og myndig Herre. I sin Egenskab af Amtmand paa Segeberg behandlede han Lehnets Bønder med megen Haardhed. Da disse af Frygt for den sachsiske Garde, som Kong Hans vilde tage i sin Sold, lode deres Gods bringe i Sikkerhed i Lybek, lod Ahlefeldt af alle, der havde taget denne Forsigtighedsregel, opkræve en Afgift af 50 Mark. Men Bønderne, fortæller Kronisten Reimer Kock, rykkede bevæbnede i store Skarer for Segeberg, „og hvis Ahlefeldt ikke havde givet dem gode Ord, vilde han næppe være kommen derfra med Livet“.

I Juni samme Aar gav Hertug Magnus af Sachsen-Lauenborg i Kjøbenhavn Hans Ahlefeldt paa Kongen af Danmarks Vegne Løfte om at møde førstkommende St. Hansdag i Segeberg med 200 Ryttere, to Kaptejner med sex Heste og tjene Kongen i tre Maaneder. 1498, i Februar, udstedte Hertug Erik

af Lauenborg et Gjældsbevis til Hans Ahlefeldt paa 600 Gylden med 30 Gylden aarlig Rente, der anvistes ham i Godset Tremsbüttel.

Skjønt Ahlefeldt paa hin Tid endnu stod i sin kraftigste Alder, omkring de halvhundrede Aar, var Afslutningen af hans Liv nær. Det skulde ikke, som han havde haabet, forundes ham at hvile i en fredhellig Grav Side om Side med sin nærmeste Slægt, Døden ventede ham paa Valpladsen efter en heltemodig Kamp for at væрге Rigets gamle Fane, til hvis Saga hans Navn uadskilleligt er knyttet.

Saasnart Kong Hans havde erobret Sverig og i Aaret 1497 fæstet dets Krone paa sit Hoved, ansaa han Øjeblikket kommet til at undertvinge Ditmarskernes gamle Fristat, der i Aarhundreder haardnakked havde hævdet sin Selvstændighed. Først stævnedes han Sendebud fra Ditmarsken til en Sammenkomst i Rendsborg (1499), afkrævede dem en betydelig Skat, fordrede sin og Broderen Hertug Frederiks Overhøjhed anerkjendt og forlangte deres Samtykke til Opførelsen af tre faste kongelige Borge i Landet. Ditmarskerne afviste disse Forlangender med Forbitrelse og søgte Bistand hos Kejseren, der nøjedes med i de fleste tyske Stæder at lade opslaa Forbud mod at støtte Kong Hans i Kampen mod Ditmarsken. Langt fra at ænse disse Advarsler stillede flere nordtyske Fyrster Rytteri og Fodfolk til Kongens Raadighed. Som tidligere nævnt tog Kong Hans den saakaldte sachsiske eller store Garde i sin Tjeneste, en Lejehær paa mindst 4500 Mand mest tyske, nederlandske og franske Landsknægte, som, tidligst i kejserlig Tjeneste, i et Par Aartier havde kæmpet paa de forskjelligste Valpladse og overalt vundet Navn for sin Tapperhed, men ogsaa for sin Rovlyst og Vildhed.

Efter forgjæves at have ventet paa Tilbud om Underkastelse fra Ditmarskernes Side rykkede den danske Hær 11. Februar 1500 i klart Frostvejr ind over Landets Grænse mod Meldorf, der tre Dage senere toges med Storm. De fleste Indvaanere vare flygtede iforvejen, og de tilbageblevne nedhuggedes uden Barmhjærtighed. Efter denne let vundne Sejr slog Kongen sig et Par Dage til Ro i Byen før han, Mandag den 17. Februar, med Heide som Maal rykkede ud i Marsken. Toget frembød et prægtigt og broget Skue. Forrest red Gardens Fører, Junker Slentz (Schleinitz), i gylden Brynje, fulgt af sine Folk, derefter Opbudet fra Byerne og Almuen, det adelige Rytteri med et stort Antal slesvigske og holstenske Adelsmænd, smykkede som til Fest med kostbare Halskjæder, dernæst Kong Hans med sin Broder Hertug Frederik og sine Fættre Greverne af Oldenburg, tilsidst det grove Skyts, Trosset og en stor Mængde Vogne og Slæder til at føre det forventede Bytte bort paa.

Rigsbanneret, maaske selve det gamle „himmelfaldne“ Danebroge, prydet med Guld, Ædelstene og Perler, der skulde sikre Kongens Hær Sejren, førtes af Hans Ahlefeldt, „de bannervorer“, som han kaldes i samtidige Viser fra Ditmarsken. Paa Toget mod Sten Sture 1497 havde Hr. Markvard Rønno til Hvidkilde været betroet med dette hæderfulde Hverv. I overmodig Forvisning

om en sikker Sejr sporede Rytterne deres Heste. Trængslen var saa stor, at det lange Tog hverken kunde bøje til Siden eller vende om. Uheldigvis var Vejret slaaet om, der var indtraadt Tøbrud, og Dagen brød mørk og skyet frem; en stærk Nordvestvind blæste op med Snefog. Hans Ahlefeldt og flere andre holstenske Adelsmænd, der kjendte Marskens Uvejsomhed ved Vintertide, havde forgjæves raadet til at oppebie bedre Vejr. Ogsaa Junker Slentz skal have modsat sig Udrykningen i saa ugunstigt Vejr, men Kongen siges i sin Utaalmodighed at have paaskyndet Fremmarschen.

Vejen, ad hvilken Hæren drog frem, var meget smal, med dybe Grave paa begge Sider, der Sommeren iforvejen vare bleven gravede for at tørlægge Vejen. De opkastede, oplødte Jordmasser besværliggjorde Fremrykningen, og baade Ryttere og Fodfolk sank ned i det ufremkommelige Morads. Da Hæren var naaet halvvejs mellem Hemmingstedt og Epenwörden, overraskedes de ved at høre Kanonskud fra en nærliggende Skanse, hvis Beliggenhed de næppe nok kunde bestemme i det forrygende Vejr. Her — paa det saakaldte Abeler Wurth — havde Ditmarskerne, der gjennem en opsnappet Spejder, udsendt fra den kongelige Hær, vare komne til Kundskab om dennes Planer, opkastet en Skanse og besat den med 400 Mand og et lille Antal Kanoner. Foran denne Skanse, nærmere ved Hemmingstedt end Dusendüwelswarf, der tidligere vistnok med Urette ansaas for at have været Ditmarskernes Forsvarspunkt, laa et Morads (Schweinemoor), der dannede et naturligt Forsvar for deres Stilling.

De første Skud fra Skansen voldte stor Forvirring i den danske Hær, der søgte at indtage en Forsvarsstilling, men hindredes af den fastkjørte Vognrække. Garden forsøgte at omgaa og storme Skansen, hvorfra Ditmarskerne gjorde et Udfald; samtidig aabnede de Vesterhavssluserne ved Ketelsbüttel og Barsfleth, og baade Grøfter og Veje dækkedes af Vandene. I Løbet af et Par Timer var den statelige Hær fuldkommen opløst, Junker Slentz faldt efter et tappert Forsvar, og sammen med ham maatte næsten Halvdelen af Garden lade Livet, de fleste omkom i Bølgerne, et mindre Antal dræbtes af de allevegne fra tililende Ditmarskere, øvede i Brugen af Springstokke og lette Spyd. Kongen og Hertugen undkom med Nød og næppe til Meldorf.

Sammen med Greverne af Oldenborg faldt Ridder Hans Ahlefeldt, som det hedder i Visen:

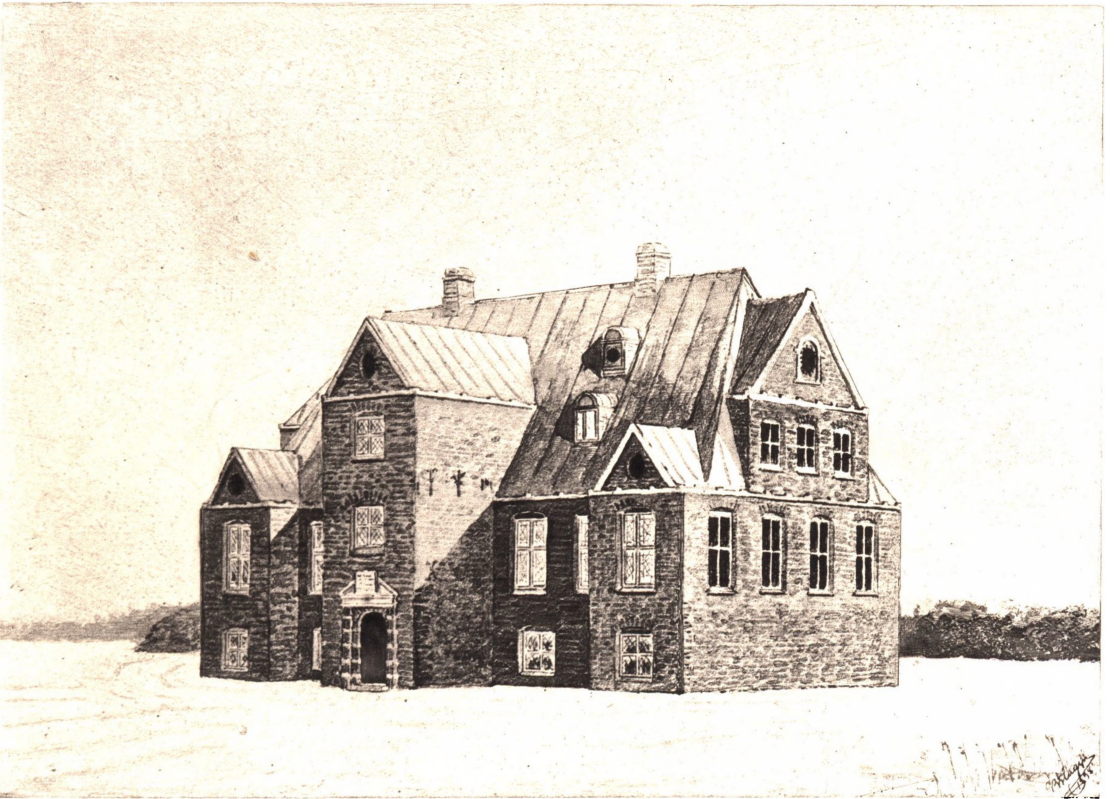
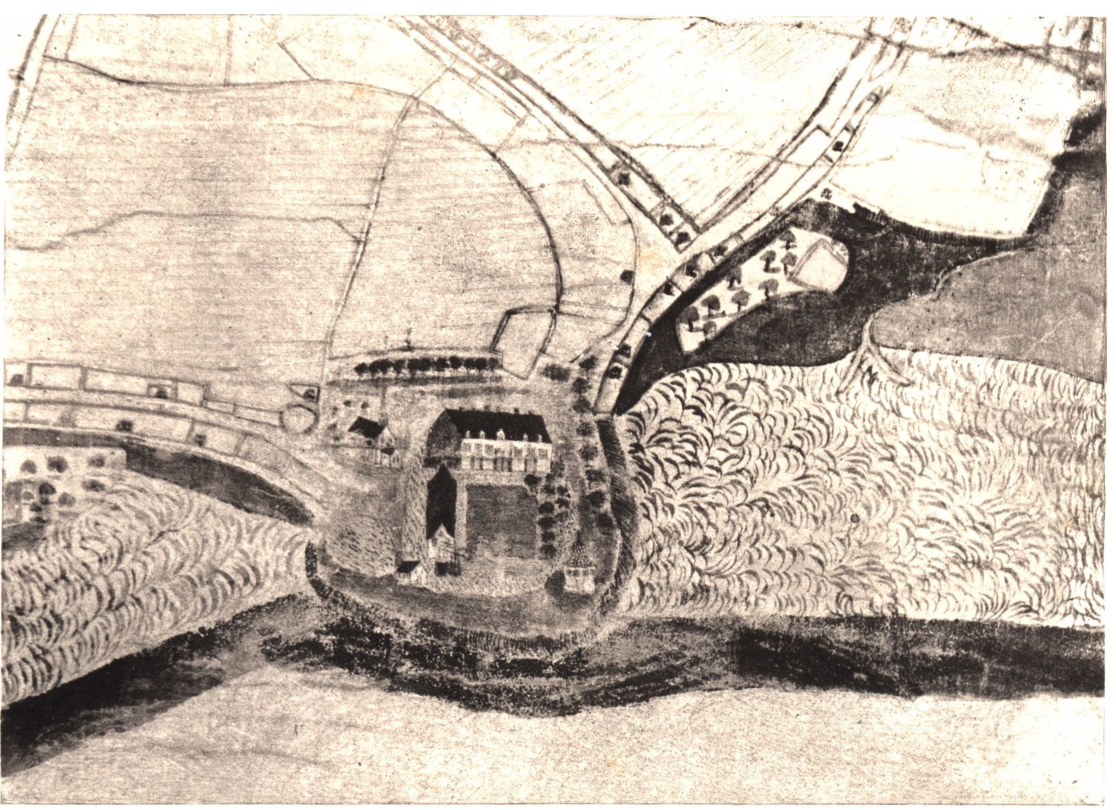
De bannervorer blef darsuluest doet,
Her Hans van Alefelde rakde ein bussekloet.

Hvis en Kugle er bleven Hr. Hans' Bane kan det antages, at han med sin sidste Kraft har draget Bannerets Flige om sig for at værgе det mod Fjenderne saalænge som muligt, hvilket til Dels bekræftes af en i Slægten bevaret mundtlig Overlevering. Storkansler Ahlefeldt fortalte med Stolthed til Thomas Bartholin, at hans Stammefader havde svøbt sig ind i Danebroges Dug og efter et drabeligt Forsvar var bleven sonderhugget af Fjendernes Sværd.

Sammen med Ahlefeldt mistede sex Væbnere (Gudemans), der fulgte ham, Livet, og tilligemed ham faldt ti af hans Slægt.

Ahlefeldt havde tre Sønner (Andet Afsnit) i sit andet Ægteskab med Fru Adelheid, der levede 1501 som Enke. Fra Hr. Hans nedstamme alle nulevende Medlemmer af Familien Ahlefeldt paa Sværd siden. Til hans kraftige og daadrige Efterslægt, der erhvervede store Besiddelser i Kongeriget og Hertugdømmerne, og som Søn efter Fader har ydet Danmark tro og vigtige Tjenester, hører de tvende fremragende Statsmænd Storkansler Frederik Ahlefeldt og Gehejmeraad Ditlev Ahlefeldt samt de tvende tapre Generaler Hans og Frederik Ahlefeldt, hvis Navne ere indskrevne i den danske Histories Aarbøger.

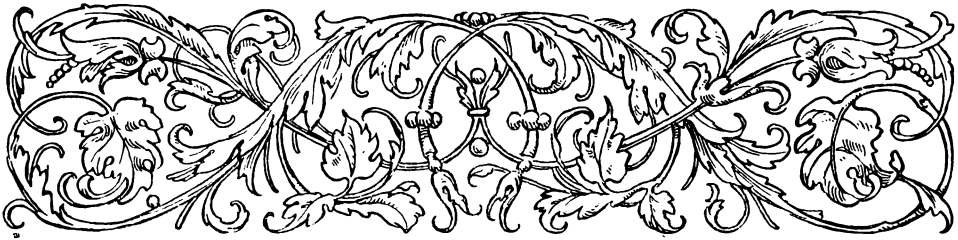

GRUNDPLAN AF HASELD

1718

HASELAU SLOT

ANDET AFSNIT

HANS AHLEFELDT'S BØRN

AF FØRSTE ÆGTESKAB

---

1. BENDIX AHLEFELDT

til Haseldorf, Gjelting og Bukhavn, —1517.

Ahlefeldt fødtes henimod Aar 1480. Efter Faderens Død ejede han Haseldorf i Fællig med sine Stedbrødre og fik senere Gjelting. 1511, da han fører Trætte med sin Nabo Greven af Schauenburg angaaende Inddigningen af et Stykke Land, kaldes han til Haseldorf. I November s. A. anbefalede Hertug Frederik ham til Ærkehertuginde Margrethe af Østrig, da han agtede at valfarte til St. Jago de Compostella. Næstfølgende Foraar udstedte Hertugen et Pas for ham til Kongen af England, i hvis Tjeneste Ahlefeldt ønskede at træde, dog advarer Hertugen ham mod dette Skridt, idet han minder om, at Ahlefeldts Onkel Bendix v. der Wisch Aaret iforvejen har gjort sig skyldig i Vold mod engelske Folk, hvorfor den uskyldige let kunde komme til at bøde for den skyldige. Ahlefeldt har vistnok ogsaa opgivet Planen, thi endnu samme Aar, da Raadet i Byen Campen (i Provinsen Overijsel) fører Klage over Bendix, henviser han det til Hamborgs Senat, i hvis Tjeneste Ahlefeldt den Gang var. Det gode Forhold, i hvilket Bendix stod til Hertugen, fik snart et betænkeligt Brist. 1514 ved Vintertide stormede Ahlefeldt sammen med Didrik Blome, Jørgen og Henrik v. der Wisch den Hertugen tilhørende Kro udenfor Gottorp, sloge Vinduerne ud, øvede Hærværk og jøge de kongelige Sekretærer og Sendebud Andreas Glob og Lorends Riemenschneider og deres Tjenere, der logerede i Kroen, „ud i dybe Sne og strænge Kulde“. Hertugen satte de fire Voldsmænd under Laas og

Lukke, og der synes at have ventet dem en alvorlig Straf, men Hertuginde, mange Riddere, Væbnere, Jomfruer og Fruer bad Hertugen saalænge og saa indtrængende om Naade for Synderne, at de omsider, da ogsaa Kong Christian paa sin Moders Forbøn tilgav dem den mod hans Udsendinge begaaede Vold, bleve satte i Frihed igjen, hvorefter Bendix maatte sværge Hertugen Orfejde.

Imidlertid havde Ahlefeldt indgaaet Ægteskab med Sophie Gyldenstjerne, Datter af Danmarks Rigens Raad Henrik Knudsen Gyldenstjerne til Restrup og Iversnæs, Lehnsmand paa Tørning og Karen Bille. Med sin Hustru fik han utvivlsomt ret betydelige Midler. Han erhvervede Godset Bukhavn i Gjelting Sogn, med Landsbyerne Hasselbjerg, Vormshøved, Svakkentorp, Gundelsby, Børsby, Gammel og Ny Rabøl. Gjelting solgte Ahlefeldt derimod til Henrik Ahlefeldt til Lehmkulen.

Bendix Ahlefeldt døde i ung Alder, ikke fyrretyve Aar gammel, vistnok 1517, da hans Brødre paa Haseldorf foretog indbyrdes Deling. Hans Enke og dennes Svogre Frederik, Christopher og Stephen Ahlefeldt fik Gjelting tilbage af Henrik Ahlefeldt, men 1519 solgte hun med Svogrenes Samtykke som Formyndere for hendes Datter Anneken (Tredie Afsnit I) det meget forgyldede Gods for 15,500 Mark Lybsk til Claus Ahlefeldt. 1529 afhændede hun ogsaa Bukhavn til Kong Frederik I. for 14,000 Mark Lybsk.

2. ANNA,

angives paa samtlige buchwaldske Slægtregistre og Ahnetavler at have været en Datter af Hans Ahlefeldt, vistnok af dennes første Ægteskab. Hun blev gift med Henneke Buchwald til Pronstorf. Denne var i Aarene 1504—5 ved Hertug Frederiks Hof paa Gottorp. 1520 betegnes han som Ejer af Pronstorf, et Gods, der alt 1464 var i Slægten Buchwalds Besiddelse, men som tredive Aar senere af Kong Hans blev tilskjødet Henrik Ahlefeldt, Fru Annas Farbroder, der endnu 1510 var Ejer af Pronstorf, og af denne har Henneke Buchwald sikkert faa Aar efter enten ved Arv eller Kjøb erhvervet Godset. Buchwald forekommer saavel ved Hyldingen (1523) og Unionsakten som paa Landdagen. Han var indtil sin Død en trofast Tilhænger af den katholske Tro og nævnes blandt de 31 Adelsmænd, der paa Landdagen i Rendsborg skriftlig vedkjendte sig den gamle Lære. Endnu 1543 var han i Live, men synes at være død senest 1546, da hans Sønner i Omslaget det følgende Aar foretog Arvedelingen efter Faderen.

AF ANDET ÆGTESKAB

1. FREDERIK AHLEFELDT

til Haseldorf, Haselau, Seestermüh og Caden, Ritmester, 1492—1541.

Ahlefeldt var, som det angives, syv Aar gammel ved Faderens Død. 1517 fik han ved Arvedelingen med Brødrene Sognene Haseldorf, Haselau og Bishorst samt Landsbyen Seester og Godset Caden. Faa Aar senere kom han i Strid med sin Nabo Greven af Schauenburg. Skjønt der til Haselau Kirke hørte 70 schauenburgske Bønder flere end ahlefeldtske, og Greven ejede tre Landsbyer (bi dem Neuendicke, bi dem Moore og bi dem Klevendicke), medens Ahlefeldterne kun besad én Landsby (Kamp), der laa til Kirken, nedlagde Ahlefeldt 1524 egenmægtig Haselau Kirke. Han fjærnede Orgelværket, de hellige Kar og Flisestenene, hvilke sidste han benyttede til at gulvlægge sin Forstue med paa Haseldorf, og henviste Sognebørnene til Kirken i Uetersen. Sammen med sine Brødre nævnes han blandt dem, der undslog sig for at hylde Kong Frederik I. 1533 var han blandt de Medlemmer af Ridderskabet, der gik i Borgen for Unionsakten mellem Danmark og Hertugdømmerne, og var 1538 i Kong Christians Følge i Brunsvig og Hamborg. I Grevens Fejde tjente han som Ritmester paa dansk Side, tog Del i Erobringen af Segeberg 1534 og tilføjede som det hedder, Lybekkerne megen Skade. Paa Caden opførte Ahlefeldt et atten Fags Beboelseshus og skjænkede det 1532 som Livgeding til sin Hustru Catharine Pogwisch, en Datter af Henning Pogwisch.

Ahlefeldt foretog paa sine Godser betydelige Inddigningsarbejder. 1533 inddigede han Landsbyen Heest og 1537—38 den udenfor Seestermüh liggende Forstrand, kaldet die Esch, og endelig det saakaldte Kishorn i Haseldorfer Marsken, hvilket Folkene benyttede til Græsning af Kreaturer. Frederik Ahlefeldt døde 1541.

Hans Enke var en myndig og, hvis man tør tro en næsten samtidig Beretning, tillige meget haardhjærtet Kvinde. Hun paalagde sine Undersaatter i Haseldorf „usædvanlig tungt Hoveri og behandlede dem grusomt, satte dem i Fængsel og plagede dem, saa det var en Ynk“. Undersaatterne førte af den Grund Klage over hende hos Kongen. Han paabød hende at lade Bønderne i Fred og ikke paalægge dem yderligere Byrder. Derover blev hun, som det hedder, end mere rasende, tog nogle af dem, som havde anklaget hende, fangen og handlede endnu mere skjændigen med dem end tilforn. Bønderne enedes om ikke at ville yde hende mere Hoveri, indtil Kongen forligte begge Parter. Desuden havde hun en Trætte med Drostens i Pinneberg, hvem hun mod Kongens Befaling fratog et Stykke Land, som hun lod tilsaa. Men om Natten kom Drostens med mange Vogne, mejede Kornet af og førte det til Pinneberg.

Fru Catharine døde „5 eller 6 Uger før Omslaget 1562“. Hun fødte sin Mand tre Sønner og en Datter (Tredie Afsnit II).

2. STEFFEN AHLEFELDT.

Ved Arvedelingen 1517 fik han Godset Colmar. 1529 stadfæster ~~Kong~~ Frederik I. det af ham til Hustruen Anna, Datter af Claus Rantzau til Ascheberg, udstedte Livgedingsbrev, ifølge hvilket Ahlefeldt tilskriver hende 7000 Mark Lybsk, staaende i hans Godser Colmar og Neuendorf, som Gjengjæld for de 1500 Mark Lybsk hun medbragte i Ægteskabet. 1532 skjænker Steffen sin Hustru yderligere Godset Nehnten, som han 1520 havde kjøbt af Joakim Sehesteds Arvinger. Indtil Godset kom paa Mandshænder, skulde hendes Broder Henrik Rantzau være dets Lehnsbærer. 1538 indgik Ahlefeldt og Fru Helvig Ahlefeldt til Heiligenstedten et Forlig med Indbyggerne i Colmar. 1542 afstod han en Trediedel af Oldefeld i Haseldorfer Marsken. Samme Aar havde han Tvistigheder med sin Hustru, men de synes dog at være bleven bilagte i Mindelighed. 1544 var Steffen Vidne ved Bendix Ahlefeldts Formæling. Et Aar efter var han død, thi i Oktober 1545 bliver Povl Rantzau paa hendes Bøn af Kong Christian III. og hans Brødre Adolph og Hans forlenede med det hende tilhørende Gods Nehnten, da den hidtilværende Lehnsbærer Markvard Buchwald var afgaaet ved Døden. Fru Anna ægtede senere Henneke Rantzau. 1582 solgte hun Nehnten til sin Søstersøn Osvald v. der Wisch.

3. CHRISTOPHER AHLEFELDT,

født omtrent 1495, kom 1517 i Besiddelse af Neuendorf og arvede med sin Hustru Helvig, der var Datter af Burchard Krummedige til Heiligenstedten og Stellau, disse tvende Godser. Han døde i ung Alder, ikke 40 Aar gammel, 2. April 1532. Enken levede endnu 1562, men var død 1565. De havde tre Børn (Tredie Afsnit III).

TREDIE AFSNIT

I.

BENDIX AHLEFELDT'S DATTER

ANNA,

ægtede 1531 med kongelig Tilladelse Reinwald Heiderstorf. Denne, der tilhører den gamle frankiske Slægt v. Hettersdorf, kom fra sin Fødestavn i Kurfyrstendømmet Mainz til Danmark og tjente 1520 som Øverste over Fodfolket, var Hovedfører i Kampen ved Vesteraas 29. April 1521 og blev ved sin Uforsigtighed Skyld i at Slaget tabtes. Under Stockholms Belejring af Gustav Vasa anførte han Fodfolket og begav sig efter Overgivelsen i Juni 1523 i Kong Frederik I.s Tjeneste. 1525 kæmpede han mod Søren Norby og blev Aaret efter Rigets Øverste. 1528 tjente han Landgreven af Hessen og var 1531—44 Amtmand paa Hagenskov, som med Rigsraadets Samtykke overdroges ham paa Livstid. Under Grevefejden blev Hagenskov taget ved Forræderi af Lybekkerne. 1532 sendtes han til Norge mod Kong Christian II., tog Del i Slaget ved Øxnebjerg 1534, var 1535—36 Anfører for Fodfolket under Kjøbenhavns Belejring og 1542 en af Anførerne for det danske Hjælpekorps i Kong Frantz I.s Tjeneste. Han døde i Slutningen af Aaret 1543 og gravsattes Nytaarsdag 1544 i Assens. Fru Anna ægtede efter hans Død omtrent 1546 Jens Nielsen Rotfeld til Bratskov. Efter andre var hun ogsaa gift med Herman Friis fra Landvig i Norge.

Hun døde 12. Januar 1550 og gravsattes ved Heiderstorfs Side.

II.

FREDERIK AHLEFELDTS BØRN

---

1. BENDIX AHLEFELDT

til Haseldorf, kongelig dansk og hertugelig gottorpsk Raad, Provst i Preetz, Abbed i Cismar, —1586.

Bendix Ahlefeldt fødtes ved Aar 1525 og studerede 1545 i Wittenberg. 1551 overtog han Haseldorf ved Arvedelingen med Brødrene. 1550, 8. December, udnævntes han til kongelig Raad. 1554 fik han af Kongen Befaling til at møde i Kolding 6. Februar for at ledsage Dronning Sophie og Hertug Frederik til Wismar i Anledning af Hertug Johan Albrecht af Meklenborgs Formæling med Prinsesse Anna Sophie af Preussen. Kort efter udsendtes han sammen med flere til den urolige Hertug Henrik af Brunsvig, der paa den Tid havde samlet Tropper i Meklenborg og af hvem man frygtede et Indfald i Holsten. Endnu samme Aar fik han Ordre til at følge Kongens Broder Hertug Frederik til Stiftet Hildesheim, der var tilfaldet denne. 1556 var han til Stede ved Kredsagen i Halberstedt. Aaret efter havde han sammen med Statholderen Henrik Rantzau, Philip Ahlefeldt og Claus Rantzau det Hverv at ledsage Kurfyrsten af Sachsen fra Bramstedt eller Segeberg ud af Landet. 1558 opsagde Ahlefeldt sin Raadsbestalling for at træde i Hertugen af Gottorps Tjeneste. Under Toget til Ditmarsken var han en af Krigsraaderne, der skulde tage Vare paa Krigsforraadet, udforske Fjendens Planer samt deltage i Raadslagninger og indgive Betænkning om Krigens Førelse. 1560 fulgte han sammen med 40 Adelsmænd Hertug Adolph af Gottorp paa dennes mislykkede Bejlerfærd til Dronning Elisabeth af England. 1561 fik Claus Rantzau og Josias Qualen Ordre til at indføre ham som Abbed (Amtmand) i Cismar Kloster. Sammen med Povl v. Eitzen, Moritz Rantzau og Adam Tratziger var han 1563 Medlem af Kommissionen til Oprettelsen af et Pædagogium i Byen Slesvig, der skulde være en fælles Højskole for alle tre Fyrsters Landsdele. Sagen kom dog ikke til Udførelse. 1564, 6. Maj, underskrev han i Cassel Hertug Adolphs og Landgrevinde Christine af Hessens Ægtepagt. 1567 fulgte han Hertug Adolph paa dennes Tog mod Hertug Johan Frederik af Sachsen, der tilligemed Æventyreren Vilhelm Grumbach var bleven sat i Rigets Acht. Han deltog i Belejringen af Gotha og fik i Midten af Marts, uvist om af Fjendehaand eller ved Vaade, et Saar i Benet. 1567 og 69 var han til Stede ved de gjentagne Forhandlinger i Odense om Ordningen af Hertugernes Lehnsforhold til Kongen af Danmark. 1568 bortpantede Hertug Frantz af Sachsen-Lauenborg Amtet Tremsbüttel til ham, mod hvilket Johan, Claus og Henning Pogwisch, Amtets

tidligere Indehavere, rejste Indsigelse. I de følgende Aar havde han Bolig paa Tremsbüttel, indtil dette 1571 afstodes til Kongen.

Efterat der paa Landdagen 1564 var bleven vedtaget nærmere Bestemmelser om Fællesregeringen i Hertugdømmerne og Oprettelsen af en Landret, der aarlig skulde holdes skiftevis i Slesvig og Holsten, blev der udarbejdet en Landretsordning for Hertugdømmerne, hvilken 1573 udkom paa Tryk i Hamborg. I dette Arbejde har Ahlefeldt, der sammen med Dr. Adam Tratziger varetog Hertugen af Gottorps Interesser, en væsentlig Andel. 1575—76 var han Voldgiftsmand ved Grænsestridighederne mellem Kongen og Hertug Hans den ældre og underskrev Koldingrecessen af 1576, der bestemte Grænsen mellem Jylland og Slesvig.

Ved de vidtløftige Forhandlinger om Hertugernes Lehnspligt til Kongen af Danmark spillede Ahlefeldt en fremtrædende Rolle og undertegnede Forliget af 20. Marts 1579, ifølge hvilket Hertugerne af Slesvig og Holsten skulde tage Hertugdømmet Slesvig og Øen Femern til Lehn af den danske Konge. Forlehningshøjtidelighederne fuldbyrdedes i Odense 3. Maj 1580 med stor Pragt. Bendix Ahlefeldt tog paa Hertug Adolphs Vegne Hertugdømmet til Lehn af Kongen, holdt Takketalen herfor og underskrev det i denne Anledning opsatte Dokument. Et betydeligt Arbejde udførte han ogsaa ved Forhandlingerne om Arvedelingen efter Hertug Hans den Ældre og undertegnede Delingsrecessen af 19. September 1581.

Kort efter blev Ahlefeldt ramt af en haard Sygdom og maatte 1582 nedlægge sit Embede som Klosterprovst i Preetz, hvilken Stilling han havde beklædt siden 1569. Det siges 1584, at han var meget skrøbelig og næsten blind. Samme Aar blev hans Helbred yderligere rystet ved Efterretningen om at hans Søn Hans, der i en Tvekamp havde fældet sin Modstander, maatte rømme Landet. I Foraaret 1586 modtog han endvidere Budskabet om sin ældste Søns Død, der i høj Grad paaskyndede hans Endeligt.

Medens Ahlefeldt i sin offentlige Virksomhed af Samtiden anerkjendtes som en fremragende og evnerig Statsmand, hvem de vigtigste Forretninger bleve betroede, viser han sig desværre i sit private Liv, i Forholdet til Brødrene og sin nærmeste Slægt fra en alt andet end tiltalende Side. Man maa være kjendt med hine Tidens forvirrede Retstilstande og Magthavernes hensynsløse Brutalitet for at kunne forklare, at en af de fornemste Haandhævere af Retten i Hertugdømmerne og selv Lovgiver, for sit eget Vedkommende ustraffet begaar de groveste Lovbrud.

Den slesvigske og holstenske Adel i det 16. og 17. Aarhundrede er med Rette berygtet for sin store Trættekjærhed, der giver sig Udslag i talløse Processer, ofte om rene Ubetydeligheder, som gjennem Aartier slæbte sig hen ved de forskellige hjemlige og fremmede Domstole, særlig ved Kammerretterne i Speier og Wetzlar med deres endeløse Rettergang, der kun var beregnet paa at trække Penge ud af Klienternes Lommer, indtil de procederende bleve gamle

og graa eller døde over Processen efter at have tilsat betydelige Pengemidler, ja selv Formuer. Det tør siges, at Trætten om en eneste Jordstrimmel ofte har slugt hele Herregaarde.

Typiske for disse uopbyggelige Tilstande i Hertugdømmerne paa hin Tid ere de Retstrætter, Bendix Ahlefeldt førte med sine Brødre og Godsnaboer. Akterne vedrørende de forskjellige Processer fylde en lang Række bindstærke Folianter. Hovedtrækkene i disse Tvistigheder ere formentlig ikke uden kulturhistorisk Interesse.

Udenfor det flere Mile lange Dige, der paa den Tid, Hans Ahlefeldt erhvervede Haseldorfer Marsken, skjærmede denne mod Oversvømmelser, havde der i en Udstrækning fra Uetersen Aa til Byen Wedel ved Tilslamning dannet sig en Landstrækning, den saakaldte Butendiek (Udendiget), der Aar for Aar var bleven bredere og fastere. Indtil 1517 var Udendiget udelt, og Bønderne dreve deres Kvæg paa Græs her. Efter at de tre Brødre Frederik, Christopher og Steffen Ahlefeldt havde delt Godserne og det til disse hørende Udendige, afkrævede den førstnævnte, der som tidligere omtalt lod store Strækninger af sit Alluvium inddige, Afgift af sine Bønder for hvert et Stykke Kvæg de her lod græsse. 1566 siges det, at Udendiget ved Haseldorf „uden nogen menneskelig Medvirkning, alene ved Guds Førelse“ aarlig kunde indbringe nogle tusinde Mark, naar det var godt forpagtet. Striden mellem Godsherren og Bønderne om Retten til Græsning førtes med stor Forbitrelse, dels indbyrdes ved voldelig Selvtægt, dels ved Kammerretten i en lang Aarrække, indtil Stridighederne bilagdes under Bendix Ahlefeldts Sønnesonnesøn Ditlev Ahlefeldt 1655.

Ikke nok hermed førte Brødrene Bendix, Volf og Hans Ahlefeldt, der 1551 ved den anden Arvedeling havde erhvervet hver sin, henholdsvis til Godserne Haseldorf, Haselau og Seestermüh hørende Del af Udendiget, saalænge de levede — Hans døde alt 1559 — Avindskjold mod hverandre, og Fejden fik, efter at være nedarvet paa Sønnerne, et halvt Aarhundrede senere en yderst tragisk Afslutning. Efter den nævnte Deling følte Bendix sig forurettet og lagde egenmægtig Beslag paa den Broderen Volf tilhørende Strækning af Udendiget. I den stille Uge 1567 faldt han med fem beredne Mænd ind i Broderens Gaard Winsen ved Caden, jog Fogeden og dennes Hustru bort og truede dem paa Livet, hvis de vendte tilbage. Senere kom han igjen med henved hundrede Mand, deriblandt atten fuldtbevæbnede Ryttere og ti forspændte Vogne, oprød og ødelagde Huset samt tog Træ, Stene og Kalk med til Haseldorf. Volf førte ved Kammerretten i Speier Klage over Broderens voldelige Færd, men denne skjød sig ind under, at Sagen kun kunde indankes ved en af Landets egne Domstole. Bendix fortsatte Fjendtlighederne og sendte i Juni 1568 sin Foged, ledsaget af en Del bevæbnede Karle, til Udendiget, hvor de overfaldt Volfs Foged og Folk og førte dem fangne med sig til Haseldorf. Dagen efter var Bendix selv derude med hundrede Svende i Følge, som gjorde Mine til at anfælde Volf og hans lille Skare, der netop opholdt sig i Udendiget, „med højt

Skrig og Raab som aabenbare Fjender og gale Hunde“. Kort efter bleve tre af Volf's Tjenere, just som de sade i Kroen i Haseldorf, overfaldne af Bendix' Folk, der angrebe dem med Spyd og saarede en dødeligt, medens de to andre flygtede ind i Præstens Hus, hvor man søgte dem under Sengen med brændende Lys. Volf indgav paany i Juli Klage til Kammerretten, der udstedte Stævning til Bendix. Uden at ænse denne samlede Bendix et stort Antal i Lauenborg og Bremen hvervede Landsknægte til Hest og til Fods og rykkede med disse, der ikke alene alle vare bevæbnede, men ogsaa førte Skyts med sig paa Vogne, ind i Butendiek og røvede alle Heste og alt Kvæg han her traf paa. Kort efter rykkede ved Midnatstide fjorten af Bendix' Folk for Haselau Slot, som det hedder, for at overrumple dette. Forsøget mislykkedes, da Bøsserne paa Grund af Fugtighed ikke vilde give Ild.

Volf søgte forgjæves at stanse Broderens Voldshandlinger og krævede ved forskellige Retter Oprejsning for den litte Tort og Skade, men Bendix vedblev at trodse Retten. 1572 sendte han gjentagne Gange sine Folk i Uden-diget, lod Volf's Tjenere mishandle og hærgede hans Gaard Winsen. Desuden anklagedes Bendix af Broderen for at have vægret sig ved at foretage Arvedelingen efter Moderen, saa at dennes Efterladenskaber i hendes Hus ved Pferdemarkt i Hamborg i Tidens Løb vare fordærvede, forkomne og bortstjaalne. Volf, der af Broderen til Gjengæld baade hos Kongen og Hertug Adolph anklagedes for allehaande voldelige Overgreb og Retskrænkelser, skal have tilsat sin Sundhed af Græmmelse. Hans Enke rejste efter hans Død i November 1572 Klage mod Svogeren ved Kammerretten i Speier, og hun indprentede sin Søn Markvard Hadet til Bendix og dennes opvoxende Søn Ditlev og tog Løfte af ham at fortsætte Kampen.

Alt fra sin Tiltrædelse af Godset var Bendix Ahlefeldt stærkt optagen af en stor og kostbar Proces, han til Dels havde faaet i Arv, og som vedrørte Greverne af Schauenburgs Ret til at opkræve Færgpenge i Wedel. Sagens Sammenhæng er i Korthed følgende. I Hans Ahlefeldts Tid fandtes ved Haseldorf et Færgested, ved hvilket der aarlig sattes flere Tusinder Oxer over Elben fra Hertugdømmerne til Danmark. I Kjøbekontrakten fra 1494 betegnes Færgen endnu som hørende til Godset. Greverne af Schauenburg havde længe før den Tid havt Ret til Færgen ved Wedel, ligesom Hertugerne af Sachsen-Lauenborg fra Arilds Tid havde ejet Færgen ved Zollenspieker, hvilke begge benyttedes meget. Kong Hans havde ganske vist givet Hans Ahlefeldt Bevilling paa at kræve Afgift af alle Oxer og Heste fra Danmark, der skulde sættes over Elben, men dette Privilegium var forsaavidt uden Betydning, som Kongen ikke kunde lukke den fri Vej gennem Riget eller beklippe Grevernes og Hertugernes Rettigheder. Det sés, at Hans Ahlefeldt ifølge Godsregnskaberne i Aarene 1496 og 97 oppebar henholdsvis 154 og 139 Mark, eller 6 Skilling for hver Snes Oxer, hvilket svarer til et Antal af 8000 Oxer. 1498 forligtes Hans Ahlefeldt med Grev Otto for Raadet i Hamborg om ikke at lade Oxer

sætte over Elben ved Haseldorf, men skulde derfor af Greven oppebære 6 Skilling for hver Snes Oxer, der færgedes over. Godsregnskabet 1499 viser, at disse Penge ere betalte, men Overenskomsten blev senere ikke taget tilfølge af Greverne, da Ahlefeldts Segl ikke var bleven sat under Brevet. Strømforandringerne i Elben, der opslugte flere Landsbyer, bevirkede, at Færgen blev flyttet fra Haseldorf til Wedel, hvor Greverne, medens Hans Ahlefeldts Børn endnu vare mindreaarige, opkrævede Færgpenge. Da der fra det Aar den ældste Søn Frederik blev myndig og til Processen anlagdes af dennes Enke 1548, ikke var rejst Indsigelse herimod, gjorde Greverne af Schauenburg gjældende, at Ahlefeldternes Ret var gaaet tabt. Kejser Carl beskikkede Hertug Henrik af Meklenborg til Voldgiftsmand og efter dennes Død Hertug Johan Frederik af Sachsen samt 1555 dennes Sønner til Opmænd. Processen førtes ved forskellige tyske Retter videre gennem 80 Aar. Universitetet i Ingolstadt tilkjendte Ahlefeldterne Retten til Færgen i Wedel, og Dommen forkyndtes af kurfyrsteligheds sachsiske Raader. Den Gang var den sidste Greve af Schauenburg død, men man synes at have frafaldet Kravet overfor dennes i Westfalen boende Enke. Erstatningen for de tabte Indtægter af Færgen i over et Aarhundrede med Rente og Rentes Rente drejede sig om meget betydelige Summer. Processen, som Bendix Ahlefeldt alene førte i over et kvart Aarhundrede med stor Ihærdighed, har kostet Slægten Ahlefeldt gennem fire Led en anselig Formue.

Ahlefeldt afgik ved Døden 13. April 1586. Han havde 1544 ægtet Ementia Brockdorff, Datter af Ditlev Brockdorff til Gaartz, Vindeby, Rosenhof, Manhagen og Bürau, kongelig Raad og Amtmand over Sønderborg og Gottorp Amter, og Hustru Margrethe von der Wisch. Med hende fik han i Medgift 2000 Mark Lybsk og et komplet Udstyr. Hun levede endnu 1570 og fødte sin Ægtefælle fire Sønner og fire Døtre (Fjerde Afsnit I).

2. HANS AHLEFELDT,

nævnes første Gang 1549, da han under Hertug Adolph af Gottorps Ophold i Bryssel anmodede denne om Mægling i en Strid han havde med Kurfyrste Adolph af Köln. Ved Arvedelingen 1551 fik han Godset Seestermüh, men maatte til Broderen Volf afstaa en Del Gaarde, der hørte til dette hans Gods, men som laa i Colmar Sogn. Med sine Undersaatter førte Hans langvarige og forbitrede Stridigheder angaaende Inddigningen af en Kyststrækning mellem Seestermüh og Colmar. Da han vilde tvinge dem til at arbejde angreb de ham og hans Tyende og jagede Ahlefeldt fra Godset. Ved sin Nærværelse i Cremenpe 1553 forligte Kong Christian III. de stridende Parter i egen Person. Bønderne i Seestermüh fritoges for Opførelsen af Diget ved Colmar, medens Sognene Neundorf og Colmar fik Paabud at inddige deres Kyststrækning i Løbet af to Aar. Samtlige Undersaatter fik Tilsagn om Fritagelse for alle yderligere Byrder og Pligtarbejder, og det formentes Ahlefeldt at udøve Selvtægt mod dem. Iøvrigt var Ahlefeldt, der synes at have været en trættekjær Herre, optaget af Grænse-

VOLF OG ØLLEGAARD AHLEFELDT'S GRAVSTEN

1572

tvistigheder baade med sine Brødre og Drosten i Pinneberg. Han holdt 29. September 1555 paa Søgaard Bryllup med Dorothea Ahlefeldt, Datter af Frantz Ahlefeldt til Søgaard. Ved Ægtepagten fik han udsat 5000 Mark Lybsk i Medgift og desuden af Svigerfaderen i dennes Testamente tilskrevet det halve Søgaard, men da Hans kun overlevede ham ganske kort Tid naaede han ikke at tiltræde Besiddelsen. Hans Ahlefeldt døde 1559 — hans sidste Vilje, oprettet paa Dødslejet, er dateret 27. Juli — og efterlod sig en frugtsommelig Enke med en niaarig Søn og en spæd Datter (Fjerde Afsnit II). Til Formyndere beskikkedes Johan Rantzau, Bendix Ahlefeldt til Haseldorf og Bertram Ahlefeldt.

Fru Dorothea ægtede 1566 Daniel Rantzau til Hohenfelde. Denne fødtes 1534, fik 1578 Forlehning paa Kronens og Stiftets Tjenere paa Als og Ærø, var 1580 Ritmester ved Hyldingen i Odense og udnævntes samme Aar til Klosterprovst i Uetersen. 1580 købte han Salzau af Ove Rantzau. Han døde 12. August 1589. Deres Søn Hans blev Stamfader til den rigsgrevelige Linje af Slægten Rantzau paa Rastorf, medens Datteren Bertha blev Stammoder til den Gren af Slægten Ahlefeldt, der i Aarhundreder sad paa Königsförde. Fru Dorothea døde 13. Juli 1599.

3. VOLF AHLEFELDT

til Haselau og Caden, o. 1520—72.

Volf, der fødtes ved Aar 1520, overtog 1551 Besiddelsen af Godserne Haselau og Caden samt Winsen. Den meste Tid af sit Liv var han optaget af den ovenfor omtalte Trætte med Broderen Bendix. Desuden førte han en langvarig og kostbar Proces mod Kapitlet for Stiftskirken i Ramelslo i Lyneborg, der mente at have Ret til at opkræve Tienden i Sognene Hohenhorst og Bischorst, hvilken Frederik Ahlefeldt fra 1523 af havde gjort dem stridig.

Ahlefeldt ægtede 1552 Emerentia Rantzau, død omtrent 1564, Datter af Klosterprovsten i Preetz Schack Rantzau til Helmstorf og Panker og Barbara Rantzau. I andet Ægteskab blev han gift med Øllegaard Buchwald, født 1547, Datter af Jesper Buchwald til Borstel og Sierhagen, der i Medgift bragte ham 5000 Mark Lybsk foruden Klædekister, 1000 Mark til Klædning, 14 Unzer Perler, tre Fløjels og to Damaskes Kjoler samt et prægtigt Fløjelstæppe.

I Efteraaret 1572 blev der af Kongen og Hertugen i Forening udnævnt Kommissærer til Bilæggelsen af Stridighederne mellem Volf og hans Broder. Da Ahlefeldt red rundt med disse for at bese Digerne var han saa uheldig at styrte af Hesten, da han vilde tumle den. I Faldet forslog han sig alvorligt og døde af Følgerne 11. November i Hamborg. Han blev bisat i den der-værende Domkirke, men senere ført til Haselau Kirke.

Efter sin Ægtefælles Død styrede Fru Øllegaard Godserne for sig og sine Børn med myndig Haand. Med Raadet i Hamborg førte hun Proces i Anledning af et Strandrøveri, hun beskyldtes for at have begaaet. Et ham-

borgsk Skib var Kristi Himmelfartsdag 1564 strandet ved Springfloden paa Wedeler Sand. Skibsføreren havde ved Hjælp af smaa Baade fra Stade søgt at losse Ladningen og bringe Skibet flot, da Fru Øllegaards Foged, fulgt af 100 Mand med Bøsser, Baadshager og Øxer entrede Fartøjet, overmandede Besætningen, otte Mand, truede dem paa Livet og førte dem som Fanger til Haselau. De sønderstog Skibet, kappede Tovene og fjærnedede alt Jærn, Viktualier og Drikkevarer. Dagen efter stod Skibet fuldt af Vand. Raadet i Hamborg henvendte sig forgjæves til Fru Ølgaard om Erstatning, men hun lod dem endog vide, at hun tidligere upaatalt havde gjort det samme med et andet Skib.

Iøvrigt har Fru Ølgaard efterladt sig et godt og varigt Minde i Stedets Historie. 1593 fuldendte hun den af Volf paabegyndte Restauration af Haselau Kirke, der havde staaet øde siden 1547; hun opførte Præste- og Degneboliger, skjænkede Præsten Jord og en Kapital af 8000 Mark. Bekostningerne beløb sig ialt til henved 27,000 Rdlr.

I Aarene 1573—80 forvaltede hun alene Godserne Haselau, Caden og Colmar, der i dette Tidsrum tilsammen indbragte 70,000 Rdlr. Efter at have skiftet med Børnene (Fjerde Afsnit III) 1580 bestyrede hun Haselau for Sønnen Markvard, indtil denne 1597 opnaaede Myndighedsalderen, og oppebar i denne Tid af Godset ialt 160,000 Rdlr. Caden beholdt hun indtil 1610 og havde i disse tretten Aar en samlet Indtægt af 23,400 Rdlr. En Opgjørelse af hendes Bo viser, at den samlede Sum hun og hendes Børn havde oppebaaret i sin 46-aarige Enkestand beløb sig til 945,656 Rdlr., hvoraf hun havde betalt Sønnerne Schack 40,000 Mark, Frederik 15,000 Mark og Markvard 70,000 Mark og desuden 1603 til sidstnævnte 20,000 Rdlr. og en prægtig Kjæde med Pendinge til Værdi af 900 Rdlr. Døtrene Catharine og Emerentia havde hver faaet 14,000 Rdlr., de andre Døtre hver 12,000 Mark i Brudeudstyr.

Fru Ølgaard døde i November 1618 paa Caden.

4. APOLLONIA,

ægtede 15. Oktober 1553 Joakim Brockdorff til Gaartz, Rosenhof, Manhagen og Bürau. Han fødtes 23. Juli 1529, studerede 1554 i Wittenberg, fik samme Aar Lehnsbrev paa Gaartz, stod 1557 i dansk Krigstjeneste og udmærkede sig under Toget mod Ditmarsken som Lieutenant ved Frederik II.s Hoffane, hvorefter han fik Bestalling som kongelig Raad. 1564 fik han Hagenskov i Pant for 20,000 Rdlr., men døde 28. December s. A. Han gravsattes i Oldenburg i Wagrien. Enken levede 1588 hos sin Søn Ditlev.

III.

CHRISTOPHER AHLEFELDT'S BØRN

---

1. JØRGEN AHLEFELDT.

Han fødtes 18. Maj 1524 og fik efter Faderen Andel i Godset Colmar og efter Farbroderen Steffen ogsaa i Neuendorf. 1550 bevidner han, at Moderen ejede 20,000 Mark i Heiligenstedten. Selv ejede han Sognet Stellau under Breitenburg, hvor han 1557 boede. 1555—58 var han Amtmand over Steinburg Amt og tog 1559 Del i Toget til Ditmarsken. 1565 var han i Proces med Burchard Ahlefeldts Arvinger om Moderens Arv. 1580 var han til Stede ved Hyldingen i Odense og overværede Aaret efter Hertug Hans den ældres Begravelse. Han døde 29. April 1583. Ahlefeldt var gift med Lucie Ahlefeldt, Datter af Jørgen Ahlefeldt til Westensee.

2. ELSABE,

gift med Valentin Daldorf til Wotersen, hvem hun fødte fire Sønner og to Døtre, blandt hvilke Burchard Daldorf, Hofmarskal paa Gottorp, og Christopher, der arvede Wotersen. Elsabe døde ung omkring 1565. Daldorf ægtede 1566 Øllegaard Rantzau, der ligesom sin Ægtefælle døde 1572.

3. BURCHARD AHLEFELDT,

født 1529, var 1548 ved Hertug Adolph af Gottorps Hof i Bryssel. Efter at have opnaaet Myndighedsalderen tiltraadte han Besiddelsen af Heiligenstedten og havde Andel i Colmar og Neuendorf. Han tog med Broderen Del i Krigen i Ditmarsken 1559 og blev ved Heide saaret i Laaret. Det siges, at han af Hensyn til sin frugtsummelige Hustru, der nedkom i September med en Søn, forsømte sit Saar og døde Nytaarsdag derefter. Hans Hustru Dorothea Rantzau var Datter af Casper Rantzau til Schmoel, kongelig Raad og Amtmand, og Margrethe Rantzau. Hun døde sex Uger efter Sønnens Fødsel. De havde fire Børn (Fjerde Afsnit IV).

FJERDE AFSNIT

I.

BENDIX AHLEFELDT'S BØRN

---

1. FREDERIK AHLEFELDT,

fødtes 1555, studerede i Udlandet og blev 1575, i Januar, immatrikuleret i Siena, hvorfra han vendte tilbage for under Faderens Sygdom at bistaa denne i Bestyrelsen af Godset Haseldorf, som han skulde overtage. Han døde imidlertid kort før Faderen 17. Marts 1586 og gravsattes i Haseldorfs Kirke.

2. HANS AHLEFELDT.

1580 var han med Faderen og Broderen Frederik til Stede ved Forlehningshøjtideligheden i Odense. 1584 var han Hofjunker paa Gottorp, da han i Klammeri dræbte en Kammerat Leonhard von Kahlen. Kong Frederik II. gik „i Betragtning af Drabsmandens gamle Fader og dennes store Svagelighed“ i Forbøn hos den dræbtes Slægtninge. 1592 købte Hans Osterrade for 37,500 Rdlr. af Christopher Rantzau, men solgte det atter 1604 til Henrik Buchwald for 33,000 Rdlr. 1592, i Omslaget, nævnes han som Ejer af Tram, en Avlsgaard under Rixdorf i Lebrade Sogn. Hans Ahlefeldt døde 3. Februar (8 Dage før Esto mihi) 1605. Ifølge Coronæus (Krey), der har optegnet alle „sørgelige Tildragelser“ i den slesvigske og holstenske Adels Historie, skal han være bleven taget af Dage paa Foranstaltning af sin Hustru Abel og dennes Kokkepige i sit Hus i Fischerstrasse i Kiel ved en Ret forgiftet Risengrød. Enten af Hensyn til det onde Rygte, der med Rette eller Urette knyttedes til hendes Navn, eller, som hun selv angiver, af Hensyn til sin slette økonomiske Tilstand, flyttede hun efter Mandens Død til Meklenborg, hvor hendes Datter var

gift med en Mand ved Navn Andreas Ehmbken, der ejede Godserne Goldbeck og Bahlen i Amtet Grevesmühlen. Hun opgiver da hele sin Formue til 4500 Rdlr. Endnu 1624 boede hun paa Goldbeck, i hvilket Aar hun beder Christian IV. om at maatte fritages for Christopher Pogwisch's Formynderskab. Hendes eneste Søn var da død, men Datteren plejede hende paa hendes gamle Dage med megen Kjærlighed. Pogwisch gjør gjældende, at han af Medlidenhed har taget sig af hendes Sag, senest for at hjælpe hende til en Arv efter Abel v. der Wisch, da hun ikke vidste at klare sig og nu vilde styrte sig i Ulykke. Hendes Slægtnavn findes ikke nævnt, men hun var temmelig sikkert en Datter af Ditlev Reventlow til Rixdorf og Søster til nedennævnte Clarella Reventlow.

3. DITLEV AHLEFELDT,

var først Page hos Dronning Sophie af Danmark. I December 1580 skrev Kongen til Ditlevs Fader, at han var veltilfreds med Sønnen og gjerne havde beholdt ham en Stund endnu, men da Kongen „sjældent laa stille,“ kunde han ikke bruge Ditlev, fordi denne havde en Benscade. Ahlefeldt gennemgik derefter en Kur, vendte atter tilbage til Kjøbenhavn, men maatte snart, da Sygdommen forværredes, tage definitiv Afsked fra Hoftjenesten. Han var først trolovet med en Datter af Bendix Ahlefeldt til Ophusum, men hun kom paa en ulykkelig Maade af Dage kort før Brylluppet. Efter Faderens Død indgik han med Broderen Hans et Forlig, dateret Rixdorf, 8. September 1587, medundertegnet af Ditlev Reventlow og Ditlev Brockdorff, ifølge hvilket Hans overlod ham Haseldorf og et Hus i Hamborg for 53,000 Rdlr. Tillige forpligtede han sig til at give Moderen til aarligt Underhold 700 Rdlr. af Haseldorfs Indtægter. Senest 1587 indgik han Ægteskab med Clarella Reventlow, født 1573, død 25. Juni 1598, Datter af Ditlev Reventlow til Rixdorf og Anna Pogwisch. 1590 og 1592—93 var han til Stede ved Hyldingerne. Han levede i bitter Fejde med sin Fætter og Godsnabo Markvard Ahlefeldt, hvilke Stridigheder skulle omtales nærmere nedenfor. I Omslaget 1599 solgte han sit Hus i Kiel til Otto Reventlow til Stocksee. 17. Marts samme Aar fandt han Døden for sin Fætters Haand i Landsbyen Braak ved Neumünster. Han efterlod to Sønner og tre Døtre (Femte Afsnit I).

4. JOAKIM AHLEFELDT,

blev 1582 sammen med Otto og Bendix Qualen, Henrik v. der Wisch, Henrik Pogwisch og Cai Rantzau immatrikuleret i Heidelberg, hvor han 10. Oktober 1583 afgik ved Døden. Han jordedes i St. Petri Kirke sammesteds.

5. MAGDALENE,

ægtede 1577 Cai Ahlefeldt til Stubbe og Norby og fik i Medgift 11,000 Mark Lybsk og 2000 Mark til Klæder og Klenodier. Han døde 1599. Enken solgte 1603 Avlsgaarden Lille Norby til Valdemar Wohnsfleth til Kriseby. 1608

underskrev hun et Forlig med Markvard Rantzau til Saxtorp om Patronatsretten til Kirken i Riseby. 1619, da hendes Søn havde overtaget Stubbe, fik hun af Fætteren Bendix Ahlefeldt udbetalt en lille Arv efter Søsteren Alheid.

6. ALHEID,

blev gift i første Ægteskab med Melkior Rantzau til Helmstorf. Denne fik 1557 Lehnsbrev paa Panker og Helmstorf sammen med Broderen Otto. I Medgift med sin Hustru fik han 11,000 Mark Lybsk. Rantzau døde allerede 1574. Alheid ægtede vistnok 1577 Claus Ahlefeldt til Emkendorf, der 1588 kvitterer for 13,000 Mark Lybsk Medgift. 1580 kaldes han sammen med Faderen Clement og Brødrene Povl og Ove til Emkendorf. Ahlefeldt levede 1610 i Kiel, men var allerede død 1612. Alheid døde 12. Oktober 1615 og gravsattes 17. November i St. Nikolaj Kirke i Flensborg.

7. DOROTHEA,

ægtede 1577 Ditlev Povelsen Sehested, hvem hun i Medgift bragte 13,000 Mark Lybsk. Sehested, hvis Fader 1572 havde bortpantet sine Godser Depenau og Stendorf for 40,000 Mark Lybsk til Hovedkautionisterne Bendix Ahlefeldt til Haseldorf og Sivert Reventlow til Gneningen, dræbte 1577 Amtmand Harbort v. Holle i Eutin og blev selv Aaret efter udenfor sin Gaard snigmyrdet af den afdødes Broder Curt v. Holle. Dorothea ægtede derefter Hans Ditlevsen Buchwald, der ejede Sønderholt, som han 1591 afstod til Bendix Sehested, hvorimod denne 1598 til Buchwald afhændede sit Gods Kluvensiek. Ægteparret levede endnu 1620, da de afstode Kluvensiek med Avlsgaarden Oldenmühlen til Bendix Ahlefeldt.

8. ANNA,

gift før 1588 med ovennævnte Bendix Sehested til Sønderholt og Kluvensiek, der endnu 1615 var i Live.

II.

HANS AHLEFELDT'S BØRN

---

1. FREDERIK AHLEFELDT

til Halvsøgaard, Seestermüh, Arlevad, Stendorf og Nüchel, hertugelig gottorpsk Raad og Amtmand i Aabenraa, 1551—1605.

(Om ham og hans Efterslægt se følgende Bind).

2. ABEL,

ægtede Hans Pogwisch til Maaslev, der døde 1601. Hun levede endnu 1626 i Pløen.

3. ADELHEID,

født omtrent 1560, ægtede Claus Buchwald til Wensien. Han var 1580 til Stede ved Hyldingen i Odense. 1612 nævnes han og Broderen Hans til Muggesfelde. 1625 synes han at være død, da Sønnen overtog Wensien efter Faderen.

III.

VOLF AHLEFELDT'S BØRN
AF FØRSTE ÆGTESKAB

---

1. SCHACK AHLEFELDT,

født omtrent 1553. Ved Delingen med Brødrene i Januar 1580 fik han Gaarden Winsen under Caden og Undersaatterne i Colmar og Moorhusen samt i rede Penge ialt 37,500 Mark Lybsk. Gaarden solgte han alt Aaret efter til Kong Frederik for 15,500 Mark Lybsk. Han erhvervede omkring 1580 af Svogeren Otto Sehested for 27,000 Rdlr. Godset Wulffenborstel i Rendsborg Amt, som han 1584, 15. Marts, tilskjødede Frederik II. i Mageskifte mod Gaarden Friederichshof, anlagt, som ovenfor nævnt, af Josias Qualen, samt en Livrente paa 500 Rdlr. aarlig. Efter Schacks Død skulde Gaarden falde tilbage til Kongen, der til Arvingerne skulde udrede 13,500 Rdlr., Halvdelen af Kjøbesummen. Som et vistnok fordelagtigere Bytte havde Hans Blome først paa Kongens Vegne foreslaaet ham Dalby Kloster i Skaane, men kunde ikke overtale Ahlefeldt dertil, thi denne „beklagede sig i allerhøjeste Grad over, at det paa ingen Maade var ham muligt at gaa ind derpaa, især da han ikke uden Skade paa sit Helbred kunde taale den salte Sø, over hvilken han maatte sejle, naar han vilde derhen.“ Skaane laa efter Ahlefeldts Mening meget langt borte, ja næsten ude af Verden. 1604 afstod han for 15,000 Rdlr. sine Undersaatter i Colmar og Moorhusen til Markvard Ahlefeldt. 1604, det Aar da Schack, „der tolle“, som han kaldes, afgik ved Døden, tog Kongen Friederichshof tilbage; det var da i høj Grad vanrøgtet.

Schack var gift med Margrethe Krummedige, Datter af Schack Krummedige til Beke, Aspe og Wedeldorf (Christinental). De tvende sidstnævnte Ejendomme arvede hun efter Faderen, men afstod dem til Balthasar Ahlefeldt (se nedenfor). 1605 fører Markvard Ahlefeldt, Claus og Johan Buchwald, Otto Sehested til Wensien, Joakim Buchwald til Pronstorf og Johan Buchwald i

Pløen samt Abel Wensien i Itzehoe Proces mod Joakim Plessen til Rostorf og Jesper Blome vedrørende Wedeldorf. Margrethe døde omkring 1615. Deres Ægteskab var barnløst.

3. FREDERIK AHLEFELDT,

fødtes 1554, var 1564 i Huset hos Joakim Møller i Hamborg og fik 1577 af Senatet i Byen Tilladelse til at ombygge et 1543 af Bedstemoderen erhvervet Hus. 1578, i Sommeren, opholdt han sig i Wildershausen i Fyrstendømmet Calenberg og tiltraadte derefter en Rejse til Nederlandene, hvor han i August 1579 afgik ved Døden. Han gravsattes 9. November s. A. i Klostret i Maastricht.

4. ANNA,

født omtrent 1555, ægtede 1576 Otto Volsen Sehested til Sarlhusen, der fik 8000 Mark Lybsk i Medgift. Sehested var født ved Aar 1550 og blev 1571 immatrikuleret ved Universitetet i Rostock. 1581—96 gjorde han Fordring paa Helmstorf og Panker. 1580 solgte han Wulffenborstel til Svogeren. 1596 var han Ejer af Sarlhusen, som han 1601 solgte til Kongen for 33,000 Rdlr. Han flyttede derefter til Winsen, som han erhvervede af Svogeren, og døde 1606 efter 25. Oktober. 1608 ejede Christian IV. Sarlhusen, hvor Enken havde boet indtil Majdag Aaret før.

5. CATHARINE,

gift med Johan Jespersen Buchwald til Borstel, der 1585 kvitterer for en Medgift af 8000 Mark Lybsk. Kongen lod 1615 hans Gods sekvestrere paa Grund af Fordringer i Svogeren Schacks Bo. Han døde 1621. Catharine overlevede ham til 1626.

6. EMERENTIA,

gift 1579 med Claus Jespersen Buchwald, der fik 12,000 Rdlr. i Medgift. Hun døde 1598. Buchwald boede 1616 paa Bylk og var i andet Ægteskab gift med Dorothea Rantzau fra Knoop, der levede 1630 som Enke.

AF ANDET ÆGTESKAB

---

1. ADELHEID,

født omtrent 1566, gift 17. September 1587 med Joakim Buchwald til Pronstorf og Nybbel, født 1554, død 1635. Adelheid levede endnu 1619.

2. IDA,

født omtrent 1568, gift 1589 med Johan Ditlevsen Buchwald til Knoop og Nybbel, død omtrent 1615. Enken levede endnu 1623.

3. ABEL,

gift 1595 med Godske Justesen Wensien. Han fødtes omtrent 1560, studerede 1577 i Rostock, boede 1596 i Itzehoe og var død 1609. Hun levede som Enke 1611, men var død 1638.

4. MAGDALENE,

født omtrent 1570, død ugift 1588.

5. MARKVARD AHLEFELDT

til Haselau og Caden, 1571—1608.

Markvard fødtes 9. Januar 1571 og opdrages fra sit ellefte Aar hos Morfaderen Jesper Buchwald paa Borstel. I sin Ungdom berejste han Tyskland, Frankrig og Nederlandene. Ved Arvedelingen 1580 tilfaldt ham Haselau og Caden med Landsbyerne Alveslohe, Ellerau, Brunskamp og Heidesch samt Kroen i Ülzburg, men indtil 1597 stod han under Formynderskab af Moderen, som efter sin Ægtefælles Død fortsatte Fjendtlighederne mod Svogeren, og efter dennes Død optog hun Kampen med hans Søn Ditlev, der med voldelig Haand hævdede Ejendomsretten til Udendiget ved Haseldorf. 1594 fik Ditlev af Kongen Paalæg om at beflitte sig paa et fredeligt Forhold til Ejerinden af Haselau. Efter at være bleven myndig indstævnedes Markvard 1598 sin Fætter for Herredagen i Augsburg, men endnu samme Aar kom det til et Forlig. For at drøfte dette og forsegle Overenskomsten indbød Markvard sin Fætter til Gjæst paa Haselau den 21. August. Det hedder, at Gjæsterne bleve beværtede saa godt det lod sig gjøre, og der faldt intet ondt Ord over Bordet. Da Ditlev silde paa Kvælden vilde ride hjem, lod Markvard sadle to Heste, for sammen med sin Moders gamle Hovmester Jørgen von Zarnow, en pommersk Adelsmand, at følge Fætteren paa Vej, antagelig fordi han mente, at Ditlev, der var noget beruset, ikke vilde kunne finde hjem. Markvard og Ditlev rede tavse Side om Side og bagved dem Zarnow med Ditlevs Tjener Johan Werckmann. Ditlev brød Tavsheden og spurgte Fætteren, hvorfor han under Tafflet havde hisset Vindebroerne op og først atter hisset dem ned, da de høgge rede ud af Gaarden. Markvard svarede, at han ikke havde gjort det i nogen ond Mening. Da de kom til et Vejskjel, rettede Ditlev sin Bøsse mod Markvards Bryst og skjød ham to Gange gennem Livet, saa at Blodet stod ham ud af Næse og Mund. I det samme tumlede Werckmann sin Hest og skjød v. Zarnow bagfra gennem Ryggen, saa at han faldt død ned fra Hesten uden at mæle et Ord. Ditlev og hans Følgemand red derpaa skyndsomt hjem til Haseldorf. Zarnows Lig blev

udstillet i Portstuen i Haselau, hvor det Dagen efter synedes af Hans og Johan Buchwald, Otto v. der Wisch, Dr. juris, Syndikus Vilhelm Møller, Licentiat Eberhard Twestreng, Borgerne Johan Møller og Johan Elstorff fra Hamborg. Markvard var bleven funden bevidstløs og baaren hjem af forbigaaende. Kuglerne vare trængte ind i hans Indvolde, og han svævede i fem Maaneder mellem Liv og Død. Saaret lægtes, som det hedder, „over et Sølvvær“, gennem hvilket han kunde indtage Næring, og Kuren skaffede den Læge, der behandlede ham, stor Berømmelse. Markvard skal dog lige til sin Død have lidt af voldsomme Smerter, der hverken lod ham Ro Dag eller Nat. Hans Svogre Brødrene Buchwald anlagde Sag mod Ditlev, men denne ænsede ikke Stævningen og vedblev at forulempe sin syge Fætters Moder. Ditlevs Slægtninge Balthasar og Claus Ahlefeldt samt Ditlev Brockdorff vilde ordne Sagen i Mindelighed, hvortil Markvard, da han atter var kommet til Kræfter, skal have været tilbøjelig, men Ditlev lod fra Prædikestolen oplæse Fejdebrevet og befale Bønderne, at de til enhver Tid skulde føre lange og ladte Bøsser med sig. I Foraaret 1599 viste Ditlev sig med ti beredne Mænd med ladte Bøsser udenfor Caden. Markvard frygtede et uformodet Overfald og pønsede paa en Lejlighed til at gjøre sin Dødsfjende uskadelig. I Fastelavnstiden samme Aar var Ditlev til Stede ved en Begravelse i Neumünster og overnattede paa Hjemvejen i Landsbyen Braak, fem Fjerdingsvej fra Byen. I hans Følge befandt sig Hans Brockdorff, Hans Pogwisch og to beredne Svende, den tidligere nævnte Johan Werckmann og Claus Schultze samt Johan Bockold, Skriver hos Ditlev Reventlow. De fandt Logis i et Herberg, der tilhørte en Mand ved Navn Hans Wittorp, hvis Hustru Vibeke har afgivet en udførlig Erklæring om den tragiske Begivenhed, der tildrog sig denne Nat, og som vi her gjengive i store Træk.

Henad Morgenstunden var Værtinden vaagnet ved en Støj, og i den Tro, at det var Røvere, lagde hun sit Barn i Sengen og skjulte sig i Kostalden. Strax efter kunde hun skimte forskjellige Skikkelser uden for Vinduerne og hørte dem larme ved Døren. I Mørket løb hun hen til Ditlevs Seng i det indre Værelse og sagde: „Aa, Ditlev Ahlefeldt, hvad skal det dog blive til!“ Han anede strax Uraad og mælede fuld af Angst: „Som Gud vil“. Han stod op, slog en Rude ud og gjenkjendte Markvard. Brockdorff vaagnede kort efter. Værtinden tømte hurtig sin store Dragkiste; begge Junkere lagde sig Side om Side i den og hun laasede den af i største Hast. I samme Nu trængte Forfølgerne ind i Huset og begyndte at gjennemsøge det fra øverst til nederst. De løftede paa Dragkisten, og da den forekom dem paafaldende tung, befalede de Værtinden at aabne den. Konen foregav, at Dragkisten tilhørte et fattigt Tyende, der havde gjemt sine Klæder i den og havde taget Nøglen med. De vilde netop til at gaa bort med uforrettet Sag, da en Dreng, som var fulgt med dem, atter henledte Opmærksomheden paa Dragkisten. Stimændene greb en Øxe fra Væggen, men Værtinden snappede den ud af Hænderne paa dem og kastede den ud af Vinduet. Den blev strax hentet igjen; den heltemodige

Vibeke kastede sig over Dragkisten, men blev puffet til Side og mishandlet. Med Øxen splintrede de Laaget og opdagede begge de skjulte. Hele Banden affyrede deres Bøsser gennem Aabningen, og da de mente, at begge maatte være døde, slæbte de Kisten hen til Husdøren og trak de ulykkelige frem. Værtinden vilde forsøge at slukke Ditlevs brændende Klæder, men i det samme skjød en af Mændene ham en Kugle gennem Hovedet. Da Hans Brockdorff endnu aandede, slog de ham gjentagne Gange med Bøsser i Ansigtet. Foruden Ditlev og Hans Brockdorff maatte Johan Werckmann og Claus Schultze efter et tappert Forsvar lade Livet. Pogwisch og Bockold bleve saarede. Efter denne grufulde Misgjerning forlode Voldsmændene Huset.

Paa Foranledning af den myrdede Ditlevs Broder Hans og den ligeledes aflivede Hans Brockdorffs Fader Frederik lod Hertug Adolph under 20. Marts nedsætte en Kommission, bestaaende af Otto v. Bestenboerstel, Hofmester hos Landgrevinde Christine af Hessen, Borgmester Valentin Suhm, Advokat ved Landretten Rudolph Faust og Kirurgen Michel Langemack, alle fra Kiel, som skulde tage Gjerningsstedet i Øjesyn. Den 24. ankom de til Braak og optog Protokol i Sagen. Ved Undersøgelsen af Ligene kom man til følgende Resultater. Ditlev Ahlefeldt var bleven ihjelskudt af en temmelig stor Kugle, der var gaaet ind i Struben. I venstre Bryst sad en Kugle, der var gaaet gennem Hjertet. To Fingre af venstre Haand vare afskudte og højre Fod gennem-boret af to Kugler. Hans Brockdorff havde faaet sin Bane ved et Skud i Hjertet gennem Skulderbladet. Johan Werckmann var skudt gennem Brystet, og Claus Schultzes Lig var allerede saa opløst, at man ikke kunde konstatere, hvilket Skud der havde dræbt ham.

Der blev optaget Vidneforhør af de saarede. I Tilslutning til Værtindens ovennævnte Fremstilling forklarer Hans Pogwisch, at han hin Morgen, en Time eller to før Dagens Frembrud, laa om Baalet med de andre Svende og sov. Han vilde staa op, da han pludselig vaagnede ved en stærk Støj. Han saa syv-otte Mænd foran sig og anede strax Uraad. Idet han rejste sig op fik han et Skud i Siden, der knuste tre Ribben paa ham. Han krøb hen i Sidebygningen, hvor Junkerne sov, og greb en lang Bøsse for at afværge videre Ulykke. Ved denne Støj vaagnede Ditlev, tog Bøssen fra ham og slog en Rude ud for at undløbe. Da han fandt Huset omringet og saa et Ansigt udenfor Ruden, fyrede han paa dette. Pogwisch hørte, hvorledes de Saaredes Skrig toge til, og at nogle bade om, at man vilde slaa dem helt ihjel. Ditlev Ahlefeldt og Brockdorff havde af Værtinden ladet sig lukke ned i en Kiste. Den saarede Pogwisch krøb af Skræk under Sengen, men blev opdaget, og en Mand satte ham sin Bøsse for Panden. En Dreng, der var i Stimændenes Følge, og som kjendte Pogwisch, bad for hans Liv. Man forlangte, at Pogwisch skulde komme frem og erklære sig fangen. Da Voldsmændene vilde bryde op, bleve de opmærksom paa Kisten og opdagede de tvende deri skjulte Junkere. Det sidste, Pogwisch havde hørt, var, at Værtinden udraabte, da man skjød paa Hans

Brockdorff: „Hvorfor blive I ved at skyde paa ham, han har faaet nok.“ Derpaa var Pogwisch falden i Afmagt.

Det andet Vidne, Bockold, kunde kun afgive en mangelfuld Erklæring, da han strax efter at Morderne vare trængte ind i Huset, var bleven saaret og bevidstløs var segnet om. Henrik Scherer, det tredie Vidne, havde blandt de Stimænd, der banede sig Vej gjennem Taget, gjenkjendt Christopher Brockdorff. Han havde sét dem aabne Dragkisten med Vold, løfte et af Laagets Brædder en halv Alen i Vejret, holde Bøsserne dertil og hørt Skuddene. Da de havde halet Ditlev ud af Dragkisten, hørte han Morderne skjændes om, hvorvidt han var død eller ikke. De affyrede forskellige Skud paa Ditlev og sloge ham tilsidst med Kolben af hans egen Bøsse. Han havde hørt Markvard, hvis Stemme han kjendte, raabe ude fra Døren: „Er han død? er han død?“ — Bockold havde faaet fjorten Saar.

Hans Pogwisch afgik ved Døden Natten efter at han havde afgivet sin Erklæring. Kommissionens Erklæring er dateret 4. April. Nogle Dage senere udstedte Hertugen et Arrestdekret mod Markvard Ahlefeldt og hans Medskyldige.

Markvard lovede at ville stille sig for Retten, men han blev stærkt protegeret af Hertuginde Augusta af Gottorp, der, paavirket af Markvards Moder, gik i Forbøn for ham hos Kongen og betegnede Mordet som et Uheld, og han fik atter og atter Udsættelse og Lejdebreve. Kongen og Hertugen vare tilmed opbragte paa de Klagende, fordi de tilsidesatte Landets Domstole og indankede Sagen for Kammerretten. Sagen førtes til Dels mellem nære Slægtninge hver paa sin Side, og der foretoges idelige Forsøg paa at mægle mellem Morderne og den myrdedes Slægt og Venner. Baade Kongen og Hertugen synes at have lukket et Øje for dette aabenbare Brud paa Landefreden. Dog fandt Kongen sig et Aarti senere paa Landdagen i Flensborg foranlediget til at paalægge sine Raader at bebrejde Hertugen hans altfor milde Fremfærd mod Ditlev Ahlefeldts Banemænd, der havde faaet Lejde af Hertugen. De fyrstelige Kommisærer gjorde herimod gjældende, at Markvard havde havt den Frækhed at vise sig for Kongen, hvilket fejlagtigt havde ladet dem formene, at Hertugen havde givet Ahlefeldt Lejde.

Af Ofrene for hin blodige Daad bleve Ditlev Ahlefeldt og Hans Brockdorff gravsatte i Haseldorf Kirke i en endnu samme Aar opført Tilbygning. I selve Gavlen indsattes tvende Motivtavler, der forkyndte for den vejfarende, at begge vare blevne „myrdede ukristeligt, tyrannisk og ynkeligt af deres respektive Fætter og Onkel Markvard Ahlefeldt, hans Karle, Bønder og andre Medhjælpere“.

Den paa talrige uvildige Vidners Udsagn meddelte Beretning om hin grufulde Udaad, der minder om Næverettens vildeste Tider, er kun ét Vidnesbyrd blandt mange om den utrolige Raahed og Sædernes Forfald, der i langt højere Grad end i Kongeriget var fremherskende baade blandt Adelen og Al-

Ch. Wittmann

Imp. Ch. Wittmann

HASELDORF KIRKE

muen i Hertugdømmerne. De i den ahlefeldtske Æt saa hyppigt indgiftede Slægter Rantzau og Brockdorff, der i Magt og Anseelse kappes med hin, har lignende mørke Minder i deres Historie at opvise. Til Fuldstændiggjørelsen af det kulturhistoriske Billede skal her anføres et Par Exempler blandt mange. I Aaret 1581 indgav Fru Beate Rantzau, Enke efter Povl Rantzau til Bothkamp, Oldemoder til Feltmarskal Claus Ahlefeldt, et udførligt Klageskrift til Kongen. Frederik Brockdorff havde ved Lehnshandlingen i Odense Aaret tilforn overfaldet og dræbt hendes Søn Gert, da denne i beruset Tilstand kom fra Kongens Gjæstebud. Uden at blues ved sin Daad færdedes han fri og uhindret i Holsten og tilføjede den dræbtes Moder, hele hendes Slægt og Frændskab stor Tort og Hjærtekvide og forhaanede endog hendes gamle Svigermoder, Enken efter Feltherren Johan Rantzau. Nys, fortæller hun, havde han overnattet i Kiel, og Dagen efter var Klagerinden, der paa Vej fra Bothkamp til Kohøved havde passeret Byen, paa et hængende Haar truffet sammen med den Mand, „der saa gruelig havde dræbt hendes allerkjæreste Søn“. Tilforn havde sligt ikke været Sæd i Hertugdømmerne, thi naar en saadan Ulykke var hændt, havde Gjerningsmanden rømmet Landet for flere Aar. Som Exempler anfører hun, at Hans Pogwisch, der vog Ditlev Rathlau, havde maattet fly Landet og endnu ikke var vendt hjem, Hans Sehested, der stak Jørgen Sture i Halsen, var to Aar borte. Da Johan Ahlefeldt fra Fresenburg havde dræbt Joakim Brockdorff var det samme Tilfældet. Hans Leve, der ihjelstak Godske Ahlefeldt til Søgaard, var 5—6 Aar udenlands og fordrister sig endnu ikke til at forlade Nordstrand, hvor han er bosiddende. Hun beder derfor Kongen indstændigt om at udvise Brockdorff af Landet.

Nogle Aar senere fører Daniel Rantzau Klage over den førnævnte Gert Rantzaus Broder Otto, der 1587 uden mindste Anledning i hans Fraværelse er brudt ind i hans Hjem paa Søgaard og har overøst hans Datter og Tyende med forsmædelige og ærekrænkende Skældsord. Det har forhen været uhørt i Fyrstendømmerne blandt adelige Personer, at Landefreden blev krænket paa slig Maade. Det kan ikke taales, hvis ellers Fred, Tryghed, Ære og Ærbarhed skal bevares blandt Folk. Han beder Kongen om at hæve det udstedte Forbud mod en Tvekamp med Æreskænderen og tillade, at han maa kræve Rantzau til Ansvar, hvorsomhelst han træffer ham første Gang, at slig Vold og Udaad ikke skal forblive ustraffet.

Drikkegilder og Sammenkomster endte næsten altid med Skænderi, Slagsmaal og Blodsudgydelse. Dueller mellem unge Adelsmænd med dødeligt Udfald forefaldt næsten hvert Aar. Mellem Adel og Borgerstand var Forholdet i høj Grad spændt. Adelsmændene fandt deres Adspredelse i at forulempe borgerlige Forsamlinger og Selskaber, at forstyrre deres Gæstebud, ødelægge alt, hvad de forefandt i deres Stuer, og at overfalde sagesløse Borgere. Disse hævnede sig atter paa Adelen hvorsomhelst de formaaede, især paa deres Svende, der i hin lidet ærefulde Tidkort efterabede deres Herrer.

Baade i retslige Aktstykker og i Gildeskraaer fra Slutningen af det 16. Aarhundrede føres der bitter Klage over Tidens moralske Brøst, og Bykrønikerne ere rige paa Forbryderhistorier, Mord og voldeligt Overfald mellem nære Frænder, overlagt Drab og Blodhævn. Lovene skærpedes, rundt om i Landet rejstes flere og flere Galger, og Mestermannen var i travl Virksomhed.

Paa Landdagen 1614 forlangte Ridderskabet, at Dueller ikke skulde underkastes nogen retslig Undersøgelse. Kongen og Hertugen afslog denne Begjæring og forbeholdt sig ogsaa i dette Tilfælde Undersøgelsen og Dommen.

Paa Baggrunden af dette Tidsbillede maa altsaa den ovenomtalte Begivenhed ses. Trediveaarskrigen med dens Trængsler synes at have haft en rensende Kraft. Efter den Tid indtræder en Bedring i Forholdene.

Strax efter Udaaden begav Ahlefeldt sig til England, og han er utvivlsomt identisk med den Markvard Ahlefeldt, der 1600, i Januar, lod sig indskrive ved Universitetet i Bologna og i April samme Aar i Padua. Senere vendte Ahlefeldt tilbage til Haselau og endte sine Dage i Fred og Guds frygt paa sit fædrene Gods. Pastor Michael Matfeld, der i fem Aar havde været Markvards Lærer og Opdrager, samt i nitten Aar hans Præst og Sjælesørger, fortæller om hans fromme og blide Død. 1608, 17. Juli, havde han knælende modtaget Nadverens Sakramente i Kirken og begav sig den følgende Morgen paa Vej til Hest for i Uetersen at besøge sin syge Moder. Næppe var han kommen til Broen over Aaen ved Uetersen, hvor han ventede paa en god Ven, før han pludselig segnede ned af Hesten. Han blev baaret hen til sin Hustrus Vogn, men udaandede strax efter.

Markvard var gift med Magdalene Pogwisch, Datter af Henning Pogwisch til Farbe og Weissenhaus og Margrethe Rantzau. Efter sin første Mand Død indgik hun 1615 Ægteskab med Sivert Pogwisch, hvem hun bragte 20,000 Rdlr. i Medgift. Han fødtes omkring Aar 1585, studerede 1601 i Rostock og 1608 i Heidelberg, hvor han yppede Kiv med en dansk Adelsmand, fordi denne betegnede ham, den fødte Holstener, som sin Landsmand. 1617 blev han beskikket til Klosterprovst i Uetersen og 1620 til kongelig Raad. Efter at have tjent Kongen i flere diplomatiske Missioner ved Kreds dagene og hos forskellige Fyrster i Nordtyskland, samt 1623 hos Kurfyrsten af Sachsen og Kejseren udnævntes han 1625 til Krigskommissær og Aaret efter til Amtmand i Rendsborg. Pogwisch faldt 17. August 1626 i Slaget ved Lutter am Barenberg. Hans Hustru, der afgik ved Døden kort efter, 15. November 1627, fødte ham Døtrene Ida — gift med Geheimeraad Ditlev Ahlefeldt — og Lucie, gift med Henrik Blome til Hagen, Amtmand i Rendsborg. Efter at Fru Magdalenes Søn af første Ægteskab Henning (Femte Afsnit II) var død 1630, gik Godserne Haselau og Caden 1642 over til den førstnævnte af hendes Svigersønner.

IV.

BURCHARD AHLEFELDT'S BØRN

---

1. CHRISTOPHER AHLEFELDT,

født 23. Januar 1555, kom sammen med sine yngre Brødre paa Skolen i Lyneborg, hvor han afgik ved Døden 15. September 1572. Han er bisat i St. Johanneskirken i Lyneborg.

2. HANS AHLEFELDT,

født 6. Juni 1557, kaldes 1580 sammen med Broderen Balthasar Ejer af Heiligenstedten, berejste Frankrig, var to Gange i Italien og blev 1581, 15. Marts, indskreven ved Universitetet i Siena og kort efter i Bologna. Han døde 16. Juni samme Aar i Neapel og blev bisat i Klostret di Monte Oliveto, hvor Broderen Balthasar rejste ham et Mindesmærke.

3. BENDIX AHLEFELDT,

født 25. Juli 1558, død 1573 i Hjemmet.

4. BALTHASAR AHLEFELDT

til Heiligenstedten, Colmar, Neuendorf, Drage, Wedeldorf, Friederichshof og Mustin, Vicestatholder i Hertugdømmerne, hertugelig gottorpsk og kongelig dansk Raad, Amtmand over Flensborg, Steinburg, Søndreditmarsken og Rendsborg Amter, Kanonikus i Slesvig, 1559—1626.

Balthasar fødtes 29. September 1559 i Ditmarskerfejdens Tid og mistede i spæd Alder begge Forældre, opdroges hos Bedstemoderen Margrethe Rantzau paa Neuenhaus og tjente derefter som Page hos Hertug Hans, der gjorde ham værgagtig. I April 1580 blev han Hofjunker hos Kong Frederik II., forblev her et Aars Tid, hvorefter han rejste til Udlandet og besøgte Frankrig og Italien. Hjemvendt fejrede han 13. Oktober 1583 sit Bryllup med Margrethe, Statholder Henrik Rantzaus Datter.

Efter sine ældre Brøders Død overtog han Heiligenstedten og arvede efter sin Farbroder Godserne Colmar og Neuendorf. Ved sine betydelige Rigdomme og sit Giftermaal med en Datter af Landets fornemste Mand blev Ahlefeldt snart en meget anset og indflydelsesrig Personlighed. Samme Aar han ægtede sin Hustru lod han af den italienske Bygmester Francesco de Roncha opføre en pragtfuld Hovedbygning paa Heiligenstedten. Slottet var stærkt befæstet og udholdt flere Belejringer i det syttende Aarhundrede, men blev senere jævnet med Jorden. Paa sit Gods Colmar lod han af samme Bygmester opføre

Slottet Övelgönne i Renaissancestil. Hovedfløjen havde tre Etager og var prydet med en rund Gavl, paa hvilken der var anbragt en Statue. Slottet blev nedbrudt 1814. I Aaret 1581 købte han af Claus Ahlefeldt til Gjelting Godset Drage for 33,000 Rdlr. Paa Bakken nord for Drage Aa lod han opføre det saakaldte ahlefeldt-rantzauske Herresæde. Som Patron for Kirken i Hohenaspe oprettede han den endnu eksisterende ahlefeldtske Stiftelse for Præsten og Organisten i Hohenaspe og som Patron for Heiligenstedten Kirke det ahlefeldt-rantzauske Hus paa Størdiget. Selv boede han sædvanligvis paa Drage. 1588 blev han af Hertug Frantz af Lauenborg forlehnet med Godset Mustin.

1589 blev Balthasar Raad hos Hertug Johan Adolph af Gottorp. 1590 var han til Stede ved Hyldingen i Flensborg, 1592 var han Hertugens Udsending hos Kejser Rudolph II. i Prag og udvirkede dennes Stadfæstelse paa det af Kejser Maximilian II. udstedte Expektancebrev paa Grevskaberne Oldenburg og Delmenhorst for Hertug Johan Adolph af Gottorp og dennes Broder Hertug Johan Frederik.

1593 overværede han Christian IV.s Hylding og fik 15. September samme Aar Bestalling som kongelig Raad. Der betroedes ham talrige Tillidshverv, og der var næppe noget Aar, i hvilket Ahlefeldt ikke var udsendt i et eller andet Ærende ved fremmede Hoffer, Kongresser, Landdage o. s. v. 1596 begav han sig efter Kongens Ordre til Grænsen for at modtage de fremmede Herskaber, der kom til Kroningen, og ledsagede dem til Kolding. 1598 fik han det Hverv at være Mægler mellem Grev Johan af Oldenburg og dennes Broder. 1600, 1. Juni, fik han Bestalling som Amtmand i Flensborg. 1602 overdroges det ham at anvise Hertug Ulrik Amtet Svavested. 1603 var han til Stede ved Hyldingen i Hamborg og anviste Markvard Pentz Segeberg Amt. 1604—5 fik han anvist Indtægterne af Landsbyen Fokbek samt af Godset Ophusum. 1605 var han beskæftiget med at bilægge Stridighederne mellem Undersaatterne i Gottorp og Svavested Amter. 1606 var han Vidne til den lille Prinsesse Elisabeth af Danmarks Daab og Aaret efter til Hertug Johan Christian af Sønderborgs Daab. 1606 overdroges ham det ved Bendix Ahlefeldts Død ledige Steinburg Amt, medens Claus Ahlefeldt fik det af ham hidtil bestyrede Flensborg Amt. Samme Aar havde han forstrakt Kongen med den store Sum af 71,000 Rdlr. mod 6 Procents Rente, og 1611 fik han sammen med flere tildelt et Pantebrev paa Steinburg Amt for den Tønde Guld han sammen med hine havde laant Kongen. 1608 fik han ogsaa Amtet Rendsborg at bestyre, indtil det Aaret efter overdroges til Hans Rantzau til Putlos. Under Statholderen Gert Rantzaus Fraværelse i Krigen beklædte han Posten som Vicestatholder i Hertugdømmerne. 1613 fik han og Dr. jur. Schönbach tildelt en Instrux at have Øje med Hamborgs Forhold til Herredømmet paa Elben. Majdag 1614 blev Balthasar entlediget fra Bestyrelsen af Steinburg Amt, hvorefter han en kort Tid var Amtmand i Søndreditmarsken indtil han 1618 blev Amtmand over Rendsborg Amt, hvilken Stilling han beklædte til sin Død.

1618 var han sammen med Ditlev Rantzau til Panker til Stede ved de i Stiftet Bremen forsamlede Stænder og stod samme Aar paa Kongens Vegne Fadder til Pfalzgrevens Søn. 1619 overværede han som Kongens Repræsentant Hertug Frantz II. af Lauenborgs Jordefærd og Forhandlingerne mellem de i Regensburg forsamlede Fyrster og Stænder. 1621 underskrev han som Kautionist Kongens Reversaler og Prins Frederiks Kapitulation ved det paa denne faldne Valg som Koadjutor i Ærkestiftet Bremen. Samme Aar stillede Kongen til ham og de øvrige Amtmænd i Hertugdømmerne et Forlangende om at gaa i Borgen for Kronen for en Sum af 180,000 Rdlr. 1622 overværede han Hertug Hans den Yngres Jordefærd, var Kommissær ved Delingen mellem Hertugerne i Sønderborg og Aaret efter Kommitteret ved Rostjenestens Omordning i Hertugdømmerne.

Om Ahlefeldts private Forhold kan endnu mærkes, at han ved Morbroderen Hans Rantzaus Død erhvervede dennes Gods Hasselburg, som han dog overlod til sin Svigersøn Markvard Rantzau. Endvidere fik han overdraget det førnævnte Gods Friederichshof mod en Afgift af 600 Rdlr. aarlig. Foruden de betydelige Summer han forstrakte Kongen med ydede han Hertug Frantz Julius af Lauenborg anselige Pengelaan, for hvilke denne maatte pantsætte ham de store Indtægter af Lyneborg Salttold fra 1620 at regne. 1602 havde han atter afstaaet til Hertugen det af denne købte Gods Mustin for 13,000 Rdlr. 1610 købte han af Joakim Plessen til Rostorf og Brødrene Henning og Povl Pogwisch til Beke Godset Wedeldorf og Landsbyen Reher for 12,500 Rdlr. Samme Aar afstod Johan Gert Oldendorp i Neuenbrook sin Ejendom „de grote Eddelhope ved Oldenbüttel“ til ham for 200 Mark Lybsk. 1612 solgte Joakim Plessen og Jesper Blome til Beke ham de til samme Gods hørende tvende Landsbyer Oldendorf og Hude. 1625 laante Grev Jobst Herman af Schauenburg 10,000 Rdlr. af ham mod at bortpante Herzhorner Wildniss til ham.

Ahlefeldt endte sit virksomme Liv den 8. Marts 1626 i Kiel og blev bisat i St. Laurentii Kirke i Itzehoe. Allerede 1592 havde Ahlefeldt, for det Tilfælde at han skulde dø, overdraget sin Hustru (født 18. Oktober 1568 i Segeberg) Godset Drage. Hun fødte ham en eneste Datter Dorothea (Femte Afsnit III), der arvede sine Forældres store Rigdomme. Ahlefeldts Enke afgik ved Døden i Embden 5. Januar 1629, hvorhen hun var flygtet i Krigens Tid. Hun blev 23. August samme Aar bisat ved sin Ægtefælles Side.

FEMTE AFSNIT

I.

DITLEV AHLEFELDT'S BØRN

---

1. CATHARINE,

fødtes 28. September 1590 og blev i første Ægteskab 1605 viet til Clement Gadendorp. Denne var født omtrent 1560, var 1587 Page hos Kong Frederik II. og blev 1594 anbefalet til Hertugen af Bouillon, i hvis Tjeneste Gadendorp ønskede at træde. Hjemvendt kom han til Hertugen af Gottorps Hof og sendtes 1599 i diplomatisk Mission til Kong Carl XI. af Sverig. I Omslaget 1600 udnævntes han til Raad og blev Amtmand i Aabenraa. Han var Indehaver af den store holstenske Dompræbende i Hamborg. 1603 var han til Stede ved Hyldingen i Hamborg. Han afgang ved Døden i Kiel 1606, i sin kraftigste Alder.

Catharine blev derefter 15. September 1610 viet til Cai Sehested, hvem hun bragte en Medgift paa 16,000 Rdlr. Han var født 17. Juli 1580, gik 15 Aar gammel paa Rejser, studerede først i Heidelberg og fra 1595 i Strassburg, hvor han blev i fire Aar. 1599—1602 opholdt han sig i Italien og var 1603 til Stede ved Arvehyldingen i Hamborg. 1604—10 tjente han som Hofjunker hos Kong Christian IV. Han ejede Godserne Gross-Nordsee og Cronsburg. Sehested døde 11. Marts 1639 paa Gross-Nordsee og blev begravet 18. April i Kiel. Hans Hustru var tidligere 14. April 1627 afgaaet ved Døden i Barselseng. I andet Ægteskab blev han 13. Juni 1630 viet til Margrethe Pogwisch, Enke efter Adolph Frederik Sehested fra Neustadt. Catharine fødte sin Ægtefælle Døtrene Clarella, gift med den fra Krigen 1643—45 bekjendte Generalmajor Frederik v. Bawyr (Bauer), og Anna, gift med Hans Ahlefeldt til Søgaard.

2. BENDIX AHLEFELDT

til Haseldorf, Osterrade, Kluvensiek og Unevad, Klosterprovst i Uetersen, 1593—1634.

Han fødtes 20. Maj (3. Juni) 1593 paa Rixdorf, stod efter Faderens Død først under Formynderskab af Bendix Ahlefeldt († 1606) og Hans Ahlefeldt († 1605), senere af Claus Ahlefeldt, Amtmand i Flensborg, Ditlev Brockdorff og Bendix Sehested. Indtil 1606 opdroges han af den daværende Konrektor Vilhelm Alardus, senere Sognepræst i Crempe, rejste derpaa udenlands og vendte først hjem Mikkelsdag 1612. Ved Arvedelingen, der fandt Sted i Kiel i Juli 1613, afstod han Rettigheden til Haseldorf for en Sum af 62,000 Rdlr. til Broderen Ditlev. Samme Aar indgik han Ægteskab med Christine Ahlefeldt, Datter af Claus Ahlefeldt til Gjelting, kongelig Raad og Amtmand i Svavested og Flensborg, og Hustru Christine, født Rantzau. Hun fødtes 28. April 1589 paa Svavested. I Medgift bragte hun sin Ægtefælle 15,000 Rdlr. samt som Arv efter Bedstemoderen 10,000 Rdlr. Samtidig overtog Ahlefeldt af Jørgen Ahlefeldt dennes Gaard Svensby ved Flensborg i Forpagtning paa to Aar for 1000 Rdlr. aarlig. I Omslaget 1616 købte han Godset Unevad af Sivert v. der Wisch til Damp og Grønholt for 20,000 Rdlr. og solgte det atter 1619 til Hertug Hans den yngre for 21,000 Rdlr. 1617 arvede han efter Broderen Ditlev Haseldorf og flyttede nu fra Flensborg hertil. 1619 købte han af Gerhard Rantzau til Breitenburg Godset Osterrade for 40,000 Rdlr., og Majdag Aaret efter af Hans Buchwald og Hustru Dorothea Kluvensiek med Avlsgaarden Oldenmühlen for 52,000 Rdlr. I Februar 1627 sendtes han ifølge kongelig Befaling sammen med Henrik Rantzau, Domprovst Egidius v. der Lancken, Christopher Rantzau til Rolfshagen, Ditlev Rantzau til Helmstorf, Ditlev Buchwald til Hojersbüttel, Landkansler Dr. theol. Bussius og Syndikus Henrik Hatten til Lybek for at forhandle med Stadens Borgmestre og Raad om at indgaa et Forbund med Danmark under Krigsurolighederne og stille et Lejekorps paa 1500 Mand til Hest og til Fods. Samme Ærinde havde de i Hamborg, men begge Steder undslog man sig med, at slikt kun vilde drage Fjenderne ind over dem, og at Byrderne derved vilde blive for tunge at bære.

1626, efter Sivert Pogwisch's Død, blev Ahlefeldt beskikket til Klosterprovst i Uetersen og nedlagde dette Embede 1633, da han afløstes af Didrik Ahlefeldt. Han døde i sin kraftigste Alder 18. Maj 1634 paa Osterrade. Hans Hustru fik ved Skiftet med Børnene efter hin Tids Skik udbetalt et Aars Indtægt af alle hans Godser, efter Manden 8726 Rdlr., og beholdt Osterrade som Enkesæde indtil sin Død, der indtraf 18. Juni 1645 i Lybek, hvorhen hun var flyttet i Krigens Tid. Hun efterlod en Formue af 60,231 Rdlr. Med Fradrag af 17,000 Rdlr. der indestode i Osterrade, Begravelsesomkostningerne (591 Rdlr.), Gjæld (4224 Rdlr.) og Legater (8340 Rdlr.) samt andre Udgifter blev der til Deling 29,561 Rdlr. mellem de to Sønner Ditlev og Henrik og Svigersønnen Povl Buchwald.

Ahlefeldt efterlod et værdifuldt Bibliothek paa omtrent 5000 Bind og nød Anseelse som en kundskabsrig og dannet Mand. Hans endnu bevarede store Korrespondance er en værdifuld Kilde til Kundskaben om indre Forhold i Hertugdømmerne paa hin Tid. Ahlefeldt og Hustru hvile i to Sandstenskister i Haseldorf Kirke. De havde 4 Sønner og 3 Døtre (Sjette Afsnit).

3. ANNA,

født 21. December 1595, opdroges hos Bedstemoderen, ægtede 1610 Generalmajor Didrik Ahlefeldt til Bylk, Klosterprovst i Uetersen, Zahlkommissær, Amtmand i Svavested, født 6. August 1579, død 1645. Hun døde 29. September 1665 (se S. 18).

4. DITLEV,

fødtes 21. Januar 1596. Ved Delingen 1613 kom han, som ovenfor nævnt, i Besiddelse af Haseldorf, rejste derpaa udenlands og studerede senest i Paris, hvor han, angreben af forskellige Sygdomme, blev behandlet af Dronningens Livlæge Moriginot, men afgik ved Døden 22. Marts 1617. Hans Lig førtes til Holsten, hvor hans Jordefærd fandt Sted i Kiel 18. November. Som det sømmede sig efter Tidens Skik anvendtes der en betydelig Sum — ialt 1230 Rdlr. — paa hans Jordefærd. Tvende Præster holdt Taler og fik hver for deres Ulejlighed 20 Rdlr. Efter Baaren gik fire Hørere og 49 Elever fra den lærde Skole samt 88 Disciple fra Borgerskolen i Kiel, endvidere 24 af Byens Borgere med et stort Lys i Haanden, for hvilken Ulejlighed de fik 4 Skilling hver; fra Haseldorf kom syv af den afdødes Bønder med ti Heste og blev syv Dage i Kiel. I Ditlev Ahlefeldts Hus i Kiel, hvor Kisten havde henstaaet, var alt overtrukket med sort Klæde, selv Skorstenene vare malede sorte. Efter Jordefærden samledes Ligfølget her for at blive beværtet. Der fortæredes i alt 2 Raadyr, 5 Harer, 14 Pattegrise, et stort Antal Karper, Karudser og Hornfisk, 200 Østers, Postejer, Havregrød, Hvidkaal, Agurker. Kandestøberen fik Bestilling paa 16 Tinfade med den afdødes Navn og Vaaben, 5 Dusin Tallerkener og Saltskeer, endvidere anskaffedes 55 Stenkrus, 9 Træfade, 50 Træbægere og et Par Dusin Trætallerkener. Til de fornemme Gjæsters Brug laante man Sølvtøj i Ekernförde. Hele Følget sad bænket om fem Borde. Hvorledes Stemningen har været da Bordet hævedes tør man slutte af de store Mængder af forskellige Drikkevarer, 8 Om Rhinskvin, en halv Om Luttendrank, en halv Slaaenvin, otte Tønder Rostockerøl, en Tønde Kielerøl og fire Tønder Hamborger Øl. Til Dessert blev serveret Konfekt og Marcipan.

5. CLARELIA,

fødtes 2. Marts 1597. Hun blev 1614 i Kiel viet til Henrik Blome. Denne nævnes først 1611 som Ritmester i gottorpsk Tjeneste, 1612 blev han med sine Brødre forlehnet med Hornstorf. 1622 var han til Stede ved Hertug Hans

den yngres Ligfærd og kaldes da Ejer af Testorf. 1626 fik han Bestalling som dansk Ritmester. 1628 laa han i Garnison i Ringsted og afgik ved Døden 28. Maj samme Aar. Blome blev bisat i St. Petri Kirke i Kjøbenhavn, hvor hans Ligsten endnu var at se 1728 før Kjøbenhavns Brand. Hans Enke gravsattes i Februar 1645 i Kiel.

II.

MARKVARD AHLEFELDT'S BØRN

---

1. VOLF AHLEFELDT,

død lille.

2. HENNING AHLEFELDT,

født 16. Marts 1607, Arving til Haselau, Colmar og Caden, opholdt sig i Krigens Tid i November 1628 i Nakskov, fulgte med Hertug Frederik af Gottorp i Februar 1630 paa dennes Bryllupsfærd til Dresden og tog Del i Formælingshøjtidelighederne den 21. i samme Maaned. Ikke længe efter sin Hjemkomst blev han syg og afgik ved Døden 29. April 1630 i Hamborg.

3. VOLF AHLEFELDT,

fødtes 5. April 1608. 1627 studerede han med Broderen i Leyden og vendte derfra Aaret efter tilbage til Hamborg, men tiltraadte kort efter en ny Rejse, der skulde gaa til Frankrig og Italien. Han naaede Strassburg, hvor han gjorde store Fremskridt „i gode Sæder, fremmede Sprog og adelige Exercitia“, og vilde derfra rejse gjennem Braband til Frankrig. Han døde imidlertid undervejs af Smaakopper i Bonn 5. April 1629. Broderen har til Minde om ham i Haselau Kirkes Gavebog indtegnet følgende smukke Linjer (af Ambrosius): „Kan jeg nogensinde tænke paa Dig uden med Taarer? Vil jeg nogensinde kunne mindes slig en Broder uden med vemodsfuld Taknemmelighed? Hvilken Nydelse har jeg havt, som ikke skyldtes Dig og som Du ikke har delt med mig, hvilken lønlig Tanke, hvilken Færd uden i Fællig med Dig!“

Et Aar senere fulgte Henning ham i Graven.

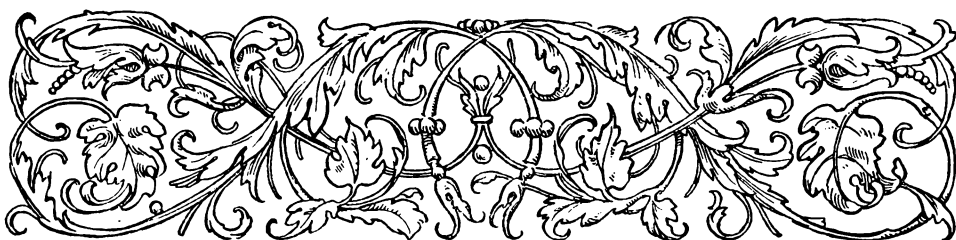
III.

BALTHASAR AHLEFELDT'S DATTER

DOROTHEA AHLEFELDT,

fødtes 4. August 1586 paa Heiligenstedten, blev 20. Februar 1603 formælet med Markvard Rantzau, der fødtes 1571. Han opkaldtes efter sin Morfader Markvard Ahlefeldt til Saxtorp og arvede efter Faderen Eskilsmark og Saxtorp. 1598 blev han af Christian IV. anbefalet Kejseren til Mundskjænk. 1604 dræbte han under en Ordstrid sin Fætter Volf Ahlefeldt fra Nordsee. 1607 fik han Forlehningsbrev paa Hasselburg, men afstod det Aaret efter til Svigerfaderen. Dorothea fødte ham i Ægteskabet to Sønner og to Døtre. Markvard Rantzau afgik ved Døden 11. Januar 1611, 39 Aar gammel, paa Hasselburg og gravsattes 22. Februar i Neustadt Kirke. 1614, 27. Februar, ægtede hans Enke Ditlev Rantzau til Panker og Clampe. Denne fødtes 10. August 1577, studerede 1596 i Rostock, var 1604—10 Hofjunker og derefter indtil 1613 Hofmarskal hos Christian IV. Han førte Hoffanen under Kalmarkrigen, hvilket indbragte ham Ordenen af den væbnede Arm. 1611—15 var han forlenet med Bakke Kloster. Efter Svigerfaderen blev han 1614 Amtmand over Steinburg Amt og Aaret efter over Søndreditmarsken. Han benyttedes i forskellige diplomatiske Sendelser og var bl. a. 1620 i Bøhmen. Efter Gert Rantzaus Død blev han 1627 Landdrost og udnævntes samme Aar til Domprovst i Hamborg. 1628 var han Medlem af Krigsraadet i Glückstadt. Hans Hustru bragte ham efter sin Faders Død de store og rige Godser Drage, Colmar og Heiligenstedten. Rantzau og Hustru oprettede et Hospital for gamle, syge Folk fra Heiligenstedten og Drage og gjenopbyggede Kirken i Heiligenstedten, der var bleven ødelagt i Krigens Tid af Svenskerne. Rantzau døde 19. Marts 1639. Dorothea Ahlefeldt, der fødte sin anden Ægtefælle to Sønner og fem Døtre, overlevede ham og døde 23. Januar 1647 paa Drage, der tilfaldt hendes Svigersøn Statholder Rigsgreve Christian Rantzau.

SJETTE AFSNIT

BENDIX AHLEFELDT'S BØRN

---

1. CLARELIA,

født 5. Februar 1613 i Flensborg, død otte Uger gammel, begravet paa Haseldorf Kirkegaard, hvor hendes Ligsten endnu findes.

2. CLAUS AHLEFELDT,

født 24. Juni 1615 paa Flensborg Hus, død 1622 paa Osterrade.

3. DITLEV AHLEFELDT

til Haseldorf, Haselau og Caden, Geheime- og Landraad, Amtmand i Flensborg, Generalkrigskommissær, Oberst af Kavalleriet, Gesandt i Berlin og Dresden, 1617—86.

(Om ham og hans Efterslægt se følgende Bind).

4. HENRIK AHLEFELDT,

født 25. Juni 1619, gik i Juli 1637 paa Rejse med sin Hovmester Frederik Reichel til fremmede Lande og blev 27. Oktober samme Aar immatrikuleret i Leyden. Aaret efter vendte han tilbage for atter i Juli 1638, forsynet med kongeligt Rejsepas til England, Frankrig og Italien, fulgt af Johannes Werdermann og Tyes Greue, at tiltræde en ny Studierejse. 1641 fik han ved Arvedelingen Godset Kluvensiek. Efter Moderen arvede han 1645 Osterrade og erhvervede derefter Sehested ved Ekernførde. 1648 hyldede han Kong Frederik III. i Flensborg og 1661 Christian Albrecht. Han døde 1702. Ahlefeldt blev 16. Juli 1642 trolovet med Catharine Ahlefeldt fra Søgaard, en Søster til Storkansler Ahlefeldt. I deres Ægteskab havde de to Sønner og tre Døtre (Syvende Afsnit).

5. BENDIX AHLEFELDT,

født 5. Januar 1623 paa Osterrade, død 2 Aar og 6 Maaneder i Rendsborg.

6. MAGDALENE,

født 5. Januar 1623 paa Osterrade, død 2 Aar og 6 Maaneder i Rendsborg.

7. CLARELIA,

født 8. September 1624 paa Osterrade, blev 25. Maj 1641 trolovet med Povl Buchwald. Han fødtes 7. Oktober 1615, studerede 1635 i Siena, arvede Sierhagen efter Faderen og blev 1642 Hofraad hos Hertug Frederik af Gottorp. 1647 købte han Hasselburg. Under Svenskekrigen ødelagdes Buchwalds Godser, hans Pengesager kom i Uorden og hans Forstand svækkedes. Han døde 25. Februar 1658. Ved Mandens Konkurs købte Clarella 1661 Sierhagen, Hasselburg og Mühlenkamp tilligemed Gaarden Siversfleth i Eidersted for 150,000 Rdlr., men solgte dem 1666 til Grev Gerhard van der Nath. Hun afgik ved Døden 6. November 1679.

SYVENDE AFSNIT

HENRIK AHLEFELDTS BØRN

---

1. FREDERIK AHLEFELDT,

levede 1681, død ung.

2. BENDIX AHLEFELDT

til Osterrade, Kluvensiek, Sehested og Cronsburg, Geheime- og Landraad,
—1712.

Han fødtes 21. Marts 1650(?), blev 1667, 21. Juni, immatrikuleret ved Universitetet i Kiel og forsvarede her Aaret efter en latinsk Afhandling De munitionibus. 1699, 31. Oktober, fik han Bestalling som Landraad i Hertugdømmerne og udnævntes 1705, 18. September, til Geheimeraad. 1709, 28. August, blev han paa Frederiksborg Slot dekoreret med det hvide Baand. Aar 1700 boede han paa Kühren, købte 1701 Cronsburg for 38,400 Rdlr. og tiltraadte Aaret efter Besiddelsen af de fædrene Godser. Han døde efter at have mistet største Delen af sin Formue den 19. April 1712 paa Osterrade. Omkostningerne ved Begravelsen beløbe sig til over 1400 Rdlr. Maius omtaler ham som en fortræffelig Herre, hvis ualmindelige Gaver og Klogskab vare almindelig bekjendte i Landet.

Ahlefeldt var tre Gange gift. 1677, i Marts, ægtede han Catharine Buchwald, Datter af Hans Adolph Buchwald til Jersbeck og Stegen og Margrethe Blome, med hvem han fik 18,000 Rdlr. Medgift. Hun døde 1685 og fødte ham fire Døtre (Ottende Afsnit). Han ægtede derpaa Margrethe Brockdorff, Datter af Joakim Brockdorff til Wensin, Gaartz, Rohlstorff, Altenhof og Stocksee, og Anna Margrethe Rantzau, Enke efter Jeronimus Thienen til Kühren. Hun fødte ham en Søn og to Døtre. Da hun 1694 var

afgaaet ved Døden lod han sig endnu samme Aar vie til Sophie Reventlow, Datter af Ditlev Reventlow til Futterkamp o. s. v., og Hustru Christine Rantzau, født 11. Juli 1658, gift i første Ægteskab 6. September 1681 med Otto Ahlefeldt til Fresenburg, død 1693. Da Konkursen brød ud over Ahlefeldts Bo solgte hun 1714, 1. April, Cronsburg for 31,200 Rdlr. til Baron Odyck, senere Greve Gyldensten. Hun døde paa Sehested 19. Juni 1731. Osterrade solgte hun til Volf Jesper Brockdorff for 122,000 Rdlr. og Sehested til sin Svigersøn Joakim Diderik Rantzau for 86,000 Rdlr.

3. MAGDALENE CHRISTINE,

fødtes 7. September 1644, ægtede Henrik Reventlow, en Broder til Storkansler Conrad Reventlow. Han fødtes 31. Oktober 1638, studerede 1651 med Broderen Christian og Fættene Henning og Curt Reventlow i Rostock samt 1662 i Orleans, købte 1671 af Generallieutenant Frederik Ahlefeldt Godset Binebek, var 1676 Ritmester i Rauchs hvervede Regiment, fulgte venstre Fløjs Gros i Slaget ved Lund og blev haardt saaret. I Februar 1677 citeres han som Vidne i den Sandbergske Proces, men kunde ikke oplyse noget, da han blev saaret strax ved det første Sammenstød. Han synes efter en anden Angivelse at være død kort efter som Følge af sit Saar. Enken aflagde Hyldingseden 1684, og samtidig nævnes Cai Thienen som Ejer af Binebek. Hun solgte 1707 Binebek, købte 1715 for 40,000 Rdlr. Wittmold og døde 5. December 1720.

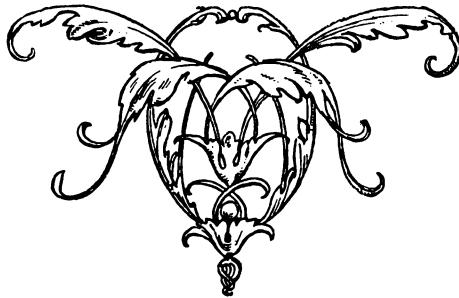
4. BERTHA CATHARINE,

født omtrent 1646. Hun blev i første Ægteskab 1676 gift med Cai Ahlefeldt til Seestermüh, født 1651, død 1684, hvem hun fødte en Datter Anna Catharine, der giver sin Moder det ufordelagtigste Skudsmaal. Hun beherskede sin lærde, men karaktersvage Ægtefælle fuldstændigt, og Græmmelsen over det ulykkelige Forhold mellem begge siges at have været Aarsagen til hans tidlige Død. 1691 ægtede Bertha Catharine til almindelig Forargelse sin egen Datters Fæstemand, den gamle, rige Volf Henrik Thienen, Ejer af Godserne Walstorf, Gùldenstein og Schinkel. Han døde i November 1707 og gravsattes 27. Januar Aaret efter i Preetz. I dette Ægteskab havde hun tre Sønner og en Datter. 1711, 3. Marts, ægtede hun endelig sin tidligere Elsker Ditlev Brockdorff. Denne fødtes 6. Oktober 1642 paa Wensien, studerede i Rostock, Helmstedt og Groningen, berejste Holland, England, Frankrig, Schweiz og Italien. Hjemvendt overtog han Godserne Cronsburg og Rohlstorff og arvede foruden disse Besiddelser efter Faderen Godserne Travenort, Saxtorp, Osterrade, Kluvensiek, Gaartz, Rosenhof, Manhagen, Visselbjerg og Grimsted. I gottorpsk Tjeneste udnævntes han til Konferens- og Landraad (1701) samt Amtmand i Oldenburg. Han døde 14. Oktober 1732 paa Rohlstorff og havde i første Ægteskab (20. August 1667) været gift med Margrethe Øllegaard Ahlefeldt, en Datter af Cai Ahlefeldt til

Saxtorp, der afgik ved Døden 28. Februar 1706. Selv døde Fru Bertha Catharine 2. September 1721 og gravsattes 5. November i Preetz.

5. DOROTHEA,

født omkring 1648. Hun ægtede 18. November 1676 Ditlev Reventlow, en Broder til Storkansler Conrad Reventlow. Han fødtes 23. August 1654, udnævntes 1687 til Etats- og Landraad, 1693 til Konferensraad og 1696 til Geheimeraad. 1693 fik han det hvide Baand. Efter sin Fader arvede han Reetz, som han solgte 1679, erhvervede derefter Testorf samt 1694 ved Grev Burchard Ahlefeldts Konkurs Godserne Saxtorp og Colmar. 1696 købte han endvidere Schmoel og Hohenfelde samt Quarnbek, hvilket han solgte 1705, desuden ejede han Oregaard i Skovby Herred. Reventlow var Provst for St. Johannes adelige Kloster i Slesvig samt 1682—1702 for Klostret i Preetz. Han døde 4. November 1701. Hans Enke Fru Dorothea døde 12. Oktober 1720 paa Colmar.

OTTENDE AFSNIT

BENDIX AHLEFELDT'S BØRN

1. CATHARINE CHRISTINE,

født 5. Januar 1678 i Kiel. Hun viste allerede i sin tidlige Ungdom et stort Lærenemme og en ypperlig Hukommelse. I sit 7. Aar kunde hun allerede de første 60 Davids Salmer Ord til andet udenad. Efter Moderens tidlige Død opdroges hun først hos sin Bedstemoder og siden af Stifmoderen. Den 28. Juni 1699 holdt hun Bryllup med Volf Jesper Brockdorff til Klein-Nordsee, Osterrade og Kluvensiek, holsten-gottorpsk Generalmajor og Ridder af St. Anna Ordenen, født 1. April 1673, død 19. Februar 1740. Hun fødte sin Mand syv Sønner og en Datter og døde selv af Børnekopper 4. December 1718. Begge hvile i Bovenau Kirke.

2. BERTHA MAGDALENE,

født 1679, indskrevet 25. Juli 1710 i Klostret i Preetz, død ugift 10. Marts 1755.

3. MARGRETHE,

født 1. Marts 1680 paa Osterrade, ægtede 1708 sammesteds Conrad Ludvig v. Lenthe til Langenhagen og Lenthe, brunsvig-wolffenbüttelsk Oberhauptmann og Kammerjunker, født 3. Februar 1676 i Berlin, død 3. Januar 1735 (gift i 2. Ægteskab 1724 med Philippine v. Kerksenbruck). Hun døde 5. April 1720 og bisattes 14. samme Maaned paa Lenthe Untergut ved Hannover. De havde 6 Børn.

4. ANNA META,

fødtes 21. Marts 1682, ægtede 1709 Hans Rumohr. Denne var født 10. December 1675, tjente Enkekurfyrstinde Anna Sophie af Sachsen som Staldmester

og var polsk og kursachsisk Kammerherre, indtil han 1709 udnævntes til Landraad i Hertugdømmerne. I Slesvig erhvervede han Godset Aschau. Han blev bisat 29. Januar 1719 i Ekernefælde. Anna Meta afgik ved Døden 1743, 29. December, i Preetz og bisattes i Byens Kirke, hvor hendes Gravsten endnu ses.

5. HENRIK AHLEFELDT,

født 15. August 1685 paa Osterrade. Moderen døde kort efter hans Fødsel, og han opdroges hos Bedstemoderen Catharine Ahlefeldt paa Sehested. 1703, 6. Juli, blev han immatrikuleret ved Universitetet i Kiel og forsvarede her i December Aaret efter Georg Paschius' (Paaske) Disputats De fictis rebus publicis. 1705, 19. Februar, blev han indskreven paa det ridderlige Akademi i Kjøbenhavn, afgik fra samme i Januar 1707, da han udnævntes til Kammerjunker. Efter Faderens Ønske tiltraadte han en Udenlandsrejse og vilde først besøge sine Forældre, men undervejs fra Kjøbenhavn blev han syg af Kopper i Odense, hvor han efter faa Dages Sygdom afgik ved Døden 1. Marts (1707), kun 21 Aar gammel. Han blev gravsat i St. Nikolaj Kirke i Kiel.

6. ADELHEID BENEDIKTE,

ægtede 19. Marts 1712 Jesper Vilhelm Friherre von Meerheimb til Gnemern, Gross- og Klein Gischow, født omtrent 1665, død 6. December 1731, begravet i Januar Aaret efter i Marielkirken i Rostock. Han var i første Ægteskab (17. Oktober 1704) i Kiel bleven viet til Abel Cathrine Qualen, født 10. November 1685 i Eutin, død 31. Juli 1710, Datter af fyrstebiskoppelig lybeksks Geheimeraad Otto Qualen og Marie Frederikke Wetzel v. Marsilien. Adelheid Benedikte døde 31. August 1731.

7. DOROTHEA ELISABETH,

født 4. Januar 1687, gift 1710 med Joakim Didrik Rantzau, født 30. August 1690, Landraad i Holsten, købte 1715 Sehested paa sin Svigerfaders Konkurs og erhvervede tillige Schirnau, en Avlsgaard, der oprindeligt hørte under Sehested, men som allerede tidligt blev et for sig bestaaende Gods. Han døde 2. Januar 1729.

BILAG OG HENVISNINGER

BILAG

FØRSTE AFDELING.

1.

CLAUS AHLEFELDT'S OG ELISABETH SOPHIE GYLDENLØVES ÆGTEPAGT.

Kundt vnd zu wissen sey hiemit, dass im Nahmen der heiligen Dreyfaltigkeit zu Gottes des Allerhöchsten Ehren wie auch beyderseits Contrahenten Nuz und Frommen, mit gnedigstem Belieben, Vorwissen vnd consens der Königl: Mayt: zu Dennemark, Norwegen etc.,

Zwischen der hochedel gebornen Jungfrawen *Elisabeth Sophie Güldenlöwen* als Ihrer Königl: Mayt: geliebten Tochter auff einer Seite vnd dem hochedlen gestrengen vnd vesten *Clauss von Ahlefelt* Caroli Sohn zum Kleinen Nortsehe Erbgessen auf der andern Seite, mit Einrath vnd Beliebung seiner vielgeliebten Fraw Mutter, der hochedlen Frawen *Beate von Alefelt* gebornen *Ranzowen* zu Botkamp, durch sonderbahre Ausversehung des almechtigen Gottes ein bestendige und freundliche Ehebered- vnd Stiftung getroffen vndt vollenkömlich verglichen, nemblich zuderst, dass höchstged. Ihre Königl: Maytt: gemelte Jungfraw Elisabeth Sophie Güldenlöw als Ihre geliebte Tochter auf gebührlichs Ansuchen obwolgedachtem Clauss von Alefelt in dem allerheiligsten Nahmen Gottes zur heiligen Ehe verlobet vnd zugesaget hatt, wie auch vorwollerwehnter Clauss von Alefelt sich gedachter Jungfrawen Elisabeth Sophie Güldenlöwen ebener gestalt hinwieder ehelich verlobet vndt versprochen; worzu die heilige hochgelobte Dreyfaltigkeit ihren göttlichen Segen Glück, Heil, auch alle zeitlich vnd ewige Wolfahrt in Gnaden verleihen wolle. Diesem negst haben allerhöchstgedachte Königl: Mayt: dero lieben Tochter Jungfraw Elisabeth Sophie Güldenlow vnd ihrem künftigen Ehegemahln Clauss von Ahlefelt vier vnd viertzig tausend Reichsthaler zum Brautschaz an guten wolgeltenden Reichsthalern vnd zwar in octavis trium regum dieses künftigen 1644 Jahres 14000 Rthlr. dan *in octavis* wan man geliebts Gott schreiben wirt 1645, den Überrest als 30,000 Reichsthaler zum Kiell zu entrichten vnd zu erlegen. Wie dan ihr an Ketten, Clendien, Kleidungen, Kasten vnd Kastengewehr aller billichen Gebühr vnd Standes Gebrauch nach, die Aussteur zu thun vnd mitzugeben allergnedigst verheissen vnd versprochen,

BILAG

doch der gestalt, dass der ganze Brautschaz in das Guth Botkamp, so dem Bericht nach nothwendig verkaufft werden muss, beleet, vnd die alten Creditores damit auss zulösen der Anfangk gemachet, Ihrer Königl: Mayt: aber gegen Erlegung der Gelder, die aussgelösete Brieffe der Botkampischen Creditoren wieder eingehendiget vnd überantwortet werden. Die Renten, alss sechs pro centum wegen der vier vnd vierzig tausent Reichsthr. sollen biss zu Vollenziehung des Beylagers Ihrer Königl. Maytt: auss dem Botkamp iahrlich bezahlet vnd Jungfraw Elisabeth Sophien zum besten zum Capitall geschlagen vnd aussgethan werden. Nach gehaltenem Beylager aber sollen die Renten Clauss von Alefelden nach Landes Gebrauch gereicht werden. Dahingegen verpflichtet sich Clauss von Alefelt vnd dessen Fraw Mutter gegen künfftige Fastnacht wegen des Guts Botkamps Verkaufung Gewissheit zu verschaffen wie auch Ihr Königl: Mayt: der Botkampischen Creditoren Brieffe auf vorgesezte Masse einzulösen, an die Handt zu bringen. Dan will auch offtwolgedachter Breutigam sein Guth Kleinen Nortsehe, sobald es wegen des Botkamps richtig, verkauffeu vnd die darin alss frey angegebene vier vnd vierzig tausent Reichsthaler soforth zu völliger Erkauffungh des Botkamps gebrauchen. Nach gehaltenem Beylager aber will Clauss von Alefelt eine Recognition vnd Quitung wegen des Brautschazes vnd wass sonsten nach Gottes Willen, seiner vielgeliebten Braut von Mutter vnd Bruder angeerbet oder verehret werden möchte, herausgeben, damit seiner vielgeliebten künfftigen Haussfrawen solchs alles nebenst dem Brautschaz wie folget, wieder heimbsfallen müge. Ferner verspricht Clauss von Alefelt da sichs nach dem Willen Gottes zutrüge, dass seine obgelmelte vielgeliebte Braut nach gehaltenem ehelichen Beylager seinen Todt erleben vndt er ohne Leibes Erben abgehen würde, dass sie alssdan ihren zugebrachten Brautschaz vnd Erbgelder auss offtgedachtem Botkamp vnd allen andern seinen redesten Gütern nicht allein voraus haben vndt nehmen solle, sondern gelobet, daneben an stat der gegen Vermachung ihr all seinen Nachlass erblich zu vermachen. Wie dan auch seine vielgeliebte Fraw Mutter, da sie ihres Sohns Todt, welches Gott verhüten wolle, auf vorgesezte Weise überleben sollte, all das ihrige vorwolgedachter Jungfrawen Elisabeth Sophien zu vermachen sich verpflichtet. Solte aber der liebe Gott ihnen Leibes Erben bescheren, so haben Ihre Königl: Mayt: gnedigst beliebet, dass nuhr zwischen Mutter vndt den Kindern, wass in stehender Ehe erworben, getheilet werden solle; im übrigen aber die Mutter den eingebrachten Brautschatz vnd die Kinder das Vaterliche behalten. Zu solcher Notturfft seine Erben den eingebrachten Brautschaz vnd andre Gelder den negstfolgenden Vmbschlag nach seinem tödtlichen Abgang in den acht Tagen trium regum in einer Sum mit bahren Reichs Thalern seiner izigen vielgeliebten Braut zu entrichten vnd zu erlegen schuldig sein. Imgleichen soll im übrigen wass vff den Fall seines Absterbens ihr sonsten an frewlichen Gerechtigkeit nach Landsrecht vnd Gewohnheit dieser Fürstenthümben gemäss gebühret, ihr verbleiben vnd daran von keinem gehindert, auch solchs bey vnd vor würcklicher Geniessung ihres Brautschazes durch einen gnüghafften Leibgedingsbrieff verwissert, wie dan auch der Brautschaz vnd ihre andere Gelder wie obgedacht in dem Botkamp zu legen, welcher oder, in dessen vnverhoffter Entstehung, ein ander adelich Guth dahingegen soweit wiederumb zu verpfanden, darauf auch Versicherung vnd Pfandbrieffe nach Landes Gebrauch auss

BILAG

zu geben, alles getrewlich ohn Argelist vnd Gefehrde. Vrkundlich haben allerhochstged. Königl: Mayt: diese Ehestiftung, deren zwey eines Lautes verfertigt, mit Königl: Handzeichen vnnnd Secret bekreffiget, wie es dan auch Clauss von Alefeldt vnd dessen Fraw Mutter zu steter vnd vester Haltung vnterschrieben vnd versiegeltt.

Actum Haderschleben, den 9. Novembr. Ao. 1643.

Christian.

Beata von Alefeldt geborn Rantzouw.

Claus von Allfeldt.

(Rigsarkivet: Ulfeldts Sager 7.)

2.

BERETNING OM GENERALMAJOR BAUERS OG OBERST CLAUS AHLEFELDT'S OVERFALD PAA ITZEHOE.

1644, 20. Januar. *Wahrhaffter Verlauff dess Einfalles in Izehoe so den 20. Januarii 1644 morgens gegen 3 Uhr vorgegangen.*

Alss bey damaligem Frost der Oberste Dörfflinger mit seinem gantzen Regiment zu Pferd vnd einer Compagnie zu Fuess sich in Izehoe begeben, haben Ihr Excellenz der Herr Graff von Pentz, Gubernator der Veste Glückstadt, die gute Gelegenheit dem Feindt einen Abbruch zu thun, nicht versäumen wollen. Derwegen den 19. abends eine Partey von 800 Musquetirer lassen auss Glückstadt vnd Crempe aussgehen, zu versuechen, ob selbe Völcker auss Izehoe könnte gebracht werden. Die gantze Parthey wurde geführt vom Herrn General Maieur Bawyr, deme adjungirten sich der Oberste Clauss von Alefeldt, der Oberste Leutenant Henrich von Buchwald vnd Maior Kerdorff. Mit den Musquetiren wurden drey Capitaine, als Steinberg, Commandant in der Crempe, Becker vnd Walter sambt dazu gehörigen Officirern, auch Rittmeister Brun mit einem Troup Reutter vnd einem Theil Draguner commandiret. Die Partey gieng auss Glückstadt des abends mit dem Thorschliessen vnd auss Crempe vmb Mitternacht, hatten bey sich 3 Regimentstück vnd allerley Notturfft von Gewehr, Munition vnd Instrumenten, über dass Eiss da es aufgeeisset zu kommen, die Porten zu öffnen vnd dem Feindt die Flucht zu verwehren. Es war zwey Uhr nach Mitternacht, da sie nahe bey Izehoe kamen, da theilte sich die Partey in 4 Troupen nach den vier Posten, die solten in Acht genommen werden. Der Oberste Alefeldt sampt Hauptmann Steinberg giengen an das Altstedter Thor vnd brachten die Brücke, weil sie wegen Eises nicht brennen wolte, mit Gewalt herunter. Inn deme diese mit der Brücke zu Werck wahren, giengen der Oberste Lieutenandt von Buchwaldt sambt Hauptmann Beckern durch die Behckerstrass zwischen der Borck vnd dess Caplans Hauss in die Stadt, bemächtigten sich sofort der Borck, machten nieder die sich dahin salviret hatten, darauf giengen sie nach dem Thor vnd dem Marckt vnd chargirten die Reutter von dannen. Mitlerweil giengen auch der Oberste Alefeldt sambt Steinbergen über ihre Brücke in die Stadt vnd machten auch ihre Strasse rein. Im deme kam auch der General Maior

BILAG

samt Capitain Walter nachdem er mit Canonen vnd Petarden die Brücke vnd dass Thor eröffnet, in die Stadt vnd begaben sich allerseitz in die Häuser vnd suchten die Schwedischen, deren sich dann viel verstecket hatten, wo sie konten. Viel thaten gute Gegenwehr, massen dann die sich aufs Rathhauss salvirten, sehr gewehret, worüber auch ein Rittmeister samt einem Capitain vom Feindt geblieben. Der Maior Kerdorff solte mit seiner Troupe ausserhalb der Stadt am Wasser Achtung [haben], dass niemandt übers Eiss entgienge. Rittmeister Brun samt den Dragunern gaben Achtung auf die Aussenwachen, dass sie sich deren möchten bemächtigen, da sie die könten bekommen. 250 wurden gefangen worunter ein Oberster Leutenant, 2 Rittmeister, Cornets, 4 Leutenants vnd andere Vnter Officirer. 60 sein nieder gemacht vnd 1000 Pferdte wurden bekommen. 6 Standarten sein erobert, welche Ihr Gräfl. Excellantz dem Herrn Gubernatoren eingeliffert worden.

3.

DAGBOGSOPTEGNELSER OM ÆRKEBISKOP FREDERIKS KRIGSFORTAGENDER i TIDEN 1644, 27. NOVEMBER, TIL 1645, 11. JANUAR.

DIARIUM.

Am 27. Nov. 1644 sein Ihre hochfürstl. Durchl. von Glückstat aufgebrochen nach Itzehoe. Den 29. eiusdem sein Sie mit Graff Penzen Regiment vnd Major Sebastian Marschalcken Esquadron zu Pferde nach Schenefelt gangen, woselbst das Haupt Quartier gewesen. Den 30. eiusdem haben Ihre Durchl. das Haupt Quartier zu Hale gehabt, woselbst des Reichss Marschallen abgeschickter wegen der Conjunction zu vnss kommen.

Den 1. Decembris vff Renssburg gangen, woselbst des Generall Major Bawirn, Major Sesteten vnd Ritmeister Braunen Compagnie zu Pferde zu vnss, wie auch selbigen Tages am Abent späht der Herr Generall Major Bawir selbst aus Dennemarck überkommen, welcher den andern Tag hernach sich nach Glückstat [begeben]. Unterdessen dass derselbe nach Glückstat gereisset vnd wir zu Renssburg still gelegen, haben Ihre hochfürstl. Durchl. den Herrn Generall Majorn Clauss von Alefelt nachm Lande Oldenburg gehen vnd daselbst das auff einen adelichen Gute zusammengebrachte Korn in 120 Tonnen Rogen und Gersten in Renssburg bringen lassen, welche Partei weiters auff den Schwedischen Obristleutnambt Schleichbusch, welcher der Orten mit 150 Pferden vnd bei 20 Dragonern gestanden, avanciret, denselben bei der Statt Oldenburg angetroffen, ihn chargiret, deren teilss bei 20 Mann niedergemachet vnd etwa 45 gefangen bekommen, die übrige haben sich mit der Flucht salviret. Den 9. Decembris sein Ihre Durchl. mit den Volckern von Renssburg aufgebrochen vnd das Haupt Quartier zu Dennewehr genommen, woselbst die ubrige Volcker zu Ross vnd Fuess zu vnss kommen.

BILAG

Den 10. Das Hauptquartier zu Stenderup Aw, zwischen diesem vnd Dennewehr sein die Fuess Volcker auffm Rendezvous gezehlet vnd sich starck befunden, alss Hr. Graff Penzen 684, Herrn Generall Major Alefelten 342, Herrn Obristen Heinrich von Buchwalten 744 Man, ohne die Officier, die Reuterei ist vom Herrn Generall Majeur Bawiren bei 1400 Man angegeben, sein aber nicht gezehlet.

Den 11. auff Flensburg kommen. Den 12. das Hauptquartier im Dorff Vck gewessen. Den 13. bei Bollerssleben vnd Tollstete vorbei auff Riess eine halbe Meile von Apenrade, woselbst das Hauptquartier gewessen vnd wir einen Tag still gelegen. Den 15. aufgebrochen durch einen Pass, wobei ein Krugh Emmerwat genant, auff Haderssleben gangen, daselbst benächtet. Den 16. von daer aufgebrochen nach Aller Mühlen, woselbst das Haupt Quartier gewessen vnd der Herr Reichss Marschall Andreass Bille zu vnss kommen. Den 17. zu Coldingen angelanget, daselbst den 18. stillgelegen vnd mit dem Herrn Reichss Marschall vnd Jütländischen Commissarien wegen der Conjunction, vnd wie der Feint am füglichsten anzugreifen tractiret, der Herr Reichss Marschall vnd die Commissarii haben den Marsch recta an der Ostseite hinauff an den Feindt nehmen wollen, Ihre Durchl. aber rahtsamer befunden nach der Westseite zu gehen, Riepen vorerst wegkzunehmen vnd daselbst Ihre Mayt. Ordre, wass ferner vorzunehmen, zuerwarten, auss vielen Considerationen wegen der Posten, Vestungen vnd Marschen in Hollstein, weil aber der Hr. Reichss Marschall Fühnen beobachten müssen, hat er bei 400 zu Ross vnd etwa 800 zu Fuess zur Conjunction gegeben, ist mit den übrigen nach Fühnen wieder übergesetzt, vnd Ihre Durchl. am 19. mit der Armee von daer aufgebrochen vnd das Hauptquartier in einem Dorff des Ampts Haderssleben genant Bramdorff gehabt. Den 20. ist das Hauptquartier zu Schotborg, den 21. eine Meile von Riepen in einem Dorff Garschleven gewessen. Den 22. sein Ihre Durchl. in Riepen gezogen, vnd ist die Armee gefolget, dass Hauss alssbalt berant worden, vorigen Tages aber ezliche gefangen bekommen. Den 23. vnd 24. sein die approchen verfertigt vnd Stücke auff den Thumbss Tohren gebracht vnd Feuer von oben ab inss Schloss gegeben worden. Den 27. eiusdem ist Obristl. Steinbergen geblieben. Den 28. still, den 29. angefangen etwas zu stürmen, hat aber nicht wollen gehen. Den 30. eiusdem ist das Schloss morgens zwischen 8 vnd 9 Vhren an 5 Orten mit Gewalt gestürmet, nach empfunderer zimblicher Gegenwehr dasselbe mit Gewalt erstiegen, auff dem Schloss bei 150 niedergemachet, worunter ein Major, 2 Capiteins, Leutnante, ezliche Fendriche vnd zimblich viel andere Vnterofficier. Der Commandante Obristleutnambt Mortaigni ist in wehrenden Sturmb über den Wall vnd gefornen Graben in die Stadt gelauffen, auff dem Marckte aber niedergehawen worden. Das Schloss ist mit den vnssrigen hinwieder besetzt. Den 31. sein von den vnssrigen bei 50 versoffene auss dem Graben wieder gezogen, haben sonst eine zimbliche Anzahl vnd bei — — Man alhier gelassen. Den 1. Jan. 1645 sein die gemeine Todten vom Feinde in den Lauffgraben begrabet, die Officier aber in die Stadt getragen vnd in Sarcke geleget worden. Den 4. eiusdem sein wir mit der Armee von Ripen aufgebrochen vnd nach Koldingen gangen, das Haupt Quartier ist die Nacht beim Pastoren zu Lintrup gewesen. Den 5. eiusdem biss nach Sturen Aandt gangen, von daer in der Nacht aufgebrochen nach Koldingen. Den 6. morgens

frühe daselbst angelanget. Eodem ist der Herr Reichss Marschall Andreas Bille, Neelss Krag, Erich Juhll vnd Mogens Hoeg zu vnss kommen. Den 7. Krieges Raht gehalten, hernach schriftlich gehandelt, sein contrariæ opinionones gewesen. Den 9. gegen Abent wieder Krieges Raht gehalten, nictes geschlossen. Den 10. eusdem mit der Armee wieder nach Holstein zugehen resolvirt. Den 11. von Coldingen aufgebrochen biss Haderssleben woselbst das Hauptquartier.

(Rigsarkivet: Ærkebisp Frederiks Arkiv. Skrevet med hans Sekretær Gregorius Crøgers Haand. En lignende Dagbog er bevaret for Tidsrummet 1644, Marts, til 1. Juni, men den omhandler væsentligt kun Kampene i Ærkestiftet Bremen.)

4.

BREVE FRA CLAUS AHLEFELDT

TIL DITLEV REVENTLOW

1644, 1. Marts.

Hochedelgebohrner, gestrenger, vester Herr Canzler,
Hogstgeehrter, gunstgeneigter Patron.

Ich seze ausser Zweiffell, mein voriges sub dato den 2. Febr. gehorsahmes Schreiben werde zu Ihr Exellenz sicheren Henden gelanget sein. Hiessiges bezeuget meine weitere Schuldigkeit vndt avertiret deroselben zugleich, wie nemblich ich nebenst meinen Officirern in so weit glücklich gewesen, dass ich schon für den ersten Termin der 5000 Rthl. Ihr Königl. Maytt. Genügen gethan vndt dafür dreyzehen hundert guter Knechte auff den Beinen vndt dass innerhalb so kurzer Zeit bekommen habe, welche dan gestriges Tages inss Feldt geführet, beeidiget vndt die Fehnlein an die Stangen geschlagen sein. Verhoffe also, wan mir der übrige Rest meiner Werbgelder, welche der Herr General Commissarius Key von Ahlefeldt herbei zu bringen promittiret, aussgezahlet wirdt, dass ganze Regiment baldt zu complettiren vndt Ihr Königl. Maytt. vermittelss göttlicher Assistenz vnterthenige vndt gute Dienste mit selbigen zu thuen. Gestalt ich heute diesen Abent 500 Knechte nebenst 3 Capiteinen Leutenandten vndt anderen Vnter Officirern auss commandiret habe, vmb einen gefassten Anschlag auf Itzehoe zu versuchen, der allerhogste Gott beseelige diess Vorhaben vndt gebe guten Effect, welcher den alsoforth Ihr Exellenz soll in Schuldigkeit hinterbracht werden. Nur diesses ist mein freundt fleissiges Suchen, Ihr Exellenz geruhen jeder Zeit bey Königl. Maytt. mein gunstgeneigter Patron zu sein vndt diessselbe vnterthenigst zu bitten mir etwas Geldt zu Bekleidung der zwar guten jungen, dennoch nackenden Soldaten zu übermachen, damit diessselbe in guter Action vndt Schule erhalten vndt nicht schwürich gemachet werden, auch Herr Key von Ahlefeldt vndt Herr Christian Ranzow als General Kriegs Commissarien dahin befehligen, dass sie sich die Infanterie, krafft welcher diess Landt wiederumb recuperiret werden muss, vndt die alhie geworbene Reuter fast noch zur Zeit zu nichts als zu blosser Verzehrung des Landes nuzen, alle zeit vndt bessermassen angelegen sein lassen. Ihr Exellenz veroblighen

BILAG

mich alss dero gehorsahmen Diener über die masse hoch, wann durch dero hochvermögende Negociation diesses erhalten vndt ich mit ehister Resolution erfrewet würde. Meine Dankbarkeit dafür soll ohnaussbleiblich, vndt meine gehorsahme Dienste zu Ihr Exellenz eignen Befehlich sein, womit ich auch schliesse vndt dieselbe göttlicher Protection getreulich anbefehle. Verbleibend wie ich je vndt alle Wege gewessen Ew. Exellenz gehohrsahmer vndt dienstgeflossener Knecht

Claus von Allfelitt.

Glückstadt den 1. Martii Ao. 1644.

(Rigsarkivet: Indkomne Sager, Krigsark. Christian IV.)

TIL ÆRKEBISPEN HERTUG FREDERIK

1644, 26. Maj.

Ewer hochfürst. Durchl. sein meine vnterthenigste Dienste zu jeder Zeit beuor vndt habe Deroselben ich in Vnterthenigkeit anfügen sollen, wie nunmehr Gott Lob mit Fortificirung hiessiges mir anbefohlenen Orts ich zu solcher Verfertigung gelanget, dass innerhalb 8 Tagen, wan nur die trägen Leute die Arbeit besser wie bisshero geschehen, beschleunigten, derselbe in guter Perfection bestehen, vndt im Fall ich vom Feinde attaquiret würde, ein Zeichen meiner schuldigsten Devoir oder auch vor Quitirung eines redlichen Todtes sein soll. Vnterdessen habe ich alle Wege in Ditmarschen aussgraben vndt alle Posten woll besetzen lassen, weilen gewisse Nachricht, dass obgleich der Feindt alle Regimente aller Orter ab vndt nach Jütlandt gefordert, dennoch zehen Fenlein wieder zurücke in Rendessburg gangen, wozu sich ezliche Troupen uff der Cropper Heide samlen, der Intention, auff Ditmarschen einen Versuch zu thun. Wir müssen derselben wie redliche Leute erwarten. Ew. Hochfürstl. Durchl. vnterthenigster Knecht vndt Schlave

Claus von Allfelitt.

Datum Brunssbüttell den 26. May 1644.

(Rigsarkivet: Ærkebisp Frederiks Arkiv, Indk. Breve.)

TIL KONG CHRISTIAN IV

1644, 28. August.

Durchleuchtigster, grossmechtigster König,
Allergnedigster Herr.

Ewer Königlichen Maytt. sein meine aller vnterthenigste vndt gehorsambste Dienste zu jeder Zeit beuor. Deroselben durch Herrn Canzler Reuentlow mir entdeckten allergnedigsten Befehlich in eusserster Vnterthenigkeit nachzutreten habe

BILAG

so woll Ihr Königl. Maytt. Arméen als auch den izigen Zustandt hiessiger Orther ich entdecken vndt darauff vnterthenigst berichten sollen, wass massen ich vor kurtz abgelebten Wochen mit meinem Regiment als auch andern Ihr Königl. Maytt. Völckern auf beschehene Coniunction mit den Keyserlichen General Lieutenandt Herren Graffen Gallas beim Kyll angekommen, woselbsten bey vnserer Ankunfft die Schwedischen Schiffe durch einen starcken favorablen Windt durchgegangen vndt in die See gelauffen sein, worauff wir vnss gewendet vndt nahe bei kleinen Nortsee zwischen Kyll vndt Rendssburg gesezet haben. Da dann die glückliche rescontre mit Obersten Hoycking vorgegangen, gestalt ein solches Ihr Königl. Maytt. auss vnterthenigst übergesandten Schreiben werden ersehen haben, als aber General Feldtmarschalck Torstensohn ein solche seines Theils unglückliche rescontre gehöret, ist er mit 5000 Pferden, gewisser Meinung mich zu attrappiren nachgeeilet, ich aber habe mich mit meiner Troupe auf einen Pass gesezet, vndt wie er solches gemercket hat er sich gewendet vndt ist folgendts in der Nachtt nach Überschlagung zweyer Brücken bey Rendssburg über der Eyder nach Niemunster, Segeberg vndt an den Pass bei Oldeschloh, da er sich gelegert, gegangen. Wir die wir ihn ohnverwandtes Fusses gefolget, haben teglich in der retraicte mit ihm chargiret, vndt wie wir ihn endtlich zum Stande gebracht, ist von einem Lager ins andere starck canoniret biss der Feindt durch favor des Passes seine Bagage vornen wegk geschaffet vndt nacher Razeburg durchgegangen ist, worauff wir in starcken Marsch biss auff Saxen Lawenburch nachgesezet, auch daselbsten über die Elbe ins Landt zu Lunenburg gekommen, worauff Herr General Lieutenandt Graff Gallas rathsahmer befunden, das durch eine Diversion Ihr Königl. Maytt. besser konte gedienet werden, hatt er vnss also wieder zurücke erlassen, wie ein solches der General Feldtzeugmeister Monsieur Bassompierre, nicht weniger Ihr Durchl. Relation hinterbringen werden. Seint darauff durchs Landt zu Lünenburg vndt durchs Erzstift Brehmen beim Cranz über die Elbe wieder in der Graffschafft Pinnenbergk angekommen. Mir ist izo Ordre gegeben ins Landt zu Oldenburch mit ezlichen Volckern vmb desselben Orts Versicherung bei der Ostsee zu gehen vndt daselbsten für des Königsmarcks Einfall, der mit seiner Armée volante etwa herein streiffen mochte, zu invigiliren. Rendssburg vndt andere Orter seint derogestalt besezet, das der Feindt wan er mit einer streittenden Partey herein ginge, nichts als die ruinirte Geest vor sich finden würde; anizo stehen die Keyserlichen vndt Schwedischen Arméen bey Domitz, diese vff diess seiten vndt iene auff iener Seiten aneinander; der Aussganck ist zu erwarten. Wir vnssers Orths werden Ihr Königl. Maytt. je vndt alle Wege unsere vnterthenigste getrewe devoir ferner erweisen, vndt ich für meine Wenigkeit werde wie ich denn schuldich bin, mein Bluth in deroselben Diensten zu vergiessen für die högste Glückseligkeit schezen. Ewer Königl. Maytt. göttlicher Gnaden Protection zu glücklichem Sieg vndt Überwindung deroselbigen Fried vndt Bundt brüchliche Feinde hiemit getrewlich empfelend.

Glückstadt den 28. Augusti 1644.

Ewer Königl. Maytt. vnterthenigster vndt gehorsambster Knecht vnd Schlaue
Claus von Allfellt

(Rigsarkivet: Indkomne Sager, Krigsarkivet.)

BILAG

TIL KONG CHRISTIAN IV

1644, 11. December.

Durchleuchtigster, grossmechtigster König, allergnedigster Herr.

Ewer Königl. Maytt: gebe negst Darsetzung meiner aller vnterthenigsten pflichtschuldigen Diensten ich hiermit zu wissen, wie bey meiner Wiederankunfft deroselben Kriegs Armée hiessiger Orther ich bey guten Stande vorgefunden, gestalt auch darauff nach gehaltener Consultation vndt erfolgten Schluss zum Uffbruch Præparatoria gemachet. Mitler Zeitt bin ich für kurzen mit einer Parthey zu Pferde ausgegangen vndt alss ich bey Lehmkuhlen ohnfehren vom Closter Preez eine in vierzig Pferde bestehende mehrentheils exequirende Officirer mit vielen der Orther vndt von den Gütern geplünderten Vieh angetroffen, habe ich die Helffte davon ohngefehr niedergehawen, die übrigen aber ohne Verlust einziges Mannes gefangen eingebracht. Den vierdten diesses Monats da wir schon im March vndt zu Rendssburg gewesen, bin ich abermall mit zwey hundert Pferden aussgeritten vndt habe eine grosse Anzahl zu Schrevenborn vom Feinde aufgeschüttetes Getreidich nacher Rendssburch ins Magazin einbringen lassen, vndt wie eben darauff Oberster Leutenandt Schlebusch auff empfangene Ordre nach Wrangell zu gehen in Oldenburch sich einlogiret, bin ich in der Stille zu Nacht vortgegangen vndt habe ihn in der Frühstunde in der Stadt, die doch Graben vndt Wall mit Pallisaden versetzt gehabt, überfallen, hundert davon theils niedergemachet, theils gefangen, der Oberster Leutenandt ist mit 25 Reutern ob ich ihn gleich durch drey Passe nachgesetzt vndt er nicht einmahl eine Pistolle gelösset, davon gekommen, seine Bagage aber im Stich gelassen, ist also diese Squadron nunmehr genzlich geruiniret. Annizo stehen wir mit vnsser Armee vmb Flensburch vndt werden nach gehaltener Coniunction mit dem Feindt einen Versuch thun.

Ew. Königl. Maytt:

vnterthenigster Knecht vnd esclauē

Claus von Allfelitt.

Datum im Felde vor Stendorff, den 11. December 1644.

(Rigsarkivet: Danske Kongers Hist. 91 a.)

1659, Juni.

TIL KONG FREDERIK III

Durchlauchtigster, grossmechtigster König,
Allergnädigster König und Herr.

Ewer Königl. Majett. allergnädigsten Befehl zue vnterthänigster Folge habe ich mich, so baldt ich wegen Fortschaffung der Hollsteinischen Völcker und sonsten zuegestossener Leibes Schwachheit nurt gekont, zue Ihrer Churfürstl. Durchlaucht zue

Brandenburgk mich begeben, da ich dann der Friederichs Odde anderthalb nachtigen Attaque beygewohnt, bies solches der Feindt in der andern Nacht verlassen und durch seine Prahme sich in Fühnen retiriret.

Worrauff ich ferner mich anhero nacher Wendtsüssel verfüget, hieselbsten ferner Ew. Königl. Maytt. Dienste zue beobachten, finde auch die Trouppen in solchem Stande, dass ich, daferne mir [:wie dann keiner Ew. May. Diener an ihnen wass erwinden lesset:] an die Handt gegangen wirdt, innerhalb sechs Wochen mit 1200 effective Pferden wo nicht mehreres, werde marchiren können, darvon ich dann, wann ich die Trouppen selbst besehen, nicht alleine die Special Rollen, sondern auch die augenscheinliche Besichtigung Ew. Mayt. umständlich zuesenden werde. Inmittelst haben Ew. Königl. Maytt. hierbey des Herrn Obristen Hanss Friessen, des Hr. Obristen Kruesen General Rollen zue empfaen. Der Herr Obriste Brockenhuesen, weil er nach Gewehr aussgereiset, ist noch nicht einkommen, befindet sich aber auch auff 280 Pferde, welche doch in kurtzen auff 300 Pferde kommen werden. Von Infanterie haben Ew. Mayet. auss beyliegenden des Hr. Obristen Clauss Düer undt Major Christian Wendelbawms Rollen allergnädigst zue ersehen, wie starck sie sich befinden. Es hat auch Herr Obrister Laurens Powisch bey 100 Mann beysammen, vndt wollen folgendts nichts an vns erwinden lassen, wass zue mehrer Herbeybringung der desiderirten und noch mehrer Anzahl Fantassins Dienst und möglich sein wirdt, wiewohl die Alliierten vns so genau einsperren vnd sonsten alle Lebensmittel entziehen, dass vns alles, weil insonderheit die Sehe annoch gesperret, sehr schwer fallet, worvon die Herr General Commissarien Ew. Kön. Mayt. mit mehreren berichten werden. Es hat sonsten dieses Ländtlein schwere Onera ertragen, indeme Ihre Churf. Durchl. zue Brandenburgk schon 30000 Tonnen Korn hierauss durch schwere Executionis Comminationes haben erzwingen lassen. Worbey es noch nicht verbleibet, sondern täglich ein mehreres auff obengedachte Weise ohngeachtet alles Einwendens erfordern. Worüber gleichwohl Ew. Königl. Mayt. expresse Ordre hochnötig, wie in solchem Passu ich mich zue verhalten, zuemahn meine Quartiere, darinnen ich so starck stehe, exequiren zue lassen nicht wenig schimpfflich, undt gleichwohl ohne expresse Ordre solches mit Gewalt, welches ich mich sonst gar wohl getrauwe, zue wehren mich nicht unterstehen darff. Erwarte auch hierüber Ew. Kön. May. allergnädigste Ordre, inmittelst mögen wir sehen, wie wir vns ferner durchhelffen.

Wann nun aber, allergnädigster König und Herr, die im Kriegs Rath guthbefundene undt von Ew. Königl. Mayt. allergnädigst approbirte Anzahl Reuther undt Fuess Knechte alhier fertig stünden, so finde ich annoch keine, oder ja gar schlechte Mittel solche befohlener mahssen nacher Sehlandt über zue bringen. Zuemahn etwa in alles 32 Schuetten, gross undt klein, darvon ich eine nacher Lübeck in Ewer Königl. Mayt. hochangelegenen Diensten auff ein hasardt deschiret, allhier vorhanden, welche Anzahl, weil die meisten nurt kleine Dinger, nicht erklecken will, vndt ob ich mich bei Ihr Churf. Durchlaucht schon desswegen angeben, finde ich doch auch daselbst schlechten Trohst. Nichts desto weniger, wann nurt die Sehe frey wehren, müste man auch diese Schwierigkeit überwinden, vnd wass auff einmahl nicht geschehen könnte, müste auff zwey oder mehrmahl verrichtet werden, ich

BILAG

darff aber ein so grosses vor mich selbst ohne expresse Ordre auch nicht hasardiren. So baldt mir aber Ewer Königl. Mayt. allergnädigste Meinung hierüber benebenst einer Confoy zuekommet, wil ich Tagk und Nachts nichts verseumen, derselben aller vnterthänigst zue gelehben. Schliesslich, allergnädigster König undt Herr, werden Ew. Königl. Maytt. auch allergnädigst resolviren, wie es heut oder morgen nach meinem Abzuege auss diesen Lendern sol gehalten werden, denn einmahl gar gewiss, dass wann wir diese Länder bey vnserer Anwesenheit mit so vielen Trouppen gar schwerlich maintainiren, die Alliirte desselben Landes sich so baldt nach vnserem Auffbruch bemechtigen. Da es dann hiermit nicht besser alls mit dem in Grundt verderbeten Juthlandt ergehen durffte, worauss dann Ew. Königl. Mayt. kein geringer Schade anwachsen würde, weiln dieses Lendtlein durch fleissige vndt verständige Administration Ew. Königl. Maytt. hiezue verordneten ansehnlichen Bedienten Gottlob conserviret, dass negst einkommender Sath Ew. Königl. Mayt. sich dessen noch nützlich werden zue gebrauchen haben. Sonsten mangelt vnss zum allerhöchsten Gewehr, Munition und was darzue gehöret, aber ich will auch, ob Gott will, hiezue Rath schaffen.

Inmittelst werden mir alle Minuten undt Tage langk bies ich hinkomme, da ich erweisen kan, wie ich vor Ew. Königl. May. undt dero Reiche Guth undt Bluth auffzusetzen, so aller vnterthänigst schuldigst alls willigst bin.

(Rigsarkivet: Tyske Kancellis indk. Sager, Afskrift.)

TIL FELTMARSKAL HANS SCHACK

1659, 18. Juni.

Hochwohlgeborner Herr, insonders
hochgeehrter Herr Feldt Marschalch.

Seither meinem iüngsten habe ich die alhier anwesende Regimente besichtiget und solche in die 1400 Pferde starck effective befunden, dass wenn Ihr. Königl. Maytt. es allergnädigst befehlen, wir in etzliche wenig Wochen, wann nur nicht Gewehr und andere Bedürfnüsse ermangelte, soforth marchiren können, dahero ich dan nurt stündtlich Ihr. Königl. Maytt. Ordre erwarte. Wie wir aber zum füeglichsten nacher Kopenhagen kommen können, hierüber ist meine unvorgreifliche Meinung diese, dass weiln die Schiffe in geringer Anzahl alhier vorhanden, dieselbe auch wenig Pferde einlahden können, wie nothwendig, wann zue förderst die Alliirte Fühnen erstlich emportiret, entweder mit ihnen übergehen, oder aber, wann vns an selben Orthe nicht könte geholffen werden, ferner vnserer Marche nacher Sunderburg nehmen [:wohin denn zuegleich dass alhier vorhandene Fahrzeugk mit vnss genommen werde:] dass wir also von darauss vnsern Fuess weiter setzen und bey Ihr. Maytt. endtlich glücklich arriviren mögen. Vnd weil Ihre Königl. Maytt. allergnädigster Befehl ist, dass diejenige Knechte, so der Major Christian Wendelbaum vom Kragischen Regiment alhier zusammengebracht, auffs ehiste nacher Kopenhagen

BILAG

gesandt werden sollen, wozue ich dieses Mittel ergriffen, dass ich solche nebenst einer Hollandischen Fleutten, so alhier Proviant vor die Flotte geholet, an 250 gemeinen Knechten nebenst den Officierern mit nach der Flotte schicken wollen, welches nothhalber geschehen müssen, zuemahlen die Quartiere sehr enge fallen, und vor der Erndte schwerlich etwas mehrers ertragen können, so habe ich doch selbige, weil sich bey Halsse in der Sehe sechs schwedische Schiffe sehen lassen, Gefährlichkeit wegen wieder zue Landt setzen müssen und es nicht hasartiren dürffen. Wil aber gedachte Knechte dem Herrn Gener. Lieutn. Hanss von Allfeldt, welcher nunmehr bey der Alliirten Armee Gottlob glücklich angelanget, mit ehisten zue Lande zue senden. So baldt hier alles in guthem Stande, wil ich mich zue Ihrer Churfürstl. Durchl. veruegen und wass ich durch Ermahn- und Erinnerung, auch Remonstrationen werde ausrichten können, an mir nichts ermangeln lassen. Welches meinen hochgeehrten Herrn Feldt Marschall ich also dienstlichen verständigen wollen. Verbleibende

Meines hochgeehrten Herrn Feldt Marschalchs
dienstwilligster Diener

Ahlfeltt.

Ahlborg am 18. Junij Anno 1659.

(Rigsarkivet: Schacks Papirer.)

TIL KONG FREDERIK III

1665, 3. August.

Durchlauchtigster, grossmechtigster König,
allergnädigster König undt Herr.

Seither meinem letzten vom 31sten Julij ist darauff den andern Tagk alss den 1sten Augusti zue morgendts vmb 10 Vhr bey vns ahngelanget ein Englischer Edelmann, welcher beygelegte Schreiben vom Hern Graffen von Sandtwigk vndt dem Admiral Tiddeman sub lit. A et B dem Herrn Commendanten Mons. Cignon eingeliefert, welche, nach dem man den Bringern höfflich und wohl tractiret, mit Beylahge C und D beantwortet. Zwey Vhr hernach, wie dieser depeschiret alss nemlich zue Abendt umb 4 Vhr ist eine Englische Flotte von 20 schönen gantz newen Fregatten, trefflich bemannet, schön aussgeputzet, mit rothen Lahken vmbher bekleidet, der Admiral die Bluth Flagge oben weihendt, ohne eintziges Streichen oder Begrüssungk mit dem Canon, plat forne in diesen Ewer Maytt. Hahffen herein gelauffen, wordurch der Commendant verursacht eines scharff vber sie hin schiessen zue lassen, wordurch sie dann, vnd auch weil der Windt scharff lieff, ihre Ancker weith binnen vnsere Tonnen geworffen, mit grossem Geschrey undt Frolocken die Holländer

herauss gefordert, welche aber auff mein Befehl, in dehme sie auch ihre Trompetten wolten höhren lassen, in Respect der königl. Englischen Flotte stillschwiegen, damit sie ja kein Prætext haben solten, etwas feindtseeliges in diesem Hahffen zue tentiren. Ich habe auch alsobaldt Ew. königl. Maytt. Camerir Jeness Toldern auff den Admiral gesandt undt ihn freundlich bitten lassen, dass er vermüege Aliance sich friedtlich halten, vndt weil in der Aliance entschlossen, dass nicht mehr alls sechss Orlog Schiffe zuegleich in Ew. Maytt. Hahffen einzuelauffen befugt, er aber mit wohlarmirten zwanzig Fregatten schon unter dem Castel lehge, dass er sich retiriren möge, zue welchem Ende wir ihnen die allerbesten Piloten zue gehben wolten, viele andere Offerten von Dienst- undt Höffligkeiten zue geschweigen. Solches aber alles vngeachtet hat er mit Wurff Ancker vollendts sich hienein zue bringen euserstes bemühet. In zwischen hat der Herr Commendant höchlich protestiret, dass seine Ordre solches nicht leiden könne und mit Gewalth solches zue wehren mich steths ersuchet. Ich habe aber, so lange sie keine Thätigkeiten begunnen, in Respect eines so grossen vndt Ew. Maytt. so nahe aliirten Potentaten es nicht gestatten wollen. Immittelst hat der Herr Englische Admiral Tideman den Herrn Graffen Milord Sandwigg an mich gesandt mit beygehendem Schreiben sub Lit: E, welcher mir dann abgebracht, dass der Herr Chevallier Talbat Ihrer Maytt. von Gross Britanien geschrieben, welcher gestalt Ew. Maytt. in eine viel estroitere Aliance mit höchstgedachtem Könige getretten; zweiffele nicht, ich werde Nachricht darvon haben, behte mich dahero ihnen zue assistiren, dass sie diese hier befindtliche Kauff Schiffe hinwegnehmen möchten. Worauff ich regeriret, dass ich mich von Herten über eine solche neue Aliance erfrewere; nehme mich aber sehr wunder, dass ich, der ich Ihrer Maytt. viel näher gelehgen, noch nichts darvon erfahren hette. Er hingegen replicirte mit vielen Höffligkeiten und Persuasionen, dass daran nicht zue zweiffeln. Ich hingegen zweiffelte zwahr nicht daran, müste aber, so lange ich keinen weiteren allergnäd. Befehl hette, meiner Instruction gemess thun, verhoffend, sie der gemachten Aliance ehbenmessig gelehben würden; behte immittelst, der Herr Admiral sich mit der Flotte auss Ew. Maytt. Hahffen retiriren möchte, benebenst Offerten von allerhandt Dienste undt Freundschaft, enfin, grosse Complimenten von beyden Seithen. In dehme aber gemelter Milordt mit schönen Discoursen mich auff hielte, avancirte der Englische Admiral undt machte sich zum combat gantz fertig woruber Ew. Maytt. Commendant der Herr Obr. L. Cicignon höchlich protestirte in præsence höchstgedachten Milordts, dahero ich ihn, den Graffen von Sandtwigg bahte dem Hr. Admiral zue disponiren, dass er nicht weiter avanciren sondern vielmehr sich reteriren möchte, mit reitirten Compliment ut supra. Worauff er versprochen, er wolle wieder an Bordt fahren, der Herr Commendant möchte entzwischen zue Ruhe stehen vndt nichtes thettliches fürnehmen; er wolle den Herrn Admiral verhoffendtlich zue beydes disponiren. Worein ich so weith auss Respect höchstgedachter Ihrer Maytt. von Gross Britanien consentiret, doch mit Protest, wann etc. Darauff er mit Lohsung von 9 Canon abgefahren vnd nach einer halben Stunde wieder gekommen, fürgehend, sein Admiral wolle sich retiriren; weil es aber spähte, dürffte er eine solche ahnsehnliche Flotte nicht hassardiren, versehe sich, man würde seinem Könige diesen Hahffen auf eine Nacht nicht versagen; mit

dem Tage wolle er sich zue rücke begeben, entzwischen seinen Leuthen befehlen, dass sie mit fernerm einbuxiren auffhören solten, anmeldendt, dass wer von seinen Leuthen vns zue nahe kehme, nicht durch seine Ordre geschehe. Welches alles, ob man schon genung das Contrarium vermercket, auss Respect auff solche Conditiones eingegangen. Ich aber habe genung zue thun gehabt den Herrn Commendanten zue stillen, vnd hette er gewiss, seiner Instruction nach, Feuer auff sie gegehen, wann ich ihme solches nicht ausstrücklich gewehret. Der Milord Sandtwig alls ein sehr berehdeter Herr zoge mich auff eine Seite undt nach vielen schönen Wortten sagte und rühmte er die Macht seines Königes gar hoch, wie gnädig und mildt sich Seine Maytt. gegen Leuthe von meiner Condition und in Sonderheit mein Person, die ohne das Ihrer Maytt. durch Renomee genungsam bekandt, bezeigete und bezeigen würden; nun stünde in meiner Handt mein Glück selbst zue schmieden, die Occasiones, weil sie selthen kehmen, wehren nicht auss der Acht zue lassen; es würde denen Hr. Holländern durch Verlierung dieses Schatzes der rechte Arm schier abgehawen; darumb behte er mich dem Admiral hierinnen nicht zu hindern, es könnte mir hierdurch nicht entstehen, der grössesten einer an Dignitet in Engellandt zue werden, vndt würde fürss erste der Ritter Orden auffs wenigste hierauff erfolgen. Hingegen sagte ich, dass ich einen guthen Theil meines Bluhtes darumb gehen, dass mir erlaubet wehre, Ihrer Maytt. von Gross Britannien einige vnterthänige Dienste zue bezeugen; in diesem passu stünde es nicht in meiner Macht; wass die Recompens, Dignitet undt Orden ahnlanget, behte ich, davon nicht mehr zue gedencken; ich seye ein ehrlicher Mann, dehme solche Reden billich zue wieder seyn; vber das haben mich Ewer Maytt. mit allem dem jenigen so gnädigst versorget, dass ich solches anderswo nicht suchen dörffe. Wormit er wieder abfuhr vnd nach einer Stunde wieder kahr vnd mir die Proposition that, dass ihre Intention seye, diese Flotte denen Herren Holländern zue entwenden; es seye ihnen aber gleich viel, ob ihr König oder Ewer Maytt. sie behalten; ich solte sie disponiren, dass sie, die Hrn. Holländer, sich nur in Ewer Maytt. Gewalth begeben, so wolten sie friedtlich seyn undt sie nicht feindtlich angreifen. Ich, der ich alle Extremitet gerne verhütet sahe, antwortete darzue, dass ob ich zwahr keinen Befehl hette, so wehre doch meinem Bedüncken nach dieses ein guthes Mittel zum Accommodement, vnd ob mir schon nicht unbewust, dass Ew. Maytt. solches nichtes achten würden, so wolte ich doch dieses den Hrn. Holländern proponiren vnd verhoffenttlich sie darzue disponiren undt dass vmb keiner andern Vhrsache willen, alls darmit diese guthe Stadt, so gantz von Holtz gebawet, nicht in Brandt gerathen, auch dieser schöne Hahffen durch Versenckung der Schiffe, welches beydes ohnfehlbar durch die Extremitet erfolgen würde, nicht verderbet werden möge. Er sagte, dass solches stracks geschehen müste, in dehme dass diese Esquadre sich wieder mit der Haupt Flotte conjungiren müsse. Ich bahte, darmit ich solches Intermedium desto besser vermitteln könnte, umb 2 Tage Dilation. Er sagte, es litte keinen Verzugk oder Zeith verlieren, der Herr Admiral wolte sich mit dem Tage retiriren vnd nur sechss Fregatten alhier lassen. Wir wurden hieruber d'accord, setzten beyderseits wass zue Pappier, worvon hierbey Copia sub Lit. F. Mit diesen und dergleichen Tractaten ist die gantze Nacht hingegangen, in welcher die Englische uber Versprechen nicht auffgehört so

BILAG

heimlich alss mütiglich vnsern gantzen Haffen mit ihren Fregatten alss einen halben Mohndt gänzlich zue beschliessen, vndt ob wir zwahr solches bey der regnichten finstern Nacht wohl gemercket, so haben wir doch auss hohen Considerationen zue keiner Weithleufftigkeit Ahnlass geben wollen, besondern nur dann und wann, wann vnss ihre Bothe die Tawe gahr an vnser Castell fest machen wollen, mit Musquetaden ab gehalten. Wir wahren auch mit Bürgern undt allem im Waffen, welche gleichwohl auss Bangigkeit, ehe noch der Handel ahngienge, alle darvon gelauffen vndt von 2000 nicht mehr alss 50 bestehen geblieben. Die vom Cantor aber haben sich ins Castel alsobaldt eingefunden, die dann der Commendante an einen sichern Orth zur Reserve logirte. Wie es nun Tagk wahr, sahen wir, dass die Englische Flotte sich in 3 Theill ordentlich geleet, worvon der eine Theil vnser Castell und die Hollandische Schiffe in vnserm Hahffen canoniren könte, undt einen Branner vorauss hatten. Der andere Theil wahr gegen Nordtness geleet, woselbst der Herr Obriste Gerssdorff die noch ubrigen 50 Bürger commendiret, solches so wohl alss das Castell zue beschliessen. Der dritte Theil wahr gegen den Schwardtbergk und den Holm gelehget, hatten alle ihre Stucke an einem Bordt so viel mütiglich und die kleine metallene Stucken ohben auffgebracht, welches alles, weiln die negsten nicht 200 Ellen von vns lahgen, wir gar genaw sehen konten. Vmb 5 Vhr zue morgendt kam der Herr Graff von Sandtwig wieder zue vnss, und wie ich verhoffte, er die Ratification von vnserm Project mitbringen würde, sagte er, der Herr Admiral könte sich auff keine andere Weise resolviren, alss er muste sie, die Holländer, wegnehmen undt die Beute unter beyde Crohnen theilen, doch solte Ew. Maytt. die Wahl unter beyden Theilen verbleiben. Ich regerirte, es wehre gegen die Abrehde, gegen die Alliance vndt gegen vnser Instruction; zuedehme wehre mir nicht bewust, dass sich Ew. Maytt. gegen die Herren Stahnten General solten feindlich declariret haben; dahero könte ich nicht hierinnen condescendiren. Er aber nach viehlen vergeblichen Persuasionen sagte mir, zwahr in gar höfflichen Terminis: es müsse so seyn; ich solte ihre Posture consideriren vnd wissen, dass sie 2000 Canons undt 6000 Mann zue Fuesse auffhetten: die Hollandische Kauffschiffe wolten sie mit einer Lahge und mit der andern Salue ein solches Castel wie dieses rasiren, wiewohl er nicht hoffte, es darzue kommen solte. Ich antwortete, dass ich mich über ihre Posture nicht wenig verwunderte, in dehme darauss genung erhellete, dass solche so wohl gegen Ew. Maytt. Castel und Forten alss gegen die Holländer ahngesehen wehre, protestirte von allen Vnheil undt bahte ihn auch die Extremiteten zue verhueten; sonsten wann ihre Canonen den ahngetrauten Effect gegen diess Castell nicht erreichten, besorgete ich, es würde gewiss an ihren Fregatten wahr werden: bahte noch, er wolle so viel an ihme alle Extremiteten verhueten, welches er zwahr versprach, wiewohl er zum Succes keine Hoffnunge sehe. Ich sagte ihme, ich wurde mich wehren wie ein ehrlicher Mann. Darmit schiede er von vns und wurde ihme allemahl 9 Canon Schuss zue Ehren mit gegeben. Wie er an Bordt kahn, war es ehben 6 Vhr zue Morgen; da fingen die Englischen dass Spiehl ahn undt gahben so wohl auff die Holländer alss auff dieses Castel 2 solche Saluen mit Stücken, der gleichen ich mein Tage auss Musqueten nicht geschwinder und besser gehöret, welche beyde Saluen wir ihme ausschielten, vnd wurden vns in derselben

BILAG

alsobaldt 2 Canon demontiret und 4 Kerlen zue schanden undt todt geschossen. Wie aber solches nicht lenger zue leiden haben wir vnser bestes wieder gethan solcher gestalt, dass nach vierstündigen Gefechte die Englische Flotte durchgehendts ihre Ancker kappen müssen vndt in einem sehr miserablen estat, der meiste Theil von ihnen fast rettloss, weil sie gar schwerlich unter Siegel kommen können, mehr weg treiben alss siegeln können; ist also zue leider meine Prophezeiunge wahr geworden. Die Holländer haben auch schrecklich geschossen, seindt auch zum Theil uhhell zue gerichtet, massen dann vnserere Statt undt Nordtlandische Jachten den Schaden wohl fühlen werden. Beyde Flotten lahgen nur 4 a 500 Ellen von einander, dass Castell aber in der Mitte vnd den Englischen so nahe, dass man mit einem kleinen Rohre gar leicht auff sie schiessen konte, dahero dann erfolget, dass unsere Stücke, Affüten, Batterien, dann wir plat uhber die Banque gespielet, wie das gantze Castell sehr uhhell zue gerichtet, habe doch Sorge, dass es, weil wir den Englischen so nahe gelegen, sie es viel schwerer als wir entfunden haben. Wir haben nur 100 Nordische Soldaten in Guarnisoun gehabt, vnd ob zwahr 200 lengst gecommendiret herein zue kommen, so wahren sie doch noch nicht arriviret undt kommen erst ietzt ahn; vndt ob ich zwahr mein Tage kein grewlicher Canoniren gehöret, so haben wir doch Gott lob nicht mehr in allem alss sieben Thoten mit Soldaten und vnsern Diehnern und 26 verwundet undt gequetschet. Die Holländer missen vngefehr 100, und in der Statt können wir noch nicht mehr alss 11 Thoten erfahren. Ein gross Holländisch Schiff, von Lisbon kommendt, ist gesunken, vermuthen es wohl wieder auffzuebringen, weil sie es noch durch grosse Arbeith ohber Wasser halten. Wass die Englische vor Schaden gelitten, können wir nicht wissen, wie wohl ich besorge, dass er gross seye. Die Hollander, weil es nur Cofferdey Schiffe, haben wohl so viel Schaden nicht gethan, aber dies Castell undt Nordtnes, welches gleichwohl auch uhhell zerschossen, hatt ihnen gar zue nahe undt schwer auff dem Halse geliegen. Ein Englisch Schiff lieget eine Meile von hier auff der Klippen; ich habe aber ietzo hingesandt ihme vnserere Hülffe ahnzuebiethen; zwey andere seindt Harlöe Fiordt ohne Siegel hienauss getrieben, besorge aber, weil sie gantz rettloss gewesen, dass sie diese Nacht gesunken seyn. Der Vberrest ist gar kümmerlich durch Gielte Fiordt in Seehe gegangen, wo nicht unter wehgens welche darvon gesunken. So baldt sie sich nur retiriret, habe ich auch mit Schiessen auffhören lassen; den Hollandern aber könnte ich solches in solcher furie sobaldt nicht wehren. Es haben sonsten Ew. Maytt. Ober undt Vnter Officierer alss der Herr Obriste Gerssdorff, der Herr Obriste Lieutenant undt Commandant Mr. Cicignon, der Major von diesen Regiment, die Capitaine, so bey dieser Action gewesen, niemandt aussgeschlossen, sich tapffer, getrew undt redtlich in dieser Occasion bezeigt. Drey Tonnen Pulver, welche unter vnserer vohrnehmsten Batterie lahgen, denn sie sonsten vohr Rehgen nirgendts zue lassen, ist das Feuer in eine darvon gekommen und hat die Batterie nebenst mich, dem Commandanten, Capitain Gerssdorffen vnd vnserere Bediente ubern Hauffen geworffen. Ich habe im Niederfallen mich etwas zerstoßen, der Commendante die Augen uhhel verbrandt, wird aber, wilss Gott, das Gesicht behalten, von welchen allen der Herr Capitain Gerssdorff, welcher von Ahnfang bey mir auff der Haupt Batterie gestanden, Ew. Maytt. alles singulariter wirdt erzehlen können, zue

BILAG

welchem Ende ich ihn denn expresse zue Ew. Maytt. abgefertiget. Dieses ist also, allergnädigster König undt Herr, der wahrhafft undt eigentliche Bericht dieser gepassirten Occasion undt können wir Ew. Maytt. allervnterthänigst versichern, dass der Englischen gantze Intension gewesen so wohl des Schlosses als der alhier liegenden Schiffe sich zue bemeistern, zuemahn die Situation dieses Orthes præsertim in hoc tempore par toute raison d'estat ihnen solches gleichs ahn gebiethet. Wehr Macht undt Gewalth hat, kan alles nachmalss leicht entschuldigen, wir aber, denen dieser Orth lauth ertheilter Instruction vermüege Eydt undt Pflicht ahnbefohlen, wie wohl er vor eine solche Macht gar schlecht ist, haben nicht umbhin gekont, diese abgetrungene Attaque laut Ordre und allen natürlichen Gesetzen, so viel an vns, zue hintertreiben vnd diesen ahnbefohlenen Orth so lange Lehben in vns zue Ew. Maytt. Devotion zue conserviren. Versichern vns allervnterthänigst, Ew. königl. Maytt. vns ferner in dero königl. Schutz behalten vnd dero hochkönigl. Gnade allergnädigst wollen lassen eingeschlossen seyn, die wir ersterben,

Ewer königl. Maytt.

aller vnterthänigster

Diener vndt Knecht

C. Allefeldt.

Sig. Bergenhuess am 3ten Augusti Ao. 1665.

(Rigsarkivet, Danske Kongers Hist. 152 b. Ahlefeldt havde 31. Juli i Korthed indberettet til Kongen, at en Flaade paa 10 hollandske Skibe, kommende fra Ostindien, var ankret paa Bergens Fjord. Jvfr. B. E. Bendixen, Kampen paa Bergens Vaag, Bergen 1896, 46 ff.)

5.

1701, 25. August. Leopold (I), romersk Kejser, giver Christiane Sophie Amalie Kielmansegg, født Ahlefeldt, Tilladelse til at kjøbe og besidde Godset Slawutin i Kaurzimer Kredsen i Bøhmen, forunder hende og hendes Datter Charlotte Indfødsret i Kongeriget Bøhmen og optager begge i dette Lands gamle Ridderstand.

Wir, Leopold, von Gottes Gnaden ernählter Römischer Kaysser, zu allen Zeiten Mehrer dess Reichs, in Germanien, zu Hungarn, Bøheimb, Dalmatien, Croatien undt Slavonien König, Ertzhertzog in Österreich, Marggraf zu Mähren, Hertzog zu Lutzenburg undt in Schlesien undt Marggraff zu Laussnitz etc. etc.

Bekennen öffentlich mit diessem Brieff undt thuen khundt jedermänniglich, dass bey Unss die *Christiana Sophia Amalia Khilmanseckin* gebohrne von *Allfeldt* demüthigst supplicando eingekommen und Unss zu vernehmen gegeben, wass gestaldten sie vor etlich Jahren durch sonderliche Gnade Gottes von dem Luterischen Glaubensirrthumb zur catholischen Religion geschrietten, wegen Veränderung solcher Religion aber undt ihren allerseits derenthalben auffsetzigen Bluettsverwandten ihre in Hollstein, allwo sie gebohren, gebabte Gütter zu verkauffen, undt in andern catholischen Ländern sich zu stabiliren benöthiget worden, Unss allerunterthänigst bittende, weilen sie in Unsserem Erbkönigreich Bøheimb ein Güttel in dem Kaurzimer Creyss *Slawutin* genannndt von dem hoch undt wohlgebohrnen Unsserem lieben getreuen

Ferdinand Grafen von *Küenburg* käufflich an sich zu bringen in Willens wäre, solches aber ohne Unsserm Kaysser- undt Königlichen Consens nicht geschehen könnte, Wir geruheten ihr solchen zu ertheilen undt sie nebst ihrer eintzigen Tochter *Charlotta* mit dem *Jure Incolatus* in ermeltem Unsserm Erbkönigreich Böhemb in den alten Ritterstandt allernädigst zu versetzen. Wann Wir dann solch ihr demüthigstes Anlangen und dass sie nebst ermeldter ihrer Tochter nicht allein der alleinseelig machenden catholischen Religion [:wie solches von ihr glaubwürdig erwiesen worden:] zugethan, sondern auch von dem alten Ritterstand in besagtem Hollstein entsprossen sein, wie dann ihr Vatter *Clauss von Allfeldt* unter weiland König in Dennemarck *Friderico Tertio* alss auch *Christiano Quinto* Generallfeldtmarschall undt Ritter des Elephantenordens, ihre Muetter aber weilandt Generallieutenants *Ulrich Friedrichs Christians Gulden Löwen* leibliche Schwester gewesen; alss haben Wir in obermelter Supplicantin demüthigstes Bitten in Kaysser- undt Königlichen Gnaden gewilliget undt ihr das *Jus Incolatus* in mehr erwähntem Unsserm Erbkönigreich Böhemb in dem alten Ritterstandt allernädigst verliehen.

Thuen dass auch hiemit undt in Krafft diesses Brieffs wissentlich verwillichen undt lassen ihr, *Christianae Sophiae Amaliae Khillmanseckin* gebohrner von Allfeld zu, dass sie nit allein obermeltes Gueth Slawutin erkauffen undt besitzen, sondern auch noch mehr andere Gütter in offtbenanntem Unssern Erbkönigreich Böhemb käufflich oder sonsten durch andere rechtmässige Actus inter vivos et mortis causa an sich bringen, selbte possediren, darmit nach ihrem bestem Willen disponiren undt all dassjenige, was andere eingebohrne oder angenommene Landtleuthe Unssers Erbkönigreichs Böhemb mit ihren Gütern befuegt seindt, thuen undt lassen könne undt möge: allermassen Wir dann mehr erwehte Khillmanseckin gebohrne von Allfeldt nebst ihrer Tochter *Charlotta* hiemit zu Landtleuthen gnädigst an- undt auffgenohmmen haben: mainen, setzen, ordnen undt wollen, dass sie zu allen künfftigen Zeiten in viel berührtem Unsserm Erbkönigreich Böhemb rechte undt wahre Landtleuthe sein, auch aller undt jeder Praeeminentien, Vortheilen, Recht undt Gerechtigkeiten, deren sich andere eingebohrne oder angenommene Landtleuthe daselbst sowohl bey der Landtafel alss in andere Weeg inner undt ausserhalb Gerichts active et passive diessfalls gebrauchen, genüessen undt erfreuen, gleichfalls fähig undt theilhaftig sein, derenselben genüessen, sich erfreuen undt gebrauchen sollen undt mögen von männiglich ungehindert.

Undt gebietten hierauff allen undt jeden Unssern nachgesetzten Obrigkeiten, Inwohnern undt Unterthanen, was Würden, Standts, Ampts oder Weesens die in vielbenanntem Unsserm Erbkönigreich Böhemb seint, hiemit gnädigst, ernst- undt vestiglich, dass sie öfters besagte *Christianam Sophiam Amaliam Khillmanseckin* gebohrne von Allfeldt, wie auch ihre Tochter *Charlottam* an diesem Unssern ihnen gnädigst ertheilten *jure incolatus* in dem alten Ritterstandt undt verwilligten Landtmannschaft in keinerlei Weisse noch Weege beirren noch beschweren, sondern vielmehr sie derselben erfreulich genuessen undt gänzlich darbei verbleiben lassen, darwieder nicht thuen, noch dass jemandt andern zu thuen verstaten, bey Vermeidung Unserer schweren Straff undt Ungnad. Dass mainen wir ernstlich, undt es wirdt hieran vollbracht Unsser allernädigster Will undt Mainung.

BILAG

Zu Urkunt diess Brieffs besiegelt mit Unseren Königlich anhangenden grössern Insiegel, der geben ist in Unsserer Stadt Wien den fünff undt zwainzigsten Monatstag Augusti nach Christi Unseres lieben Herrn undt Seeligmachers gnadenreicher Gebuht in Siebenzehnhundert ersten, Unserer Reiche, dess Römischen im vier undt vierzigisten, dess Hungrischen im sieben undt vierzigisten, undt des Böhembischen im fünff undt vierzigisten Jahre.

Leopold.

Hannss Wulff Gr. v. Franckenberg.

*Johann Franc. comes a Würben,
Regis Bohemiae supr. cancellarius.*

*Ad mandatum Sacrae Caesareae
Regiaeque Majestatis proprium.*

Georg von Laschen.

(Böhmisches Landesarchiv, Prag, Instrumentenbuch XXXV, D. 13.)

ANDEN AFDELING.

1.

1494, 30. Oktober. Kong Hans af Danmark tilskjöder Hans Ahlefeldt Borgen Haseldorf med Sognene Bishorst, Haseldorf, Haselau, Colmar og Neuendorf for 30,000 Mark Lybsk.

Wii Johann van Gots gnaden to Denmargken, Norwegen, der Wenden vnde Gotthen koningk, gekoren to Sweden, hertog to Slesswig, ock hertog to Holsten, Stormernn vnde der Dithmerschenn, greue to Oldenburg vnde Delmenhorst bekennen vnde betugen apembar vor vns, vnse eruen, nakomelinge vnde allen den jennen den desse nageschreuen stucke vnde articule tokomen effte belangen moghen in jenigen tokomenden tyden, dat wii deme gestrengen heren *Hanssen van Aleuelden* rittere, unsem rade vnde leuen getruwen Benedictusson, vnde synen eruen to eynem ewigen erffkope vnnse borgh *Haseldorppe* vpp desse syden der Eluen im stiftte to Bremen belegen, vnwedderopliken mit allen vnnsen erffliken guderen dar to belegen, nemliken dat kerspel *Byschorst*, dat kerspell *Haseldorppe*, dat kerspel *Hasellouwe*, dat kerspell tom *Culmar* vnde dat kerspell tom *Nygendorppe* bynnen vnde buthen dykes belegenn mit dem *Eluestrom* vnde der *vehre* dar to gehorende mit allen vnde isliken eren herlicheyden, gerechticheyden, nuttingen vnde tobehoringen, dyken, holtingen, ackeren, wischen, weyden, wesen, mollen, wateren, waterschloten, droghe vnde nath, lantsten, luden vnde vndersaten, jarliken tinssen, renthen, pachten, hure, denst, broken, mit allem gerichte, middelst, hogest vnde sydest an hals vnde handt, vischereyen, dyken, ssehen, wateren vnde stromen vnde jacht in allermathe vnde an allen enden alsse vnnse zelige here vader vorhen vnde wii nu na de jewerlde frygest in vnser erffliken wehren gehat, betherto gebрукet vnde in rouwelike besittinge besetten hebben, nictes darinne to vorgetende buten to bescheydende edder in jenigermathe darinne to beholdende, vthgenomen fryngenman denst unde wat dat gemeyne lant deyt, met frygem wolbedachtem mode, ryphem rade, mit mederwetende vnde fulbordt aller der jennen der fulbordt mit rechte dar to gehoren mochte by deme obgnanten heren Hanse van Aleuelden rittere vnde synen eruen desser vnde all to ewigen tyden erffliken toblyuende vor druttich dusent Lubesche mark in affkortinge der betaligen syner erffliken borgh *Dorningen*, de vns van deme suluen heren Hanssen betalet, gentzliken entrichtet vnde ouergeantwerdet synt worden to guder nüghe to eynen ewigen vnde vnwedderopliken erffkope recht vnde redeliken vorkoefft, erffliken voreygent, vpedragen vnde vorlaten hebben, vorkopen, voreygenen, vpdragen vnde vorlaten sodane borgh *Haseldorppe* vnde alle vnse erfflike gudere dar to gelegen deme obgnanten heren Hannse van Aleuelden vnde synen eruen inn vnde mit crafft vnde macht desses vnser breues vnns edder vnser eruen effte nakomelingen nictes eygens edder fryges darinne

tobeholdende; wii, vnse eruen vnde nakomelinge willen ock vnde scholen deme obgnanten heren Hansse van Aleuelden vnde synen eruen sodaner borgh to Haseldorpppe inn allen vnde islicken eren gerechticheyden, tobehoringen vnde in allen eren vorgeschreuen guderen rechtwehrende syn, se qwyth vnde vryh wahren vnde entseggen vor eynes edermanes tosprake effte insage de mit rechte darupp spreken mochten in jenigen tokomenden tyden, de synt gheistlich effte wertlich, vnde effte her Hansse edder syne eruen darinne in jenigen schaden qwemen, dat God vorbede, des scholen wii, vnse eruen vnde nakomelinge vorplichtet syn, se darinne to entheuende vnde gentzliken schadeloss to holdende sunder allerleye insage, gheistliches effte wertliches rechtes behelpinge; vnde setten den obgnant heren *Hans* vnde syne eruen in der borgh Haseldorpppe vnde aller anderer bouengeschreuer gudere wo de benomet vnde darto belegen synt, in de rouwelike besittinge vnde gebrukinge jegenwardich inn vnde mit crafft vnde macht dissis breues, effndermehr vorplichten wy vns, vnse eruen vnde nakomelinge deme vorgeschreuen heren *Hannsse* vnde synen eruen dessen jegenwardigen kopbreff to vornigende wo vaken sie des van vns begherende synt. Vnde efft dat denne jenige vorsumenisse inne wehre, willen wii, vnse eruen vnde nakomelinge deme vorgeschreuen heren Hansen vnde synen eruen gherne voranderen edder vorbetheren, ok efft desse sulue kopbreff wormehole edder sust andere hole kreghe, dat God vor sy, schal vns, vnse eruen unde nakomelingen nicht fromlich vnde eme vnde synen eruen nicht schedelich syn; wer et ock sake, dat de vorbenomede her Hans van Aleuelde edder syne eruen to jenigem vnwillen edder veyde quemen mit fremden heren edder steden, so willen vnde schalen wii, vnse eruen vnde nakomelinge sie by der borgh beholden vnde glick anderen vnse landes to Holsten rittermateschen mannen vordegedingen vnde vorbidden to rechte vnde beschermen, ok vororlouen vnde tolaten wii vor vnns, vnse eruen vnde nakomelinge, dat de obgnante here *Hans* vnde syne eruen wanner en dat geleuet edder van noden syn wardt, van deme Romischer keyser vth keyserlike macht dessen jegenwardigen kopbreff nach allen vnde isliken synen puncten vnde artikeln bestedigen vnde confirmeren mogen laten vngehindert alles ane argelist, hulperede unde geuerde. Des to mehrer tuchnisse vnde vorwaringe hebben wii vor vns, vnse eruen vnde nakomelinge vnse secrett witlichen an dessen breff laten hengen, vnde wii *Claves Krumedick*, ritter, *Benedictus* vnde *Jurgen van Aleuelde* gebrodere to Segarden vnde *Hans Poggewisch Hennigesson* na deme wy mede, an vnde ouer dessen handel geweset vnde also gehoret, hebben wii vnse ingesigele by des obgnanten vnse allernedigesten heren des koninges secrett tor witlicheid mede an dessen breff laten hengen, de gegeuen is na Christi vnnses heren gebort dusentverhundert im ver vnde negentigsten jare to Vlensborch am donresdage na Symonis et Jude der hililigen apostelen.

(Original paa Pergament i Haseldorfs Arkiv. Af det kongelige Segl er nu kun Fragmenter tilbage, de andre Segl fattes ganske med Undtagelse af Jørgen Ahlefeldts. Brevet har tidligere, men med et Utal af grove Læsefejl, været trykt i Matthiessen, Seestermühe, Gross- u. Klein Collmar, 205 ff.; jfr. Noodts Beiträge I, 596.)

2.

o. 1514. Fru Salome von der Wisch født Ahlefeldt klager til Kong Christian II, over at være bleven forurettet af sine Brødre Hans og Henrik Ahlefeldt ved Salget af Tørring.

Dith sinth de klachte vrouwe Salome vann der Wysch ann de konigliche werde to Dennemarckenn.

Int erste dat ick arme frouwe byn vorweldigett van mynen beyden brodern zeliger gedechtnisse heren *Hans vnd Hinrick van Aleuelden* van wegenn myner rechtferdigen erffgudere mynes zeligenn vaders vnd moder, nagelaten in der borch to Dorninge mit alle erer tobehoringen, bewechlich vnd vnbewechlich, dar ick inne beeruet eyn fullenkamen suster deyl, dat se hebben beseten vnd gebрукet vor sick sunder mynen willen edder fulbortt, vnd hebbe dat vaken van ene geesskett vnd begertt, dat my doch nicht fruchtbar gewesen is.

Darna hebben se de borch, lenen vnd luden vorkofft, vorschotet vnd vorlaten der koniglichen maiestadt to Dennemarcken milder dechtnisse, dar se vpgeboret hebbenn van der koniglichen werden fullenkamen wedderlage vnd betalinge in guderen vnd gelde vnd my affghendigett myn susterdeel buten mynem weten, willen vnd fulborde. Do my sodanes is towetende worden bin ick strax gevaren vppe Gramer herde dyngk beneuenst mynem huswerde zeliger dechtnisse Henniken van der Wyschen vnd hebbe sodanen koep buten mynem weten vnd willen gescheen byspraket vnd darsuluest wedder geeschet myn vederlyke erue — dith is gescheen in dem jare do men screff dusent veerhundertt vnd XCIII des sonnaundes vor Martinj — welcke my nicht volgen mochten.

In dem xcv. jare des sonnaundes vor Bartolomej wart de borch Dorninge mit aller tobehoringen der koniglichen maiestadt zeliger gedechtnisse van Denemarcken vorschotet. Dar dosuluest myn zelige huswerdt vp dem gemelten dage stunt binnen den veer dynckstocken, lastet vnd bygespraken van mynentwegen der vorberorden schote, dat ick wol bewysen kan mit II fullenkamen dingeswynden by my beholdenn.

Dar na hefft de kon. mt. van Denemarcken gehalden eynen meynen landesdach vp der Leuensouwe, dar ick ock van der kon. w. beneuenst mynen susteren byn vorgeeschet, vnd synt dar angespraken van der kon. werden in watt gestaltt wy hebben bygespraken denn koep vnd schote in der borch vorberort mit erer tobehoringenn. Des hebbe ick synen ko. g. antwerdet laten, dat my myn brodere hebben entweldiget vnd entferdigett myn fullenkamen susterdel in der borch to Dornink mit erer tobehoringen buten mynem weten vnd willen mynes bedunckendes, vele myn alse mit rechte welcker ick ock nemant alle myne dage vorkofft, vorschotet effte vorlatenn hebbe. Dar do to stede weren myne beyden brodere zeliger dechtnisse, sick forboden vnd spreken in dem se lantgeseten weren vnd nogafflich to der betalinge, wolden se intreden twysken der kon. werden van Denemarcken vnd my gelden vnd betalen so vele my mit rechte egede in der borch to Dorninge vor myn fulle suster deyl.

Dar ick noch auermals eschenn leeth vnd begerde myn vederlyke erue so vele my mit rechte egede in der borch to Dorninge mit erer tobehoringen edder ock

BILAG

Dewyle auerst s. f. g. van syner g. gemahl, ritteren vnnd gudemans, ock junckfrowen vnnd frouwen angesoch vnnd vnderdanichlich gebeden is worden, bestempte vere vth gnaden erer bestrickinge vp eyne tydt tobedagen, hefft syn f. g. vth angeborner gude vnnd groter gnade de vorbede angesehn vnnd de bestrickeden vp eyne tydt bedaget, vnder welker tydt de koniglichen geschickeden tofreden gestellet vnnd klageloss gemaket, alss denn dath der k. w. to Denemarken, ock syner k. w. frowen moder eyne vorschriffte klarlich mede bringenn.

Sindtdemal vpgemelte k. w. syner k. w. frowen moder in berorden eren schrifften vorbethlich vnnd gnedichlich vor de bestimpten bestrickeden sse erer gefengnisse vnnd bestrickinge wedderume loss vnndt quydt togeuende, an vnnsen g. h. vnnd syner f. g. gemael geschreuen, daruph denn syner g. gemahl syn f. g. auermals angeuallen vnnd flitich gebeden der k. w. vnnd syner frowen moder schrifften tostadten de bestrickede looss to geuende.

It hebbenn ock bauen dat alle ritter vnnd mergliche antall van den gudemanns beyde vth Denemargken vnd den furstendomen Slesswigk vnnd Holstenn vnnssem g. h. angeuallen vnnd beneuenst den gefangen demodichlich vnnd vnderdanich gebedenn, syn f. g. wolde ansehn de koniglichen vorbethlichen vorschriff, ock s. g. eigen gemahl vnnd erer alle frunthliche vnnd vnderdanige flytige bede vnnd de vere bestrickenden wedderume erer gefengnisse vnnd bestrickinge looss vnnd quydt geuen, en ock er doen vnnd vornehmen gnedichlich vorgeuen vnnd en eyn gnediger here ssyn, dat worde de k. w. ssunder twyfel frunthlich vorschulden, sse woldens mit eren flitigen densten it vordenen.

Sollich alle wo angeteckent vnnsse g. h. auertrachtet vnnd bewagen, der k. w. syner w. frouwen moder vorschriff syner g. eygen gemahl vnnd der anderen aller vorbede vnnd sunderlich dat de vorbeteden klagelos gemaket syn, angesehn vnnd to gemote getagen vnnd darup de IIII gefangen wente vp eyne olde ewige orfeyde vth groten gnaden vnnd gnedigen willen gnedichlich los geueuen.

Orfeyde.

Ick *Benedictus van Anefelde* her *Hanssessone* seligen swere mit vpgereckeden vingeren liflich to Gade vnnd den hilligen, dem durchluchten hochgeboren fursten vnnd hern hern *Frederichen* erffgnamen to Norwegen etc. wolbedechtlich, fry, leddich vnnd vmbdwungen eyne rechte ewige olde orfeyde vnuorbrocklich toholden van wegen eyner anneminge vnnd gefengnisse darmit ick durch syn f. g., syner g. deneren, vnderthanen, inwaneren bynnen Slesswigk vnnd vorwandten eyner gewalt vnnd auerfinge haluen an syner g. eygen husse dem kroge vor Gottorp vnnd an der k. m. geschickeden secretarien van my sambt anderen begangen, gefengklich bestricket worden byn, dar inne ock etliche tydt her entholden, dath ick sollicher gefengnisse haluen ock aller vnnd itzslicher geschicht darunder vnnd by begangen gedachtes mynes g. h. van Holsten, syner g. eruen vnnd nakomelinge, denere, vnderdanen, vorwandten landen vnnd luden, geistlich vnnd wartlich, ock in sunderheit allen den gennen, de to desser myner gefengnisse vnnd bestrickinge,

BILAG

hulpe, rath vnnd dath gedaen vnnd hyrvnder edder den geschefften de beneuenst ergangen, vordacht edder gewant syn mochten, wedder durch my suluest edder nemande anders keyn arch, schade, vordreeth, moye noch arbeyt in edder vterhalue des rechtens edder gerichtes doen noch tofogen, dat ock mit worden, schrifftten, vnnd warken to vngude vnnd wrekinge edder sust in arge numermehr gedencken; ock nemande van mynentwegen sollichs to doen gestaden edder vorhengen wil, hemelich edder apenbar in keynerleye wysse, list noch wege, wo dat durch mynschensynne jumermer erdacht mochte werden, vnnd efft sollichs durch yemande vorgenommen worde van mynentwegen, he were frunth edder frommede, datsulue wil ick nicht bewilligen, annemen noch gestaden, sunder weddereden, weren, hinderen vorbeden vnnd affschaffenn ock nicht rouwen ssolange sollichs durch my sso vele mochlich affgeschafft vnnd gehindert sy, ock all dat bemelte m. g. h. vnd s. g. vnderdanen by my in desser bestrickinge gedaen syner g. tom besten vthleggen vnnd naseggen vnnd in quaden numermer reppen, vnnd sso ick dat nicht dede, dat ick alsdenne in myner ssake gantz vnrecht vnnd rechtloss syn wyll, darto wil ick alle sake so ick to gedachtem mynem g. h. syner f. g. eruenn, deneren, vnderdanen, vorwandten, landen vnnd luden, geistlich oder wertlich buten desser ssake hebbe edder tokumptich gewynnen worde. — — —

(Fælles-Arkivet, XXVI, 25.)

4.

1517, 30. November. Brødrene Frederik, Christopher og Steffen Ahlefeldt foretage ved Lodtrækning Delingen af Faderens Godser og rørlige Midler.

Witlick vnd apenbar sy alle denn jennen de desse vnse vorsegelde breff seen, horen edder lessenn, dat nha der gebordt Christi dusernt vyffhundert in denn sosteienden jar is eyn follen vnwedderoplicke erffschichtinge gescheen twesken vnss brodern *Frederich, Christoffer vnnd Steffen vann Aneuelde* binnen Sleswick vpp des biskoppes haue inn bywessen vnser feddern vndt frundt, vnd hebben vnssse guder dar frundtlich vnnd endrechtich gedelth, vnde is en disck gedeckett, dar synn vnssse feddern auer gesethenn, vnde wy hebben dat loth auer de guder gelecht vpp dat en ider broder, ock de feddern en ider jegen denn andern, wolden vnuordacht synn, vnd hebben alle guder de tho disser tydt vorhanden werenn inn jenigen vpböringen gedelth, auer wes in jenigenn thokomenden tyden noch mochte gefunden werden dat me nu nicht wosthe dat in segel vnnd breuenn her *Hanssen* vnnde synenn eruenn thogeschreuen wer, idt wer denne vann vader edder moder, dath schall vns drenn brodern vnde vnssenn eruenn thom besten synn. Thom erstenn is gedelt de borch *Haseldorpe* mith denn nafolgendenn caspeleenn vnde ehren tho- behöringenn alss dath caspel *Haseldorpe*, dat caspel *Haselow*, dath caspel *Bishorst*

BILAG

mit dem dorpe *Cestermui* vnnd dem gude tho *Kaden* mith alle synenn thobehöringenn, vpböringenn, herlicheiden vnde gerichticheidenn inn acker, wischen, weydenn, mollenn, water vnde waterstromen vnde butendikenn wor idt inn synenn thobehöringenn vnd schedenn gelegenn is, alss idt vnssse selige vader inn bruck vnde besitz gehatt hefft, dat is *Fredrich vann Aneuelden* dorch dat loth thogeuallenn mith der schuldt de *Fredrich* angenamen hefft, welck de dre broder inn ehrer frunde jegenwardicheit beleuet vnde vorwilköreth hebbenn. So is *Christoffer* vnnde *Steffenn de Kolmer* vnde *Nygedorp* mith erem gerichte, acker, wischen, weydenn, butendykenn, mollen, water vnde waterstromenn thogeuallenn mit der schuldt dhe ehme dar ock vpp thogefallenn is, dath mogen de beydenn broder *Christoffer* vnnde *Steffenn* delenn wenn ehm des wolgeuelth. De schede tweskenn *Fredrich* vnde den beyden broderenn *Christoffer* vnnde *Steffenn* ehrenn gudernn is de ow de vth der *Elmesshorner* ow kumpt, upp dath enn ider weth wor dath syne kerth vp dath hader vnde vnlost moge vorhuth vnde bygelecht bliuenn. Desse breff is mit vnsern endrechtigenn willen des jars nha der dele binnenn *Sleswick* inn vnser feddern jegenwardicheit geschreuen, beleueth vnnde beuolbordeth. Dith alles we vorgeschreuen laue vnde rede wy dre broder *Fredrich*, *Christoffer* vnnd *Steffen* van *Aneuelde* vor vnss vnde vnssen eruenn ehrenn truween vnde gudenn gelouenn, vnser ehnn denn andernn in dusser vorbenomdenn dele nhenn beswer thodonde. Des tho mherør bevestinge hebbe wij vnssse ingesegell edder signeth hyr vnder gehangenn vnde vnssse feddern alss *Claves vann Aneuelde*, Amptmann tho *Haderssleue*, *Gosck vann Aneuelde* tho *Sackstorp*, *Keyge vann Aneuelth*, *Bendictus vann Aneuelth* *Marquedes* sone, nademe se mith ahnn vnnd auer dusser dele vnnde vorgeschreuen handel vnde verschriuinge gewest synn, hebbe se ehre ingesegel thor witlicheit dorch vnser vorgeschreuen dre broder bede hyrmith vnder dissenn breff gehangenn, de gegeuenn is indt jar dusent vyffhundert im söuentoeindenn ahm dage *Andree* des hilligenn *Apostels* binnenn *Sleswick*.

(Original paa Pergament i Haseldorfs Arkiv. Af Seglene er intet bevaret.)

5.

1529, 8. Marts. Kong Frederik I. af Danmark stadfæster Steffen Ahlefeldts Livgedingsbrev til Hustruen Fru Anna Claus Rantzaus Datter.

Wy *Frederich* vann *Gotts* gnaden to *Dennemargkenn*, der *Wenden* vnd *Gotten* koningk, eruelter koningk to *Norwegenn*, hertoch to *Sleswick*, *Holsten*, *Stormarn* vnd der *Dithmerschen*, greue to *Oldenborch* vnd *Delmenhorst*, bekennenn hir myt apenbar vor alswemen, datt na der gebortt Christi vnsses heren, im voffteinhundertsten vnd negenvndtwintigesten jare, mandages na letare vp vnsem slate *Gottorp* vor vns vnd dem hoichgebornnen fursten vnsem fruntlichen leuen

sohne, herenn *Cristiaenn*, in bywesende des gestrengen vnd erentfesten heren *Magnus Goien* vnser vnd des rykes tho Dennemargken rades vnd hoffmeisters, sampt der duchtigen vnd erbarn *Clawes Rantzouwen* to Aschebarge, *Wulff Rantzouwen* to Plone gebroderenn, *Delleff van Aleuelden*, amptman to Gottorp, vnd *Gotzicke van Aleuelden* to Koningesforde vnd etlicher anderer mehr vnnsrer leuenn getruwenn rede vnd landsaten, de aldar to der tidt jegenwardich weren, erschienen is de duchtige, vnse leue getruwe *Steffenn vann Aleuelde* vnd hefft aldar ange dragen vnd vormeldet, wo he mit syner ehelichen husfrouwen vor *Annen vann Aleuelden*, des duchtigen vnd erbarn *Clawes Rantzouwen* to Aschebarge syner lyfflichenn dochter anderhalff dusentt lubecksche marck Houetstoll, so ferne se synen doet affleuen wurde, in sinen bedesten vnd wissestenn guderenn also im Kolmer vnd Nygendorpe myt allen eren tobehoringen, effte wor he de sust bynnen vnser furstendomen, landen vnd gebeden bedest vnd wissest hefft vnd nock erlangen moghe, to eynen lyffgedinge vpedragen, auergegeuen vnd vorlaten, sso dat desulue vor Anne de rente, nuttinge vnd vpkumste van sollichen souen dussent marcken houetstoll, de tidt eres leuendes al vth, quydt vnd frig, vnbeworen, ane jennigerleige in dracht effte vorhinderinge, wo lyffgedinges recht vnd gewaenheidt is, myth denn anderhalff dusent lubecksche marcken brutschattes geneten vnd gebruken schole vnd moghe, na alle erenn willen vnd gefallen. Vnnd were idt sake, dadt des gedachten Steffen van Aleuelden sine eruen, edder jemandes anders de sich vann synentwegen na synem doetlichenn affgange jennigerleyge weysse in de vorberorden gudere to helpende vnd tosettende vormeynde, gesynnet weren de ergenanten vor Annen van Aleuelden vth sollichen guderen also Kolmer, Nygendorpe, wor he de sust bynnen vnser furstendomen hefft vnd noch erlangen werdt, to drengende, effte se dar vth to entsettende, desulue efter de jennen, de sich des also vnderstaen, scholen alsdan vorpflichtet syn, der ergenanten vor Annen van Aleuelden solliche bauenbestemmede souen dusent marck Lubecksch houetstols lyffgedinges myt den anderhalff dusent Lubecksche marcken brutschattes in redem golde, in gudem grauem pagimente, also to Lubeck vnd Hamborch genge vnnd geue is, dar men vnder dem adel vnnsrer furstendome Sleswigk vnd Holsten vp dem vmmeslaghe mede betalen kan, vor der tidt ehr se de gudere vorlaten werdt, to entrichtende vnd to betalende, dar mydt se alle jaer de tidt eres leuendes ere gewisse rente, nuttinge vnd vkumpste, fryg vnd vnbeworen ane jennigerleige vorhinderinge suluest dar van erlangen, vnd erenn profyett, vordeel vnd latenn dar mede schaffen moghe, welchs desulue Steffenn bemelter synen ehelichen husfrouwen also vor uns klarlich vpedaten vnd vorlaten hefft, welche vorlatinge de duchtige vnd erbar vnse leue getruwe *Clawes Rantzow* tho Aschebarge vorbenomt, also de vater vnd fulmechtiger van der gedachten vor Annen van Aleuelden, erer wegen, dewile se darsuluest durch meegliche vorhinderinge nicht tor stede gewesen, ehr tom besten also angeneamen vnnd entfangen hefft, wanne auer desulue vor Anne darna inn Gott denn heren vorsteruen werdt, als denne scholen solliche souen dusent marck houetstols vnd de ander halff dusent marck brutschattes, eynn jewelck deyll an denn ordt fallen, dar sollichs na landt rechte henne eigent vnd geboret, des sich Steffen also ock bedingtt vnd vorbehaldenn hefft. Disses alles to orkunde, dat sollichs also vor vnnsr gehandelt vnd gescheen

BILAG

is, hebben wy vmme bede willen dessuluenn Steffen van Aleuelden, dessen vnsem breff gegeuenn vnd mit vnsem koniglichen Secrete vorsegeleinn latenn, de gegeuenn am jare, daghe vnnd stede, wo bauen gescreuenn.

Ad mandatum domini

Vtenhofer
Cantzler.

(Original paa Pergament. Haseldorfs Arkiv.)

6.

1580, 18. Januar.

Wir, die hernacher benante, *Heinreich van Alleueldt*, Erbgessesen zu Satrop-holm, *Hans Rantzow*, Erbgessesen zur Hasselborch, vnd *Dirich Blome*, Erbgessesen zu Horenstorp als van wegen der Koniglichen Maiestat zu Dennemarcken vnd Furstlichen Gnaden zu Holsten verordente krigische Vormundere der erbaren viel-tugetsamen Frauwen *Oeligart van Alleueldt*, *Wolffen van Alleuelden* seligen zur Haselaw vnd Caden nachgelassenen Witwen vnd ihres vnmundigen Sons vnd Tochttere, vnd wir andere wolmeinde Freunde alss der ehrenveste vnd erbare *Jasper van Bockwoldt*, Erbgessesen zum Borstell, *Heinreich Rantzow*, Koniglicher Maiestat Stadthalter, Erbgessesen zum Bredenberge, *Hans Blome*, Erbgessesen zum Sedorp, *Tonnies Rantzow*, Erbgessesen zum Nienhaue, *Balthasar Pentz*, *Hieronimus Rantzow*, Erbgessesen zum Sekamp, *Detlef Brocktorp*, Erbgessesen zum Schreuen-born, vnd *Heinreich van Bockwoldt* Jaspers Sone.

Vnd wir van wegen des ehruenesten vnd erbaren *Schakken van Alleueldt* jetzgedachtes *Wolffen van Alleuelden* Sone vnd seiner Vol Swesteren etc. *Andreas Rantzaw*, Erbgessesen zu Grundthoff, *Henneke van Hagen*, Erbgessesen zu Nubel, *Daniel Rantzow*, Erbgessesen zu Segardenn, *Jurgen van Alleueldt*, Erbgessesen zur Hutten, *Siuert van der Wisch*, Erbgessesen zum Binenbeke, thuen kundt vnd bekennen hirmit ahn diesem offenen Brieffe vor jedermenniglich: Nachdeme zwischen vbgemelter Frauwen Oeligarten van Alleueldt sampt ihrem vnmundigen Sone *Marquart van Alleueldt* vnd ihren Tochteren ahn einem, vnd *Schakken van Alleueldt*, auch vbgemelt, vnd seinen Swesteren andertheils wegen Erbtheilung *Wolffen van Alleueldes* seligen nachgelassener Gueter Handlung endtstanden, das dieselbe Theilung im Jare do man der weiniger Zall der Geburt Christi geschrieben *Neun vnd Siebentzeich*, den 14 Monatstag *Octobris*, durch vnserere allerseites Vnterhandlung zu *Rendessburg* zu Grunde vorgeleichen vnd vortragen vnd darauf mit beider Theill vnd Vulbort zwischen ihnen ein ewiger vnwiederrufflicher bestendiger vnd vnwiedersprechlicher *Erbuortrag* aller *Wolffen van Alleuelden* seligen nachgelassenen Erbgueter halber ihn allen folgenden Puncten vnd Articulen auf gericht vnd vollenzoghen worden.

Erstlich seint *Marquarten van Alleueldt*, Wolfffen seligen vnmundigen Sone, ihn dieser Theilung zugefallen diese nachgeschriebene Gueter, nemblich das *Guedt vnd Hoeff Haselaw* sambt dem zugehörigen Bueteendeiche ihn der Haseldorper Marsch vnd der Mhuelen zu Zestermue vnd dem einen Morgen Landes darselbst, item das *Guedt vnd Hoeff Caden* sambt dem Dorffe *Aluessloe* vnd *Ellerow* vnd den einstelligen Houen *Brunindkampff* vnd *Heidesch* vnd dem Kroge zu *Vlseborch* etc., mit allen zu beiden Hofen belegenen Lansten vnd Leuten, Eckeren, Wischen, Weiden, Grunden, Wesseren, Mhuelen vnd Mhuelenstetten, Holtzungen, Jachten, Fischerien, Diensten, Pachten, Gerichten, hohestem vnd niederstem, ihn Halss vnd Handt vnd allen anderen angehorigen Nutzungen, Herlichkeiten, Gerechtigkeiten vnd Freyheiten, ihn Massen dieselben Gueter ihn ihren Enden vnd Scheiden belegen vnd von Wolfffen van Allefelden seligen vnd seinen Vorvhaeren von altershero geruiglich besessen, genuetzett vnd gebrauchet worden, nictes daraushomen. — Welche jetz berurte Gueter sambt vnd vngescheiden gedachter Marquart van Alleueldt vor sich vnd seine Erben behalten, innehaben, besitzen vnd gebrauchen soll ohne Schakken van Alleuelden vnd seiner Erben oder mennigliches Vorhinderung vnd Zuspruch. — Weil aber wegen des Bueteendeiches, Grundes vnd Boddens, ihn der Cader Holtzunge vnd dan auch wegen des Eischdiekes zwischen Benedicten van Alleuelden, Hansen van Alleuelden vnd Wolfffen van Alleuelden seligen Erben Rechtesfertigung endtstanden vnd noch swebett, so soll Oeligardt van Alleueldt ihm Nhamen ihres vnmundigen Sons Marquarten dieselbe Rechtesfertigung allein aufzufhueren schuldig sein vnd Schackken van Alleueldt oder seine Erben kunfftig hievmb nicht zu besprechen haben.

Dagegen ist *Schackken van Alleueldt* ihn dieser Theilung zugefallen das *Guedt Winsen* vnd die *Leute* im *Colmar* vnd *Morhausen* belegen, ihnmaessen solliches alles von seinem seligen Vater Wolfffen van Alleueldt vnd dessen Vorvhaeren geruiglich besessen vnd gebrauchett worden, welches er ehgleicher Gestaltdt mit aller seiner Zubehoerung ahn Eckeren, Wischen, Weiden, Holtzunge, Bueteendeiche vnd anderen Nutzungen, Gerechtigkeit vnd Freiheit vor sich vnd seine Erben ohne menniglicher Vorhinderung vnd Inrede erblich behalten, besitzen vnd geniessen soll.

Vnd weil der *Winsinger Holtzunge* halber, so wol auch wegen der Leute im *Colmar* vnd *Morhausen* Rechtesfertigung endtstanden vnd noch whereth, so soll Schackke van Alleueldt vnd seine Erben dieselbe Rechtesfertigung vnd angefangene Process allein auffhueren zu seinem eigenen Vortheill vnd Schaden vnd Oeligardt van Alleueldt oder ihren vnmundigen Sone noch seine Erben desfals nicht zu belangen haben. Dieweil aber ahn diesen beiden Theilungen dieser Landtgueter der Besserung halber ein Vnterscheidt gewesen, so hatt Oeligardt van Alleuelden van wegen ihres vnmundigen Sons Marquardes Schakken van Alleueldt die Besserung mit *Sieben vnd Dreissig Tausent Fünfhundert Marck Lubisch* vorgnugt, der gestaltdt, das solliche Summa Geldes Schakken van Alleuelden von seinem vnmundigen Bruder Marquarten van Alleuelden ihn dem Vmmeschlage, da mhan der weiniger Zall der Gepurt Christi geschrieben Ein vnd achtenzeich sambt eines Jares Renten als funfe von jeder Hundert zu voller Gnuge gezalet vnd entrichtet worden ist. — Wormit also Schackke van Alleueldt seines Anthells van dieser

Erbschaft halber gantzlich vergnuget vnd befriediget worden ist. Ferner ist vorabscheidet, dann daes sich kunfftig zutruege, das durch die stehende Rechtesfertigung oder andere Wege die Colmar Leute zuem Hofdienste gebracht vnd vormuege Wolfffen van Alleuelden seligen Vorschreibung wiederumb nach Zestermue fallen vnd also Schackke van Alleueldt derselben vorluestig wurde, das alss dan die Wiedelage der selig *Hansen van Alleuelden* Leute zur *Bisshorst* vnd *Hogenhorst* vnd der Koetener darselbst nicht ahn Schackken van Alleuelden oder seine Erben, sondern ahn Marcquarten van Alleuelden vnd seine Erben fallen vnd komen soll, jedoch soll Schackken van Alleueldt oder seinen Erben nach vnparteyischer vann Adell Erkenntnisse, wes die Leute wert sein, dafur Geldes Erstattung geschehen.

Weiter ist vordragen, das Marcquart van Alleueldt vnd seine Erben, alss der Bruder zue Haselaw vnd Caden alle *Friedereichen van Alleuelden* seligen seines Bruderen Schulde bezalen soll, vnd der ander Bruder van Winsen daruan vor sich vnd seine Erben gewitiret, dar auch kunfftig nicht vmme sollen genhaenett werden.

Was belanget Oeligarten van Alleuelden Leibgeding alss die achte tausent Marck Zugabe von wegen ihres seligen Mannes Ehstiftungen, soll dieselbe Zugabe auss den Gueteren Haselaw vnd Caden von ihrem Sone Marcquarten van Alleuelden oder seinen Erben Oeligarten van Alleuelden oder ihren Erben sambt den jarlichen Renten so lange ihr gantzes Leibgeding ihn den Gueteren Haselaw vnd Caden bleibt, ihr volgen, entrichtet vnd bezahlt werden. Ihmzwischen soll Marcquart van Alleueldt oder seine Erben allen Wolfffen von Alleuelden nachgelassenen Tochteren, einer jeden *achte tausent Marck Braudtschatz vnd vier tausent Mark zu Kleideren vnd Klenodien* auss vielbemelten Gueteren Haselaw vnd Caden, vnd darzu Bette vnd Kistengewandt also ihm Landt zu Holsten gebräuchlich ist, herausser zu geben vnd zu entrichten vnd den Swesteren so noch vnberaeten, sollichen ihren Zustandt den nehesten Vmmeschlag darnach, whan sie Beylager gehalten, ihn einer Summa zu geben, vnd sonsten vor der Vorheyratigung einer jederen die achte tausent Marck Braudtschatz mit funfen vont hundert jharliches zu vorzinsen schuldig sein. So sollen dennoch gleichwoll beidertheill Leute so woll im Colmar also die zur Haselaw ihn alle sollicher Ausstewer die Fedderen zum Betten geben. So viel dan die *Schomborger Sache* belanget sollen beide Theile die Vnkosten derselben ihn Zeit wharender Rechtesfertigung zu gleichem Theile gelten vnd tragen. Vnd was dan zu Auftrag der Sachen erhalten wirt soll Schackke van Alleueldt mit seinen vollen Swesteren den halben Theil vnd Marcquart van Alleueldt mit seinen vollen Swesteren die andere Helffte daruan zu geniessen haben.

Schliesslichen ist bey dieser Erbtheilung vorabscheidet, das Oeligardt van Alleueldt vnd ihre Erben von aller Rechnung der Jare des Besitzes aller Wolfffen van Alleuelden seligen Gueter gewitirett vnd kunfftiglich van Schackken van Alleuelden oder seinen Erbenn wedder sie noch ihre Erben jenniger Rechnung halben weiter sollen gefurdert oder molestiret werden vnd alle Whaerenhabe vnd Haussgeraedt frey ohne Schackken van Alleuelden oder seiner Erben Ansprache gebrauchen vnd geniessen soll. Damit thun also beide Theile dieser Erbschichtung vnd Theilung halben zu Grunde vorgeleichen vnd Kraft dieses aufgerichten Erbvortrages

BILAG

gently voreinigt sein sollen vnd wollen, darauf sie auch beiderseit ein jeder auf des anderen Antheill ahn dieser Erbschafft, so woll auch von wegen der vorngugten Besserung geburliche Vorziecht vnd Quitigung gethaen vnd sich kegen ein ander vorpflichtet, diesen Vortrag ihn allen seinen Puncten vnd Articulen bey voller Macht, stette, faste, vnnerbrochen vnd ewig zu halten, ihnmaessen sie hirmit ihn Kraft dieses Brieues solliche Renunctiation vnd Quitigung wurcklich thuen vnd zu vester Haltung dieses Erbuortrages vnd Theillbriefs sich vorpflichten.

Dessen zu grosserer Befestigung, vester Haltung vnd wharer Vrkundt haben wir, Oeligardt van Alleueldt vnd Schackke van Alleueldt diesen Brieff neben vbgeschriebenen Vnterhandelern mit eigenen Händen vnterscrieben vnd vnserer allerseites angeporne Pitzschafften darahn hengen vnd verdrucken lassen. *Beschehen vnd geschrieven zum Kile im Jare nach der heilsamen Geburt Jhesu Christi Tausent funfhundert vnd achtenzeich den achtzehenden Januarii.*

Hinrick van Aleueldtt*.	Hans Rantzow*.	Dirich Blome.
Olgarth van Allefelth.	Jasper von Bockwolde.	Hinrich Ranzow*.
Hans Blome.	Baltzer Pentze*.	Jeronymus Rantzow.
Detleff Brocktorp.	Hinrick van Bockwoltt.	Schacke van Alleueldt.
Andreas Rantzow.	Henneke v. Hagen.	Danyell Rantzoe.
	Syuertt van der Wische.	

(Original paa Pergament i Haseldorfs Arkiv. Af Seglene ere de med * betegnede Medunderskriveres bevarede.)

7.

1598, 22. August. Notariatserklæring i Anledning af Ditlev Ahlefeldts voldelige Overfald paa Markvard Ahlefeldt og Jørgen Zarnows Drab 21. August 1598.

Im Namen der heiligen Dreifaltigkeitt, Amen, kundt vnd zu wissen seie hiemitt jedermenniglichenn, denen diess offen Instrument zu sehen, hören oder lesende fürkümmt, dass im Jahr nach Christi vnsers Selichmachers Geburdt funffzehn hundert vnd acht vnd neuntzig in der elfften Indiction, Römer Zinsszal genandt, bei Herschunge dess aller durchlauchtigsten grossmechtigsten vnnvberwindtligsten Fürsten vnnnd Hern, Hern *Rudolffen des andern*, erwölten Römischen Kaysers, zu allen Zeiten Mehrern des Reichs in Germanien, zu Hungern, Boheimb, Dalmatien, Croatien vnnnd Schlaunien etc. Königs, Erzherzogen zu Osterreich, Hertzogen zu Burgundien, Steyr, Cärndten, Crain vnnnd Wirttenbergk, Graffen zu Tyroll, vnsers allergnedigsten Hern, Irer Kay. Maytt. Reiche der Römischen vnnnd Bohemischen im drey vnnnd zwanzigsten vnd dess Vngarischen im sechs vnnnd zwanzigsten Jare, Dingstags für Bartholomæi, war der zwey vnnnd zwanzigste Monatss Tagk Augusti, vmb vier Vhren vngefehr Nachmittags, auff dem Hause *Hassellowe* im Fürstenthumb Holstein für mir Notario vnnnd glaubwirdigen Gezeugen vndenbenent, personlich

erschieden sein die edle vñnd ernueste *Hanss* vñnd *Johan von Bockwolden* Gebrüder *Jasper* seligen Sohne, zum Jerichsbeke vñnd Borstell Erbgessen, vñnd angezeigtt, das den vorigen Montagk den 21. Augusti ihr Oheimb vñnd Schwester Sohne, der auch edler vñnd ernuester *Marquardt von Aleuelt*, daselbst zu *Hassellow* vñnd *Caden* Erbgessen, einen seiner Vettern vñd Nachbarn *Detleff von Aleuelt* genandt, zu *Hasseldorff* gesessen, alda auff seinem Hause Hassellow zu Gaste gehabt, vñnd nach Notturft vñnd so viell er dessen in der Eill thun können, mit Essen vñnd Drincken tractirt vñnd sich der eine zum andern nicht anders dan alles gutes versehen sollen, auch einige Wechselwörtter in vngutem mith ein ander nicht gehabt haben, vñnd als er, *Detleff*, gegen Abents wiederumb wegk reiten wollen, habe *Marquart* beuohlen, dass seine Diener zwey Pferde solten fertig machen, denn er seinen Vettern vergeleitten wolte, damitt er woll widerumb zu Hauss kommen muchte, vñnd ehe dass geschehen, er, *Marquart*, die vndersten Brügken seines Hausses nicht wollen eroffnen lassen, doch sein sie balde fertig worden vñnd habe do alsbalde *Marquardt* sich auff ein Pferd, vñnd einer vom Adell *Jurgen Zarnow* genandt, auff dass ander Pferd gesetzt, in Meinung vñnd auss furgesetztem guten Hertzen vñd vetterlicher Affection, gemelten *Detleff* von *Aleuelt* das Gelaidt zu geben, seine Brugken widerumb eroffnen lassen, vñnd mit ihne vom Hause hinab geritten, vñd als sie nun beide vom Hause gewesen vñnd bei einander geritten, vñnd ihre beiden Diener, der *Zarnow* vñd *Detleffs* Knecht hernach geritten, soll *Detleff* gesagt haben: Vetter, wie soll ich dass verstehen, dass du mir deine Brugken nicht wollest eroffnen vñnd reiten lassen. Darauf *Marquart* sollte haben geantwortet: Bruder, ess ist keiner bossen Mainung geschehen, alleine das ich mitt dir reiten, vñd sehen wolle, wie du zu Hauss kemest. Darauf sie zusammende ein wenig stilleschweigents fortgeritten vñnd nicht lange darnach auff der Wegescheide *Detleff* gantz vnvermudtlich zur Büchsen gegriffen haben solle, *Marquarten* auff die linken Brust gesetzt vñnd gestracks mit zweyn Kugelen durch dass Leib geschossen, dass ime alsbalde dass Bludt heuffig zu Munde vñd Nasen heraussgestürtzet sie, vñnd sie, in deme das dieser betrübter vngelücklicher Schusse geschehen, *Detleffs* Knecht auch fertig gewesen, sein Pferd gewendet vñd von Rugken oder hinderzu *Jurgen Zarnow* stilleschweigents in das Leib geschossen, wordurch er vom Pferde gefallen vñnd nicht ein Wortt mehr geredett, sondern gestracks thodt geblieben, vñnd sollen *Detleff* vñd sein Knecht auss aller Macht den Landtwege nach der Geeste vñnd dem Dorffe *Heist* zugerennet sein, vñd haben gemelte Gebrüder *Hanss* vñnd *Johan von Bockwolden* mir, Notarien, requirirt neben vñdengemelten Gezeugen vñnd glaubhafften furnehmen Personen, bei dess *Jurgen Zarnowen* thoten Corper oder Leib zu gehen, so in der Pfortstuben auff *Hassellow* gelegen vñd zu besichtigen, an welchem Orte des Leibs er eingeschossen, worauff wir semptlich nach der Pfortstuben gangen, allda der erschossene *Jurgen Zarnowe* auffen Rugken gelegen, vñnd ist der tote Corper durch einen alterfarnen Balbirer auss der Stadt *Hamburgk M. Jacob Dam* genandt vñd einem furnehmen Bürgern auss Stade mitt Namen *Hinrich Nenneken* auss dem Laken gewickelt, auff die Brust gelegtt vñnd also allenthalben besichtiget, vñnd befunden worden, dass an der linken Seiten des Leibs, recht vnder dem Schülterblade dreyer Finger breidt, zwey Löcker, zweyer Büchsen Kugelen oder Löde gross,

BILAG

so dichte bei einander gewesen gegen dem Herten in den Leib gegangen, darein sie verplieben, dan man am gantzen Leibe nicht befinden können, wor die Kugelen widerumb herauss gangen, worauff man auch des toten Wambs vnnnd Himbt besichtigett, woran befunden, das beides hinden am Rugken entzundet, vnnnd zum Theill verbrandt gewesen. Wan dan nach beschehener dieser Besichtigunge des toten Corpers wolermelte Junckern Hans vnnnd Johan von Bockwolden mir, Notarien, nochmaln einstendig requirirt, dasselbe alles ad notam zu nehmen vnd fleisig zu prothocollirn vnd inen hiruber ein oder mehr notturftige Instrument oder Instrumenta gegen die Gepür mittzuthelen, alss habe J. J. E. E. ich solchs Ampts halben nicht verweigern können. Beschehen sein diese Dinge im Jar, Indiction, Kayserlicher Regierung, Monats, Tag, Stunde, auch Ortere vnd Platzen wie obengemelt, in Beisein der edlen ernuesten, hochgelarten, achtbaren vnnnd furnehmen *Otto von der Wisch*, Hern *Wilhelm Mollers*, der Rechten Doctorn vnnnd Syndicum, Hern *Eberhart Twestreng*, der Rechten Licentiat vnd Secretarium, *Johan Mollern* vnd *Johansen Elstorffs*, Burgern der Stadt Hamburgk, dan auch obberürter M. Jacob Dam vnd Hinrich Nenneken, alss glaubwürdige Personen vnnnd Gezeugen sonderlich hirzu gebetten vnnnd beruffen.

(Original paa Pergament i Haseldorfs Arkiv).

8.

1599, 29. December. Inventar, optaget af kejslerlig Notar Daniel Twytenmeyer i Boet efter Ditlev Ahlefeldt til Haseldorf.

— — Iss eine Lade gebracht, daruor dat slot affgebraken gewesen vnd syn darinne gefunden: 12 sulueren¹⁾ Lepel²⁾, dar dess sel. Junckern vnd Frouwen Nahmen vnd Wapen vp gestaken. 1 vorgulden Schawer³⁾ mit dem Deckel, wicht 44 Lodt. 1 nedderich⁴⁾ vorgulden Beker, 21^{1/2} Lodt. 2 halue vorguldede Tunneken⁵⁾, 13 Lodt. 1 old vorgulden Kelch, 1^{1/2} Lodt. 1 vorgulden Narrenkop, 24^{1/2} Lodt. 2 klene sulueren Botterfateken⁶⁾, 21^{1/2} Lodt. 12 sulueren Settebekere⁷⁾. 3 sulueren Hottbende mit Fedderen. 2 sulueren Quartiers⁸⁾ Kannen, 105^{1/2} Lodt. 12 klene sulueren Lepeln, 36 Lodt.

In der kleine Kammer: 2 grote sulueren Poeke⁹⁾ mit beslegen Gordelen¹⁰⁾. 1 sulueren Hottbandt mit sulueren Feddern. 3 Par sulueren Haken¹¹⁾ vnd 1 sulueren Öseke¹²⁾. 8 sulueren Pipen to den Ridtrocken. 5 Par Koker vnd Flasschen. En Par mit Suluer beslagene Puckelen. 1 Sammit Dok¹³⁾ mit Suluer beslagen.

*In der olden Dornsen*¹⁴⁾ in einer schwarten beslagenen Kisten: 14 Par utgeneiede¹⁵⁾ Beddelaken. 3 Par schlechte Laken. 15 Kussen Buren¹⁶⁾. 2 Pols¹⁷⁾ Buren vnd ein Beddes Bure. 2 Sardokes¹⁸⁾ Kussen Buren.

1) Af Sølv. 2) Skeer. 3) Et stort Bæger af ædelt Metal med Laagopsats, særlig til Konfekt. 4) lav. 5) lille Tønde, Bæger. 6) Smørkande. 7) Bæger (i Modsætning til Tumling (?). 8) flydende Maal. 9) Dolk. 10) Bælte. 11) Hægte. 12) Malle. 13) Dug. 14) Stue, der kan opvarmes. 15) udsyede. 16) Pudevaar. 17) Hovedpude. 18) Dug af Sirts (Serge).

BILAG

In der groten schwarten vnd witten gesnedenen Lade by dem Schorstene: 28 Drell Disch Laken. 10 Drell Dwelen¹⁾. 18 Drellen Bilegge²⁾.

In der witten Schipkiste: 16 Stucke kleen Lennewant. 17 Stucke groff Flessen³⁾. 8 spranckelde⁴⁾ Dwelen. 15 Stucke Flessen vnd 6 Stucke kleene Heden⁵⁾. 1 Westerhuveken⁶⁾ darup 33 guldene vnd mit Stenen ingesettede Stucke geneyet gewesen.

In der groten Kisten tendest⁷⁾ dem bedde: 10 dammasken Kussen. 4 geele⁸⁾ Stucke sammit Kussen. 7 Stucke geel dammasken Vmmeheunge. 1 geel Tafftes Deke. 1 geel sammiten Deke mit der Kappe, noch eine rode Kappe vnd een geel Wandess Dischdock. 1 rod atlasken Wammes mit guldenen Snoren. 1 schwart sammitten Koller. 1 schwart mit grawen Dammasken dorchgethagen Kleidt. 1 witt taftten dorchgethagen Kleidt. 1 rodt sammites mit roten Dammasch dorchgethagen Kleidt. 1 witt tobinen⁹⁾ dorchgethagenes Kleidt. 1 rodt sammitten Wammes mit gulden Snoren. 1 Par schwarter sammitene Pluderhosen.

In einer groten Schipkisten (by der Doer na dem Huse by dem Dische) berichtet Frouw Anna Reuentlow, darinne sy Kindertuch, Laken vnd Linnewandt, solches wolle I. Erb. tho den Kinderen beholden. — In einer kleinen Kisten so vt dem nien Huse geholet syn 13 kleine Heden Laken. Item in einer anderen Kisten so ock daher gebracht: 6 rode vnd witte dammasken Kussen. In der kleinen Kammer by der olden Dornsen ein apene Lade darinne Speltuch¹⁰⁾ gelegen. Ferner 2 witte gesnedene Laden, in der einen ein Perlen Houet Bandtt. Item 2 Kesteken, in der einen 2 Ringe, in der anderen 2 Sappfer vnd 1 Demantes Rinck. Item noch ein Jessuss Nahme mit 40 Demanten darunder eine Perle, wicht 40 Lodd. 3 Block¹¹⁾ Keden. 2 golden Armbende, noch 5 Block Keden, darinnen in der einen ein dubbelt Rosenobel hengede. 1 Thom¹²⁾ Kede. 1 sammitten Budel mit Stifften vnd einer gulden Keden. 2 Hoetbende daruon der eine mit Stifften vnd Perlen vnd der ander mit Stifften vnd edlen Stenen. 1 dicke Block Kede mit enem Stucke Golde. 24 Knope. Tween Megeden sulueren Schlotel Dok vnd Scheden, wicht 77 Loth. 1 klein Schachtel mit klenen Perlen. In enem Doke etlike Perlen. In einer kleinen Schachtel twe Kinder Vofftinge¹³⁾. In einem Papier eine Perlen Huve. 1 Perlen Megede Vorleggelse¹⁴⁾. In einem Doke ein Perlen Huve mit dem Kornitte vnd ein Klenoth darby. In enem Doke ein golden Huve vnd Borde. 4 Nesedoker mit Suluer, Golde vnd Siden. 1 vorguldenn Logebeken¹⁵⁾ vnd Borste. 1 schwart sammitten Hulle¹⁶⁾ mit enem Perlen Kornit. 1 geel sammitten Natel Kussen. 1 geel Upschortels¹⁷⁾.

In anderen vtgesnedenen Laden etlike Nasedoker, Drogedoker¹⁸⁾ vnd andere klene Linnenware. Item eine kleine Lade drein sulueren vnd goldene Dok gewesen. 1 gesnedene vormalde Lade, darinne schon golden vnd suluern Knuppelse¹⁹⁾, sulveren Snoren vnd allerley Stick vnd Neisiden²⁰⁾.

---

¹⁾ Haandklæde. ²⁾ Serviet. ³⁾ Hør. ⁴⁾ stribet. ⁵⁾ Blaar. ⁶⁾ Daabshue. ⁷⁾ ved Enden af. ⁸⁾ gul. ⁹⁾ vatret Taft (tabis). ¹⁰⁾ Legetøj. ¹¹⁾ Block forklæres af Lübben som Guldsmedearbejde. ¹²⁾ Tømme, Zaum (?). ¹³⁾ Rosenkrans. ¹⁴⁾ Brystdug, broderet med Guld og Perler. ¹⁵⁾ Vaskefad. ¹⁶⁾ Hue. ¹⁷⁾ Opkiltrebaand. ¹⁸⁾ Vidskestykker. ¹⁹⁾ Kniplinger. ²⁰⁾ Sysilke.

Im nien Huse in der groten Kisten: 4 Par korte Bussen mit Suluer beslegen, mangelt eine Plate. 1 Par von Herte Twigen¹⁾ mit Suluer beslegen. 4 lange Bussen. 1 Cordelass²⁾. 1 Rappir. 1 witt Filtmantel mit gronen Sleufen. 1 schwart Wandes³⁾ Buxen. 1 Par schwarte Siden Strumpe. 1 Par Linnen Strumpe. 1 Vossen⁴⁾ Hulle. 1 iseren Prök. 1 Bost Dok⁵⁾ vnd ein schwart Wandes Hensche⁶⁾.

Uth dem Sise Blocke⁷⁾ vp der Lichten⁸⁾ fur 24 Tunnen Biers Sise 6 Mark. Uth dem Sise Block tho Haseldorpe fur 76 Tunnen Bierss Sise 19 Mark.

In der furen Kisten, dar der sehligen Frouwen Dok inne licht: 1 Par tobinen Mouwen⁹⁾. 1 schwart tobinen Lyffstucke. 1 schwart tobinen Vorschortt. 1 schwart kruss sammitten Rock. 1 schwart siden groff gronen Mantell. 1 grone sammitten Bostliff mit golden Knuppelse. 1 Par geel damasken Mouwen. 1 rodt-sammitten Megede Kragen. 4 geele syden taften Bostlyue mit geel vnd witten Fresen¹⁰⁾. 2 geel groff grone¹¹⁾ Vorschorten. 1 grote siden atlasken Vorschorte mit sulueren Borten. Noch ein kort Wandes Mantell mit Sammit. 1 witt Bost Liff von Taftt. 2 geele groff gronen Rocke. 1 rot Wandes Bost Liff. 1 witt Canifas Bostliff mit Suluer ingelecht. 1 rodt Rock mit roden sammitten vnd witten Snoren. 1 rodt Rock mit Folden. 1 Par witter Mouwen mit schwarten Snoren. 1 witt tobinen olde Rock thosneden. 2 olde witte taftten Rocke.

In sehlige Dethleuen Bussenschape: 2 lange Bussen ane Slotte.

Im Bussenhuse vp dem Walle: 3 grote Stucke. 11 Stucke mit Kameren, 2 andere ane Laden. 14 Haken. 12 Puthunde¹²⁾.

1 sulueren Rock Gordel, helt 22 Lodt. 4 Rocke Hacken, Stiffte, Pypen. 4 Hoet Bende vnd 4 sulueren Fedder Büsche hebben gewagen 128 Lodt. 1 Pock-Gordel, hefft gewagen 21¹/₂ Lodt. 2 sulueren Pocke mit den darin gestekenen Klingen, daran der eine 136¹/₂ Lodt, mit der Klingen 146 gewagen. Der ander, der vpgesteken war, 126 Lodt 3 Qwentin, mit der Klingen 138 Lodt. 2 sulueren Puckelen 8 Lodt. 1 Perlen Huve, wicht 14 Lodt 3 Qw. 1 Perlen Huve mit dem Cornitt 34¹/₂ Lodt. 1 Block Keden van rinschem Golde 24 Lodt ¹/₂ Qw. 1 Block Kede van ungerischem Golde wicht 44 Lodt. 5 klene Block Keden Kronen Goldes, wegen 26 Lodt. 1 Panser Kede van rinischem Golde, wicht 26¹/₂ Lodt. 2 Arm Bende, daran der ene masculiret, 3¹/₂ Lodt ¹/₂ Qw., vnd der ander, darin 13 Rubinen vnd 2 Demanten sin, hefft gelikesfalles gewagen 3¹/₂ Lodt ¹/₂ Qw. 1 dicke Block Kede von vngarischem Golde, darinne ein Schouw Penningk 50 Lodt. 1 schwart sammitten Budell vnd 7 goldene Stiffen darinne Perlen vnd eine golden Budel Kede van rinschem Golde 5¹/₂ Lodt. 33 klene Stiffte, darinne Smarallen, Turkosen vnd Rubinen 6 Lodt ¹/₂ Qw. 11 grote Stiffte mit Granaten 2¹/₂ Lodt. 5 grote Stiffte mit 4 klene vnd einer groten Perlen 1 Lodt ¹/₂ Qw. 5 Stiffte 1 Lodt 1¹/₂ Qw. 21 grote Stiffte, ieder mit einem Rubin 6 Lodt 1 Qw. 8 Stiffte ieder mit einem Demandt 3 Lodt. 2 gulden Knope. 1 kleen Hertken¹³⁾. 2 thor-

¹⁾ Hjortegevir. ²⁾ Landsknægtsabel. ³⁾ af Lærred. ⁴⁾ af Ræveskind. ⁵⁾ Brystdug. ⁶⁾ Handsker. ⁷⁾ Acciseblok. ⁸⁾ Stedet ved Haseldorf hedder endnu saaledes. ⁹⁾ Ærme. ¹⁰⁾ Halskrave. ¹¹⁾ gros grain: et groft Klædestof. ¹²⁾ jvfr. om dette Slags Skyts O. Blom, Chr. IV.s Artilleri, 111 ff. ¹³⁾ lille Hjærte.

BILAG

braken Stifte vnd eine klene Block Kede $2\frac{1}{2}$ Lodt $\frac{1}{2}$ Qw. 1 Perlen Hoet Bandt. 1 siden Hoet Band, darup 18 Stifte mit Perlen vnd 1 Hoetband up einer Siden-snore geneyet. 29 Stifte mit Demanten. 1 Gehenge mit 15 Rubinen vnd 4 Demanten. 12 Lepel 36 Lodt.

Noch Nesedoker also 1 geel siden mit Golde, 1 mit schwarter Siden, 1 mit schwarter Siden vnd Golde, 1 mit roter Siden. 1 geel atlasken Hulle. 1 Schlaerken¹⁾ mit einem Demant Stift, ein suluer vnd golden olde Huue, etlicke golden Flitterken. 1 geel Schellert²⁾ Upschortels. 2 klene Perlen Megede Vorleg-gelse daruan eins sel. Dethleff van Alefelden vnechte Dochter Cathrine hebben schall.

Frouw Anna Reuentlow beholdt vor Jonffer Cathrincken en geel sammitten Natel Kussen mit golden Stiften.

---

¹⁾ Slør. ²⁾ Glimmertaft.

HENVISNINGER

FØRSTE BOG

FØRSTE AFSNIT

Claus. Jahrbücher für schlesw. holst. lauenb. Gesch. X, 138, 167, 174. Neues staatsbürg. Magazin III, 35. Ztschr. f. schl. holst. lauenb. Gesch. III, 132, VIII, 161. Danske Mag. IV, 122; 4. R. III, 23. Seidelin, Diplom. flensborgense, II, 228, 513, 515. Stemann, Gesch. des Privatrechts III, Nr. 109. Hofmeister, Matrikel der Univ. Rostock I. 253, 265, 276. Kirkehist. Saml. 4. R. I, 603. Gottorpske Membraner 1502 ¹⁷/₈, 1511 ⁸/₂, 1520 ³⁰/₁₀. Holsten 43 (velbevaret Segl). Fælles Arkivet XXVI, 36, 45. Barritskov Arkiv 1527 ¹³/₁. Gjælds-breve og Kvitteringer (ikke i Fælles Arkivet) 1490 24. Jan., 1525 6.—13. Jan.

Sophie Ahlefeldts Skjøde paa Gjelting til Claus Ahlefeldt, udstedt i Omslaget 1519, i Gjeltings Arkiv. Paa Ligstenen i Gjelting Kirke læses: Anno domini M. Vc vnde XXXI am dage aller gades hilgen worstarf de duchtige Claves van Alevelde. Anno domini M. Vc vnde LIIII am pasche morgen do starf de erbar vor Drvde van Alevelde (Haupt, Bau- u. Kunst-denkmåler, I, 304).

At gjøre sikker Rede for Claus Ahlefeldts tidligere Livsskæbne, før han blev Ejer af Gjelting, frembyder store Vanskeligheder. Samtidig med ham lever nemlig en anden „Claves Benedictessone“, Ejer af Lehmkulen. Hovedkilden til Oplysning om disse tvende Claus'er er Hertug Frederik I's Kammerregnskaber. Heri nævnes 1495—98 Claves vnd Benedictus van Aleueld toe Boerchorst. I Regnskabet for 1500 nævnes forskellige Poster „entfangen van Claus van Aleuelde Benedictussen“, og 1501 betegnes han som Kammermester, medens der samtidig omtales Claves van Aleuelde, Amptmann to Lutken tundern (anføres endnu som saadan 1510, Jahrbücher X, 109), da der i samme Brev (ib. 167) nævnes Claus og Henrik Ahlefeldt, Brødre, Benedikts Sønner fra Ekernførde og Claus Benedikts Søn, Raad og Amtmand i Lille Tønder.

I Omslaget 1501 nævnes Claus Alefelt, Detlef Walstorf, Amtmand i Steinburg, Tøn-nies Rantzau, Amtmand paa Gottorp, Laurentz Leve, Hartvig Pogwisch, Bendix Ahlefeldt til Søgaard, Markvard Ahlefeldts Arvinger til Saxtorp, Ditlev Buchwalds Arvinger, Schack Rantzau (nu salig), Peter Rantzau til Tønder, Hans Rantzau, Amtmand i Haderslev, Claus Ahlefeldt „de Gele“. 1505—6 nævnes Claves og Benedictus van Aleuelde to Lemkule. 1506 blandt Gudemanne Claves og Gosche von Aleuelde.

Til Hertug Frederik svarede 1507 Landskat (Landtbede): Eggerdus Leue, Hanns Pugwisch vnde Claus Rantzow to Peter Torpe, Claus van Tynen, Gotzick Wensyn, Anna Walstorp, Katryna Krumdiken, Claus van Qualen, Abel Rantzow van Hogenuelde, Hertich Krumdick, Claus Rantzow to Asscheberg, Hans Pugwisch tor Fresenburg, Marquart van Bockwold, Detleff Rantzow, Otte Pugwisch van Bosse, Schack Zestede, Wulff Pugwisch, Benedictus Zestede to Runtoft, Anna Ratlow tor Lindow, Marquart Smalstede, Hans Rantzow, Otte

HENVISNINGER

Emcksen, Hinr. vnde Wulff sone, Marquard v. Claus Emcksen, Katrine Breiden, Wolmer Rantzow, Henke Zestede, Hinr. van Aleuelde van Haseldorp, Gotzick Brocktorp, Gotzick van Kyle, Wulff van der Wisch, Gotzick van A[leuelde] tor Hasselburg, Jochym Wittorp, Detleff Brocktorp, Otte van Kyle, Wulff Pugwisch to Masleben, Claus Zestede to Bynebeke, Emke van Damme, Hans Breide, Emcke Emcksen, Tons Rantzow, Claus van A[leuelde] to Tunder, Wulff Pugwisch to Elerstorp, Hartich Pugwisch, Anne van Hagen, Henneke van Aleuelde, Erick Gorssen, Hans Anderssen. Laurens Leue, Agata Zestede, Hinr. van Aleuelde to Witmoltt, Her Jochym van Aleuelde, Otte Mughel, Schack Rantzow to Siggem, Hinrick van Siggem, Jurgen Rantzow to Apenra, Otte Breide, Kersten Wonsflet, Katrina Stake.

Det ældste, os bekjendte Mandtal over Adelen i Holsten fra 1530, der frembyder betydelig personalhistorisk Interesse, findes i Rigsarkivet og tør her finde en Plads:

Der Holsten Rustunge zwm Kyl angesetzt Sontags Letare Anno XXX mo.

De bisschupp van Sleswick, x perde. De bisschupp van Lubke x perde. De praweste vamme Reynebeke alze de k[onink] will. Her Johan Rantzowe vi. Her Yuen Reuentlow vi. Her Wulff Powisch de junger vi. Clawes van Aneuelde to Gelting vi. Tonnies Rantzow thom Nigenhaue vi. Marquart van Bockwolde vi. Gosk van Aneuelde to Saxtorpe iv. Hinrich Rantzowe tho Rendesborch vi. Otte Ritzerouwe v. Otte van Bockwolde v. Henneke van Bockwolde v. Frederick van Aneuelde vi. Cristoffer van Aneuelde vi. Wulff Rantzow to Plone iv. Gosk van Aneuelde Konigsforde iii. Peter van Aneuelde tor Lyndow iv. Otte Ratlow iv. Hinrick van Aneuelde thom Holme iv. Andrewes Rantzow to Saltzow iv. Jurgen van der Wisk to Nigenhaue iv. Clawes Rantzow Rastorp iv. Steffen van Aneuelde iv. Benedictus Rantzow iii. Jurgen van Aneuelde ii. Hinrick Rantzow tom Nigendorpe iii. Otte van Qualen iv. Schacke Rantzow to Helmestorpe v. Hinrick van Aneuelde to Pretze iv. Keyge Rantzow to Pancke iv. Henneke Rantzow to Neuerstorpe iii. Johan Reuentlow to Gram v. Hanss Johanssen to Fubbesleue v. Wulff Ratlow to Lensan iv. Nils Ludewigesszen to Hogesbro. Clawes Erickssen tho Kakesbull. Olde Ciuerdt van der Wisch viii. Eggert van der Herbage i. Jasper Sestede to Runthofft iv. Benedictus Powisch to Varue vi. Gosk Holk ii. De van deme Nigenhuse xii. Eler Ratlow ii. Otte Powisch tom Bosse iii. Ciuert van Qualen to Sunderborch ii. Otte Sestede to Kohouede v. Brune Otte Sestede ii. Marquart Sestede ii. Pawell Vken i. Clawes van Aneuelde tom Lemkule iv. Jep Mangenssen in Sundewith i. Hartich Anderssen in Alssen i. Enwaldt Sestede tom Kluensike iii. Keye Sestede tom Nortze iii. Wulff Powisch to Doberstorpe iv. Jachim Leuen midt dem vader iv. Wolmer Wonsflet to Esschelmarke ii. Clawes van Tynen to Walstorp iii. Schacke Rantzow tor Nigenstat iv. Henneke Rantzow thom Hogenfelde iv. Wulff van der Wisch to Gruntofft ii. Hanss Sestede tho Runtofft iv. Henneke Rumor to Roste iii. Diderick Hoken ii. Clawes Emssz ii. Jachim Brocktorp midt dem brodere ii. Wulff Rantzow tom Wittenberge iii. Gosk van Aneuelde tom Nortze ii. De van Seegarden vi. Jachim Plesse ii. Hinrick Walstorp iv. Henneke Wonsflet i. Jachim van deme Hagen ii.

Otte Sestede to Rendesborch. Tonnies Sestede tho Hadersleue. Benedictus Powisch to Rendesborch. De van Bulke. De thom Voderkampe. Detleff Brocktorp. Pawell van dem Dame. Emeke van dem Damme. Clement van der Wisch. Henneke Sestede thom Krumedike. Jachim v. deme Hagen. Henneke van Aneuelde to Fresenborch. Detleff van Aneuelde to Gottorpe. Wulff [van Aneuelde] tor Nor. Diderick Blome. Oue Walstorp. Henneke van Aneuelte to Rantzow. Luder Hesten tom Redewisek. Jasper van Aneuelde thom Bosse. Junge Jurgen van der Wisch.

Jurgen van Aneuelde thom Westense. Clawes van Aneuelde to Emekendorpe. Keye Rantzow tho Trittaw. Clement van Kile tho Siggen. Ewalt Meynstorp. Jurgen Blome. Otte Blome. Jasper Holk. Hans Powisk to Ekelenforde. Detleff Ratlow. Hinrick Rantzow tho Oldenborch. Wulff Powisch tho Elerstorpe. Wolmer Rantzow tho Boygeskelo. Wolmer van der Herbage. Otte van Stouen. Jasper Pentze tho Nutzschow. Clawes Brocktorp tho Oldeslo. Hanss Powisch thom Ouenwolde. Clawes Rantzow thom Klampe. Gosk Ho[l]ken in

HENVISNINGER

Alsen. Johan Peterssen. Peter Peterssen in Angelen. Otte Sestede tho Stenbarge. Marquart Wulff. Wulff Stur in Alssen. Otte Breyden in Alssen. Johan Hoken tho Hadersleue. Marten Mangenssen vnde kinder. Emeke Wonsfletth. Clawes van der Wisch to Apenrade. Jacob Rantzow. Clawes Rantzow tho Asschebarge. Henneke Wonsflet. Hinrick van der Wisch thom Bornsten Clawes van der Wisch thom Kile. Gosk Rantzow tho Hadersleue. Hans van der Wisch tom Bynenbek. Matz Gortzen tho Soldewick. De frouwen to Lindewith. De frouwe tho Ornum. Vollert Pentze thom Trumsbuttell. Henneke thor Fresenborch iv. Schacke thom Tegelhauē ii. Benedictus Sestede in Alsen ii. Clement van der Wisch iv. Clawes Rantzow tho Asschebarge iv.

ANDET AFSNIT

Bendix. Jahrbücher X, 138. Seidelin, Dipl. flensborgense II, 536 f. Acta A 42 (Slesvig). Breve fra ham 1553 $\frac{1}{2}$, 1566 (Statsarkivet Hamborg). Forlig om Grænsen mellem Gjelling og Runtoft, underskrevet af Benedictus van Annefelde tho Gelting (Jensens Mskr. S. H. 318 E i Univ. Bibl. i Kiel). Moller forvexler ham med Bendix Ahlefeldt til Haseldorf, der ifølge Janus Gruter, Chronicon Chronicorum II døde 13. April 1586. Brev fra ham i Hansborg Arkiv 39, 25, 1553 $\frac{1}{2}$. Inländ. Registr. 1556—57, 228, 242. — 1558 ahm dage Anthonii (Jan. 17.): Frantz vann Bulow bekjender at være Benedictus vann Anefelt til Gelting 1000 Gylden skyldig, 24 Skilling paa hver Gylden, med 50 Gylden Rente. Vidner: Hartich van Bülow tho Wedendorpe, Pawel Ritzerow thor Hassellborg, Hartich Schacke thor Basthorst, Heinrich Sprengell tho Presse, Bartelt Parckentin tho Secher. Orig. Perg. m. Hartvig v. Bülows Segl, de andre Segl fattes (Statsarkivet Slesvig).

Ved Indk. Sager til Tyske Kanc. 1548, 11. Decbr., findes følgende Liste over Skatteydere: Breide Rantzau til Rethwisch, Sivert Reventlow, Jeronimus Plessen til Rostorf, Hartvig Plessen til Campen, Otto Rantzau til Rantzau, Otto Qualen, Enevold Sehested til Kluvensiek, Kai Sehested til Gross-Nordsee, Godske Wensien til Rohlstorff, Ove Thienen til Kühren, Joakim Rantzau til Putlos, Schack Rantzau til Helmstorff, Kai Rantzau til Panker, Ditlev Buchwald til Pronstorff, Johan Rantzau til Bothkamp, Johan Rantzau til Breitenburg, Volf Rantzau til Wittenberg, Otto Rantzau, Provst i Uetersen, Claus Rantzau til Ehlerstorff, Volf Rathlau til Lehnsan, Moritz Sehested til Perdoel, Povl Rantzau til Neudorff, Emmeke Rathlau til Futterkamp, Christopher og Moritz Rantzau til Quarnbek, Godske Ahlefeldt til Klein Nordsee, Didrik Blome til Seedorf, Povl Ritzerow til Hasselburg, Sivert Rantzau til Neuenhaus, Joakim Brockdorf til Schrevenborn, Jesper Ahlefeldt, Henrik Rantzau til Satiewitz, Amtmand paa Gottorp, Kai Rantzau til Kletkamp og Hanerau, Christopher Thienen til Walstorff, Jørgen v. der Wisch til Glasau, Jesper Rantzau til Schmoel, Henneke Rantzau til Hohenfelde, Jesper Buchwald til Sierhagen og Borstel, Christopher Pogwisch til Hagen, Iven Reventlow, Henneke Rantzau til Nempten.

Clara. Jahrbücher VIII, 175. Danske Mag. 4. R. III, 23. Haupt, Bau- u. Kunstdenkmäler I, 167. Paa det sehestedske Gravmæle i Ekernfærde Kirke læses: Hir licht begraven de erbar vndt erenveste *Tonnies Sestede* celige Benedictvs sone van dem Klvvencik, de gestorven is in DLXVII des fridages in dem pinxten vnde sin husfrouwe vor *Klare* selige *Clawes van Anevelden* dochter tho Gelting, de gestorven is — —. Anno MDLXXI fridages na letare is de erbare veldogetsame vor Maddelene Sestede selige Otten husfrouwe selich in godt entslapen. D. S. G.

TREDIE AFSNIT.

Claus. Christine Ahlefeldt, født Rantzaus Familiebog i Rigsark. Pershist. Samling 1601—60. Ny kirkehist. Saml. IV, 505, 726. Inländ. Registrant 1588, 10. Ztschr. für schlesw. holst. Gesch. VIII, 176. Hofmeister, Matrikel der Univ. Rostock II, 174. Henneke Sehesteds Skjøde til Claus Ahlefeldt paa Godset Drage 1581, Oct. tr. regum, undertegnet af Benedict v. Alefeld, Friedrich v. Alefeld og Jochim Borchagen, med fem vedhængende Segl (Arkivet i Slesvig). Om Otto Qualens Tiltrædelse af Posten som Amtmand over Flensborg efter Claus jvfr. Indk. Sager, Tyske Kanc. 1616, 1. Maj.

Florentia. Ztschr. f. schlesw. holst. Gesch. VII, 140 f. 1587, 30. Maj, underskriver Claus v. der Wisch Hertug Hans af Meklenborg og Sophie af Gottorps Ægtepagt (Gottorper Ark.) 1604, 22. Maj, faar Otto Qualen Bestalling som Amtmand paa Tremsbüttel (Bestallingsbog, Gottorp 143, Slesvig). Hertug Adolphs Registrant 157 (Rigsark.).

Henrik. Ausländ. Registrant 1580, 6. Marts, 1582, 28. Apr. Ratjen, Verz. der Handschr. der Univ. Bibl. zu Kiel II, 264, III, 63. Eide der fürstl. gottorpschen Hofdiener, 192 (Rigsark.). Gældsbreve og Kvitteringer 1579, 9. Dec., 1580, 6.—13. Jan.

Kirkebøgerne i Satrup gaa tilbage til 1642, men Navnet Ahlefeldt forekommer ikke i dem i det 17. Aarh. Det ahlefeldtske Gravkapel ved Kirken afbrødes 1797. Det var i Tidens Løb blevet meget brøstfældigt, og hverken Familien eller Kirkeraadet betalte for det. Efter forudgaaende Proklama i Altonaer Merkur og Glückstädtische Anzeigen bleve Kisterne 6. Juni 1797 aabnede i Overvær af Tilskuere, og samtlige ved Ligene fundne Værdigjenstande fjærnede, for at ingen skulde fristes til at opgrave Kisterne for at finde Kostbarheder. Derpaa bleve Kisterne nedgravede „paa anstændig Maade“ dybt i Jorden. Kapellet solgtes til Nedbrydning ved Auktion for 170 Rdlr. Samtidig solgtes en stor „Stenkumme“ med Laag, to Statuer, henholdsvis betegnede Benedictus v. Alveldt tho Gelting og Fr. Margareta v. Alveldt, to Guldringe, en Kjolenaal og en Hue. Paa tre af de syv Kister fandtes Indskrifter: Hinrich v. Alefeld tho Satrupholm, Benedictus Sohn tho Gelting. F. Anna v. Alefeldt tho Satrupholm, Jurgens Tochter tho Stubbe. Henning Christopher v. Ahlefeldt, Oberstlieutenant, f. 15. Oct. 1720 † 18. Nov. 1760. Satrup Kirke gjemmer ingen synlige Minder mere om Slægten Ahlefeldt. (Velvilligst meddelt af Hr. Pastor Rickmers).

Dorothea. Fælles-Arkivet XXI, 62—63. Hertug Adolphs Registrant, 92. Tyske Kanc. Indk. Sager 1581, 5. Febr., 1584. Ztschr. f. schlesw. holst. Gesch. VIII, 162. Hist. Tidsskr. 4 R. VI, 405 ff. Henrik Buchwalds Ahnetavle (Haseldorfs Arkiv). Bendix Ahlefeldt til Gjelting, Johan Rantzau, Iven Reventlow, Bertram Ahlefeldt, Henrik Rumohr, Bertram v. Damme, Jørgen Sehested, Henrik v. d. Wisch og Bertram Pogwisch føre Klage over Lavrens Wensien, der har jaget sin Hustru bort (Tyske Kanc. Indk. Sager 1561, 4. Juni).

Øllegaard. Josias Qualen: Registrant kgl. Maj. bestalten Rethe 1553—73, 290, 307, 313 (Rigsark.) Ztschr. f. schlesw. holst. Gesch. VII, 138, VIII, 138, IX, 215, XVII, 319. Staatsbürg. Mag. VII, 707 ff. Nordalb. Studien III, 112 ff. Gjældsbreve og Kvitt. 1589, Oct. tr. reg. (Rigsark.) 1576 paabegyndte Josias med kgl. Bevilling Bygningen af det nye Hus paa Steinburg, der 1577 næsten var fuldført. Henrik Rantzau besøgtigede det. „Man har“, skriver denne, „ikke bygget Huset af Lyst, men af Trang, da Amtmanden paa Steinburg forud kun har havt et ganske ringe Leje i Ladebygningen“. Kongen vil nu ogsaa kunne have Værelser til Raadighed for sig og Dronningen (Henrik Rantzaus Rel. til Kongen 1577, 9. Apr.). Han maa ikke som overalt tidligere forveksles med Broderen *Josva* (Kongen underskriver sig Josue van Qualen). Denne blev 1559, 23. Aug., efter Ditmarskens Erobring optagen som Hovidsmand og Tjener paa et Aar, hvilken Bestalling han fik fornyet 1560 og 1562. Under Syvaarskrigen tjente han fra Krigens Begyndelse som Ritmester med en Fane lybske Ryttere. Han deltog i Slaget ved Halmstad og udmærkede sig i Slaget ved Axtorna (Svarteraa), hvor Daniel Rantzau

HENVISNINGER

havde delt sin Hær i tre Dele under Anførsel af Hak Holgersen, Frantz Banner og Qualen. 1567, i Maj, beder han Kongen om Orlov til Hagenskov, som han 1566–72 havde i Forlønning. 1567, i Juli, nævnes Henrik Platen som Fører for Josva Qualens Fane. 1568, 21. Marts, faar han af Kong Philip af Spanien Bestalling som Ritmester over en Fane tyske Ryttere. Aaret efter fulgte han som Marskal Hertug Hans den ældre til Venedig og vendte i August atter hjem til Holsten. Q. var gift med Magdalene Munk fra Kvolstrup. I Nærheden af Vig byggede han Qualsholm (Kvaalsholm) og opførte senere Herningsholm. I Hammerum Herred ejede han Aagesvig Gaard, som han 1579 overdrog til Kongen. 1582 var han i Kjøbenhavn. Han døde omtrent 1585. Enken var 1587 gift med den bekjendte Sivert Reinskat, Friherren paa Herningsholm. — Jvfr. Jydske Saml. VI, 22; 2. R. II, 145. Rørdam, Hist. Kildeskr. II, 188, 322, 2. R. I, 379 ff. Resen, Frederik II.s Krønike 157 (forvexlet med Johan v. Qualen, † 1566), 172 f., 193. Kanc. Brevbøger 1566–79. Erslev, Lehnsmænd 1513–96. Nyt hist. Tidsskr. IV, 192. Hist. Tidsskr. 4. R. VI, 417. Grundtvig, Frederik II.s Statshusholdning XCIV. P. v. Möller, Halland, I, 235. Tyske Kanc. Indk. Sager, 1571, 4. Juli. Gældsbreve og Kvitte- ringer 1567, 18. Juli. Nye kgl. Saml. Fol. 889. Gottorp 148 (Rigsarkivet).

FJERDE AFSNIT

Carl. Ditlev Ahlefeldts Memoirer, 28. Toepke, Matrikel der Univ. Heidelberg, II, 180. Medd. af italienske Universitetsmatrikler ved Hr. Prof. Luschin v. Ebengreuth. A. Wetzel, Glückwunsch zur Vollendung des 70. Lebensjahres Herrn Landesdir. C. W. v. Ahlefeldt dar- gebracht, Kiel 1888. Epistolae consolatoriae ad Henr. Rantzau, 242. Personahist. Tidsskr. IV, 334, 4. R. I, 124 ff. Hildebrandt, Stammbuchblätter des nordeutschen Adels, 3. Eide der gottorpschen Hofdiener, 190. Gottorp XLII, CCCLVI. Acta A 14 (Statsarkivet, Slesvig).

Universitetsmatriklen i Marburg: 1599 Januarii die 28 communi decreto et consensu d. professorum Carolus ab Alefeld, Holsatus, ex academia relegatus est, propterea quod pe- tulanter ante biennium Ferdinandum Prætorium, Polonium, in via publica noctu et ex insidiis invaserat ac vulneraverat lethaliter. A nobis vero ex fuga aliquando post per publicas literas retractus; et quod deprecaretur vehementer carcerem, poena pecuniaria mulctatus eam discedens non exolvit nec exolvi curavit, tandem rursus academiæ publico diplomate preemptorie ad nos evocatus ut in consistorio nostro facti et contumaciæ suæ rationem redderet, superbo supercilio senatum scholæ eiusque iurisdictionis nervum præcipuum despexit atque comparere noluit. — O. Sperlings Selvbiografi, 135, 250. Medd. af Hr. Prof. Kirmis i Neumünster. Kirkebogen i N. 1616–36 er bortkommet efter 1890. — Om Josias Rantzau se Aubery du Maurier, Memoires de Hambourg etc., la Haye 1737, 94, 155–81. 1635 faar han af Ludvig XIII Befaling at hverve 3000 Mand til Fods og 500 Mand til Hest paa Kantslerens Anbefaling. Selv er han i Sept. ankommen til Calais (Brev fra Ditlev Ahlefeldt til Moderen fra Paris 1635 ^{20/3}, Haseldorfs Arkiv).

Claus. Inländ. Registrante 1632, 162, 218 f. Han var herefter endnu i Live 30. Aug. Ausländ. Reg. 1600 ^{12/3}.

I Saml. Gottorp 114 i Rigsark. findes en Liste paa dem, der ikke mødte ved Hertug Frederik III.s Hylding 9. Dec. 1616 og som vare tilsagte at møde 6. Maj Aaret efter: Christopher Rantzau til Sedorf, Henrik Ahlefeldt til Satrupholm †, Ditlev Brockdorff til Ekernefærde, Claus v. der Wisch til Ascheberg, * Otto Reventlow til Lammershagen †, Johan Buchwald til Borstel, * Joakim Buchwald til Pronstorf, * Jesper Pentz i Trittau †, Hans v. der Wisch i Tønder, Gregers Ahlefeldt til Søgaard, Jakob Rantzau til Aschau †, Bertram Pogwisch i Kiel, Iven Reventlow til Neverstorff, Jørgen v. der Wisch til Ø, Christopher Rantzau til Grabau, Henrik Rantzau til Ekernefærde, Henrik Ahlefeldt til Wittmold, Goske Ahlefeldt i Pløen, Eggert v. der Herberge i Flensborg, Volf Pogwisch til Wittenhaus, * Claus Pogwisch i Ekernefærde,

HENVISNINGER

* Ditlev Frederiksen Brockdorff til Schulenhof †, Hans v. der Wisch i Itzehoe, Balthasar Frederiksen Brockdorff, Ditlev Rantzau til Kleuetz, Otto Petersen til Norgaard, Jakob Sehested til Rinkenæs, Sivert Schack i Ekernförde, * Otto Clausen v. der Wisch, Markvard Brockdorff og Eiler Rathlau i Ekernförde, Goske Ahlefeldt i Crempe, Henneke Ahlefeldt til Fresenburg, * Markvard Buchwald til Borstel, Hans Buchwald til Westensee, Bendix Hansen Buchwald, * Joakim Schwerin i Slesvig, Johan Philip v. Hartingshausen, Markvard Abildgaard, Johan Andersen i Haderslev, * Claus Schack. Endvidere følgende *Junge Gesellen*: * Jesper Buchwald til Bylk, Bendix Ahlefeldt til Stubbe, * Jesper Joakimsen Buchwald, * Volf Pogwisch i Neustadt, * Johan Rantzau til Rantzau, Otto Rantzau til Kleves, Ditlev Ahlefeldt til Haseldorf, * Ditlev Brockdorff til Rosenhagen, Henrik Rathlau i Lütjenburg, Jesper og Otto Buchwald til Jersbeck, Sivert og Asmus Rathlau til Lehnsan, * Sivert Reventlow i Neustadt, Markvard Schwabe i Kiel, Bendix, * Carl og * Povl Wittorf i Neumünster, * Claus Rantzau i Neustadt, * Bendix Brockdorff til Gartz. — De med * betegnede Personer mødte heller ikke 6. Maj.

Didrik. Kjøbenhavns Diplomatarium VI, 52. Grundtvig, Medd. fra Rentekammerarkivet 1871—72, 140. Rørdam, Hist. Kildeskrifter II, 736. Bricka og Fridericia, Christian IV.s Breve I, 167, II, 15. Ratjen. Verz. der Handschr. der Kieler Univ. Bibl. II, 52. Breve fra Hertug Frederik III. til Christian IV., 1620, 18. Nov. Inländ. Reg. 1631, 91. Fællesarkivet Suppl. XXIV. Urtheile u. Bescheide 1623 II, 123. Sjæll. Tegn. 1627, 404; 1628, 160; 1630, 409; 1631, 518; 1633, 113; 1636, 131.

Margrethe. Th. Anckelmann, Inscr. hamb., Heidelberg 1664, 14.

Hans. Han er maaske den Hans A., der 1598, 27. Sept., blev immatrikuleret i Marburg. Ifølge en Optegnelse i Haseldorfs Arkiv om Begravelsen i Satrup staaer paa en af Kisterne: Hedewig von Ahlefeld 1641 gestorben, Johann v. Ahlefelds Gem. — Hertug Frederik af Gottorps Gjældsbevis til Magdalene, Claus' Enke, paa 1500 Rdlr. for de af ham erhvervede Godser Satrupholm, Dollerød og Langsted, sammes Gjældsbevis til Hedevig Ahlefeldt paa 6478 Rdlr. for de samme Godser, Juni 1631 (Statsarkivet, Slesvig).

FEMTE AFSNIT

FELTMARSKAL CLAUS AHLEFELDT.

Fødsel, Ungdom. Paa Baronesse Charlotte Friederica v. Schmidegg f. v. Oertzens Ahnetavle er tilføjet med Lackmanns Haand: Hr. Claus von Alefeld, d. Feldmarschalck auf Klein Nordsee u. Schierensee, geb. 1614 d. 2. Sept. (H. A.) Meddelelserne om hans Ungdom ere væsentlig hentede fra Ditlev Ahlefeldts Mindetale: Oratio funebris bey sehl. Feldtmarschalcken Claus von Alfeldt Leichbegengntüss gehalten im Kiehl den 6ten May 1674 (ib.). Mærkes kan, at A. heri med Conringius som Hjemmelsmand nævner Schwabeck som Slægtens Hjemstavn. — Breve fra Sigismund Coch til Christine Ahlefeldt 1634—36 (ib.). Grundtvig, Meddelelser fra Rentekammerarkivet 1871—72, 150. Latina 1638, 20. Juli (R. A.). Album stud. acad. lugd. bat. 262. Magdalene Ahlefeldts Test. (R. A.)

1643—45. Fridericia, Danmarks ydre politiske Historie 1635—45, 368 ff., 468 ff. Meidell, Fra Enøvældens Dæmring 16, 19, 23, 59. Slange, Christian IV., II, 1229, 95, 97. Detlefsen, Gesch. der Elbmarschen III, 219 ff. Neues staatsbürg. Mag. I, 872 ff. Pershist. Tidsskr. 3. R. III, 290 f. Ditlev Ahlefeldts Memoirer 196 f. Bricka og Fridericia, Christian IV.s Breve V—VII.

Inländ. Concepte 1643, ²⁵/₁₂ (Ny kgl. Saml. Fol. 616 c.). Ægtepagt i Ulfelds Sager 7 (aftrykt bl. Bilag). Krigsraadsprotokollen 1644—45. Diarier over Ærkebisp Frederiks Krigsoperationer (hvoraf et aftrykt ovenfor). — Om Overfaldet paa Itzehoe: Extract Skrifuelse udaff

HENVISNINGER

Nieder-Sachsen, den 21. Januarij, Anno 1644. Huorledis General Major Bawr, oc Øffuerste Claus von Alefelden, den Suenske Øffuerste Dörffling i Itzehoe offuerfalden, oc forskreffne Øffuerste Dörffling, med hans Øffuerste Lutenant, Bagage, samt den Holstenske Roff, oc hen ved 1000 Heste bekommen, oc i den Festning Krempe lyckeligen indført (Flyveblad). — Beiheft zum milit. Wochenblatt 1896, 302 f. (Tysk Beretning aftrykt ovenfor bl. Bilagene). — Beate Ahlefeldt til Ditlev Reventlow, Marts 1644. Ærkebisp Frederik til Christian IV., 1644, ¹²/₄. Saml. Bremen, 38, 1644, ¹¹/₈, ib. Nr. 98. Claus A. til Ærkebisp, 1644, ⁵/₈ (Danske Kongers Hist. 108). Pentz til Ærkebisp. Ærkebispens Koncepter 1644, ¹⁰/₆, 1645, ⁴/₂. A. i Skaane: Christian IV. til Ærkebisp 1644, ⁶/₁₀, ²/₁₁, Ærkebispens Koncept ²⁴/₁₀. — *Ribe*: Ribe Skoleprog. 1835, 24; 1836, 47. Kinch. Ribe Bys Historie II, 378. Indk. Sager til Krigskollegiet 1664, 106. Pentz til Christian IV., 1645, ⁵/₃. — Brevvexling mellem Kongen, Ærkebisp og Claus A. om Afstaaelsen af dennes Regiment. Ærkebispens Koncepter 1645, ⁹/₂, ¹¹/₂, ²¹/₂, ²³/₂, ⁴/₈, ⁵/₄. Baur til Ærkebisp 1645, ⁵/₂. Breve til Hertug Philip af Glücksborg 1645, ²⁵/₂. Oxenstiernas Skrifter og Brevvexling VIII, 639. Sjæll. Tegn. 1645, 311, 333, 364, 389, 447, 452. A. Bille til Mogens Sehested, 1645, 31. Marts (Barritskov Arkiv). Sjæll. Reg. 1645, 378, 735.

Jacob Stohlius skriver 16. Aug. 1644 fra Glückstadt til Ditlev Reventlow: Das aber ist wahr, dass der Oberst von Alefeldt den Obersten Höking mit einer Partey von etwan 6 in 700 Pferde starck geschlagen vnd etzliche 100 Gefangene eingebracht hat. Der Oberste Höking ist selber geplieben vnd stehet sein Cörper zue Nortsehe. Dieser Oberster von Alefeldt hadt bey den Vnterthanen alhie einen gueten Nahmen, dass er guete Order vnd Disciplin halte. Er hadt sich in verschiedenen Occasionen dapfer vnd mänlig erzeiget. Er ist von Jugend vf ein Soldat gewesen, vnd wie man für Augen sihet meinert er mit I Kon. Mayt. getreulich, derowegen halte ich dafür, dass er baldt vnter die Generals Personen würd gezogen werden.

Vedrørende Bauers og Claus Ahlefeldts Kaldelse til Skaane lyder den kongelige Ordre til Ærkebisp Frederik: Weill Wir, wie zuvohr schon, Ew. Lbd. angedeutet, den General Majeur Bawir vnd Obristen Clauss von Ahlefeldt zue Vns beruffen, also dan nötig sein wirdt, das anderweit an deren Stelle welche verordnet, vnd sonderlich einer, so das General Commando führe, wiederumb angenommen werde, so fern dan Landt Graff Johanssen zu Hessen Lbd. die anpræsenterte Charge etwa nicht vff sich nehmen mögte, ist Vnsser freundtväterlicher will und begehren an E. Lbd. dass sie auff allen Fall mit dem General Majeur Pfulhen vmb Annehmung Vnsserer Dienste handeln, vnd Ihme das Commendo über Vnssere gesampte Trouppen darausen aufftragen soll etc. Geben in Vnsserem Königl. Felllager zu Buerlöff in Schonen den 16. Octobris Anno 1644. Christian.

I en Memorial, dateret Copenhagen am 8. Novembris 1644, skriver Bauer: „Weill der Ob. Alefeldt von Ihr. May. mitt der General Maior Scharse zu Rohs is begnedigt worden als bitte ich vnterdinstlich, Ihr. May. sich gnedigst gefallen lassen, mir bei disser Verenderung ein Confirmation meines vorgehabten vnd noch habenden Commendo zu geben, damit nicht Missverstande sich erengen, dardurch Ihr. May. Dienste verhindert werden“. I Kongens Navn har Kammersekretær Fred. Günther gjort følgende Vedtegning: Es soll zwar der General Maj. Alefeldt die Cavallerie, der Hr. General M[a]jor Baur aber die Infanterie commendiren, auch in Abwesenheit l[hrer] D[urch] l[aucht] das Chev Commendo haben. — (Krigsark. Christian IV. Akter vedr. Generalmajor Bauer).

1646—48. B. Waldow til Kongen 1646 ²/₅ (om Duellen med Pentz). Christian IV. bortpanter Rohlsdorf og Niendorf til A. (Statsarkivet, Slesvig, A. XVII, 643). Slinge, Christian IV., 1388. Bricka og Fridericia, Christian IV.s Breve VI, 151. Danske Mag. 4. R. VI. Sjæll. Reg. 1647, 735. Birket Smith, L. C. Ulfelds Historie I, 135, 80, LVII, LXVIII f. Erstlev, Danmarks Lehnsmænd 1596—1660, 36. Allens Papirer 18 (Kgl. Bibl.). Holland A 1648 ¹²/₄ (R. A.). Ny kgl. Saml. 1299 l. (Otto Krag til P. Juel).

1651—57. Inl. Concepte 1651 ³/₆. Parentation over Elisabeth Gyldenløve 1654 (H. A.). Johann Hausmann udnævnes 1641, ²⁹/₂, til Præceptor for hende (Inländ. Koncepte). Breve til Ditlev Ahlefeldt 1654 (H. A.). Hofman, Danske Adelsmænd III, 232.

I Indkomne Breve til Dansk Kancelli findes et Inventarium ofuer welbiurdige Jomfrue

HENVISNINGER

Elisabeth Sophia Gyldenlöfvuess Smycker och Kleinodier, dateret Rosenborg den 19. May 1647. Blandt de mange her registrerede Juveler kan fremhæves: 212 guldamererede Dag och Natblomster, wdi huer 1 liden Demant, 300 guldamererede Roser, huer med en schefe Perle, 1 Beger af Christall med en guldamerered Fod och Log, wdi Loget 2 Saphier, 1 stor Guldkiede, huorudi 130 Led, det ene med C. 4. amelered, och det andet med Engelhoffder, weiger 121 Lod, 1 Guldknudekiede, weiger 104 Lod, 1 Guldbelt, weiger 27 Lod, 23 Guldløfuer, weiger 11 Lod, 24 Guld Engelhoffder, i huer 5 smaa Demanter, 1 liden Guldknudekiede, huorudi 501 smaa Demanter, 1 Rosensmök med 5 store och 17 smaa Demanter, 4 Rubiner med 1 Rosen Demants Pendant och Kong. Maytt. Conterfeit, 1 Guldløwe, guul amelered med en Hellebard, huorwdi 14 store och 58 smaa Demanter, 1 trindt Smöcke med 1 Krone, huorwdi 3 store och 150 smaa Demanter med en trinde Hengeperle, 1 Guld Pelican med 30 smaa Demanter, 1 Haarbaand, dertil 6 smaa blaa amelerede Guldløwer, i huer 1 Demant och 12 Gulddufuer, 1 Armbaand aff Hanss Mayttz Haar med 15 Demanter, 1 Armbaand aff 108 trinde Perler, 1 Diamant Rinck med 1 stor Blocksten (de to sidste med Tilføjelse Clausz von Alefelsz).

Endvidere findes bl. indkomne Sager et af Otto Krag og Erik Krag 29. April 1648 optaget Inventar over de Vibeke Kruse og hendes Børn samt Fru Beate Ahlefeldt tilhørende Sager, opbevarede paa Frederiksborg Slot i den aabne Runddel ved Vintergemakket.

Følgende Bohave, Klæder, Smykker og andre Gjenstande siges at tilhøre Elisabeth Sophie Gyldenløve:

I en Leder Seck: 1 blaa sribett Vnderdynne, 1 Vlmerdugss Dundynne, 3 Vlmerdugss Hoffueddynne, 1 sort Thafftes Offuerdynne, 1 røed Silche Gardin till en Thopseng, 1 Vlmerdugsspude, 1 blaa sribbet Hoffueddynne, 1 thydsch Bibell in folio och nogle andere thydsche Bønne och Psalmebøger, 4 røede Fløyels Hynder, 2 andere røede Silche Hynder, 1 Seck med nogen Skoe vdj, 1 gammell Damasches gull Pude, 1 røed Thafftes Pude, 1 Blick Bøsse med Hand Sebbe, 2 smaa Vrte Skrinne, 1 Bleck Skrin med Sølfv beslagen, 1 grøn Fløyels Sypude, 1 liden soert Quinde Reisse Kioll med Zobell vnder, 1 Poesse med Skoe och Thoffell, 1 Blich Bøsse med Puder, 3 Mesing Bechener.

I en hendis beslagen Skrin med hendis Naffn paa Logett, huorvdi atskillige hendes egen Linden Kleder Lagen och andett saa och 1 liden Seirwerck med en Christall Huss, 1 liden forgylt Sølfv Kande med hendes Naffn paa, 1 forgylt Sølfv Skie, 1 Gaffell med en Guldschafft, huor paa staar Fru Beate von Allefeldtz Naffn.

I en anden Skrin med Hans Mayts. høylofflige Ihukommelsse och forn. hendes Daters Naffn vden paa, huorvdi findes Thøys som følger:

1 Demantes Armbaand med 72 store Demanter, ssom berettes at were hender giffuen aff Claus von Allefeld til Festenssgaffue. Paa graa Papier heffted: 100 Par Guld Sløffer med Deamanter vdj huer, berettes at tilhøre Clauss von Allefeld, 2 forgylt Sølfv Flascher, 1 Sølfv Potte med højstbemelte Hans M. Naffn paa.

Et liden Skrin med Sølfv offuerdragen huorvdj findes vdi et Støche Leder 2 Par Guld Knaper for Henderne med Skielpader i aff Guld och 3 Demanter i huer. 1 liden Guld Haand, giort till en Ørreheng med et Støche Kaaber i som berettes at were vdtagen aff højgbemelte Hans Mays Hoffuet, effterat hand i den Søe Slagt war bleffuen forvundt. En liden Armbaand med mehrbemelte Hanss May. Haar igiennemdragen och 15 Demanter vdj schall effter Berettning haffue veret Curførstindens aff Saxsens. 1 liden guld ammeleret Armbaand och en liden ammeleret Ring. 1 Guld Ring med 3 store och 3 smaa Demanter. 1 Ring med en Demant vdi, berettis at haffue kosted 800 Rdr. och at were hende giffuen aff Clauss von Allefeldtz. En liden Guld Ring med 3 Smaaragder vdj. 1 ammeleret Guld Contrafey Huss. 1 Guld Balsam Bøsse med en passelig Hyacint och smaa Demanter vdj. 1 Kamfoeder bestuchen med runde Perler. 1 Sølfv Bodich med 12 smaa Flascher vdj. 1 liden Skriffuer Schrin aff Sølfv. 2 smaa Sølfv Lyse Stager. 1 liden Sølfv Wand Kande med Hans Maytts och hendis Naffn paa. 1 liden forgylt Sølfvspand. 1 liden forgylt Sølfv Skib till at driche af. 1 liden Sølfv Potte. 1 liden Sølfv Kande med højgbemelte Hans May. och Dronning Anne Catrines høylofflig Ihukommelsse Naffn paa. 1 liden forgylt Kande. 1 liden Sølfv Kande. 1 liden forgylt Flasche. 1 liden forgylt Pockall. 1 liden forgylt Seirwerch i et

HENVISNINGER

Threhuss. 2 smaa grøn ammeleret Saxhuss aff Sølf. 1 røed Fløyels Saxhuss foeder med Guld Beslag hvorvdj findes Sax, Schee, Kniff, Gaffell, Pedtzer aff Guld och wdi Pungen derhoes 50 ny myntede fierendell Ducater. 1 liden Skaall aff Sølf. 1 liden Bodich aff Sølf. 1 liden Steen Flasche med Sølf Beslag.

1 liden forgylt Bodiche huorvdj findes:

1 liden høigstbet^e Hans May. Contrafey med 4 Demanter vdj. 1 liden Guld Haand till en Øreheng med et Støche Kaaber vdj som och berettis at were vdtagen aff Hans Maytt's Hoffuett, effter at hand i Øster Søen haffde faaet Skade. 1 liden forgylt Sølf Lyssepibbe. 1 Sølf Kniff Scheede med en Sølf Schafft vdi och en Sølf Kiede derhoess. 1 Silche syd Skiff Klede. 1 Lerris Skiff Klede syd med Silche. 1 Støche huid Flor med Silche bestuectt. 1 liden brogett Silche Pude som ligger paa fornefte Sølf.

Noch vdi thuende Skuffer i fornefte Skrin findes vdj den første:

1 Sølf Giessbechen med Hans May. och hendes Naffn paa, 1 liden Hammer, 1 liden forgylt Sølf Skaalle. 1 brun Fløyels Bønebog med Guld beslagen, som berettes at haffue weret Curførstindens aff Saxsens, huorvdj Hans May. sielff haffuer skreffuett hans Naffn. 1 liden røed Fløyels Bønebog med Guld Spender, besatt med Rubiner, huorvdj Hans May. och haffuer skreffuet forvdj. 2 smaa forgylt Sølf Flascher. 6 smaa forgylt Sølf Escher. 1 liden forgylt Sølf Skaalle.

Noch vdj den anden Skuffe:

6 smaa Sølf Fade med høigstbet^e Hans May. och hendes Naffn paa. 6 smaa Sølf Thalerckener med høistbemelte Hans May. och hendis Naffn paa. 1 liden forgylt Smør Flasche med Hans May. och Droning Anne Catrines Naffne paa. 2 smaa Sølf Kaschen med Log, Fru Beates Naffn paa den ene. 2 Par Kniffue med Sølf forgylt Skaaffe. 1 liden Spegell indlagt wdi Sølf forgylt. 1 Sølf Skee forgylt. 1 Guld Skee med Claus von Allefeldtz Naffn paa. 3 smaa forgylt Skeer, en iblant med høybet^e Hans May. och Droning Anne Catrines Naffn paa. 1 liden Puder Flasche forgylt. Adskillige smaa Badscher Reedschab aff Sølf. 1 trind Jern Spegell med Sølf paa den ene Side.

Noch findes paa Bordett indpachett:

1 Sølf Spegell. Noch en beslagen Flasche Foeder med 8 Flascher vdj, vnder i fornefte Flasche Foeder findes och en Skuffe med 12 smaa Elffenbeentz Bodicher.

En høig beschlagen Skrin med 6 Skuffer vdj huorvdj findes attskillige Handscher, Silchebaande, Federe, Silche Nat Trøyer, Strømper och desslige. En Ege Kiste med en Jeren Seng vdj samt Fyrbechen, Mesing Kedeler, Lysse Stager och andett. — —

1657—58. Eberstein, Kriegsberichte 19 f., 23 f., 38 f., 159 f., 204 f., 212 f., 221, 230 f., 238. Fridericia, Adelsvældens sidste Dage 317, 327. Militære Regnskaber IV, 10. Patente 1657, 182. Danske Kancellis Bestallingsbog 1657—60. Inländ. Koncepte 1658 ^{22/6}. Danske Kongers Historie 1658 ^{12/8}, ^{18/11}, ^{11/12}.

Extract Schreibens aus Krempe den 18. Decembr: Anno 1657 wie es bey dero bey der Heiligen Stätter Brücke über die Stöer, vorgangener Rencontre abgelauffen. Nebenst einem Schreiben an General Major Arens Sohn. Gedruckt im Jahr 1657. (Eneste bekjendte Exemplar af dette Flyveblad i Rigsarkivet.)

1659. Urkunden u. Aktenstücke zur Gesch. des grossen Kurfürsten VII, 257, VIII, 310, 615, 627. Fridericia, Adelsvældens sidste Dage, 409. Indkomne Sager til Krigskollegiet 1659, 26. Sept. S. A. Sørensen, Kjøbenhavns Belejring 140. Vestervig Klosters Regnskab 1657—60. Danske Kongers Historie 127, 1659 ^{18/8}, ^{8/7}, ^{5/8}. Breve fra A. til Schack 1659 ^{18/8}, ^{20/8}, ^{20/8}, ^{81/7}, ^{5/8}, ^{0/8}, ^{1/12}, ^{9/12}.

I Theatrum Europæum VIII, 1248 (trykt 1668), fortælles det, at Axel Urup, Otto Krag og Gunde Rosenkrantz samt Generalvagtmeister Claus Ahlefeldt vare til Stede ved den første Storm og opmuntrede Soldater og Borgerskab ved deres eget Exempel til Tapperhed „gestalten sie nicht allein mit ihrem Rath alles in gute Ordnung stelleten, sondern auch zur Defension selbst Hand anlegten und mit ihrem Gewehr den Feind antrieben. Es waren bereits zweene Officiren auff dem Walle, welche aber mit halben Picken alsobald durchstossen wurden, dass sie rückwärts hinunter fielen“.

HENVISNINGER

Af samtidige Flyveskrifter, der omtale Claus Ahlefeldts Deltagelse, kan nævnes: Continuation der ausführlichen Relation aus Copenhagen vom jüngst ergangenen Haupt-Sturm, datirt 15. Februar (i det wegenerske Bibl.). Her hedder det:

Von dannen setzte diese Gesellschaft (3: Angrebskolonnen) auf das Bollwerck, so durch die Hoffpurche defendiret worden, wie imgleichen den mit Studenten besetzten Löne-gange an. Sie ward aber unter der Conduite des Hrn. Obristen Laurenz Powisch, Magnus Krag und Mons. Baufort also begrüset, dass ob sie wol bereits den Graben passiret, sie dennoch die Petarden, womit der Lönegang geöffnet werden sollen, nebenst über aus vielen Todten hinter sich verlassen müssen. Und hier ging es allererst an den Tantz, dann sie in den Zurückmarsch aus dieser Engte von 5 Battereyen und dem Orlogs Schiffe also convoyiret worden, dass ihrer eine sehr grosse Anzahl des Heimkommens vergessen. Dennoch aber so musste es durch die Brände gelauffen seyn, bis sie zuletzt an das Alt-Güldenlöwische halbe Bollwerck, woselbst die Herr Generalmajor Fersen und Vavasor mit den Pfalzgräfischen Hestreich- und Englischen Brigaden sampt dem übrigen Gross der Infanterie den Angriff mitterweile angefangen, mit grosser Mühe und Verlust gelanget. Es ist nicht zu glauben, mit was opiniastrete von beyden Seiten die Attaque dieses halben Bollwerckes in die 4te Stunde gesoustiniret worden, so gar auch, dass der Feind das kleine Revelin bemeistert, auch bereits 15 Sturmleitern angebracht und die Ehre gehabt, durch 2 vornehme Cavalier unsere Brustwehr zu betreten; allein es ist durch die Præsenz unsers allergnädigsten Königes wie auch der Herrn Gen. Lieut. Schacken und Gen. Wachtmeister Clauss von Alefeld sorgfältige Anstalt, so durch die beyde Reichs-Räthe, als Herrn Axel Urup und Gunde Rosenkrantz continuirlich assistiret worden, dieser Anfall so tapfer repoussiret und insonderheit von Herrn Clauss von Alefeld der erste, so die Brustwehr bestiegen, mit einer kurtzen Pike also bewillkommet worden, dass er die curiositet mit dem Tode gebüset, allermassen auch der andere kein bes-sers tractement bekommen, dann ihm seine eygene Pike aus der Hand gerissen und er darauff ohne Seumnus seine Abferdigung bekommen“.

Jfr. Grundelig oc sandfærdig Beretning om den General Storm eller Attaque Svensken giorde 10.—11. Febr., Kbh. 1660 (Kgl. Bibl.).

Relation aus Fynen, Herr General Lieutenant Claus von Ahlefelds Schreiben an den Hr. General Auditeur Paul Tscherning, datirt im Hauptquartier zu Kartemünde den 2. November 1659.

1660. Geheimearchivets Aarsberetninger VI, 254. Rentekammerets Bestallingsbog 1661—64 (106 a), 137. Indkomne Sager 1660 ²⁴/₅. Fyenske Reg. 1660, 349 f. Breve til Schack 1660 ²/₂, ⁶/₂, ²³/₃, ¹²/₇, ⁴/₈. Sjæll. Reg. 1660, 663. Salvegarde for A.s Godser, Inländ. Koncepte 1660 ³/₁.

1661—64. Vedel, Højesterets Historie, 32. Danske Mag. 5. R. II, 65. Breve til Schack 1661 ²⁰/₁, ¹¹/₅; 1662 ¹⁵/₂, ¹¹/₁₀; 1663 ²¹/₁, ⁷/₇, ⁷/₁₁. Breve fra A. til Landsdommer Nik. Paulsen 1663—65,

1665. Om Kampen paa Bergens Vaag se J. E. Bendixens Afhandling, udgivet af Bergens hist. Forening.

1666—74. Pas hjem fra Norge 1666 ¹²/₁ (Rentekammerets Expeditionsprotokol IX, 22, 55, 221, 668, ib. IV, 209, VIII, 431). Rentekammerets Bestallingsbog 9 a, 95, 171. Reskripter til O. Pogwisch. Breve til Schack 1670 ⁷/₃, ¹⁵/₃, ¹⁶/₆, ²⁰/₉; 1671 ²/₉, ¹¹/₁₀, ¹¹/₁₁, ¹⁶/₁₂; 1673 ²⁰/₃. Becker, Frederik III, 2, 186 ff. Saml. Oldenburg LVIII. Patente 1671, 81. Indkomne Sager til Krigskollegiet 1673, 136. — G. Schröder til D. Ahlefeldt 1671 ²⁷/₆ (H. A.).

Jensens Angivelse, at Ahlefeldt døde 1678, er gaaet gjennem alle trykte Kilder. Bortset fra Dateringen af den ovennævnte Mindetale kan yderligere til Støtte for vor Angivelse af Aaret 1674 anføres, at der 17. Febr. s. A. udgaar Ordre til Statholder Frederik Ahlefeldt om personlig at affordre Claus Ahlefeldts Arvinger alle Brevskaber vedrørende den bergenske Affære (Tyske Kanc. Expeditionsprot.). Jvfr. ogsaa Indk. Sager 1675, Dec. A. 906. — Ahlefeldts Rustning findes nu i Schleswig-holsteinisches Museum vaterländischer Alterthümer i Kiel K. S. 4225. Kieler Musäums Berichte II, 34.

HENVISNINGER

Margrethe. Zeitschr. für schlesw.-holst. Gesch. IV, 276. Arkivet paa Breitenburg.
Magdalene. Familienacten Ahlefeldt (Storhert. Arkiv i Schwerin). Inländ. Regist. 1632, 15. Okt. England A. (Rigsark.).

Claus. Matthias Burchard, Bey Leichbestätigung des Herrn Claus v. Alefeldt, Kiel 1674. E. G. Tauber, Udsigt over Sorø Academies Forfatning, XXXIX. Album studios. lugd. bat. 221. Gottorp CLIII. Afregning med Claus Ahlefeldt til Gjelting, Kaptejn 1647 (Acta A. 2493, Gottorp, Slesvig). Peter Runge, Sørgevers over Hedvig Ahlefeldt f. Rantzaу, 1695.

Luxdorps Optegnelser i Kalenderen 1759, 15. Juni, om den interessante Kamín paa Osterrade (Kgl. Bibl.).

I et udateret Brev i H. A. hedder det: Klass van Allefeldt von Gelting sein oldeste Dochtter Malencke hefft einen Kaptein gekregen. He yss ein engelsch man. Sin Bein iss em af geschatten. Se heft et sonst an er olderen Recht vnd Willen gedan. Se iss hir mit em gewesen vnd geht och midt tho schep.

Ved Hyldingsakten 3. Febr. 1661 vare til Stede paa Gottorp: Hanss von Ahlefeld, Verbitter zue Itzehoe, Cay, Friderich, Hinrich zue Lehmkulen, Clauss zue Gelting, Gert Philip zu Buckhagen, Clauss zu Nützschow, Hinrich zu Osterrade, Benedix zum Neuenhofe, Hinrich zur Lindaw, Cay zue Elerstorff, Hinrich zur Oehe, Wulff zur Königsförhde, Detleff zu Damme, Detleff zur Lindaw, Christian zu Blumendorff. Ikke til Stede vare: Wulff von der Hütten, Clauss, General Ltnt., Hanss, General Ltnt. (Gottorp 114).

Joakim. Tauber, Sorø Academies Forfatning.

Magdalene. I Beckers Orion I, 214, hedder det, efter Coronæus, at Magdalene Ahlefeldt, en Datter af Amtmanden i Svavsted, af Moderen, Fru Anna, blev sat i Kloster og siden ægtede en Skriver Kühl.

Henrik Ahlefeldt. Alb. stud. acad. lugd. bat., 290. Beretningen om hans Død hos Coronæus (Krey), Fata tragica. Hans Banemand, Christopher Frederik Gersdorf, var 1643 Hofjunker hos den udvalgte Prins (Kammerskriverregnskaber, Besoldningsregnskab 1643). I Marts 1644 kapitulerede Statholderen H. Sehested med ham om en Eskadron hvervede Dragoner, i Spidsen for hvilken han tog Del i Hannibalsfejden, udnævntes 1649 til Oberstltnt. til Fods ved baahusiske Regiment, Aaret efter til Oberst til Fods over thronhjemske Regiment. 1660 blev han Chef for bergenusiske nationale Infanteriregiment og var 1666 Chef for oplandske Regiment. Han blev afskediget 29. Nov. 1676. Norske Registrarer IX, 268, X, 78, 195, XI, 126, 495 f., XII, 28 f. C. O. Munthe, Hannibalsfejden, 1901. Orion I, 206. Medd. af Hr. Oberstltnt. Hirsch.

Henrik Ahlefeldt synes ikke at have staaet i Prins Christians Tjeneste. 1643 tjente følgende Pager paa Nykjøbing Slot: Wentzel v. Zwalentin, Ditlev v. Plato, Baltzer Abraham v. Taupadel, Georg Wilsdorf, Rötger v. Ascheberg, Ditlev Annefeldt, Erik Steensen, Bernt Reventlow, Didrik Vilhelm v. Beuchling, Viktor Ludvig v. Hobe.

Didrik. Indkomne Sager, Krigskancelliet, 1669, 40. Expeditioner 1675, 418. Patente 1664, ¹⁰/₂ 1670. Rentekammerets Personalialia A. 1679 (Rigsarkivet). Fredericia St Miksels Kirkebog.

Magdalene. Acta A III, 17 (Slesvig). Statsarkivet i Schwerin. Pfeffinger, Hist. des braunschw. lüneb. Hauses II, 801.

Christine. Om Brockdorff se Norske Rigsregistrarer IX—XII. C. O. Munthe, Hannibalsfejden, 1901. Ztschr. für schlesw. holst. Gesch. XI, 346. Indkomne Sager, Krigskancelliet 1673, 3. Sept. Danske Magazin 5. R. III, 253, 263. Saml. til det norske Folks og Sprogs Hist. III—V. Westphalen Monumenta I, 865. Ikke at forvekle med Ditlev Brockdorff til Rixdorf, Depenau og Tram, 1656 Oberstlieut. af Fodfolket, faar i Febr. 1657 Patent paa et Reg. til Fods hvervede Knægte, mønstret 1657, 17. Juni. Efter Roskilde Freden blev Regimentet reduceret og indlemmet i Livregimentet til Fods (Indk. Sager 1658, 21. April). Medd. af Hr. Oberstltnt. Hirsch.

SJETTE AFSNIT.

Christiane Sophie Amalie. Familiepapirer i Hs. Exc. Statholderen over Nedre-østerrig Grev Erich Kielmanseggs og Greve Schmideggs (Gmunden) Besiddelse. — Hans Friederich Greve v. Chienburg udsteder en Erklæring, dat. Hamborg 22. Maj 1684, at han ikke har udspreddt Rygtet om Baron Kielmansegg og Oberstinde Oertzens Bryllup, ejheller har han været til Stede ved samme (Kielmanske Papirer i Rigsarkivet) Familienchronik der Kielmansegg. Personalhist. Tidsskr. 3. R. II, 126; 4. R. II, 33. Lisch, Gesch. der Familie v. Oertzen III, 146 ff., IV, 209. Becker, Orion, I, 223. Indk. Sager til Krigskanc. 1675, 382; 1677, 397, 756 (ved Hr. Oberstltnt. Hirsch). Inlånd. Registr. 1680, 480. Geheime Registr. 1691, 426. Indk. Sager til Tyske Kancelli 1722, 2. Jan. (Underskrifter: Johan Carel Baron de Dieden og Christiane Sophia Amalia Baronesse de Dieden, g. v. Ahlefeldt). Breve til Conrad Reventlow 1701, K—Z.

En Johan Carl Diede findes ikke i de omfangsrige Aktstykker vedr. Forleningerne for denne Adelsslægt, ejheller paa de trykte og utrykte Stamtavler, samt i den personalhistoriske Afdeling af Arkivet i Marburg (Medd. af Hr. Statsarkivar Könnecke).

Carl. J. Seiffert, Genealogie Hoch-Adelicher Herren u. Kinder 1724, 1—3. Personalhist. Tidsskrift 3. R. 2, 112. Claus A. til Schack 1672, $\frac{5}{8}$.

Anna Beate. Eingang durch viel Trübsaal ins Reich Gottes aller Gläubigen, Gedächtniss-Predigt über Fr. Annen Beaten Elisabeth Frey Frauen von Friesen, gebohrner von Ahlefeldt, von M. Christian August Hausen, Dresden 1709, fol. (Haseldorfs Arkiv). S. B. Carpzw, Gedächtniss-Predigt über Carl Freyherrn v. Friesen, Dresden 1686. Medd. af Arkivet paa Røtha ved Hr. Friherre Heinr. v. Friesen i Dresden. Val. König, Geneal. Adelshist. I, 411. Breve til Fr. Ahlefeldt I, 133. Indk. Sager til Krigskanc. 1677, 26. Apr. Pershist. Tidsskrift 3. R. II, 118 ff. Refererede Sager 1709, 22. Juni. Ulfelds Sager 41 (Rigsarkivet). 1707 bor Oberstlieutenant Grottes Hustru f. Bülow paa Bramstedt. Sognefogden har paa tredje Aar forholdt hende Indtægterne af Godset, der er i yderst slet Forfatning (Indk. Sager, Tyske Kanc.).

Daniel Josias. Norske Rigsarkiv, Personalia.

Daniel Josias. Indk. Breve, Krigskanc. 1689, $\frac{23}{8}$, $\frac{24}{8}$. Supplikationer, Maj 1686. Militærkalendere i norske Rigsarkiv.

Charllotte Øllegaard Hedevig. Medd. af Hr. Greve Behr-Negendank paa Semtow i Nyforpomern, Oberst Greve v. Holtzendorff til Nieder-Lössnitz ved Dresden og Fru v. Holtzendorff f. v. Goertzke i Berlin.

Foruden de ovennævnte Børn angives Claus Ahlefeldt at have havt Datteren (Adoptiv- eller Plejedatter)

ELEONORE CHRISTINE.

Hendes Navn findes intet Steds angivet paa de ahlefeldtske Stamtavler, dog kalder Claus Ahlefeldts Enke hende sin Datter og denne hin sin Moder. Da hun allerede 1676 havde været gift i nogle Aar og havde en Datter Beate, der antagelig er opkaldt efter Stedsøsteren, er hun vistnok Datter af første Ægteskab, men mærkeligt bliver det, at hun bærer Leonore Christines Navn, hvis Ægtefælle var Ahlefeldt saa fjendtlig sindet. Underligt lyder det, at Feltmarskallens Datter skulde have indladt sig i Ægteskab med en halvgammel, ubemidlet Ritmester og Æventyrer. Dennes Navn er Frants Munk. Hvorvidt han hører til den danske adelige Slægt med Vinranken, vides ikke, selv skrev han Navnet Frans Mouck. Han fødtes ved Aar 1620, tjente under Svenskekrigene 1657—60 fra Lieutenant til Ritmester, først i Povl Beenfeldts Dragonkompagni, senere som Kaptejn under Claus Ahlefeldt. I Marts 1659 laa han i Garnison i Preetz og stod ved Schacks Rytterregiment. 1662 var han Ritmester i Norge. 1665 fik han Skjøde paa Folloug Kongetiende. 1670 kræver han den berygtede Otto Mauritius til Regnskab for forskjellige mod ham rejste Beskyldninger. 1678 opholdt han sig i Kjøben-

HENVISNINGER

havn for at kræve Schacks Arvinger for en større Sum Penge, han har til Gode for et Kompagni Ryttere, han efter dennes Ordre for egne Penge stillede paa Benene. I Sept. 1679 faar han 50 Rdlr. i Forøring af Christian V. I en Aarrække opholdt Munk sig i Haag og hørte til den bekjendte Milans Vennekreds. Han endte som Mirakeldoktor og udgav 1698 i Ploen et Skrift til Forsvar for sin Panacé eller Universaltinktur. Senere levede han i Hamborg og Haag og afgik 1705 ved Døden. Hans Enke fik 1. Febr. 1715 anvist 40 Rdlr. i aarlig Pension af Postkassen.

Jvfr. Pershist. Tidsskr. 3. R. II, 126. Moller, Cimbria literata II, 559. Ulfelds Sager 41. Milit. Regnskab IV, 9 b. Reskr. og Bevill. 1658—60. Skatkamrets Kontraktbog D 102 b. Indkomne Sager, Krigskancelliet, 1662. Overkammerjunkerenes Regnskab 1673 ff., 113. Sjæll. Tegn. XXXVII, 415, ib. 1678, Indlæg 44. 1670, 212. Brev fra J. Gewecke til H. Schack 1659, 17. Marts (Hans Schacks Pap.). Postpensionskassens Forestillingsprot.

En Datter af Baron Carl v. Friesen og Anna Beate Ahlefeldt, Baronesse Catharine Amalie Friesen var 1720 gift med Carl Heinrich v. Rohrscheidt, der i 18 Aar stod i dansk Tjeneste, og hvis Fædreland angives at være Sachsen, siges 1720 at være gift med „General-feltmarskal Alfefeldts Datter“. (Ref. Sager til Krigskanc. 1720, Okt.—Dec.). Medd. af Hr. Major Hans v. Rohrscheidt, Rostock. Hun opholdt sig i Dec. 1729 i Kjøbenhavn (Indk. Sager til Generalkommissariatet, Søetaten).

Adelheid. Ztschr. f. schlesw. holst. lauenb. Gesch. XI, 357. Ratzeburg Kirkebog: 1684 Am Montag nach H. Drey Könige ist alhier eine adliche Frow des Abendtz beygesetzt.

Margrethe Hedevig. Den ahlefeldtske Begravelse i Siseby aabnedes 1868 paa Foranledning af Landraad Aug. Ahlefeldt. Det er en Tilbygning til Kirken, 26 Fod lang, 24 Fod bred, der bærer Initialerne H V A F og M. V. A. F. Under disse en Loftsluge og længere nede to i Sandsten hugne Vaaben med Aarstallet 1685 og Omskriften: Heinrich v. Alefeld og Margrethe Hedevig v. Alefeld. Hun har bygget Kapellet. Muren er 2½ Fod tyk. Det Indre er en smuk romansk Korshvælving, 16 Fod høj. Indgangen paa den vestlige Side er tilmuret. Der staar her 8 store og 3 smaa Sandstensarkofager, 3 store og en lille Kobberkiste, en stor, tom, med Fløjel overtrukken Trækiste, 5 store Trækister og 10 smaa Børnekister. Heri hvile: Joh. Rud. Ahlefeldt, † 1770, og Hustru, f. Liliencron, Margrethe Hedevig Ahlefeldt, † 1790, Dorothea, † 1744, og Margrethe Hedevig, † 1703, Margrethe Øllegaard, f. Brockdorff, † 1763, Ida Magdalene, † 1742, Cathrine Margrethe Brockdorff (f. 11. Marts 1707, † 29. Aug. 1744), og Sophie Brockdorff (f. 1712, † 21. Aug. 1742), Konventualinder i Itzehoe, Claus, Dorothea, Dorothea Johanne († 1713) og Margrethe Hedevig Ahlefeldt († 1718). De tre store Sandstenskister kunde ikke blottes.

Benedikte. Medd. af Hr. Major v. Bredow. Breve til Hertug Philip af Glyksborg 1660 ^{17/1}. v. der Nathske Familiepapirer (Rigsark.)

Maria Elisabeth. Familienchronik der Kielmansegg. Jochim, Johann Adolph, Johann Rudolph og Benedict v. Ahlefeldt (die 4 jüngsten Herren auf Mugsfelde): Als Fr. Maria Elisabeth Freyherrin v. Kielmansegge geb. Ahlefeldtin, Gelting, 1709, 21. December, gestorben u. 8. Mai 1710 beygesetzt worden. Ploen 1710. — Die Musicalische Trauer-Handlung bey Leich-Bestätigung über dieselbe v. Joachim Dietrich Hilliger, Hamborg (Bibl. paa Breitenburg). Castrum doloris der Fr. M. E. Frey-Frauen von Kielmansegg, gebornen Ahlefeldtin, untherthänigst offeriret den 8. May 1710. Der jungen Herren von Ahlefeldt auffs Mugsfelde Hoffmeister. Ploen. — Allocutio ad consolandum dominum Fridericum Christianum Kielmansegge, habita ab Henrico ab Ahlefeldt, nobilissimorum juvenum in praedio Mugsfeldense jam degentium natu maximo. Wandsbeck. — Über den Todt der weyland hochwollgebornen Frauen, Fr. Maria Elisabeth Frey-Frauen v. Kielmansegg bey der solennen Beysetzung in der hamburgischen Dohm Kirche d. 8. Mai 1710. Friederich Christian v. Ahlefeldt aus dem Hause Mugsfelde. Ploen.

Joakim. Ztschr. f. schlesw. holst. Gesch. IV, 278. Zuverläss. Bericht betr. die Forderung der Goertzischen Erben u. des Land-Raths Hr. Joachim v. Ahlefeld auf das Proclama an alle Geltingsche Creditores, 1726 (trykt).

SYVENDE AFSNIT

Claus. Gesch. des Gottorper Hofes, 16, 69. Neues staatsbürg. Mag. III, 277. Pershist. Tidsskr. 4. R. III, 66. Bantysch-Kamenski, Gesch. Verzeichniss der Ritter der vier kaiserl. russ. Orden, Moskau 1814, 173 (ved Hr. Kammerjunker v. Gohr i St. Petersburg). Büschings Magazin XIX, 122, 192 ff. XX, 349. XXI, 433, 455, 472, 527, 539. Ztschr. für schlesw. holst. lauenb. Gesch. III, 114. — Patente 1692. Bilag til Akterne vedrørende den gottorpske Gjælds Likvidation, Pakke Claus Ahlefeldt. Breve til J. G. v. der Nath fra Medlemmer af Ridderskabet. Tyske Rentekammers Expeditionsprot. 1747, og Forestillinger 1729, 181, 184; 1732, 258. Pakken Maarkjær. Mandtal 1743. Ausländ. Reg. 1719, 26. Aug. (Rigsark.). — Protocollum expeditionum des Geh. Conseils 1744, 31. Jan. (Acta A. XXI, 1331). Acten betr. das Quartal-Land-Gericht zu Kiel 1736—49 (XXI, 152) i Statsark. i Slesvig. Prot. professionis über den ahlefeldtschen Nachlass 1749, ²⁰/_s, Gottorp, i Udtog i Rigsark. Ægtepagt dat. 1699, 11. Febr. (Ark. paa Haseldorf). Universitetsmatriklen, Kiel.

Joakim. Archiv f. Staats- u. Kirchengesch. III, 36 f. Rescripte XVIII, 7056, 1714, ²¹/_s. Suppliker ib. 7696.

Tilskrift om hans Død i et Expl. af Noodts Beyträge, tilh. afd. Dr. Paulsen i Slesvig. Pakken „Gjelting“ (Rigsark.). Brev fra Lesser til C. A. Plessen (1705, ²⁰/_s): Mr. le baron d'Holsten de Furendahl a proposé un party de mariage pour Mds. votre soeur qui, je ne croy pas, luy conviendra. C'est le deuxieme frere de ce Jouncker Claus d'Ahlefeld que vous avés connu lorsqu'il étoit sous ma conduite. Tant que je connois l'homme ce n'est qu'un pauvre génie. Il a présentement la terre de Gueltingen qu'il a achetée de son frere pour cent soixante treize mille écus ce qui est un prix si excessif qu'il ne pourra pas facilement tirer du fond plus de 3 p. Ct. de rentes par an. La bonne femme Mad. sa mere demeure avec luy sur la meme terre pour y faire la gouvernante.

Ditlev. Gottorp 230. Breve til J. G. v. der Nath, A (Rigsark.). Medd. fra Statsarkivet i Wolffenbüttel. Universitetsmatriklen i Kiel. Kirkebogen i Karby.

Følgende Adelsmænd fulgte Hertug Frederiks Baare til Kirken i Kiel 1702: Christian Albrecht Ahlefeldt til Obbendorf, Ritmester Henrik Bertram Ahlefeldt til Aschau, Brødrene Ahlefeldt til Ehlerstorf, Vilhelm Ahlefeldt, Ditlev Rantzau til Panker, Volf Jasper Brockdorff til Klein Nordsee, Kai Brockdorff til Testorf, Bartram Buchwald til Lammershagen, Otto Frederik Buchwald til Borstel, Claus Rumohr til Hanerau, Henrik Ahlefeldt til Lindau, Wulff Hinrich Thienen til Guldenstein, Cai Thienen til Kühren, Reventlau til Schmoel, Johan Henrik Ahlefeldt til Königsförde, Hr. Leuenburg paa Himmelmærk, Bendix Ahlefeldt til Damp, Christian Ditlev Wohnsfleth til Kriseby, Ditlev Ahlefeldt til Olpensø, Henning Rumohr til Runtoft, Henning v. der Wisch til Blansgaard, Ditlev Rumohr til Dyttebøl.

Hedevig. Familienchronik der v. Kielmansegg, 360.

Idé Sophie. Danmarks Adels Aarbog 1885, 184. Patente 1716.

OTTENDE AFSNIT

Joakim. Gottorper Gjældskommissionens Akter A (R. A.). Rørdam, Hist. Saml. IV, 334.

Anna. Itzehoer Nachrichten 16. Sept. 1882.

Hedvig Albertine. Nordalbing. Studien II, 324. Personalhist. Tidsskr. 3. R. I, 258. Danmarks Adels Aarbog III. Refererede Sager, Krigskancelliet 1742, 9. Jan.

Eleonore Marie. Medd. af Hr. Oberstlnt. Hirsch. C. F. Bricka, Biogr. Lexikon IX, 77. Personalhist. Tidsskr. 4. R. I, 57. Patente 1747 (Statsarkivet i Slesvig). Jensen, Stamtavle o. Fam. Ahlefeldt (Univ. Bibl. i Kiel).

Dorothea Anna Margrethe. Biogr. Lexikon VIII, 23. Acta A. XVIII, 6825. 7533

HENVISNINGER

(Slesvig). Patente 1721, 337, 387, 1730, 292 (Rigsarkivet) og 1736, 859 (Slesvig). Pincier, Lübeckische Geschlechter (Stadt- und Landamt, Lybek). Birket Smith, Kbhvns. Univ. Matrikel. Adresseavisen 1762, Nr. 22.

Henning Christopher. Livrentesocietetets Inskriptionsprot. (Rigsarkivet). L. Bobé, Roskilde Kloster 1699—1899, Bilag S. 12. Pløen, Bøel og Satrup Kirkebog.

I Skattemandtallet 1762, Ø. Kvarter 396 nævnes Geheime-Conferentzraad Carl v. Holstein. Hos ham bor: Fräulein Anna v. Ahlefeldt, sonsten in Itzehoe als Stifts Fräulein. Sønnen Kmjr. Chr. Fred. Holstein studerer udenlands.

Ditlev. Satrup Kirkebog ved Hr. Pastor Rickmers.

Henning. H. L. Møller, Grev C. E. Stolberg 52 f. Holm, Danmarks-Norges Historie II, 281, 90. Danske Kongers Historie 399, 410, 20, 21. Patente 1734 f., 529. B. C. v. Saldern, Sørgevers over F. A. S. Ahlefeldt, f. Wohnsfleth, Kiel 1741 (Breitenburg).

Om den gamle holstenske Adelslæggt Wohnsfleth, der gjentagne Gange har været indgiftet i Slægten Ahlefeldt, og hvis Historie hidtil har været ganske uoplyst, kan hid sættes følgende af utrykte Kilder samlede Optegnelser, der dog ingenlunde kunne gjøre Krav paa Fuldstændighed:

Jost Wohnsfleth til Kriseby og Norby, gift med Margrethe v. der Wisch, havde Børnene:

A. Sivert til Kriseby, var 1635 i gottorpsk Tjeneste, hyldede 1648 Kong Frederik III, gift 1. m. Øllegaard Godskesdatter Rathlau af Gereby, Enke efter Jørgen v. der Wisch til Ø. 2. m. Anna Schacksdatter Rumohr af Olpenæs.

1. Ditlev, f. 1651 paa Kriseby, 1667 Page hos Hertuginde Frederikke Amalie, 1680 Kammerjunker, lærte Ridekunsten i Versailles, 1689 Staldmester og 1698 Hofmarskal paa Gottorp, havde Maarkjær i Forpagtning, død 31. Dec. 1700 paa Maarkjær, bisat i Slesvig Domkirke, gift i Juli 1695 paa Gottorp m. Frederikke Amalie Jespersdatter Buchwald, begr. 30. Febr. 1713 fra Frederiksberg Kirke i Slesvig. — Børn:

a. Frederikke Hedeveg.

b. Anna Christiane, dbt. 3. Apr. 1698 i Schlammerstorf, født paa Muggesfelde.

c. August Frederik, dbt. 12. Maj 1700 sammesteds, død 23. Okt. 1717 i Strassburg.

2. Sivert, 1674 Kammerpage paa Gottorp, 1680 Staldmester, 1689 Amtmand i Husum, 1701 Landraad, havde fra 1697 Rotenhaus (Arlevad) i Forpagtning, levede 1712, gift med Sophie Ernestine v. Baudissin, f. 1674 paa Gottorp, død 1707. — Børn:

a. Sophie Hedeveg, f. 22. Juli 1697 i Husum, død 5. Juli 1728, gift 29. Maj 1714 med *Balthasar Ahlefeldt* til Lindau, Generallieutenant og Kommandant i Glückstadt, f. 1684, † 1752.

b. Sara Ernestine, f. 28. Jan. 1699 i Husum, død 24. Jan. 1760 i Itzehoe, gift med Konferensraad *Christian Ahlefeldt* til Klein-Colmar, f. 1687 † 1771.

c. Frederikke Anna Sophie (Ernestine), død 10. Dec. 1741, gift 1. m. Landraad Christian Frederik Baron Liliencron, død 1731; 2. m. Geheimeraad *Henning Ahlefeldt* til Olpenæs, f. 1705 † 1778.

3. Henning, 1680 Lieutenant, 1682 Ritmester ved Kredsfolket, 1688—91 Major, 1696 Oberstlnt., Ejer af Alstedgaard, Nørvang Herred, gjør 1705 Test. til Fordel for Brodersønnen August Frederik, gift med Magdalene Emerentia Dideriksdatter Høken, bisat 8. Jan. 1682 fra Slesvig Frederiksberg Kirke.

4. Hans Balthasar, tjente 1689—1705 i den danske Hær fra Fændrik til Kaptejn, levede 1722 paa Badegast ved Köthen, Anhalt.

5. Hildegard Margrethe, gift med Overjærgemester Tangel til Tangelstedt ved Weimar.

B. Volf til Aschau og Brunsholm (1656), bisat 18. Aug. 1661 i Ekerneforde, g. 1. m. *Abel Caisdatter Ahlefeldt*; 2. m. Birgitte Vofsdatter Høken. — Børn:

HENVISNINGER

1. Cai Bertram, tjente 1657—76 i den danske Hær fra Kornet til Major, dræbte 1676 i en Tvekamp Kornet Spiegel, købte 1662 Espenæs af Claus Buchwald, afhændede det 1672 og købte s. A. Unevad af Volf v. d. Wisch' Enke, men solgte det 1679 til Hertuginde Agnes Hedeveg af Glücksborg, købte 1685 Løitgaard, død 1696; gift 1. m. Dorothea Thienen, 2. m. Margrethe Høken, død i Febr. 1731. — Børn:
    - a. Florentine, gift o. 1700 m. Kaptejn Joakim Behr, levede 1743 som Enke i Slesvig.
    - b. Berthe Abel, gift o. 1700 m. Volf Høken til Nybøl.
    - c. Dorothea Augusta, gift m. Lieutenant Johan Meier.
    - d. Christiane, gift m. Lieutenant Johan Borgers.
    - e. Agnes Hedeveg, gift 11. Nov. 1697 i Preetz med Major Johan Buchwald.
    - f. Volf, 1692 Page ved det danske Hof, senere eutinsk Kammerjunker, gift m. Øllegaard Henriksdatter Thienen, Enke efter gottorpsk Kaptejn Johan v. Viefhuysen.
  2. Jobst Volf, kvitterer 1682 for sin Moder Birgitte, fik 1692 Fokkebøl og Frisemark i Forpagtning af Hertugen af Gottorp.
  3. Margrethe, gift 1. 1667 m. Didrik Høken til Avnbølgaard, der rømte til Holland. 2. m. Oberst Augustin Ludvig v. Buchholtz.
- C. Margrethe, † 1643, gift m. *Bendix Ahlefeldt* til Stubbe, † 1643.
- D. Henning til Kriseby (1622), Norby (1632) og Dørpt (1634), 1632 i gottorpsk Tjeneste, gift m. Salome Rathlau.
1. Godske til Kriseby, gift m. Margrethe Schack. — Søn:
    - a. Godske til Hogenlund, f. 6. Marts 1677 † 1727, meklenborgsk Kaptejn, gift m. Dorothea Emerentia Pogwisch, f. 1688 † 1728.
    - a) Godske, død 1726.
    - b) Ernst Christophør til Veseby, Kaptejn i slesvigske Nationalregiment, død 7. Oktober 1747, gift m. Margrethe Hedeveg v. Leuenburg, Enke efter Kammerjunker Ditlev Frederik Rathlau til Hirschholm og Rønhave, død 28. Jan. 1740.
    - c) Margrethe Hedeveg, f. 1710 † 14. Juli 1772.
    - d) Johanne Emerentia, f. 1723 † 16. Juli 1775.
    - e) Anna Hedeveg, f. 1724 † 5. Dec. 1778.
    - f) Ida Magdalene, f. 1726 † 1747.
  2. Christian Ditlev til Kriseby, var 1671—77 i dansk Tjeneste, følger 1702 Hertug Frederiks Baare, gift med Emerentia Buchwald.
  3. Valdemar, 1669 Ritmester, død 1699, gift m. Emerentia Theodosiusdatter Brockdorff (2. m. Bendix Pogwisch til Østergaard). — Datter:
    - a. Emerentia, gift 1700 i Hadeby Kirke med Kaptejn Carl Sigismund Reutz.

Henvisninger: S. R., Andencken des H. Detl. v. Wohnsfleth, 1701. L. Ottens, Leichpred. üb. Fr. Sophie Hedewig v. Ahlefeld, 1728. Ztschr. f. schlesw. holst. Gesch. XIII, 283. Orion I, 220. Jydske Reg. 1705, 22, 306. Tyske Kanc. Indk. Sager 1629. Mandtal, Slesvig, 1743. Suppliker til Hertug Christian Albrecht 1696. Sagen mellem Oberst Lorentz v. Greiffenwald og U. M. Buchwald. Krigskancelliet, Indk. Sager 1677, 622; 1741, ^{23/6}; 1747, Okt. Hagedorns Relationer 1695, ^{10/7}. Patente 1676, 303 (Rigsarkivet). Arkivet paa Gereby. Medd. af Hr. Oberstltn. Hirsch. Hadeby Kirkebog (Univ. Bibl.), Preetz, Ekernförde og Slesvig Frederiksberg Kirkebøger. — Henning Volf W., Sekondltn. 1688—90, levede 1713 i Husum (Rentek. Tyske journ. Breve 1711—23). Didrik W. var 1684—86 Fændrik. Schack W. var 1670—72 Fændrik i Feltherrens Regiment. Brigaderinde W. begravedes 18. Febr. 1766 i Preetz. Salome Margrethe W., gift 20. Februar 1691 i Preetz med Oberst Daniel Buchwald.

ANDEN BOG

FØRSTE AFSNIT

HANS AHLEFELDT. Huitfeld, 964, 1004, 1034. Script. rer. dan. VIII, 27, 47–49, 59, 65, 67, 73, 166, 168. Danske Mag. 2. R. I, 290, 293, 305; 4. R. I, 85 f.; III, 23, 228. Geh. Arch. Aarsberetn. I, 50; II, 1, 70, 72; IV, 273. Dipl. Chr. I., 353, 372. Reg. Chr. I., 244, 479. Suhm, Saml. 2, II, 125. Jahrbücher X, 125. Barner og Heise, Fam. Rosenkrantz I, 204, D. 144; II, 17 ff. Biogr. Lex. I, 146.

Tørning. V. Aagaard, Beskr. o. Tørning Lehn 63 ff. Sønderjydske Aarbøger I, 164 ff.

1471. Dorothea sal. Benedicti van Alevelde efterladte Enke to Dornynghen sælger til Conradus Conradi, Ærkedegn i Slesvig, de to Landsbyer Rossdorff og Schönwes i Nuherde i Sognet Zodorr. Acta capituli Ao. 1471. Excerpt i Collectanea ad res cimbricas (Ulrik Petersens Haand). Gl. kgl. Saml. 1030 fol., S. 206.

1473, 25. Jan. Skrivelse fra Hans van Alefelde tho Dorning til Cantor, Dechen vnd gantzen Capittell zu Rypen (Dorningen, am dage conuersionis Pauli LXXIII). Her Knudt tho Beuetoft har beklaget sig hos ham, „woda wise de Bischof ehn wil afhendich maken sine kercke, de he doch nicht heft verbraken“. A. beder nu for Præsten, at Kapitlet vil udvirke, at der ikke sker ham Uret. Hr. Knud besværer sig ogsaa over, at Biskoppen „in vortiden ehme heft nemen laten veer ossen“ (Kopi fra det 16. Aarh. Fælles Arkivet XXII, 37).

1475. Gavebrevet til Marianerne er trykt hos Møller 96, og Seidelin, Dipl. flensb. I, 591 ff.

1479. Hans og Hinrick van Aleuelde Benedictess sone tho Dorninghen, udsteder en Gjældsfor skrivning paa 2000 Gylden til deres Moder Fru Dorothe van Aleuelde (Dusent veerhundert darna in dem neghen vnde souentighesten jar in den achte daghen der hillighe dryer konyge). Vidner: Hennyng Pogwysch, Clawes von Aleuelde hern Johansson, Bartram Pogge-wysch, Clawes, Thencke og Otto van der Wysch, Wulfessone, knapen. — Pergament, Hasel-dorfs Arkiv.

1480. Ztschr. VIII, 134.

1481. Hans van Aleuelde to Dorninghe Benedictesson bekjender at have modtaget af Enwald Souenbroder, Domprovst i Slesvig, 1800 Mark lybsk, „de ik mynem gnedigen leuen hern in dessem iar na der hanth gelenhet vnde in redem ghelde gedan hadde“. Kyle in den achte dagen der hilligen dryer koninghe LXXXI (Fælles-Ark. XXXIV, 4).

1482–85. Kinch, Ribe Bys Hist. I, 387. Ribe Kathedralskoles Progr., 1842, 93 ff. Ribe Stiftskistes Breve 354, 55, 60, 407, 409, 518. Michelsen, Nordfriesland im Mittelalter 148 ff. Gottorpske Membraner 1484, 4. Febr. Stemann, Gesch. des Rechts III, 114.

HENVISNINGER

1488. Kong Johan af Danmark befaler Raadet i Kiel at udlevere den 1483 udkrevne Skat (Bede) til Enwald Sovenbroder, Domprovst i Slesvig, Hans von Alefeld og Hennick Rantzau. 1488, Gottorp am mandage na Luce ewangeliste, 20. Okt. (Original paa Papir, Statsarkivet, Slesvig). — Om Forliget med Pogwischerne se Fælles-Arkivet XXXIV, 4.

1490. Fælles-Arkivet XVII, 91, 92; XXVI, 25. Dipl. flensborg. I, 666. Falck, Samml. der Urk., 36.

1491. Hanserecesse 1477—1530, 26, 31, 33.

1494. Godskjøb: Ældste danske Arkivregistraturer I, 2. Kielisches Magazin II, 172. Ztschr. f. s. h. l. Gesch. III, 225 ff. Kong Hans' Skjøde paa Westerwoldt bey Cadingsh belegen. Negekopinge, 1496, am abent Bartholomei (Extrakt i Arkivet paa Jersbeck). Archiv für vaterl. Gesch. XII, 1 ff. Detlefsen, Gesch. der Elbmarschen I—IV. Samme, Das Zuchtgebiet der holsteinischen Marschen.

1495. Hans Ahlefeldts Overenskomst med sine Undersaatter og „gemeine Inwanere“ i Sognet Colmar, at de skulle svare ham for hver Morgen Land Skat og Tiende i 2 Terminer, Mortensdag og Lichtmesse 8 Skilling lybsk samt af hver Plov $\frac{1}{2}$ Wispel Havre, en fed Gaas og 2 Høns, som skal afleveres paa Stedet hver Mortensdag, hvorimod han ubrødeligt lover, at han ikke vil besvære sine Undersaatter og deres Arvinger i det nævnte Sogn med nogensomhelst Pligt og Tyng. 1495, Sanct Michaelis Archangeli (29. Sept.). — Kong Hans stadfæster flere Punkter i det af ham 1494 udstedte Skjøde paa Haseldorf til Hr. Hans Ahlefeldt, der skal nyde Ejendomsretten over Færgen ved Haseldorf samt over „denn butendick ouer der ow, beth an den olden Lodick (dat iss der Escke), dat is vann olders de schede twisken den grafen zu Schowenborgk vnnndt Vnsem Ampte Hasseldorpe an der sidt, ann der andern sidt nha der Hatesborch iss de schede ouer der Landtwer“. Greverne af Schauenburg faa Tilladelse til at inddige „dat Loueldt“. Flensborch am dage Jacobi des hilligenn Apostels im dusent veerhundert in deme viffe vnnndt negentigesten iar (25. Juli). — Begge Aktstykker Kopier efter nu vistnok forsvundne Originaler, det ene bekræftet 1670 af B. Niederstett, det andet fra o. 1550 (Haseldorfs Arkiv).

1496. Jessien, Dipl. des Klosters Arensböck, 139.

1497. Kong Hans af Danmark indgaar gjennem sin Amtmand i Segeberg, Hanse van Alevelde, Overenskomst med Hertug Magnus af Sachsen-Lauenborg, at denne 8 Dage efter Joh. bapt. næstkommende skal tjene ham i egen Person i Segeberg med 200 Ryttere, 2 Kaptejner med 6 Heste i tre Maaneder, Hertugen og Kaptejnerne skal for deres Heste have dobbelt Sold, Rytterne 2 Gylden og fri Kost o. s. v. Copenhagen, dusent veerhunderth darna im seven unde negentigisten jare am mitwekenn na Barnabe apostoli, 14. Juni. (Orig. Perg. med vedh. Segl, Statsarkivet, Slesvig, jvfr. Scheidt, Hist. Nachr. 374). — Staatsbürg. Mag. VII, 682.

1498. Hertug Erik af Lauenborg, Domherre i Köln, bevidner at have erholdt de 600 Gylden, som hans Farbroder og han have modtaget af Hans v. Alefelde, og hvorfor der er forskrevet denne 30 Gylden Rente i Godset Tremsbüttel og lover at betale dem tilbage. Dusent verhundert dar na in den achte und negentigisten jare am avende cadedra Petri, 21. Febr. (Orig. Perg. Segl fattes, Statsarkivet, Slesvig).

1500. Chalybaeus, Geschichte Ditmarschens, 168 ff. Molbeck, Ditmarskerkrigen 111 ff. Ztschr. f. schlesw. holst. Gesch. VIII, 224; XI, 24, 365; XXVII, 297. Harder, Die Schlacht bei Hemmingstedt, Heide 1899. A. D. Jørgensen, Hist. Afhandl. II, 97 ff. Listen over de af Slægten Ahlefeldt faldne lyder hos Neocorus I, 492: De Ridder mit dem Banner, Henneke u. Hinrick, Gebroder, Jurgen tho Sehgarten, Hinrick thor Steinborg, Laurentz Clawes Sone, Benedictus thor Borchhorst, Benedictus Otten Sone, Detleff tho Haselborg, Hans thor Nienstatt. — I Haandskriftet Thott, Kvart, 1802, S. 63, 146, lyder Navnene: Hans van Anevelde myt 6 Gudemans, Hinrick thor Stenborch, twe Benedictus van Anevelde thor Lemkulen, Jurgen, Hinrick, Gossick, Benedictus og Jurgen van Anevelde.

I Rigsarkivet findes en Pakke Hververruller fra 1500. Der nævnes heri følgende Hovedsmænd: Lambert v. Deventer (334 Knægte), Schuttentbüttel (304), Grot Wlot (193), Jeronimus (185), Thomas Lyfflender (443), Wilhelm van Meppen (643), Entzbach (317), Lange Harmen (212), Claus Goudoin (189), van dem Bosche (222), Hinrich v. Essen (113), Thomas

HENVISNINGER

Pruso (182), Claus van Basel (339), fire Lister over Landsknægte, hvis Hovedsmænd ikke ere nævnte, paa henholdsvis 121, 405, 266 og 133 Mand. Sammentællingen viser, at Lejehæren herefter mindst har beløbet sig til 4500 Mand.

1501. Borchardt v. Weyge, til hvem Hertugerne Johann og Magnus af Sachsen-Lauenborg have bortforpagtet Amtet Tremsbüttel, i hvilket Øjemed han har laant 2000 Gylden af *Alheide v. Ahlefelde*, hvorfor Hans Rantzow, Hinrich v. Alevelde, Hans Poggewisch og Detleff Walstorff ere gaaede i Borgen, indvilliger med Hertugernes Samtykke i, at hans Kautionister maa holde sig skadesløse i Amtet (Vofteinhundert unnd ein, szonavend na Vincentii, 23. Januar). — Statsarkivet i Slesvig.

ANDET AFSNIT

Bendix. Archiv für Staats- u. Kirchengeschichte III, 35, 48. Schleswig-Holsteinische Jahrbücher X, 128. Kielisches Magazin II, 172. Hertug Frederiks Registrant I, 66, 88, 99, 114, 127, 136. Fællesarkivet XXVI, 25. Kongens og Rigens Raads Domme 1541—43, 8. Danske Mag. 4. R. III, 13, 51. Barritskov Arkiv 1512, ^{18/1}. — 1529, 25. Jan., kvitterer Fru Soffia van Aleuelt Frederik I. for 12,000 lybske Mark i Betaling for Godset Bukhavn, hvilke Penge Kongens Sekretær og Rentemester Henrik Schulte havde udlagt paa hendes Vegne (Saml. Slesvig 104 b). Det er næppe ham, men en tidligere Bendix Ahlefeldt, der ejede Vingaarden mellem Bremerholm og Østerport (Danske Mag. IV, 40. Kbhvns. Dipl. I, 234, 381, 405).

Anna. Ztschr. f. schlesw. holst. Gesch. IV, 265. Dipl. flensborg. II, 935. Neues staatsb. Mag. III, 71; VI, 206, 266.

Frederik. Schauenburger Processakten i Haseldorfs Arkiv. Livgedingsbrev til Hustruen, dat. Dienstag nach Laetare (Perg., ib.). Lappenberg, Hamburgische Chroniken 1852, I, 190. Detleffsen, Geschichte der holst. Elbmarschen II, 145 f. Jahrbücher für die Landeskunde X, 129. Christiani, Geschichte Schleswig-Holsteins II, 134. Inländ. Registrante 1545, 100. 1562, 104.

Før Delingen 1517 ejede Frederik hele Udendiget mellem „Uetersener Ouwe sampt dem Oldenfelde bis an den Scharfenberg“. O. 1545 lod hans Enke Catharine med Sønerne Benedikt, Volf og Hans, der da sade i uskiftet Bo, inddige „dat olde Veldt butendeichs, etwan 100 Morgen Landes, darin die Leuthe in der Haseldorffer Marsch in Vorzeiten auss Zulassung der Herrschaft ihre Weide und Grasunge gehabt, durch die Haseldorffer Marsch Leutte, und zu der Zeitt ein sambt Hoff Acker zu Haseldorf, so viel den Gebruederen geliebet, daruber genommen vnd den übrigen Acker alle den Leuthen, so in gemelter Marsch wohnen, umb eine jehrliche Heure vnd Dienste als benantlicher vor jeden Morgen Landes 2 $\frac{1}{2}$ lubisch zu geben, ingethaen“. Kort efter blev det forbudt Folkene at lade deres Kvæg græsse, før de havde betalt Afgift. De betalte da 7 Hvid lybsk for hvert Stykke Kvæg, der gik paa Græsgangen.

Til Oplysning om Formuesforholdene blandt Bønderne i Haseldorfermarsken kan omtales, at der i 1551 stævnedes følgende Vidner (schaueborgske Bønder): Gesche Olde i Haselau 1000 Mk., Albert Oldehus, 64 Aar, 2000 Mk., „Hausmann bey dem Moor“ i Grevskabet Pinneberg, Meinert Boseke, 80 Aar, 300 Mk., boende ved Kleuendik, Laurentz Boseke, 50 Aar, „Hausmann bey dem Neuendeich“, 1000 Mk., Lütke Stockflyeth ved Nyendiek, 80 Aar, 100 Mk., Veit Wette, 66 Aar, 500 Mk. ved Nyendiek, Dirck Jarre i Bauland, 40 Aar, 600 Mk. 1561 nævnes Peter Blome, boende ved Kirkegaarden i Haseldorf, 70 Aar, over 1000 Mk., Werner Dukers Enke Gesecke, 46 Aar, 500 Mk., Dirck Kleist, Baumann zu Hohenhorst, 60 Aar, 1000 Mk. Til Sammenligning tjener, at Iven Reventlows Formue 1561 taxeredes til 30,000

HENVISNINGER

Gylden. — Johann Schinkel i Seestermüh, bor paa den Gaard, hvor han er født, 1000 Mk., Olde Johann Schmetke, kalder sig Grevernes Undersaat, aber nicht ir Meyer oder eygenn Mann, 60 Aar, 50 Mk., Jochim Kruse i Hohenhorst 500 Mk.

Om Hitler Sand hedder det 1668 i en Vidneerklæring: Omtrent 1550 fandtes her tre Øer eller Sande, das Beke eller det nederste Sand, det andet det høje Sand, adskilte af Vandet, og man sejlede imellem dem i Evere og Smakker. De to Sande voxede i Tidens Løb. Det tredje Sand var Hetlinger Sand eller Thiess Sand, opkaldt efter en Thiess Osenbrüggen, der boede der. Omtrent 1630 var det endnu skilt fra Wedeler Sand ved et stort Farvand. Alle-rede ved 1550 fandtes der et højt fast Sand, bevoxet med Kløvergræs, som altid stod over Vandet. Sivet, der fandtes i store Mængder, blev afskaaret af Hetlingerne, der solgte det til „Kraandragere“ i Hamborg, som lavede Maatter deraf. Det siges endvidere, at den saakaldte Kuhlenflod, der løber forbi Foden af Scharffenberg (Anschariusberg), fra den ældste Tid var Grænsen mellem Hatzburg Amt og Haseldorf. Ikke langt derfra til højre laa et Haseldorfer Sand og tilvenstre et Pinneberger Sand, mellem begge gik en Arm af Elben, over hvilken man førte Oxerne fra Kuhlenfloden over Elben. 1668 havde den forandret sit Løb, og mellem det gamle og ny Flodleje havde dannet sig en Tilvæxt ud mod den lille Elbe, 8–9 Morgen stor.

I Vidneforhørene (1655) findes særdeles interessante Bidrag til Elbmarskens ældste Historie. Det hedder, at Oldefeld ved Aar 1500 stod under Vand, endnu 1550 kunde paa de fleste Steder ingen Hest træde. En 90-aarig Bonde beretter, at man i hans Ungdom næppe kunde gaa til Fods i Udendiget, der kun havde to høje Punkter (Holster Graben og Klefer Kröll), hvor Kvæget kunde staa. Naar Springfloden indtraadte, var det hele oversvømmet. Kort efter Freden i Lybek havde Bændix og Didrik Ahlefeldt i deres Ever sejlet fra Bullen (Kuhlenflet) gennem Holstengraben og Schallen til Haseldorf. En anden Bonde, ligeledes 90 Aar gammel, havde hørt af sin Bedstemoder, der blev 110 Aar gammel, at Oldefeld var et ind-diget Land, af hvilket man endnu kan se Rudera af Sluser. Her laa forskellige Landsbyer, Melle, Springvörden og Eckhorst, der blev opslugt af Bølgerne. Dette var sket omkring Aar 1540. Hvad der 1655 betegnedes som Oldefeld var ny Tilvæxt.

Kirken i Haselau. Ifølge Vidneudsagn af Laurentz Boseke, født 1500, hed Præsten, den sidste katolske, i hans Skoletid Johann Hoegelkenn, dennes Formand var Didrik Blome. Til Kirken hørte et Vikari, hvis Indehaver var en Jasper Roelick, paa grevelig Omraade „im Ho“, kaldet Smermunch.

I det udførligste Vidneforhør om Plyndringen af Haselau Kirke hedder det: In der Zeit, dass Konning Christian zv Dennemarcken der dritte des nhamen hogstloblicher gedechtnisse den krieg mit der stadt Lubeck vngefehr bei sechs vnnd zwanzig jaren gefurtt, daselbst seindt dero von Lubeck kriegesleuthe vnnd idtzliche dess ampts Pinnenberg vntherdane von Dockenhugen mit nhamen Hinrich Matfeldt, Peter Blome vnnd zw dero zeit die khowherde daselbst, die der anderen furers vnnd miträubers gewesen, in dieselbigen kirchen zw Haselaw bei nacht mit gewaldt gefallen, die geoffnet, spoliirt vnnd beraubett, kellige, monstrantz, missegewant vnnd andere kirchen gesmeide gewaltig herauss genhomen, taffelen, altare, predigstoele, karsten vnnd wess darinne furhanden, entzwei geslagen vnnd den raub vnnd beuthe mit sich wegk gefurett. Disse räuber seindt in des pfarheren darselbst vnnd anderen vielen benachbartten heusern gefallen, den kircheren geiagt, die ihnen im hempt entlauffen, dero anderen idtzliche gefencklich ingnhomen vnnd gebunden mitt sich wegk gefuerett, auch ehrer welche bei sich idtzliche wochen behalten. Nach beschehener freuentlichen datt seindt zwehen Menner von Haselaw mitt nhamen Jacob Altehauss vnnd Laurentz Arender in Peters Blomen Hauss, zu Dochenhusen wonhafftig, gegangen vnnd darauss weddergehalett ein par mans hosen die gedachten J. A. zugehörig gewesen, die Peter Blome geraubett vnnd genhomen hatte, do ehr neben anderen die kirche zu Haselaw furwostet. Die auss denen heusern vnd der kirchen geraubte guethere seindt inss Ampt Pinnenberg zw Newensteden gebracht vnnd aldar von den stroffen-den rotters gebeuthett vnnd gepartelt. Idtzliche von dem genhomen missegewandte vnndt killiche seindt in des grafen zu Schouenburgk gericht auff den Kliuendeich in Hartig Schomakers hauss gekhomen.

Digearbejder. Brev fra Christian III. 1534, Tirsdag efter Jubilate: Friederik vonn

HENVISNINGER

Anefelde het dat velt in Heist neulich bidicket. — 1609 hedder det: alss vor eluen Jharenn vngefehrlich dat Nyefeldt scholde ingedycket werden, do het de gantze Marsch thogetreden vnd den Dyck semblich gemaket.

I Fællesarkivet XIII, 5 a findes følgende Liste med Overskrift: Nafølgende hebben nicht gehuldiget: De Alefelder tho Haseldorp, Jacob Rantzow, Otte Ratlow, Jeronimus Rantzow, Hinnerck Rantzow Gebrodere, Baltzar, Breide, Hinrick Rantzow thom Nigenhuse, Schacke Rantzow tho Helmerstorp, Hinrick Rantzow tho Oldenburg, Jochim R[antzau] thom Sissmer, Hartig Rantzow tho Rantzau, Jochim, Gebroder, Schacke Rantzau tho Aschebarghe, Lutke Clawes Rantzow, Creistoffer Ratlow, Mathias Ratlou, syn Broder de junge, Pawel von Alefeld, Jurgen von Alefeld thor Lindow, Gebrodere, de Aleuelder tho Segard: Cláwes, Hans, Franciscus, Otto van Aleuelde, Hans von der Wisch thom Binebeke, Hinrich von der Wisch thom Bornsteen, Hinrick Pogwiss Hansses Ssohne, Benedictus Pogwisch tho Apenrade, Benedictus Pogwisch tho Masleue, Henneke Wonsflett, Hans Pogwisch tho Eckelnforde, Jurgen von der Wisch, Clements Broder, Junge Jurgen tho Olpeniss, Hanss Richenbagh, Cristoffer, Johan Stake, Jaspar, Hans, Detleff Sehstede tho Runthoff, Clawes Seestede, Siuerdes Shone, Tonnies Seesteden, Wolff Seesteden, Otte Seesteden, Gebrodere, Pawel vom Damme, Detleff van Tynen, Henneke van Tynen tho Walstorp, Jochim Walstorp, Michel Krumedick, syn Broder Ewalt, Clemens u. Otto vom Kyle, Tymmes Schrandi, Wolmer, Jurian van der Herberge. — Jvfr. hermed Listen over dem, der hylde, i Stemann, Gesch. des öffentl. u. Privat-Rechts III, 182 ff.

Steffen. Inländ. Registrant 1537—38; 1541, 195; 1545, 91, 102. — 1545, Sontags nach Francisci (11. Okt.). Kong Christian III. og hans Brødre Johan og Adolph forlehne (ifølge Anmodning fra Enken efter Stephan v. Ahlefeld, Anna) Paul Rantzau, Søn af Kai Rantzau, med det hende tilhørende Gods Nehnten, efterat hendes hidtilværende Lehnshæver Marquard v. Buchwald er afgaaet ved Døden. Orig. Perg. Af de 3 vedh. Segl er kun de to første bevarede i Brudstykker (Statsarkivet, Slesvig). Hertug Adolphs Registrant, 1545. Fælles-Arkivet XXVI, 25 (Steffen van Aleueldt upboringe van wegen des karspels Nygendorp).

1540, 24. Maj, udsteder Kong Christian følgende Brev vedrørende Unigheden mellem Steffen Ahlefeldt og Hustru:

Wy Christian etc. doenn hirmit apenbar kegenn alswemen bekennde, datt ann hude vor vnns vnnd vnnsenn redenn de erbarenn vnseu leuen getruwenn Frederich vann Anefelde tho Haseldorpe vnnd Georg vann Anefelde Gossigkes Sonn erschenenn vnnd vann wegen vnnd vth beuel ehres broders vnnd frunts Steffenn vann Anefelts tho Nempten angeleget, nademmall dath sich itzund gerurdes Steffenn vann Anefeldenn husfraw Anne vann Anefelde gegenn Steffann vann Anefeldenn nicht dermaten geschickt hadde vnnd noch schickede, wo dat einer erbarnn fruwen wol anstunde vnd kegen erem mann vnd hueswerde geborde, so hedde ene Steffann vann Anefelde beualen dat se vann sinentt wegenn woldenn vor vnns vnnd vnnsenn redenn alle dat jennige reuociren vnnd wedderopenn dat he gedachter siner husfruwen ann erbguderenn, liffgedinges, guderenn vnnd allenn andernn vermacht, gegeuenn vnnd vorschreuen hadde, vnnd dat he datsulue to holdende nicht schuldich sin scholde, vnderdenigenn biddende wy wolden ene des einenn gnedigen schin thor witlicheit geuenn vnnd mitteilenn, dewile wy ehne dan datt fuglichenn tho weigerenn nicht gewust, so geuenn wy ehenn dussenn vnnsenn schin in crafft dusses breues souele als ehm datt im rechtenn helpenn mach. Des tho orkunde hebben wy vnns secrett hirann drugkenn vnnd geuenn laten vp vnsem slate Hadersleuen am mandage na Trinitate Anno CXXXX. — (Original med Kongens Underskrift og Segl i Haseldorfs Arkiv.)

Christopher. Michelsens og Asmussens Archiv IV, 419. Inländ. Registr. 1563, 146. — Heilwig v. Alefeld til Heiligensteden og Wulf Sehestede til Drage indgaa et Mageskifte om Huse, Enge, Agre og Skov i 12 Artikler. Vidner: Jürgen v. Alefeld til Heiligensteden og Emeken Seesteden til Krummendick; dateret tho Hylligensteden 1562, Sondages na Vitii (21. Juni). Original, Pergament; af de 4 Segl er det fjerde beskadiget (Statsarkivet, Slesvig).

TREDIE AFSNIT

Bendix. Moller, *Cimbria literata* I. Jöcher, *Gelehrten Lexicon* I, 243. Moller, *Nachricht v. d. Geschlecht Ahlefeldt*, 233. (Han sammenblandes her paa flere Steder med Bendix Ahlefeldt til Lehmkulen.) S. H. *Jahrbücher* X, 128. *Kancelliets Brevbøger 1551—55*, 354. *Zeitschrift für schl. holst. lauenb. Gesch.* IX, 75. Falck, *Urkundensammlung* 73. *Marmora danica* II, 186 f. C. Molbech, *Ditmarskerkrigen* 157. *Ditmarscher Urkundenbuch*, 211. Chalybaeus, *Geschichte Ditmarschens* 247. Blandt dem, der havde Del i Byttet 14.—16. Juni 1559 nævnes: Benedictus van Anefelt, Hertoch Johansen Marschalck, Siuert Brockdorff, Claus v. der Wisch, Otto Sehested, Volf v. d. Wisch, Bendix Pogwisch, Silvester Krummedige, Gregers Alefelt, Paul Brockdorff (Fællesark. XXI, 62—63). — Schlesw. holst. lauenb. *Urkundenbuch* I, 369, 71, 409 ff. *Nordalbing. Studien* IV, 237, 65, 75, 83. *Staatsbürgerl. Magazin* V, 443; 456. *Neues staatsbürg. Mag.* IV, 234. H. Rantzau og J. ab Elverfelt, *De Holsatia*, 4 b, K 1 a. J. Krüger, *Historia v. dem Lchen-Tage zu Odense* 1580, 30, 64. *Saml. Slesvig (Perg.)* 150—1, 160. *Nye kirkehist. Saml.* IV, 663. *Frederik II.s Dronning Sophies Arkiv i Rigsarkivet (Dok. vedr. Striden m. Bendix og Schack 1584—92)*. *Inländ. Reg.* 1556, 356; 1564, 340. *Ausländ. Reg.* 1586, 19. *Hertug Adolphs Registrant 1561*, 102 f. *Gjældsbreve og Kvitteringer 1576*, 19. og 24. Jan. *Hansborg Arkiv* 39, 1554, ¹¹/₅, ³⁰/₅. *Indkomne Sager til tyske Kancelli 1554* ⁹/₆, 1564 ²⁴/₆, 1565 ²⁹/₃, 1567 ²²/₁₂; 1571 ²¹/₆, 1574 ³⁰/₁, 1583 ²⁶/₂.

Benedict von Anefelde zu Haseldorff ist von konig. Maytt. vhor einen holsteinischen Landt Rath bestellt zu Nyburgk denn VIII. Decembris Anno 1550, hatt zu Besoldung ein hundred Gulden Muntz vff vier Mann Kleidung wie zu Houe gewonlich, Schadenstadt vhor des Junckern vnd des Jungen Pferdt funftzig Gulden vhor jedes vnd virtzig vhor ein Knechts Pferdt, wan die Reth verschrieben, geburlich Zerung von Haus aus vnd widder zu Haus (Registr. der bestelten Dienner 1545—53, 101).

Ægtepagt paa Pergament i H. A. 1544, *Sonndach Judica de druttigeste dach Martii* kom sammen — Benedictus vann Aneuelde tho Hasseldorpe Frederichenn zeligenn nagelatenn Soenn vnnd syen Moder vor Catrine vann Aneuelde vnnd Fruwe Margrethe Brocktorp tho Wyndebw Detleff Brocktorp nagelatene wedewe — og dennes Søn, Siuert Brocktorp in der karspell karckenn tho Kyle. De give deres resp. Datter og Søster Junckfrouenn Emerentzenn Brocktorp — twedusenth Mark lubsch sampt kleder vnnd cleinodienn, kystenn vnd kysten ware. Underskrevet af Benedictus vann Anefelde, Fruw tho Haseldorpe, Fruw tho Windebuw, Siuert Brocktorpp, Bischof to Lubegk, Steffen vonn Anefeld, Siuert Rantzow, Oue Ranntzow, Asmus van Anefeld, Jochim Brocktorp. Alle Segl undtagen den sidstnævntes ere bevarede.

Brødrene Hans, Benedikt og Volf Ahlefeldts Delingsbrev 1551, Dyngstags nach Palmarum (24. Marts).

1569, 24. Januar (Torsdag efter Lætare), samledes i Kiel Bendix Ahlefeldt til Haseldorf, Volf Ahlefeldt til Caden, Formynderne for Hans Ahlefeldts Børn fra Seestermüh, Bertram Ahlefeldt til Lehmkulen paa sin Hustru Emerentias Vegne, Dorothea Rantzau til Søgaard paa den unge Frederik Ahlefeldts Vegne — for at dele Arven efter Fru Catharine Ahlefeldt. Hun efterlod tvende Huse, et i Hamborg, et i Kiel, taxerede til 2000 Mark Lybsk. Bendix fik 1000 og Dorothea Rantzau 1000 Rdlr. (Perg. i Haseldorfs Arkiv).

I Gavlen af Haseldorf Kirkes Ydremur ud mod Borggraven (se Billedet) er indemuret 6 Mindetavler med Vaabener, der bære følgende Indskrifter: ¹) Bendix van Alefelt 1586. ²) Emerentia van Alefelt. ³) Anno 1586 den 17. Marzi is de Edle vnd Erenveste Frederik van Alefelt, erigeseten up Haseldorf, Gott sälligen im Heren in der nacht vf Klocke 1 Christlich vorscheden vnd alhier an de Roustede gesettet. De Seele Got Gnade. Sines Olders im 31. Jare. ⁴) Anno 1599 den — Marzi in de slaventide is de edle vnd Erenveste Dedlof van Alefelt, arfgeseten tho Haseldorp in dem Dorpe Brake van synen egen Veter Marquart van Alefelt vnd Knechte, Buren vnd ander Medhelpere ner . . . ganz unkrstlich vnd erbarmlick vermordet worden. Sine Seele Got gnedich si. Sines Olders im — Jare.

HENVISNINGER

⁵⁾ Anno 1598 den 25. Mai is de edle dugendsame Clelia Detlof van Alefelt ehliche Husfrowe, van gebort Reventlowe thom Kile Gott sälligen im Heren in der Nacht um de zwei slage Christliken vorscheden vnd allhier an de Rowstede gesettet. Der Seele Got Gnedig si. Eres Olders im 25. Jare.

⁹⁾ Anno 1599 den — Marzi inn de slaventide is de edle vnd erenveste Hans Brocktorp, olde Frederich Brocktorp sone, in dem dorpe Brake van sinem ome Marquard v. Alefelt vnd sine knechte, buren vnd andere medhelper nergefallen vnd ganz (unkrist)like, tiransch vnd erbarmlig vormordet worden. Sine Seele Got Gnade. Sines Olders im 39. Jare.

Mouritz van Borstel, Greve i Landet Keding i Ritzke i Sognet Asell, sælger Borstelhof i Depenbek til Bendix Ahlefeldt for 4600 Mark Lybsk (1568 ¹/₂). — Claus Ahlefeldt til Lehmkulen og Bertram Ahlefeldt Claus' Sønner sige Bendix Ahlefeldt skadesløs for 12000 Mark Brudeskat, som Jurgen v. Aleuelde til Krumendike Clawessone har forpligtet sig til at betale sin Kone Margrethe Emeke v. Dames Datter, 1547, 6.—13. Jan., Kiel. — 1566 udstedte Byen Antwerpen en Forskrivning til Bendix paa 23,907 Rdlr. (H. A.)

I Barner, Familien Rosenkrantz I, 281, nævnes en *Anna Ahlefeldt* af Huset Haselau som *Carsten Gribs* Hustru.

Hans. Mathiesen, Die Marschgüter Seestermüh u. Colmar 9 ff. Genealogia Ranzoviana 1587. Danske Mag. 2 R. I, 374. Brev fra Hertug Adolph til Kongen 1549 ²⁴/₆. Inländ. Reg. 1552, 35, 83, 1545, 102, 104; 1556, 27 f., 92, 228, 308, 311, 390 f.; 1563 ¹⁹/₆; 1564 ³⁰/₃; 284. Ausländ. Reg. 1544, 68, 72. Indkomne Sager, Tyske Kancelli, 1558 ¹²/₃, 1586 ¹²/₈, 1587 ²⁸/₁₀. Fælles-Arkivet XVI, 47 (Daniel Rantzau). Rørdam, Hist. Kildeskrifter 2. R. I, 374. Hans Ahlefeldts Ægtepagt 1554, Torsdag eft. voc. jucund., Testamente 1559 ²⁷/₇, samt en stor Del Aktstykker vedr. Striden med Broderen i Haseldorfs Arkiv. — Daniel Rantzau beder 1562 Kongen om et Patent for sin Frænde Daniel Rantzau (Indk. Sager, Tyske Kancelli 1562 ¹/₁₀).

Volf. Brinckmann, Aus dem deutschen Rechtsleben 123 ff. Hans Ægtepagter i Haseldorfs Arkiv. Enkens Opgjør med Børnene o. a. herhen hørende Papirer (ib.). Fælles Arkivet XVII, 106, 107. Breve til Hans d. ældre fra Ahlefeldter. Urtheile u. Bescheide 1600—24, 10. Inländ. Registr. 1547, 173; 1562, 96. Indkomne Breve, Tyske Kancelli, 1551 ¹/₁₁, 1560 ¹⁰/₁₂, 1561 ¹⁴/₈.

I Haselau Kirkes Gulv findes Ligstenene over Volf Ahlefeldt og Hustru med begge Skikkelser udhugne i Legemsstørrelse og hel Figur. Omkring samme langs Randen læses endnu: WOLFGANGUS AB ALEFELT | FRIDERICI FILIVS OBIIT VIGILIA S. MARTINI Ao | 1572 ET VXOR . . . . . | (OLI)GARD A BOCKWOLDEN Ao 15 . .

Paa Markvards og Hustrus Ligsten, ligeledes i Gulvet, læses: MARQVART VON ALEFELT DEN GODT GENADE | MAGDALENE VON ALEFELT WEDEWE | ANNO 1609 DEN 24. JULI.

Apollonia. Danske Mag. 4. R. III, 235. Ztschr. der Ges. f. schlesw. holst. Gesch. XI, 352. Noodt I, 91 f. Cranz, Bellum dithmarsicum 450. Kancelliets Brevbøger 1565, 584. Erslev, Lehnsmænd 1513—96, 36. Danske Kongers Hist. 17 b, 39—40. Die Ahnen der Priörin Margaretha Brocktorffen (f. 1592) i H. A., hvori nævnes Hans Ahlefeldts Hustru Alheid Bülow-Marlitz, Datter af Hans B. til M. og Catharine Oertzen. Hertug Adolphs Registrant 84. Brev fra Bendix Ahlefeldt til Kongen 1564 ²⁴/₆ (Indk. Sager til Tyske Kancelli); Kongen har nys omtalt til ham, at han vilde pantsætte Slottet og Amtet Langeland til hans Svoger Brockdorff, men da denne ikke for Tiden har „sine Gylden i sin egen Væрге“, beder han sig fritaget herfor.

Anna Ahlefeldt, Hr. Iven Reventlows († 1569) Hustru kan ikke, som almindelig antaget (Danm. Adels Aarsbog 1898, 370 og Biogr. Lex. XIV, 64) have været en Datter af Frederik Ahlefeldt, da denne eftervislig fødtes 1493, og Fru Anna alt 1519 havde en Søn Joakim Reventlow. Ejheller er hun næppe en Datter af Hans Ahlefeldt, skjønt det for Tidens Skyld kunde passe, da en Datter af ham af samme Navn var gift med Henneke Buchwald. Jeg antager derimod, at hun har været en Datter af Hans Ahlefeldts Broder Henrik til Pronstorff, thi i et paa Pergament skrevet Exemplar af Vor Frue Tider paa Plattysk, der har tilhørt Slægten Ahlefeldt (paa første Side læses: Dit sint de Alefelder Wapen welcken dit bock tho

HENVISNINGER

gehoret), findes indtegnet: Anna van Aneuelde Hinrikes dochter, wort geboren anno m. miii^o lxxxviii am xxviten dage des ostern manen vnd was de dritdde sondach na paschen, hvorefter følger Optegnelser om Iven Reventlows Børns Fødsler (1519—30) i hans første Ægteskab med Anna Ahlefeldt.

Jørgen. Moller 125. S. H. Jahrbücher X, 133. Ztschr. f. schl. holst. Gesch. VII, 137, 149 f. Kancelliets Brevbøger 1551—55, 401. Indkomne Sager, Tyske Kanc., 1557^{12/6}, 1583^{27/2}.

1563, 9. Maj, skriver Schack Krummedick fra Beke: Sondaghe Cantate, so dar is gewesenn der letzte Aprilis, ist einer meiner Nabur Jurgenn vann Aleuelde tho Hilligenstedtenn midt etzlichenn seinen eigenn Gehulphenn in die Kercke Aspe gekomenn des Ansehens dess gollicke Wordes vnnnd kristlicke Kerckenndienste in der hilligenn Gemeyne tho horende vnnnd legende. Alss aber dat Amphth volendett heftt he eigenes vhorstzliches vnuorsehendes Freuelss wedder alle Fuge vnnnd hebbende Rechtt, ock etzliche Gestolte in der Kerckenn tho houwen, afbreken, vphewen, tho stotenn vnnnd weg settenn lattenn.

Elsabe. Moller 125. I Laur. Jacobsen, Leichpredigt über Friedrich Barnewitz 42 f. kaldes hun fejlagtigt Cicilia v. Ahlefeldt, Hinrich v. Allefeldt og Dorothea Rantzaus Datter. Jvfr. ogsaa V. König, Adelshistorie II, 653, hvor hun kaldes Georgii v. Alefeldt auf Lehmkuhl u. Margrethe v. Damme Tochter. — Leichenpredigt zu Ehren der Ilsebe Daldorf, Hartwig v. Pentzen Wittwe auf Warlitz, Rostock 1637, hvor hun nævnes som Coecilia v. Alefeldt von der Hilgenstedt aus Holstein, Datter af Johan v. Alefeldt in Hilgenstedt og Drude Rantzow von dem Wittenberg. Det rigtige i Chr. Sledanus, Leichpredigt über Borchard Daldorff. — Medd. fra Statsarkivet i Schwerin.

Burchard. Moller 126. Neocorus ed. Dahlmann, 216.

FJERDE AFSNIT

Frederik. Personalhist. Tidsskrift 4. R. III, 66. Kvittering paa 1000 Rdlr. i Omslaget 1585 til Joakim Buchwald til Pronstorff (H. A.)

Hans. Acta A XVIII, 560 (Slesvig). Ausländ. Reg. 1584, 229, 285. Hans Ahlefeldt „Erbsass zu Tram“ kvitterer 1592 Oct. tr. reg. for Søsteren Alheid sal. Claus Ahlefeldts til Emkendorf. Coronæus, Fata tragica.

Jeg har forgjæves søgt Oplysninger om hans Dattersøn Embken. Ifølge velvillig Meddelelse fra Hr. E. Wigger, Sekretær hos Grev Bothmer til Bothmer ved Klütz i Meklenborg og Pastor Peeck i Klütz findes intet bevaret paa Stedet vedrørende de nævnte Personer, derimod hørte til Sognet Klütz en Anna Ahlefeldt, død 1602, gift med Otto Gadendorp, og en Indskrift paa Døbefonten lyder: Mette von Alefeld 1655 — Claus Josua von Plessen.

Ditlev. Voss Excerpter XXI. Patente 1597, 4. Dec. Godske Ahlefeldt salig Jørgens Søn, Claus v. d. Wisch til Ascheberg, Ditlev Brockdorf til Vindeby og Ditlev Ahlefeldt faar Befaling af overtage Formynderskabet for den sindsforvirrede Hans Brockdorff, dennes Kone og Børn. — Forlig af 8. Sept. 1587 (H. A.). Gottorpske Membraner 1599 (R. A.). — Paa Bagsiden af et Folioblad med en Receipt, „hvorledes man kan tilberede en god spansk Vin, som man ogsaa kan drikke som Malvasier“, er skreven: Anno 1563 donnestagess vor vaste-lauenth vp den abent do de klokke VI wass wort myn szon Detleff gebarenn im teken dess Stenbockessz. Dette gjælder maaske Ditlev Ahlefeldts Fødsel, dog synes han at have været født tidligere.

I Haseldorfs Arkiv findes en Seddel af følgende Indhold:

Seliger Clarelien von Alefeldt, weilandt Detleff von Alefeldts zu Haseldorff erbgessesen ehligenn Hausfrawen Verzeichnus wegen ihrer sambtlichen Kinder Geburtzeit, wie sie dieselbe folgender massen mit eigner Handt auff einen mir fürgezeigten Zettel auffgeschriben. Catrineke ist Anno 90 gebaren, dre Wochen vor Michaelis vp einen Mandach de

HENVISNINGER

Klocke X vp den Middach. — Bendicken ist Anno 93 gebaren, vertein Dage vor Pingsten vp einen Sonnauent, de Klocke twischen vifen vnd sössen vp ein Morgen. — Ange ist Anno 95 gebaren, dre Dage vor Winachten vp einen Sontag de Klocke acht vp ein Morgen. — Detleff ist Anno 96 gebaren twischen de Klocke tein vnd elffen up ein Middach ein Verdeel vor XII. — Klareliske ist gebaren Anno 97 vp ein Middeweken Auent de Klocke eluen vp ein Auent veer Weken vor Paschen.

Clarelie van Alefelt min egen Hand. — Attestor et confirmo Notarius publicus Johannes Wridt, senatui Rendesburgensi a secretis.

Joakim. Moller 239. Melch. Adam, Apographum monumentorum Heidelbergensium 1612, 400. Toepke, Matrikel der Univ. Heidelberg II, 102.

Magdalene. Kvittering for Brudeskat 1578 O. tr. reg. 1577, Søndag før Fastelavn, tilsiger Bendix Ahlefeldt sin Datter Magdalene og dennes trolovede Brudgom 11000 Mark Lybsk i Medgift (H. A.). — Fru Magdalena von Aleveldt, Enke, tho Stubbe (1599) sælger 1603 Avlsgaarden Lille Norby til Valdemar Wonsfleth. Bekræftet Afskrift af et Forlig, dat. 1608, 10. Okt., mellem Magdalene Ahlefeldt og Markvard Rantzau til Saxtorp vedrørende Jus patronatus til Kirken i Riseby (Godsarkivet paa Stubbe).

Alheid. Alheid sal. Melchior Rantzaus til Helmstorf kvitterer 1577, Oct. tr. reg., for 11000 Mark Lybsk, som hun har faaet udbetalt i Medgift af Svogeren Otto Rantzau til Panker og Helmstorf. Vidner: Benedict Ahlefeldt, Paul Rantzau Johans Søn til Botkamp, Osvald v. der Wisch til Nienhof, Andreas Rantzau, Amtmand i Kiel, Ditlev Reventlow til Rixdorf, Bendix Ahlefeldt til Fresenburg, Otto Reventlow til Stocksee, Hennecke og Gabriel Sehested Wolfs Søner. Claus Thienen til Kühren, Claus Thienen til Walstorf og Claus Ahlefeldt til Emkendorf (H. A.). Claus Ahlefeldts Kvittering for modtagen Brudeskat dat. Onsdag efter St. Viti 1578. Alheids Begravelsesbrev, undertegnet af Bendix Sehested, Godske Ahlefeldt og Hans Buchwald.

Dorothea. Hendes og D. Sehesteds Ægtepagt 1578, Torsdag efter Quasimodogeniti (Perg. H. A.). 1619 kvitterer Hans og Dorothea Buchwald til Kluvensiek for 928½ Rdlr. som Arv efter deres Søster og Svigerinde Adelheid. Salgsbrevet paa Kluvensiek 1620, Phil. Jac. (H. A.). Gottorp 357. Urtheile u. Bescheide 3, 58. Fælles-Arkivet XXIV, 216.

Adelheid. Medd. af Hr. G. Schäffer i Berlin.

Abel. Zeitschr. f. schlesw. holst. Gesch. XII, 201.

Schack. H. Hansen, Chronik des Kirchspiels Hohenaspe 1895, 33. Danmarks Adels Aarvog XVII, 234. Patente 1600—1, 80, 111, 151, 214, 349, 423. Urtheile u. Bescheide 1600—24, 6, 92. Gert Rantzau til Kongen 1614 (Statholdere i Hertugdømmerne, R. A.). Indkomne Sager til Tyske Kancelli 1583 ²⁰/₁₀. Holsten 39 ib.

Frederik. Alb. Rolevinck (1563 Præst i Haseldorf), Lebensschicksale eines Magdeburgers, Blätter für Handel, Gewerbe u. sociales Leben, Beilage zur Magdeburger Zeitung 1882, 130 ff., 159 ff. Brev fra ham til Henrik Rantzau 1578 ¹⁰/₅ samt fra Dr. Vilh. Moller i Hamborg til Broderen Joakim A., 1564, Fredag post assumpt.

Anna. Kvittering for Brudeskat Oct. tr. reg. 1580 (H. A.). Patente 1600—1, 403, 450 ff., 460, 466. Ztschr. für schlesw. holst. lauenb. Gesch. I, 85 f. Akterne i Sagen Henning Pogwisch mod Dorothea Ahlefeldt 1606—10 (Rigsarkivet). Indk. Sager, Tyske Kanc. 1582, ²⁴/₁₂. Inl. Conc. 1607, ⁵/₄.

Catharine. Kvittering for Brudeskat, Oct. tr. reg. 1585. Ahnetavle for Claus Christopher Thienen (H. A.).

Emerentia. Kvittering for Brudeskat, Oct. tr. reg. 1580 (H. A.).

Adelheid. Ægtepagt, dateret Haselau 1587, 9. Maj, underskrevet af Claus og Johan Buchwald, Jespers Søner, Ditlev Ahlefeldt, Brødrene Hans og Henneke Buchwald og Ditlev Sehested.

Ida. Ida salig Johan Buchwalds Enke kvitterer i Omslaget sammen med Søsteren Abel Wensien for 2000 Rdlr., udbetalte til hver af dem af Otto Pogwisch til Farbe, Formyndet for Markvard Ahlefeldts Børn (H. A.).

Abel. Kvittering for Brudeskat Oct. tr. reg. (ib.).

HENVISNINGER

Godske Wensien beder i Brev af ¹⁴/₁ 1628 Torquato Conti om, at hans Hustrus Moder „Becke vhon Bockwoldt, so neulichen Tages in Hadersleben Todes verbliechen“, maa begraves uden Hindring.

Markvard. Westphalen, Monumenta inedita I, 1941. Hegewisch, Gesch. Schleswig-Holsteins III, 99 ff. Staatsbürgerl. Mag. III, 723. Schleswig-holst.-lauenb. Landesber. 1846 I, 391. Brinckmann, Aus dem deutschen Rechtsleben 255 ff. — Detlefsen, Gesch. der holst. Elbmarschen II, 150 f. Becker, Orion I, 197 f. Haupt, Bau- u. Kunstdenkmäler der Provinz Schleswig-Holstein II, 103. Urtheile u. Bescheide 1600—24, 103, 143, 190. Hertuginde Augusta af Gottorp til Kong Christian IV. (R. A.). Inländ. Concepte 1608, 23. Juli. Fremstillingen af Fætterfejden er hovedsagelig bygget paa Rigskammerrettens Akter A I, 65 i Statsarkivet i Slesvig samt Aktstykker i Haseldorfs Arkiv. Medd. af Matriklen i Padua ved Hr. Prof. Luschin v. Ebengreuth i Gratz. Indkomne Sager, Tyske Kancelli 1581, 1587 ²⁹/₁₂.

Sivert Pogwisch efterlod følgende Smykker: En prægtig Guldkjæde. Et Smykke, som havde kostet 600 Rdlr. En Guldkjæde, Gave fra Fru Mette Ahlefeldt. En Guldkjæde, skjænket af Kurfyrsten af Sachsen. En kostbar Ring, Gave fra Kurfyrstinden af Sachsen. En Guldkjæde, skjænket af Hertugen af Brunsvig. Et Diamanthalsbaand, skjænket af Grev Solms. Et Hattesmykke, skjænket af Ærkebispens af Bremen. En prægtig Safirring, Gave fra Prinsessen af Sønderborg. Syv kostbare Guldbægere, skjænkede af Hertugerne af Sønderborg. Perler til en Værdi af 1570 Rdlr. Et Guldbæger, Foræring fra Byen Hamborg. 3 Guldbægere, Gave fra Stiftet Verden. Et forgyldt Fad, skjænket af Grev v. Solms. Et sølvforgyldt Fad med Kande.

Jvfr. om ham Dansk biogr. Lexikon XIII, 203. Hofmeister, Matrikel der Univ. Rostock II, 270. Indkomne Sager, Tyske Kancelli 1623, 26. Jan., 24. Febr., 1625, 19. Sept.

Balthasar. Moller 130 f. Seestern-Pauly, Stiftungen, 138. Anton Burchard, Sermon und Trost-Predigt über Baltzer v. Alefeld 1626. Grundtvig, Medd. fra Rentekammerarchivet: Christian IV.s Dagbøger ved Nyerup, 36. Wendell, Die Marienkirche in Rendsburg, 1817. Detlefsen, Gesch. der Elbmarschen III, 167. Haupt, Baudenkmäler II, 514. H. Hansen, Hohenaspe, 8 ff. Pergamentsbreve i Statsarkivet i Slesvig: 1588, 18. Marts (Lehnsbrev paa Mustin). 1592, 6.—13. Jan. (Henrik Krummedige sælger med sin Broder Ottos Samtykke til Balth. A. Bønder, Skov og Jord i Looft, Hogenwistede og Reher for 45000 Rdlr.) 1592, 18. Aug. (Balth. aftræder Drage til sin Hustru som Livgeding efter hans Død). 1606, 10. Nov. (Margrethe, Schack Ahlefeldts Enke, sælger til Balth. sine Undersaatte og Jorder i Aspe for 2120 Rdlr.). 1610, Maj (Johan Gerdt v. Oldendorp i Nienbroke sælger til Balth. de grote Eddelhope for 200 Mark Lybsk). 1610, 2. Juli (Joakim Plessen m. fl. sælger til Balth. Wedeldorp og Landsbyen Reher for 12500 Rdlr.). 1612, 29. Sept. (Brev paa et Stolestade i Schenefeld Kirke). 1612, 25.—29. Dec. (Joakim Plessen og Jesper Blome bortpanter til Balth. for 7000 Rdlr. Landsbyerne Oldendorf og Hude). 1620, 12. Sept. (Om Bortforpagtningen af Salttolden i Lyneborg til Balth.). 1625, 6. Jan. (Greve Jobst Herman af Schauenborgs Gjælds brev til Balth. paa 10000 Rdlr. Acta D I, 3596—7).

Jvfr. endv. Slesvig 210, 1623 ⁹/₈. Gjældsbreve og Kvitteringer 1606 ²⁰/₈. Jydske Tegnelser 1594, 466; 1608, 364; 1611, 24; 1615, 143. Jydske Reg. 1614, 59 (Kvittants for Steinburg Amt 1614 ⁸⁰/₉). Ausländ. Registrant 1602, 142; 1604, 28, 52. Patente 1600, 133. Vollmachten 1597 ¹⁸/₁₂, 1600, 133; 1604, 100 (Rigsarkivet).

Fra Aaret 1618 stammer det fuldstændigste Mandtal over Adelen i Hertugdømmerne i 16.—18. Aarhundrede (nu i Rigsarkivet), der giver gode Oplysninger i personalhistorisk og topografisk Henseende og som viser Slægten Ahlefeldt i numerisk og økonomisk Henseende i Forhold til de øvrige Adelsslægter.

I. Paa Godserne.

Arensburg: Margretha Rantzow. Arlwatt: *Frantz v. Ahlefeldt*. Ascheberg: Clauss von der Wisch. Aschow: Jacob Rantzowen Wittibe. Auenburgard: Dietrich Höken.

Barenfleth: Dettleff Sehestede. Becke: Jasper Blohme. Bekemunde: Osswaldt Sehestede. Binenbek: Pawell Rantzow. Blandessgarth: Jacob Magnuss. Blockshagen: Ide v. Bollenberg. Boelschowbuigharde: *Mette v. Ahlefeldt*. Borchorst: Birritta Rumohrs. Bornstein u. Oldenhoue: Magdalena v. der Wisch. Borstel: Johan v. Buchwaldt. Botkamp: Breide Rantzau. Bossehe: Otto v. Qualen. Bramstede: Arendt Steding. Breitenberg: Gerhardt Rantzau. Brodau: Otto Rantzow. Brunssholm: Jochim Rumohr. Buckhagen: Wolff Pogwisch. Bulcke: *Dietrich v. Ahlefeldt*. Burow: Wulff vom Damme.

Caden: *Olgardt v. Alefeldt*. Campen: *Baltzer v. Alefeldt*. Churen: Hieronymus u. Drude v. Thynen. Clamp: Lucia Rantzow. Colmer u. Niendorff: Detleff Rantzow. Cleidtkampff: Key Brocktorff. Clevetz: Anna Rantzow. Cluwensiek: Hans v. Buchwaldt. Coselow: *Carl v. Alefeldt*. Criessbui: Jobst Wonssfleth. Cronsburg: Kay Sehestede. Crumteich: Emeke Sehestede.

Damp: Sigfridt v. der Wisch. Depenow: Oue Sehestede. Doberstorff: Heinrich Pogwisch. Dorff: Benedicts Wensin. Drage: *Baltzer v. Ahlefeldt*. Duttebull: Assmus Rumohr. Elerstorff: Clauss v. der Wisch. Emckendorff: Anna Rantzow. Farbe: Otto Pogwisch. Friesenburg: *Henneke v. Alefeldt*. Friesenhagen: Hans v. der Wisch.

Gadelandt: Otto v. der Wisch. Gartz: Benedicts Brockdorff. Gelling: *Clauss v. Alefeldt*. Gerebuy: Gosche Ratlow. Gyrichsbegke u. Stegen: Hans v. Buchwolden Erben. Glasow: Heinrich v. d. Wisch. Grabow: Christoffer Rantzow. Gramb: Dettleff v. Buchwaldt. Gronewoldt: *Heinrich v. Alefeldt*. Grunenhausse: Otto Pogwische. Gruntofft: Siegebandt v. Marenholtz. Grönholdt: Johan v. der Wische. Grönholdt: Clauss v. Thienen. Guldenstein: Alexander Sehesteden Erben.

Hagen: Christoff Pogwisch. Haseldorff: *Benedix v. Ahlefeldt*. Haselow: Sigfridt Pogwisch u. *Magdalene v. Alefeldt*. Hasselburg: [Detlef Rantzau]. Heiligenstedten: Detleff Rantzow. Helmstorff: Detleff Rantzow. Hemmelmark: Detleff Brocktorff. Hohenfelde: Moritz Rantzow. Hornstorff: Detleff Brocktorff. Hoyssbroe, Westerbeck u. Spandit: Christian Rantzow. Hoyssbüttel: Salome v. Buchwaldt. Hütten: *Assmuss v. Ahlefeldt*.

Knope: Ide v. Buchwaldt. Kohöuedt: Bartram Rantzaw. Koningsfohrde: *Wulff v. Alefeldt*. Kronssberg u. Owdorff: Jurgen Sehestede.

Lammershagen u. Wittenbergh: Ivo Reuentlow. Lehmkuhlen: *Olgardt v. Alefeldt*. Lensahn: Gregorius Rathlow. Lindewitt: Stadthaler Rantzau. Lindow: *Detleff v. Alefeldt*. Lindow: Dorothea Rathlow. Lohrstorff: Jochim Rantzowen Erben. Lutkehorn: Johan v. der Wisch.

Marsleben: Benedix Pogwisch. Marutendorff: *Margreta v. Alefeldt*. Mehlbegke: *Kaye v. Alefeldt*. Myrebull: Sigfridt v. d. Wisch. Mohlendorff: Cay Rantzow. Molenkampff: Jasper v. Buchwaldt. Morssum: J. Itke Rantzow. Muggesfelde: Hans v. Buchwaldt. Munch Neuerstorff: Cay Sehestede.

Nembten: Heinrich v. Thynen. Neuerstorff: Ivo Reuentlow. Newendorff: Marquardt Pentz. Newenhaus: Heinrich Rantzow. Newenhofe: Claus v. der Wisch. Newenhofe: Gosche Rantzow. Norbuy: v. Pogwisch. Nortsehe: Keye Sehestede. Nordtsehe: Olgardt v. Qualen. Neuerstorff: Diederich Blume. Norgardt: Otto Petersen. Notfeldt: Dorothea Rathlow. Nöhr: Moritz Rantzow. Nubbell: Ide v. Buchwaldt. Nubell: Dieterich Pogwisch. Nutzkow: Frantz Rantzow.

Obbendorff: Dieterich Blume. Ohe: Jurgen v. d. Wische. Ohrfeldt: Schacke Rumohr. Olpenitz: Dettleff v. der Wisch. Ostergarde: Henning Pogwisch. Osterrade: *Benedicts v. Ahlefeldt*. Ottenbüttel: Henneke Sehestede. Ovelgunne: Benedicts Pogwischen Wittib.

Pancker: Dettleff Rantzow. Pardoel: Jurgen Sehestede. Paukendorff: Otto v. der Wisch. Pehmen: Clauss v. Buchwaldt. Petersdorff: Dieterich Pogwisch. Pilworm: Henneke

HENVISNINGER

Meinstorff. Proinstorff: Anna Rantzow. Pronstorff: Joachim v. Buchwoldt. Putloesen: Joachim Rantzow.

Quarnebeke: *Jurgen v. Alefeldt*.

Rade: Detleff Sehestede. Rantzow: Johan Rantzow. Rastorff: *Dorothea v. Ahlefeldt* Reetwisch: Lueder Heesten Wittwe. Reuenstorff: Adolf Sehestede. Riessbuy: *Magdalena v. Alefeldt*. Rinckniss: Jacob Sehestede. Rixtorff: Jochim Brocktorff. Roelstorff: Heinrich Rantzow. Rosenhoff: Dettleff Brocktorff. Rostorff: Clauss v. d. Wisch. Rundthoff: Henneke Rumohrs Wittib. Roeste: Kay Rumohr.

Saltzow: Hans Rantzow. Sarlhusen: Martin v. d. Mehden. Satiewitz: Heinrich Rantzow. Satrupholm: *Johan v. Ahlefeldts Fr.* Saxdorff: Marquardt Rantzowen Erben. Schinckel: *Keye v. Ahlefeldt*. Schirnow u. Hohenliedt: Wulff vom Damme. Schirensehe: Tonnies v. Bockwoldt. Schmole: Jasper Rantzow. Schoneweide: Dettleff Sehestede. Schonhorst: Dieterich Blome. Schoubulghardt: Magdalena Uken. Schreuenborn: Stadthalter Rantzau. Schuldorff: *Anna v. Alefeldt*. Schwenssbuy: *Wulff v. Alefeldts Fr.* Sehegarten: *Friederich v. Alefeldt*. Sehegarten: *Gregorius v. Alefeldts* Wittib. Sehekampff: Otto u. Adolf Rantzow. Sehestette: Wulff vom Damme. Sehedorff: Christoff Rantzow. Sestermeye: *Key v. Alefeldt*. Sigger: Wulff Rantzow. Sudensehe: Heinrich Magnussen. Stendorff: *Hans v. Alefeldt*. Stocksehe: Iye Reventlow. Stoltelundt: *Mette v. Ahlefeldt*. Stubbe: *Gosche v. Ahlefeldt*. Sudergardt: Casper Rudolf Gerstorff. Syrhagen: Heinrich v. Buchwoldt.

Testorff: Wulff Bluhme. Tralow: Jochim Brocktorff.

Unewath: Sigfridt v. d. Wisch.

Voderkampff: Iye Reuentlow.

Wahlstorff: v. Thienen. Wandera: Wulff Pogwisch. Wedeldorff: Detleff Rantzow. Wensyn: Claus v. Buchwoldt. Wesebuy: Valentin Daldorff. Westensehe: Heinrich Blohme. Windebuy: Detleff Brocktorff. Wittemoldt: *Heinrich v. Alefeldt*. Wulffstorff: Ide Pogwisch.

II. I Byerne.

Eckernföhrde. *Ide v. Alefeldt Johans Wittve. Kaye v. Alefeldt*. Dettleff Brocktorff. Moritz Brocktorff. Marquardt Brocktorffs Wittve. Benedicts v. Buchwoldt. Henneke Meinstorff. Clauss Pogwisch. Hans Pogwisch. Heinrich Rantzow. Paul Rantzows Wittve. Eler Rathlow. Magdalena Rathlow. Ida Reuentlow Jaspers Wittve. Benedicts Sehestede. Dorothea v. der Wische. Catrina Wohnsfleth. Mette Wonssfleth.

Schlesswigh. Dorothea Appelghard. Josua Butzow. Johan Philip v. Hartingshusen. Christoff Hüneken. Egidius v. der Langken. Wilken v. Manteuffel. Clauss Pogwisch. Joachim Schwerin. Gosche Wensyn, Amtman. Sel. Wulfframstörffen Erben. Hans v. Wulfframstorff.

Haterssleben. *Goschen v. Alefelden* Wittibe. Johan Anderssen. Friederich Breiden Wittibe. Wulff Breyde. Beke v. Buchwoldt. Iven v. Buchwoldt. Elsebe v. Buchwoldt. Mette v. der Wische.

Khiell. *Magdalena v. Alefeldt. Oligardt v. Alefeldt* v. d. Lindow. Abell Bluhme. J. Anna Bluhme. Otto Bluhme. J. Margareta Blücher. Clauss v. Buchwoldt. Daniel v. Buchwoldt. Ove v. Buchwoldt. Heilwigh vom Damme. Bartramb Pogwisch. Margareta Pogwisch. Lucia v. Qualen. Benedicta Rantzowin. Dorothea Rantzows Otten Wittibe. Heilwigh Rantzow. Magdalena Rantzow. Margreta Rantzow. Otto Rantzow. Pawel Rantzow. Marquart Schwabe. Mette Schwaben. Sara Sehestede. Sophia Sehestede.

Flenssburgh. *Jurgen v. Alefeldt. Jurgen v. Alefeldt*. Clauss vom Hagen. Egger v. d. Harbergh. Dorothea Petersen. Embke Petersen. Gosche Rantzow. Hartigh Rantzow. Heinrich v. d. Wisch.

Rendessburgh. *Margareta v. Alefeldt* B. Haussfr. Blucher. Jurgen Rantzow. Paul Rantzow, Capitain. Detleff Sehestede, nunmehr zum Barenflete.

HENVISNINGER

Itzehoe. Schacke Plessen. Henning Pogwisch. Paul Rantzowen Fraw u. Sohne. J. Heilwigh Sehestede. F. Oelgardt Sehestede. J. Oelgardt Sehestede. Abell Wensin vom Rhade. Hans v. der Wisch.

Oldeschloe. *J. Sophia v. Alefeldt*. Hennike Brocktorffen Wittibe. Heinrich u. Anna Heesten. *J. Margreta Pentzinne*.

Newstadt. Mette Pogwisch. Wulff Pogwisch. Clauss Rantzow. Heilwigh Rantzau. Lutkenburgh. Margreta Ratlow.

Plohne. *Gosche v. Alefeldt*. Marquard Appelgard. Abell Pogwisch v. Maessleben. Margreta Rantzow. Melchior Rantzow. Pawel Rantzow u. seine Schwester. Paul Wensinen Wittibe.

Crempe. *Gosche v. Alefeldt*.

Junge Gesellen: *Benedicts v. Alefeldt* zu Stubbe. *Clauss u. Wulff v. Ahlefeldt* vom Gronewolde. *Goscke v. Ahlefeldt* zu Gosefeldt. *Thomæ v. Ahlefelden* Kinder. Christian Friederich Bluhme. Christoffer Bluhme Thomas Sohn. Baltzer Brocktorff. Iven Brocktorff zu Tralow. Detleff v. Buchwolt zum Schirensche. Detleff u. Hans v. Buchwolden von der Wensien. Jasper v. Buchwoldt, Clauss Sohn. Jasper v. Buchwoldt Jochims Sohn. Marquardt, Wulff u. Jasper v. Buchwoldt zum Borstel. Johan u. Jochim v. Buchwoldt zum Kluensieck. Jurgen, Dettleff, Otto u. Henrich v. B. zu Muggesfelden. Otto v. Buchwolt zum Gyrichsbecke. Wulff v. Buchwaldt zum Knope. Wulff v. Buchwoldt zu Pronstorff. Wulff u. Moritz Höken zu Auenbullgard. Zacharias Petersen. Friderich Rantzow. Jasper Rantzow zu Siggen. Keye Rantzaw zu Emckendorff. Lohrstoffer [Rantzau] Kinder erster Ehe. Otto u. Detleff Rantzow zu Clevetz. Cristian Ratlow Moritzen Sohn. Heinrich Ratlow zu Lutkenburgh. Sigfridt u. Assmus Ratlow, Gebruedere zu Lensahn. Sigfridt Reventlow zur Newstadt. Jochim Rumohr. Sigfridt Schacke im Brakenlande. Clauss, Hinrich u. Henneke v. Thynen zu Walstorff. Gabrigel v. der Wisch v. Elerstorff. Jurgen u. Adolff v. der Wischen v. Glasow. Benedicts, Carl v. Paul Wittorffen zu Newmünster. Clauss Vke zu Schaubulgarde.

Adeliche Wittiben. Elisabeth Rantzowen von der Hanrow. Dorothea Reuentlow Otten Wittibe. *Magdalena v. Ahlefeldt* von Gelting. Fr. Aelheit zu Eckernförde bey Benedict Sehesteden. Gretke Klahren oder Blumen.

Efter ovenstaaende fordeles Besiddelsen af Jordegods i Hertugdømmerne saaledes paa de forskjellige Familier af Ridderskabet: Slægten Rantzau med 38, Ahlefeldt med 34, v. der Wisch med 17, Sehested 16, Buchwald 15, Pogwisch 12, Brockdorff 8, Reventlow og Rumohr 6, Blome 6, Rathlau 4.

FEMTE AFSNIT

Catharine. Latina (Passer) 1586—91, 313. Patente 1600, 235. Inländ. Koncepte, 1600, 31. Sept. 1606, 17. Jan., kvitterer Gadendorp Bendix for modtagen Medgift. Gottorpske Membraner 1600, 27. Nov. Bestallingsbog 1600—16 (Slesvig). Ægtepagt med Sehested dat. 22. Jan. 1611 (H. A.). Grundtvig, Medd. fra Rentekammerarch. 1871, 140.

Clement Gadendorps Fader Christopher til Schönhorst var 1564—73 Lehnsmænd paa Taasinge. Han døde 1613 og var gift med Drude Bertramsdatter Ahlefeldt, død 1610. De havde foruden Sønnen Clement Døtrene Abel, gift med Ditlev Brockdorff til Gaertz, Magdalene, Priorinde i Preetz 1612—33, og Anna, død 1646, Konventualinde i Preetz, begravet i Midtergangen nær ved Koret i Kirken i Pløen som den sidste af sin Slægt. Christophers Fader Otto, der 1557 forlenedes med Schönhorst og tillige var Ejer af Arnberg,

døde 1580 i Pløen, hvor ogsaa hans Hustru Abel bisattes 1587. 1604 bisattes Christophers Søster i Pløen. Otto v. Gadendorp (til Damshagen) og Hustru Anna von Ahlefeldt, død 1602, havde Datteren Dorothea, gift med Bernt Plessen til Damshagen og Grundshagen. — Pløens Kirkeregnskaber 1570—1615. Kinder, Pløen, 223. Medd. af Hr. Pastor Lamp i Pløen. Voss' Excerpter. Erslev, Lehnsmænd I, 114. Schlie, Kunst- u. Gesch. Denkmäler Meklenburgs II, 360. Ztschr. f. schlesw. holst. Gesch. IX, 76. Brev fra Anna Gadendorp 1643, 15. Aug. (Rigsark.). Matr. der Univ. Frankfurt a. O. I, 201 f. Toepke, Matr. der Univ. Heidelberg II, 163. Wiese, Schönkirchen, 230.

Bøndix. Møller 242 ff. Alardus, Excubiarum piarum centuria 1607, 127 ff. Brevsamling i Haseldorfs Arkiv. Acten betreffend das Confoederations-Werck I. K. M. v. Denemarck mit Hamburg u. Lübeck 1627 (ib.). Inländ. Concepte 1633, 21. Aug. Kvittering for Medgift med Hustru 1613. Christine Ahlefeldts Test. fra 1641 med Kodiciller. Indkomne Sager, Tyske Kancelli, 1626 ^{18/12}.

I Rigsarkivets personalhist. Saml. findes en lille Familiebog, der har tilhørt Christine Ahlefeldt, og af hvilke følgende for Slægtens Genealogi vigtige Optegnelser hidsetses:

Anno 1543 den 3. Januarii des morgenss vmb 4 Vhr ist (titull) *Nicolaus von Alefeldt*, erbesessen auf Geltingen etc., Königl. Rath vndt Amptman auff Flenssburch zu dieser Welt gebohren, vndt den 25. Octobr. vmb 4 Vhr nach Mittage Anno 1616 wiederumb von dieser Welt auf seinem Erbsitz zu Geltingen abgefodert worden seines Alters im 73 Jahr.

Anno 1559, den 22. Novembr. ist Fr. *Magdalena von Alefeldt*, seel. Nicolai nachgelassene Wittibe auf diese Weltt gebohren, vndt den 21. Novembr. zwischen 3 vndt 4 Vhr nach Mittage Anno 1635 im Kyhl von dieser Mühseligkeit wiederumb sanfft vndt seelig abgefodert worden ihres Alters gleich 76 Jahr, welcher beider Seelen verhoffentlich in ewiger Frewde, die Leiber in sanffter Ruhe der frölichen Auferstehung erwarten.

Anno 1593, 14 Tage vor Pffingsten, morgenss früh zwischen 5 vndt 6 Vhren ist (titull) *Benedictus von Alefeldt* weilandt auf Haseldorff, Osterrahde vnd Cluvenisiekh zu Rixtorff gebohren, vndt Anno 1634 den Sontag Exaudi, war der 18 Monats May morgens vmb 4 Vhr zu Osterrade sanfft vndt seelig von dieser mühseligen Weltt abgefodert worden. Nachdeme er in der selbigen zugebracht 41 Jahr vndt 1 Tag, dessen Seele nunmehr die himlische Frewde empfindet, der Leib aber in seiner sanfften Ruhe der frölichen Auferstehung erwartet.

Anno 1589 den 28. April ist Fr. *Christina von Alefeldt* auf dem königl. Hauss Schwabstett zu dieser Weltt gebohren, vndt von ihrer Gross Mutter Fr. Christina Rantzouwen zur h. Tauff getragen worden.

Claelia von Alefeldt ist gebohren in der Stadt Flenssburch Ao. 1613 den Sontag nach Liechtmess des morgenss: den Sontag darnach durch Fr. Alheit von Alefeldt Clauss von Alefeldts zu Emeckendorff nachgelassenen Wittiben zur h. Tauff getragen worden, vndt 8 Wochen darnach auff dem Königl. Hause daselbst wiederumb von dieser Weltt seeliglich vorschieden.

Clauss von Alefeldt ist gebohren auf dem Königl. Hause Flenssburch Anno 1615 den Tag Johannis Bapt. vndt durch seinen Gross Vattern Nicolaum von Alefeldt, Königl. Rath vndt Amptman daselbst zur h. Tauff getragen vndt hernach Anno 1622 zu Osterrade auf seines lieben Vattern Hause von dieser Weltt seeliglich wieder abgefodert worden, seines Alters 7 Jahr 3 Monat.

Anno 1617 den 20. Februarii dess morgenss zwischen 8 vndt 9 Vhr ist *Detleff von Alefeldt* zu Gelting auf seines seel. Gross Vattern Hauss geboren vndt den andern Sontag darnach daselbst durch die h. Tauffe dem h. Christo vorgetragen worden durch Alexander Sehestädt seel.

Anno 1619 den Freitag nach Johan Bapt. zwischen 8 vndt 9 Vhr dess morgenss ist *Heinrich von Alefeldt* zu Osterrade gebohren vndt den 10. Tag darnach Sontags durch Hanss von Buchwaldt damalss zum Cluvenisiek erbesessen zur h. Tauff getragen worden.

Magdalena vndt *Benedictus von Alefeldt* sindt gebohren zu Osterrahde Anno 1623 am drey Könige Abendt in einer Stunde, vndt Magdalena zwar durch ihre Gross Mutter Fr. Magdalenam von Alefeldt, Benedictus aber durch Cay Sehesteden von Grossen Nordtsee zur

h. Tauff befördert worden. Sie sindt aber auch beiderseits, Magdalena zwar zu Rendessburgk bey ihrer Gross Mutter, Benedictus aber zu Osterrade in einer Woche wiederumb seeliglich von hinnen geschieden ihres Alters ohngefehr 2 Jahr 6 Monat.

Anno 1624 ist J. *Clelia von Alefeldt* den 8. Septembr. zwischen 5 vndt 6 nach Mittag zu Osterrade gebohren vndt den Sontag vber acht Tage darnach durch Fr. Catharinam Schestedten seel. ihres lieben Vattern seel. Schwester zur h. Tauff getragen worden.

Anno 1635 den 23. Martii ist *Dethleff von Alefeldt* mit Sigismundo Kochen vndt Kühlen zu ihrer Reise von Haseldorff aufgebrochen nachdeme er den 6. dito zuvor von Osterrade aussgezogen.

Anno 1637 den 7ten Julii ist *Heinrich von Alfeldt* mit Friderico Reichelio vndt Greuen zue ihrer Reyse von Haseldorff aufgebrochen, nachdeme er den 2ten Junii zuvor von Osterrade abgereiset. Anno 1638 am 5ten Julii ist Hinrich von Alfeldt mit Johanne Werdemann vndt Tyes Greuen zu seiner anderwertigen Reisse von Haseldorff abgeschieden.

Anno 1641 den 25. May dess Abendtss zwischen 5 vndt 6 vhren ist J. *Clælia von Alefeldt* Pawelln von Bockwolt zum Sierhagen Erbgessesen im Nahmen der h. Dreyfaltigkeit ehelich zugesaget vndt versprochen worden.

Ao. 1642 am 1. Junii hat *Pawell von Buchwaldt* bey I. Fürstl. Gnd. Herrn Friederichen Herzogen zue Schlesswigk-Hollstein Hoff Raeths Bestallung angetretten vndt selben Tagess seinen Eydt würcklich abgelegt.

Anno 1641 den 15. Julii stylo veteri Abendts zwischen 11 vndt 12 Vhren hatt sich *Detleff von Alefeldt* mit J. Jten Pogwischen sehl. Sigfried Pogwischen Tochter ehelichen versprochen zum Kyell in Jochem Rantzowen von Putloss Behausung.

Anna. Ligprædiken af Matthias Burchardi (Haandskriftsaml. paa Breitenburg).

Clarella. Voss' Excerpter. Acta A I, 96. Eide der gottorpschen Hofdiener, 182 (R. A.). Resen, Inscriptiones hafn., 227.

Ditlev. Vortzechniss wass auf der Leichbegengknuss sehl. Dethleff von Ahlefeldten ist aussgegeben 18. Nbris. Ao. 1617 (H. A.).

Hans Dødsattest er endnu bevaret og hidsættes her: Infra subscripti doctores et medici regii vigesimo die mensis martii 1617 adfuerunt nobilissimo et illustrissimo domino Detlevo ab Alfeldt, Holsato, quem ardentis et maligna febre atque pulmonum inflammatione correptum repererunt cum multis gravissimis et lethalibus symptomatis, præsertim delirio comatoso, convulsione universali, pulsu frequenti, languido et inæquali thoracis oppressionem, aspera nigredine linguæ, totius corporis languore, tanta virium jactura præcipue animalium vt astantes non agnosceret. Acciti prædicti medici ad consilium die decimo ab invasione morbi, hæc omnia symptomata rectissima esse mortis futuræ signa amicis et domesticis prædixerunt. Cum autem vigilantia medicorum et optimis adhibitis præsidiis ad tanti mali sæuitiam decimo tertio melius se haberet æger nobilissimus et quædam salutis affulgerent judicia, nihilominus vigesimo secundo die (rerum mole oppressus) interiit. Aperto cadavero partes omnes ardore febrili maxime incaluisse medici observarunt. Cerebrum rubrum venasque membranarum eius admodum tumentes, siccum et inflammatum pulmonem, cor flaccidum a maligna aura, adustum hepar, intestina croceo colore saturata annotarunt . . . Medici autem et amici et domestici et assidentes opportuna ad tanti mali curationem facientes nec exteriora defuerunt. Lutetiæ 3 die mensis aprilis 1617. — Urbano. de Moriginot, medicus reginæ. M. Carré, medicus regius.

Henning. Inländ. Reg. 1630, 60. Gottorp 141. Ritterschaftliche Akten X (Slesvig). Haselau Kirkes Gavebog (H. A.).

Ved Indtoget vare følgende af den slesvigske og holstenske Adel til Stede: Cai Rantzau til Emkendorf, Henrik Qualen, Didrik Blome, (Julius Pflug), Povl Rantzau til Kohøved, Hans Ahlefeldt, Cai Ahlefeldt til Seestermuth, Adolph Rantzau, Asmus Ahlefeldt til Hytten, Frantz Rantzau, Henning Ahlefeldt, (Georg Casper v. Minckwitz), Jesper Buchwald til Skubygaard, Johan v. d. Wisch til Grønholt, Otto Rantzau til Damp, Jokum Pogwisch, Henrik Buchwald, Henrik Rantzau, Burchard Rantzau, Hans Rantzau til Neuenhaus, Bertram Reventlow, Henning Pogwisch, Henneke Meinstorf, (Wilken Manteuffel), Frantz Ahlefeldt, Henrik Rumohr, Ditlev Brockdorff, Christopher Meinstorf, Hans Rumohr, Breide Rantzau til Nøer,

HENVISNINGER

Jokum v. Damme, Moritz Høke, (Albrecht Warschofsky), Henrik og Jokum Rathlau, Daniel Pogwisch, Claus Qualen, Claus Pogwisch til Østergaard, Melkior Ahlefeldt, Jægermesteren Heinrich v. Einsiedel, Christian Rathlau. Efter Hertug Frederik og Hertug Hans fulgte: Ditlev Rantzau, Egidius v. der Lancken, Henrik Rantzau, Amtmand i Rendsborg, Volf Blome, Cai Ahlefeldt, Amtmand i Flensborg, Jørgen v. d. Wisch, Oberst Jørgen Ahlefeldt, Jørgen Buchwald, Ditlev Sehested til Depenau, Breide Rantzau, Hieronymus Plessen, Bendix Ahlefeldt, Ditlev Sehested til Perdöl, Didrik Ahlefeldt, (Christian Hübener), Christopher Pogwisch, Jakob Sehested, Ditlev Rantzau til Helmstorf, Didrik Pogwisch, Joakim Rantzau til Putlos, Joakim Brockdorff, Henrik Brockdorff, Henrik Ahlefeldt, Hieronymus Sehested. Derefter Brudekarethen med Prinsessen.

Ved Hertug Frederik III.s Bryllup i Dresden vare til Stede: Egidius v. der Lancken, Raad og Overhofmester, Volf Blome, Raad og Amtmand i Tønder, Curt v. Einsiedel, Raad og Hofmester hos Hertug Hans, Jørgen v. d. Wisch, Raad, Jørgen Buchwald, Raad og Staller i Eidersted, Frantz Augustus v. Estorff og Heinrich v. Einsiedel, Kammerjunkere, Henrik v. Wolframstorf, Christian Rathlau, Frantz Rantzau, Hans og Henning Ahlefeldt, Ditlev Pogwisch, Henrik Buchwald, Henrik Rantzau, Henning Pogwisch, Joakim Pogwisch, Georg Casper v. Minckwitz, Wilken Manteuffel.

Dorothea. Johannes Lüder, Leichpredigt über Fr. Dorothea Rantzau, Glückstadt 1647. Heinrich Nieman, Christselige Gedechniss des Junckern Marquart Rantzow, Lübeck 1611. Ahnetavle for M. D. Ahlefeldt f. Rantzau (H. A.). Itzehoer Nachrichten 1882, 26. Aug.

Det er sikkert hende, der er afmalet sammen med Moderen Christine Rantzau f. Halle, paa dennes ypperlige Portræt paa Breitenburg. Paamalet er: anno domini ætatis 9. — Ved Itzehoe Kirkes Restauration 1882 fandtes begges Kister af Kobber med følgende Indskrifter: Hierinnen ruhet der seelig enteelte Körper des wolwürdigen, gestrengen . . . Detlef Rantzau, Rittern, Dom-Probsten zu Hamburg, dero Königl. zu Dänem. Norw. Königl. Majest. Amtmann zu Steinburg und im Süder Theil Dittmarsen, auf Pancker u. Clampe Erbgesessen, der in diese Welt geboren im Jahre 1577 den 10. August und durch einen sanft und seligen Tod wiederum abgeschieden 1639, den 19. März seines Alters 62. Jahr. D. S. G. G. — Hierin ruhet die Hochwohl edle, viel Ehr und Tugendreiche Frau Dorothea Rantzau, geborene von Ahlefeldt, einzige Erbin der Güter Heiligenstedten, Collmar und Drage, geboren Anno 1586 den 4ten August zu Heiligenstedten, zum ersten Mal 1603 Herrn Marquard Rantzauen zu Saxdorff und Hasselburg vermählet, mit demselben in Ehe gelebet 9 Jahr und nach dessen Absterben im Wittwenstande 4 Jahr. Anno 1614 ist sie wieder anderwärts vermählet Herrn Detlef Rantzau, Ritter, zu Panker Erbgesessen, mit dem im Ehestande gelebet 23 Jahr und nach dessen Tode im Witwenstande 8 Jahr, ist selig in dem Herrn entschlafen auf ihrem adeligen Sitz auf Drage Anno 1647 den 23. Januar ihres Alters im 61. Jahr. Dero Seele Gott genade.

I Musæet i Hamburg findes et Skab med Indskrift: Dorte van Alevelt hoerdt dit scap tho, idt heft ehr vereret ere grottemoder Dorte Rantzow. Giverinden er Dorothea Rantzau, f. Buchwald, gift med Otto Rantzau til Schinkel (Brinckmann, Führer durch das Hamburger Mus. II, 1894, 648.)

SJETTE AFSNIT

Clarella. Ligsten paa Haseldorf Kirkegaard med længere Inskription, rejst og renoveret 1896 af Prins Schoenaich-Carolath.

Henrik. Album. stud. lugd. bat. 290.

Clarella. Personalia i Arkivet paa Breitenburg. Wahrhaftiger Bericht von der Sierhagen'schen Sache. Familiepapirer i Haseldorfs Arkiv. Testamente 1678, 18. Apr. Sønner

HENVISNINGER

Bendix Bertram faar 3000 Rdlr., Datteren Benedikte Christine (gift 1671 m. kursachsisk Kammerherre og Staldmester Johan Georg v. Schleunitz til Blattersleben og Soltiewitz) 2000 Rdlr., Helvig Margrethe (gift 1667 med Hans Christian v. Saala til Bellin og Zee, meklenborgsk Raad) har givet Afkald paa Arv.

SYVENDE AFSNIT

Bendix. Moller 247. Inländ. Registr. 1687, 377. Species facti des Gutes Kühren. Zach. Erdmann, Bey dem hohen Ritter Fest a. d. Nahmens Tage Ihro Exc. Herrn B. v. Ahlefeldt zu Osterrade 1710, 21. Marts (Univ. Bibl. i Kiel). H. Juhl, Traur Ode üb. Margrethe Brockdorff Herrn Bendix v. Ahlefeldts etc. etc. 12. Juni 1694. Sørgevers over Bendix A., Kiel 1712 (Breitenburg).

Magdalene Christine. Franciscus Martini, Sørgevers over Fru M. C. Reventlow, 1721. Siesebyer Kirchenbuch I. 356; Reventlow nævnes som Patron 1673 og 1676, men betegnes 1684 (S. 358) som afdød, da Cai Thienen havde Bienebek. Patente 1702.

I Arkivet paa Sierhagen findes et Blad med følgende Optegnelser af Elisabeth Christine Reventlow (g. 1. m. Cai Thienen, 2. m. Volf Brockdorff), Datter af M. C. Reventlow: An. 1707 zwischen Martinii und Winacht ist Bienenbeck an Hr. Detlef Rantzau verkauft und abgetretten. 1708 kurtz nach Ostern bin ich nach Wensin gekommen. 1716 ist Wittemoldt gekauffet. 1720 ist meine seliche Mutter gestorben. 1732 d. 19. Julii ist mein letzter selicher Man gestorben, den 17. Septembr. an seine Ruhstett gebracht. 1737 ungefer 14 Tag vor Weichen ist mein Sohn Hinrich von Thienen gestorben. 1739 d. 22. Augusti ist mein Sohn Hanss von Thienen gestorben.

Bertha Catharine. Detlef Brockdorffs Personalia, abgelesen zum Warder, Lybek 1732. Sørgevers over Wulff Heinrich v. Thienen 1708 (Univ. Bibl. i Kiel). Patente 1702, 156.

OTTENDE AFSNIT

Catharine Christine. I et tilbygget Gravkapel ved Bovenau Kirke staa hendes og Ægtefælles Stenkister med følgende Indskrifter: I. Hier ruhen die Gebeine der weyl. hochwohlgebohrnen Frauen Fr. Catharinen Christinen Brocktorffen gebohrnen von Ahlfelden aus dem Hause Osterrade, welche im Jahr 1678 gebohren und 1718 im 41 Jahre ihres Alters mehr reiff an Tugenden als Jahren gestorben. — II. Hier ruhet dem Leibe nach der hochwohlgebohrne Herr Hr. Wulff Jasper Brocktorff, hochfür. schl. holsteinischer Gen. Major, Ritter des Annen Ordens, auff Osterrade, Cluvensick und Gross Nordsee Erbherr, welcher im Jahr 1673 d. 1. Apr. gebohren und selig den 19. Februar 1740 im 67 Jahr seines Alters gestorben. — Jvfr. hermed Kirkebogen i Flemhude.

V. J. Brockdorf forvexles hyppigt med Geheimeraad Volf Brockdorff til Wensien, Nøer, Sierhagen, Campen, Beckhof og Beckmünde, f. 28. Jan. 1651 † 19. Juli 1732 (Kisteplade i Musæet i Kiel). J. M. Petersen, Leichpred. üb. C. C. Brockdorff, Kiel 1719.

Margrethe. J. E. Lattemann, Das Wohlergehen der Gottliebenden, Ligprædiken over Fru Margrethe Lenthe, Hannover 1720. Medd. af Baron Otto Lenthe til Wrestedt. Kirkebogen i Lenthe-Untergut.

HENVISNINGER

Anna Meta. Paa hendes Gravsten i Preetz' Bykirke læses: Hierunter ruhen die Gebeine der hochwohlgeborenen Frauen Fr. Anna Mette von Rumohr geborenen Ahlefeldt aus dem Hause Osterrade, dess wey. hochwohlgeborenen Herrn H. Hans Rumohr, Kgl. Polnischen u. Chursächsischen Kammerherrn Ehe Gemalin, geboren 1682 den 21. Martii, gestorben Ao. 1743 den 29. December Ihres Alters 61 Jahr 9 Monate und . . . (Medd. af Hr. Regeringsass. H. Rumohr).

Henrik. Moller, 248. Nova literaria maris balth. 1705, 95; 1707, 249. Amthor, Teutsche Gedichte, 1717. Pershist. Tidsskrift 2. R. I, 213. W. C. Frank, Dreifacher Trost betrübter Leidtragender.

Adelheid Benedikte. Grünenberg, Leichenpredigt über Abel Cathrine v. Meerheim, 1701. Bei Leichenbegängniss des Herrn H. W. Freiherrn v. Meerheim, Rostock 1689. Medd. af Hr. Friherre Friedrich v. Meerheim til Gischow.

TILLÆG

I.

JOAKIM OG MAGDALENE AHLEFELDT'S EFTERSLEGT

(TIL SIDE 45)

JØRGEN AHLEFELDT,

født omtrent 1650, arvede efter Moderen en betydelig Sum Penge, 36,000 Rdlr. 1684, 22. Februar, fik han af Generalmajor Frédéric Henri Marquis de Suzannet de la Forest udstedt Patent som Ritmester ved dennes Regiment. 1700, 17. Juni, blev han Kaptejn ved den bredstedske Garnison. Han blev bisat 30. Juli 1705 i Bredsted. Ahlefeldt var gift med Engel v. Lengerken fra Lybek. Hans Børn vare:

1. DIDRIK AHLEFELDT,

født 22. September 1690 i Bredsted, blev 1706 Kadet i Bonars Regiment i Brandenburg, 1710, 20. Juni, Fændrik i Regimentet Württemberg-Oels i Holland indtil 1712 og deltog i Felttoget i Flandern, ved Rhinen og Belejringen af Stade. 1717 boede han i Hamborg ved Gänsemarkt. 1721, 26. Juli, udnævntes han i Rigsstaden Hamborgs Tjeneste til Lieutenant reformé, 1725, 4. August, til virkelig Lieutenant, blev 1743, 10. December, Kaptejn reformé og 1748, 23. November, virkelig Kaptejn. Han døde 31. December 1761. Ahlefeldt ægtede i første Ægteskab Catharine Cordes, død 1736, med hvem han havde 15 Børn; anden Gang 20. Juli 1744 Rebekka Embsteck, født omtrent 1715, død 26. August 1755 i Hamborg. Didriks Børn vare:

1. JOHAN HEINRICH AHLEFELDT,

døbt 19. December 1715 i Hamborg.

TILLÆG

2. FREDERIKKE AMALIE,

døbt 13. September 1717.

3. JOHAN MATHIAS AHLEFELDT,

døbt 14. August 1718.

4. ANNA SOPHIE DOROTHEA,

døbt 20. Marts 1720.

5. PETER DIDRIK AHLEFELDT,

døbt 1. August 1721.

6. JOHAN CHRISTIAN AHLEFELDT,

døbt 22. August 1722, død samme Aar.

7. JOHAN CHRISTIAN AHLEFELDT,

døbt 19. August 1723.

8. CHARLOTTE ELISABETH,

døbt 29. Oktober 1724.

9. JOHAN ALBERT AHLEFELDT,

døbt 9. Maj 1726 (ligesom sine øvrige Sødskende i St. Petri Kirke i Hamborg). Han var først Underofficer ved Dronningens Livregiment, blev 1753, 15. August, Fændrik reformé ved lollandske (Prins Frederiks) Regiment, 1754, 6. Marts, virkelig Fændrik ved møenske hvervede Regiment, 1756, 11. Februar, karakteriseret og 1758, 12. Juli, virkelig Sekondlieutenant, 1764, 11. Juli, Premierlieutenant, og forfremmedes 1778, 23. December, til Kaptejn af Infanteriet. 1780—89 stod han ved oldenborgske Infanteriregiment. 1784, 12. Maj, blev han Stadsmajor i Rendsborg og blev 1793, 4. Oktober, afskediget som Oberstlieutenant med 400 Rdlr. aarlig Pension. Ahlefeldt døde 18. Oktober 1804 i Rendsborg. Han ægtede første Gang 29. September 1758 Margrethe Christine Surland, døbt 4. August 1723 i St. Mikkels Kirke i Hamborg, død 1. December 1786 i Rendsborg, Datter af Friederich Jakob Surland. I andet Ægteskab blev han viet til Catharine Elisabeth Schwabe, død 26. Maj 1826 i Rendsborg. I første Ægteskab havde han fire Børn (se nedenfor).

TILLÆG

10. POVL FREDERIK AHLEFELDT,

døbt 13. August 1727, blev 1757, 6. April, Fændrik reformé ved jydsk hervede Infanteriregiment, 1762, 27. Januar, virkelig Sekondlieutenant og 1769, 1. Maj, Premierlieutenant. Han blev 1771, 27. Oktober, paa Grund af legemlig Svaghed, han havde tildraget sig i Tjenesten, afskødiget med 72 Rdlr. aarlig Pension. Han døde 2. Oktober 1784 i fattige Omstændigheder. Ahlefeldt var gift med Margrethe Christine Jensen, der 1785 boede paa Lüsbüttel ved Hanerau. Hun døde 3. Marts 1832. De havde (1783) en Søn og tre Døtre (se nedenfor).

11. ELISABETH,

døbt 29. Oktober 1728.

12. DIDRIK AHLEFELDT,

døbt 5. April 1731.

OBERSTLIEUTENANT JOHAN ALBERT AHLEFELDTS BØRN:

1. CHRISTINE MARGRETHE,

gift med Kaptejn og Regimentskvartermester Carl Adolph Friederich v. Böckmann i Meklenborg. Hun levede 1804, da han alt var afgaaet ved Døden.

2. FREDERIKKE MARIE SUSANNE,

døbt 20. Juni 1759 i Garnisonskirken i Rendsborg. Hendes Faddere vare Kaptejn Papes Hustru, Doktor v. Boesch's Hustru Anna Maria, Frk. Susanne Margrethe v. Brackel og Kaptejn Carl August v. Grüner.

3. SOPHIE URSULA LOUISE,

døbt 8. Marts 1761 i Rendsborg. Faddere vare Sophie Magdalene v. Gersdorff, Baronesse Ursula Meurer, Frk. Christiane Louise Henriette v. Holten, Major Johan Vilhelm Lütken.

4. MAXIMILIAN CARL DIDRIK AHLEFELDT,

født 1763, begravet 14. Juni 1766 i Rendsborg.

TILLÆG

5. CAROLINE SOPHIE,

født 28. August 1768 i Rendsborg. Hendes Faddere vare Majorinde Caroline Magdalene v. Hirsch, Frk. Sophie Christine Toxverd, Major Baron Albrecht Vilhelm v. Tanner, Kaptejn Philip Müller og Kaptejn H. G. Saldern. Hun døde 14. Juni 1814. 27. Februar 1787 ægtede hun i Rendsborg Baron Carl von Förstner. Denne, en Søn af Slotskommandant Baron Carl v. Förstner og Susanne Franziska Marie v. Oertzen, døbt 9. December 1758 i Schwerin, blev 1771 Landkadet, 1776 Page hos Kong Christian VII., 1778 Sekondlieutenant i møenske Regiment, 1779 Premierlieutenant, 1792 karakteriseret Kaptejn i holstenske Infanteriregiment og 1799 Stabskaptejn i oldenborgske Infanteriregiment. 1805 blev han Major à la suite ved Landeværnet og afskedigedes 1808. I andet Ægteskab var han gift med Charlotte Philippine v. Oertzen, født 30. April 1765 paa Ankershagen, død 1. Marts 1812 i Kiel. Förstner døde 25. Marts 1835.

PREMIERLIEUTENANT

POVL FREDERIK AHLEFELDT'S SØN:

POVL CHRISTIAN AHLEFELDT,

fødtes 22. August 1774 i Rendsborg, blev 1788, 5. September, Landkadet, 1793, 4. Januar, Fændrik i holstenske Infanteriregiment, 1804, 13. Juli, Premierlieutenant, 1809, 18. April, Stabskaptejn, 1814, 15. Juli, Kompagnichef. Han blev afskediget 1822, 28. December, med Majors Karakter. Ahlefeldt døde 10. Januar 1836 i Ditmarsken. Han ægtede 19. December 1811 i Ballerup Elisabeth Karine Ernestine Hornemann, født 2. Januar 1794 i Kjøbenhavn, død sammesteds 12. August 1812, Datter af Professor Claus Frees Hornemann og Helene Elisabeth Crane.

Jørgen. Frederik IV.s første Kamp om Sønderjylland 264, 344. Specialia A, Rigsark. Medd. af Hr. Pastor Millies i Bredsted. Ratjen, Verz. der Handschr. der Kieler Univ. Bibl. III, 449.

Didrik. Aktstykker i Hamborgs Statsarkiv: Cl. VII, G. Ober-Offiziere betreffend. Ancienneté der Herren Officiere. Alte u. neue Meriten-Listen der Officiere.

Povl Christian. Adresseavisen 1812, 188, 190. Protokol over Pensionister i almindelig Enkekasse 1816—45. Landkadetakademiets Prot. (Krigsmin. Arkiv). F. Hornemann, Efterkommerne efter Haus H., 25.

II.

Den bekjendte tyske Genealog v. Zedlitz-Neukirch siger i sit Neues preuss. Adels Lexikon I, 88, at de to Ahlefeldter, Fader og Søn, der 1836 stode i preussisk Tjeneste ved Kammerretten i Berlin, hørte til Gjeltinger Linjen, „der har bosat sig i Hannover, hvor Bedste- og Oldefaderen havde tjent i Syvaarskrigen som Officerer ved den allierede Hær“. Disse Meddelelser ere næppe paalidelige. Konferensraad Joakim Ahlefeldt, der døde 1744, var ugift og efterlod sig ikke ægte Afkom. Den preussiske Familie „von Ahlefeldt“ fører i sit Vaaben ligesom den store Slægt af dette Navn Vingen og to Bjælker i Skjoldet, men i Stedet for Hunden tjener en Leopard som Skjoldholder. Stamfaderens Fornavn Conrad synes snarere at tyde paa, at det er en uægte Gren af Greverne paa Eskilsmark.

Nedenfor meddeles de Oplysninger, det har været muligt at samle om denne Linje:

CONRAD GEORGE ADOLPH AHLEFELDT,

født 1738, traadte 20 Aar gammel i preussisk Civiltjeneste, blev 1788 Sekretær ved Overregeringsretten i Berlin og 1794 expederende Sekretær ved Overretten i Accise- og Toldsager, død 19. November 1811 i Berlin, begravet paa Dorotheenstädter Kirkegaard, gift med Susanne Marie de Jarry, født 1741, død 3. November 1807 i Berlin. De havde Sønerne:

1. JOHAN GEORG JAKOB AHLEFELDT,

født omtrent 1769, immatrikuleret 1787 i Halle som stud. jur., død 26. August 1828.

2. PAUL LUDVIG PHILIP AHLEFELDT,

født 20. Juli 1770, studerede 1789 Jura i Frankfurt a. d. Oder, Geheimeexpeditionssekretær i Finansministeriet i Berlin, død 30. Juni 1838 i Berlin, begravet paa den gamle Dorotheenstädter Kirkegaard, gift to Gange, anden Gang med Dorothea Elisabeth Desmarets, der endnu 1850 boede i Templin. Deres Børn vare:

A. JOHANNE ERNESTINE VILHELMINE,

levede ugift 1850.

B. HANS GEORG JOAKIM HERMAN AHLEFELDT,

født 19. Marts 1808, Kammerretsreferendar, død omtrent 1880.

TILLÆG

C. HENRIETTE AUGUSTA LOUISE,

født 24. Juli 1812, død 30. Dec. 1894 i Freienwalde.

En Søn af Hans Georg Joakim Herman Ahlefeldt er

GEORG AHLEFELDT,

født 25. Januar 1851 i Prenzlau, 1870 preussisk Lieutenant, afskediget 1874, gik derpaa i nederlandsk Tjeneste, levede 1882 i Batavia.

Medd. af Finansministeriet og Kammerretten i Berlin samt af Hr. Amtsdommer Béringuier i Berlin. Frøken Louise Ahlefeldts Papirer (udlaante til Forf. af Bankfirmaet Kemsier og Kunze i Freienwalde): Stambog med Initialerne H. A. L. v. A., en anden med Initialerne D. E. D. (D. E. Desmarets), Fru D. E. Ahlefeldts Testamente dat. 5. Aug. 1849, Breve fra hende til Børnene, Kvittering for den til Kongen af Preussen indsendte og hende forhen tilhørende Bønnebog, der har været Kong Frederik I. af Preussens. — Medd. af Dorothea-Menighedens Kirkebøger ved Hr. Wobschat i Berlin. Matr. der Univ. Frankfurt a. O. II, 514.

TIL TAVLERNE:

Titelbillede: Feltmarskal *Claus Ahlefeldt*, 1614–74, efter Originalmaleri, tilhørende Greve Schmidegg i Gmunden.

Til Side 62: Det ahlefeldtske Vaaben i Farver, tegnet af Prof. Ad. Hildebrandt.

Til Side 72: Foroven: Grundplan af *Haseldorf* 1718. I Midten Hovedbygningen, opført o. 1660, nedrevet o. 1805. Tilhøjre for samme, for Enden af Trægruppen paa Volden, er antydet den oprindelige Borgplads. Forneden: *Haselau Slot*, nedrevet 1805. Rekonstruktion efter samtidige Planer og Tegninger.

Til Side 82: *Volf Ahlefeldts* († 1572) og Hustru *Øllegaard* født *Buchwalds* Ligsten i *Haselau Kirke*. Om Indskriften se Side 59.

Til Side 94: *Haseldorf Kirke*. Om de i Muren indsatte Tavler med Indskrifter se Side 58.

TAVLE I.
(Linjen Gjelling).

Claus Ahlefeldt
til Gjelling, kongelig Raad og Amtmand i Haderslev, o. 1450—1531,
g. m. Drude Rantzau, —1553.

(S. 7.)

Bentix til Gjelling og Satrupholm, 1506—87, gift med Margrethe Rantzau, —1563.		Breide, død før 1553.		Henrik, død før 1553.		Lavrands, død før 1563.		Clara, gift med Tennis Sehested, —1567.																							
Claus til Gjelling, kongelig Raad og Amt- mand over Svavsted og Flensborg Amter, 1543—1616, gift 1578 med Magdalene Rantzau, 1589—1685. (S. 11).		Florentin, gift med Hans v. der Wisch til Glaasu, hertugelig gottorpsk Raad og Amtmand, o. 1530—1610.		Henrik til Satrupholm, kongelig og hertugelig Raad, Amtmand i Flensborg, 1545—1616, gift med Anna Ahlefeldt.		Øllgaard, gift 1563 med Joasia Quidan, Felt- marskal, Amtmand over Cremppe og Gotlorp Amter, —1586.		Dorothea, gift med Lavrands Wasian til Robl- storf, Amtmand over Haderslev Amt, — o. 1622.																							
Carl til Koeslau, gottorpsk Raad, Kloster- provst i Slesvig, 1576—o. 1630, g. 1608 m. Bente Rantzau til Both- kamp og Klein-Nordsee. (S. 15).		Claus til Gjelling, 1678—1682, gift med Adelheid Ahlefeldt.		Didrik til Byk, Generalmajor, Amtmand over Svavsted Amt, Klosterprovst i Uetersen, 1579—1645, g. m. Anna Ahlefeldt, 1595—1665.		Margrethe, g. 1599 m. Alexander Sehested til Goldenstein, Klosterprovst i Uetersen, —1617.		Hans til Satrupholm, 1589—1616, g. m. Helvig Rantzau.		Christine, 1589—1645, g. 1618 m. Bendix Ahlefeldt til Haseldorf, Klosterprovst i Uetersen, 1638—1634.																					
Claus til Bramsted, Klein-Nordsee og Schie- rensee, Feltmarskal, kongelig Raad, Overstiftslenede i Norge, 1614—74, g. 1640 m. Elisabeth Sophie Gyl- denlove, 1633—54; 2 ^o 1655 m. Anna Hedevig Buchwald, 1629—95. (S. 20).		Margrethe, 1606—54, g. 1621 m. Daniel Buchwald til Kaptajn James Jewkes; 2 ^o m. Kvartermester Hans Drauch. 1618—95, (S. 42).		Magdalene, —1602, g. 1 ^o 1629 m. Oberstlieutenant, 1610—74, Hansau til Trøj- borg og Bønsse, —1655.		Christine, —1633, g. 1631 m. Daniel Hansau til Trøj- borg og Bønsse. —1655.		Joakim, —1650.		Magdalene, —1643.		Bentix, —1643.		Didrik til Kalkjergaard, Major, 1618—1700, g. m. Cecilie Ahlefeldt, —1703.		Magdalene Hedevig, —1692, trolovet med Joakim Ahlefeldt, —1650.		Bente Margrethe.		Magdalene, g. 1653 m. Otto v. Wackerbarth til Kogel, Gehaimeraad, —1671.		Christine, g. 1 ^o o. 1638 m. Oevald Rathlau, —1640; 2 ^o m. Oberst Ditlev Brockdorff til Traulau, —1674.		Godake.							
Christine Sophie Amalie, 1650—1729, g. 1 ^o 1668 m. Oberst Claus v. Oertzen, 1630—94; 2 ^o 1683 m. Johan Goffred Friherre v. Kielmaszagg, —1724; 3 ^o m. General- major Johan Carl Fri- herre Diede zum Försten- stein. (S. 47).		Carl, 1656—77.		Margrethe Hedevig, 1657—59.		Anna Bente Elisabeth, 1658—1710, g. 1679 m. Oberstlieute- nant Carl Baron v. Friesen, 1650—96.		Frederikke Sophie, 1660—68.		Daniel Joasia, 1663—89, Kaptejn.		Charlotte Ølle- gaard Hedevig 1667— g. 1 ^o 1682 m. Hans v. Behr, —1697; 2 ^o 1701 m. Hans Altvig v. Holt- zendorf til Dargersdorf.		Claus, 1627—90.		Adelheid, 1629—84, g. m. Povl Brockdorff til Rosenhof og Manhagen —1678.		Margrethe Hedevig, 1629—84, g. m. Henrik Ahlefeldt til Damp og Ø, —1678.		Benedikte, 1641—, g. 1658 m. Rigs- greve Christoph Rudolph v. Breda, —1677.		Marie Elisabeth, 1643—1709 g. 1666 m. Gehaimeraad Frøderik Christiane Friherre v. Kielmaszagg, 1639—1714, —1678.		Porothen, 1644—1727, g. 1666 m. Asmus Humohr til Dylte- bol og Krongaard, 1624—88.		Joakim til Gjelling og Fresen- hagen, Amtmand i Cae- mar, 1650—1701, g. 1671 m. Sophie Amalie Ahle- feldt, 1651—1720.		Frederik, 1690—.			
Joakim, Kammerherre, Jægersmester, 1702—44, (S. 58).		Anna, 1703—84.		Christian August, 1704—5.		Hedevig Albertine, 1706—76, g. 1 ^o m. Frederik Ru- mohr til Østergaard, 1700—40; 2 ^o 1742 m. Generalmajor Helger Christian Vind, 1704—76.		Sophie Amalie, 1706—.		Eleonore Marie, 1708—55, g. 1744 m. Gene- ral Samuel Ludvig v. Kalckreuth, 1688—1782.		Adelheid Benedikte, 1710—91.		Dorothea Anna Mar- grethe, 1712—58, g. 1 ^o 1736 m. Konfere- raad Carl Ludvig Fri- herre v. Königstein, 1701—42; 2 ^o 1748 m. Gehaimekonferensraad Carl v. Holstein, 1700—68.		Gerhard Philip Adolph, 1714—40.		Ditlev, 1716—.		Hans Adolph, 1717—.		Carl Frederik, 1718—.		Henning Christopher, Oberstlieutenant, 1720—40, g. 1 ^o 1757 med Sophie Dorothea Comthase Haxthausen, 1727—66; 2 ^o 1769 m. Sophie Hedevig Gravinde Rantzau, 1720—1804.		Henning til Olpenau, Gehaimeraad, Over- forster, g. 1734 m. Frederikke Anna Sophie v. Wohnath, —1741, (S. 61).		Hedevig, 1679—90.		Ida Sophie, 1686—1735, g. 1700 m. Henning Christopher v. Holstein til Nütschau, Overhof- mester, 1679—1758.	

Hans Ahlefeldt
til Tørring, Haseldorf, Haselau, Colmar, Neundorf, Seestermøh, Caden og Gjølting,
kongelig Raad og Amtmand over Gottorp, Tønder og Segeberg Amter, —1500,
gift 1° 1476 med Elsebe Rosenkrantz, † o. 1490; 2° med Alheid v. Bølow.
(S. 65).

